

उघाडे मोढे तथा दोमाने अजवाळे वाचवु नहि

॥ श्री सिद्धांत सागर. ॥

पूज्यश्री हर्षचंद्रजी श्रावीकाशास्त्रा तरफर्था

तेयार करनार,
शाह हरीलाल अनुपचंद्र
सुतारवाडो-गवभात.

छपाची प्रसिद्ध करनार,
शाह हरीलाल अनुपचंद्र
सुतारवाडो-गवभात.

जाघृत्ति १ ली प्रत १००० सघत् १९७४ सने १९१८
श्री 'सत्यविजय' प्रिन्टिंग प्रेसमां शाह माकलचंद्र हरिलाले छाप्यु, पांचकुवा नवा दरवाज, -अमदावाद्.

कीमत्त रु १-८-०

आ पुस्तक मळवाना ठेकाणां:—

खंभात-शाह हरीलाल अनुपचंद, प्रगट कर्त्ता

तथा

” शाह छोटालाल मोतीचंद.

टे. सुतारवाडो.

अमदावाद-संघवी वाडीलाल काकुभाई.

टे. सारंगपुर-तळीयानी पोळ.

तथा

” शाह त्रीभोवनदास रुगनाथदास.

टे. रायपुर-आकाशेठना कुवानी पोळ.

सुरत-रतीलाल प्राणजीवनदास मूडीवाळा.

टे. हरीपुरा.

વિજ્ઞાપના.

મિય જૈન વધુઓ ! આપ સર્વના જાણવામા હશે કે આપણા તીર્થંકર ભગવાન્ કે જેમણે, જૈવત્વજ્ઞાન, જૈવ-
ત્વ દર્શન પામ્યા પછી સસારી જીવો કે જે મોક્ષના અભિલાષી છે તેઓને મોક્ષનો માર્ગ જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર
અને તપ એ ચાર પ્રકારે રતાવ્યો છે, તેમા પહેલું જ્ઞાન વતાવેલું છે, તેમજ શ્રી દશવંકાલિકા સૂત્રમા પણ ' પદ્મ
નાથ તઓ દયા ' -- ' પહેલું જ્ઞાન અને પછી દયા ' વતાવેલ છે, તેથી મોક્ષાર્થી જીવોને પ્રથમ જ્ઞાનની જરૂર છે

જ્ઞાન એ મોક્ષ માર્ગની પહેલી ભૂમિકા છે એ ભૂમિકાને શ્રી ગૌતમ સ્વામિએ ફક્ત ઉત્પાદ, વ્યય અને મુવ એ
ત્રણ પદ સમજવાથી ચૌદ પૂર્વેનું જ્ઞાન મેલવ્યું હતું, પણ તેવી બુદ્ધિ આધુનિક સમયમા આપણા જેવા જીવોને નથી જેથી
આપણા ઉપર આચાર્ય મહા પુરુષોએ ઉપકાર કરી સિદ્ધાંત મળેથી સંવેને સહેલાઈથી સમજી શકાય તેમ થોકડા
રુપે વિષયોની ગૂંચળી કરી વઢાર કાઢેલ તેમાથી થોડા વસ્તુમા વિશેષ જ્ઞાન થયા માટે આ પુસ્તક તૈયાર કરી
કેટલાક મહા પુરુષોને વતાવી તેઓથી પાસે સુધારો વધારો કરાવ્યો છે તેમ ઉત્તા દ્રષ્ટિદોષ કે ડાપ દોષથી જે
કોઈ ભૂલ રહી હોય તે પદિત પુરુષોએ સુધારી વાચવા કૃપા કરવી.

આ પુસ્તકના મુદ્રા સુધારવામા મિ. વાઢીલાલ કાકુભાઈ સઘવીએ અમને પૂર્ણ સતોષ આપેલ છે

સ્વભાત,

શ્રી સઘનો સેવક,

પોષ શુક્લ પૌર્ણિમા-સવત ૧૯૭૪.

શાહ હરિલાલ અનુપચંદ.

अनुक्रमणिका.

विषय.	पृष्ठ.	विषय.	पृष्ठ.
१ पचीस बोलनी शोकडो.	१	१९ भवीद्रव्यदेव. २० चौद स्वप्न.	६०-६१
२ पचीस क्रिया.	९	२१ अवधि पद.	६२
३ चोभंगी.	११	२२ आराधिक विराधिक. २३ पांच समकित ३-६४	६३
४ शाधुनी चोराशी ओपमा.	१७	२४ पुदगल परावर्तन.	६७
५ वार बोलनी पुछा. ...	२३	२५ संख्याता असंख्याता अनंता.	७२
६ नय प्रमाण.	२५	२६ छकायना बोल. २७ नव तन्त्र.	७६-७८
७ प्रमाण नय.	३१	२८ चोवीस दंडक. २९ गतागति.	८६-१००
८ पांच सुमति त्रण गुप्ति.	३९	३० गुणस्थान ..	१०३
९ त्रण जाग्रिका. १० छकायना भव.	४१-४२	३१ छ आरा. ...	११५
११ संज्ञापद. १२ भाषापद.	४३-४४	३२ कर्म प्रकृति.	१२०
१३ प्रश्नोत्तर.	४६	३३ त्रेवीस पद्धि.	१२४
१४ छ लेख्या.	५४	३४ सीझणा द्वार	१२६
१५ चार कपाय. १६ जोनिपद.	५७-५८	३५ विरह द्वार.	१२७
१७ पांच स्थावरनी अवघेणा. १८ श्वासोश्वास. ५९-५९.	५९-५९	३६ पांच देव. ...	१२८

॥ श्री गौतमेभ्यो नमः ॥

॥ श्री सिद्धांत सागर. ॥

॥ अथ श्री पचीस वोदनो थोकडो. ॥

श्री वीतरागाय नमः ॥ १ पहेले वोले महागीर प्रभुए एकाएक दीक्षा लीधी अन मोक्ष पर्ण एकाएक गया. उर्द्धलोके स्वार्थ सिद्ध विमान एक लाख जोजननो छे, त्रिछा लोके जमुद्वीप एक लाख जोजननो छे, अथो लोके (सातमी नरक) अपइठाण नरकावासो एक लाख जोजननो छे. चित्रा नक्षत्र, शाति नक्षत्र, आरद्रा नक्षत्र ए त्रण नक्षत्रनो एकेक तारो कह्यो छे

२ बीजे वोले धर्मकरणी करती बखते वे दीशा सन्मुख बेसी करवी ते पुर्व अने उत्तर. वे प्रकारे धर्म कह्यो छे; ते गृह्म्य धर्म अने साधु धर्म. वे प्रकारे जीव कहा छे, ते सिद्धना जीव अने ससागी जीव. वे प्रकारे

दुःख कहें छे, ते शारीरिक दुःख अने मानसिक दुःख. पुर्वा फाल्गुणी नक्षत्र, उत्तरा फाल्गुणी नक्षत्र, पुर्वा भाद्रपद अने उत्तरा भाद्रपद ए चार नक्षत्रना बे वे तारा कहा छे.

३ वीजे बोले श्रावक त्रण मनोरथ चितवे ते एवी रीते के, हे भगवान ! हुं आरंभ अने परिग्रह करारें छांडीश ? हे भगवान ! हुं पंच महा व्रतधारी क्यारे थइश ? हे भगवान ! हुं आलोचना करी संधारो क्यारे करीश ? ते वखतने धन्य छे. त्रण प्रकारना जीन कहा तै:- १. अवधीज्ञानी जीन, २. मनःपर्यवज्ञानी जीन, ३. केवलज्ञानी जीन. त्रण प्रकारना पाव साधुने खपे तै- १. माटीनुं, २. तुंवडानुं, ३. काष्ठनुं. सात नक्षत्रना त्रण त्रण तारा कहा छे. ते अभिच, श्रवण, अश्वनी, भरणी, मृगशर, पुष्य, ज्येष्ठां ए सात नक्षत्र.

४ चौथे बोले श्रावकने चार विसामा कहा छे ते भार बहेनारने दृष्टते. ते एवी रीते के भार एक खमेथी वीजे खभे ले ते एक विसामो १, कोइ जग्याए ओटले के चोतरे वोजो मुकीने पीशाव करवा जाय के झाडे फरवा जाय ते वीजो विसामो. २, गाम दुर होइ रस्तामां धर्मशाळा के जक्षनुं देवल आवे त्यां रात रहे ते वीजो विसामो. ३, पोताने के धणीने त्यां भार मूके ते चोथो विसामो, ४. हवे ए दृष्टांत श्रावकना उपर उतारे छे. ते जेम भारवहीओ तेम श्रावक अने वोजो ते पाप रूप. तेना चार विसामा नीचे प्रमाणे-श्रावक आठम, पाखी अपवास, एकासणुं करे ते पापरूप वोजो-एक खांथेथी वीजे खांथे लेवा रूप ते पहेलो विसामो केमके अपवास

કર્યાં તે પોતાની જાતના માટે સ્વાવાનુ યથ ક્યુ અથવા પાપ યથ ક્યુ પળ વીજાને માટે કરવું પડે છે, તેથી પહેલો વિસામો જાણવો ૧, શ્રાવક એક સામાયક વે સામાયક અથવા વે ઘડીનું ચાર ઘડીનું દેશાવગાસિક કરે તે વીજો વિસામો જાણવો જેમકે દુલ્લો વસ્ત્ર પાપમાથી રોકાયો. ૨, શ્રાવક આઠમ પાસીના પોષધ કરે તે રાત રહેવા રૂપ વીજો વિસામો. ૩, શ્રાવક આલોચના કરી સથારો કરે તે વારે સર્વ પાપથી નિવર્ત્યો એ માર ઘેર મુરુના રૂપ ચોથો વિસામો ૪

શ્રાવકને ચાર પ્રકારનું રાત્રિભોજન કહ્યું છે તે જેમકે રાત્રિએ રાધે અને દિવસે સ્વાય તે અશુદ્ધ. ૧, દીવસે રાધે અને રાત્રિએ સ્વાય તે પળ અશુદ્ધ. ૨, રાત્રે રાધે અને રાત્રે સ્વાય તે પળ અશુદ્ધ ૩, દીવસે રાધે અને દીવસે સ્વાય તે શુદ્ધ ૪. વળી પણ ચાર ભાગા વીજી રીતે કહે છે:-અધારે અધારી જગ્યાએ રાધે અને અજવાળે સ્વાય તે અશુદ્ધ. ૧, અજવાળામા રાધે અને અધારી જગ્યાએ સ્વાય તે પળ અશુદ્ધ. ૨, અધારી જગ્યાએ રાધે અને અધારી જગ્યાએ સ્વાય તે પળ અશુદ્ધ. ૩, અજવાળી જગ્યાએ રાધે અને અજવાળી જગ્યાએ સ્વાય તે શુદ્ધ. ૪. પુર્વાપાદા નક્ષત્ર, ઉત્તરાપાદા નક્ષત્ર, અનુરાધા નક્ષત્ર એ ત્રણના ચાર ચાર તારા કહ્યા છે.

૫. પાંચમે ગોળે સમકિતના નક્ષત્ર પાંચ તે સમ ૧, સવેગ ૨, નિર્વેગ ૩, અનુકપા ૪, આસ્તા ૫. પાંચ સમકિતના દૂષણ કહ્યા છે તે મિથ્યાત્વીય બોલાવ્યા પહેલા પોતે તેને બોલાવે તે. ૧. મિથ્યાત્વીના સામુ વાર-

वार जोबुं ते. २. मिथ्यात्वीने पहेंचाडवा जवुं ते. ३. कामविना तेना मकान उपर जवुं ते. ४. वारंवार तेना मकान उपर जवुं ते. ५. ए पांच दुपण. पांच समकितना शुपण कहे छे. धर्मेने विणे चतुराड राखे ते समकितनुं शुपण. १. जीनशासनने अनेक रीते दीपावे ते. २. भला साधुनी सेवा करे ते. ३. धर्मथी डगताने स्थीर करे ते. ४. साधु साधर्मिनी वेयावच करे ते. ५. ए पांच भूपण जाणवां.

शरीर मांहेथी पांच ठेकाणेथी जीव नीकळे ते कहे छे. पगने तळीएथी नीकळे ते नरके जाय. १. जांणेथी नीकळे ते तीर्थचमां जाय. २. छातीएथी नीकळे ते मनुष्यमां जाय. ३. मस्तकैथी नीकळे ते देवलोकमां जाय. ४. अने सर्वांगथी नीकळे ते मोक्ष जाय. ५.

पांच प्रकारे जीव धर्म न पामे ते कहे छे—अहंकारी. १. क्रोधी. २. रोगी. ३. प्रमादी. ४. आळसु. ५. पांच नक्षत्रना पांच पांच तारा कव्या छे ते रोहीणी. १. पुनर्वसु. २. धनिष्ठा. ३. विशाखा. ४. हस्त. ५.

६ छठे बोले छ प्रकारे साधु आहार करे ते कहे छे—क्षुधावेदनी समाधाने माटे. १. वेयावच करवाने माटे. २. इरीयासुमति शोधवाने माटे. ३. संजमना निर्वाहने माटे. ४. आयुष्य नभावाने माटे. ५. रात्रीए धर्म जागरण करवाने माटे. ६. ए छ. छ धर्माना देव गुरुना नाम कहे छे—जैन धर्ममां देव अरिहंत, गुरु निग्रंथ. १. बौद्ध मतमां देव बुद्ध, गुरु पाथरी. २. शीयमतमां देव रुद्र, गुरु योगी. ३. देव मतमां देव धर्म, गुरु

वेरागी. ४. न्याय मतमा देव जगतकर्ता, गुरु सन्यासी ५. मीमांसक मतमा देव अलख, गुरु दरवेश. ६.

समकीर्तनी छ जतना रुहे ठे—अन्य तीर्थीना गुणग्राम न करे. १. अन्य तीर्थीने माने वादे ने पूजे नहि. २. अन्य तीर्थीए बोलाव्या विना पोते बोले नहि ३. बारवार ए साथे अलाप सलाप करे नहि ४. अन्य तीर्थीने तरण तारण मानी अन्न पाणी आपे नहि (अजुकपानो आगार) ५. अन्य तीर्थीने धर्मगुद्धिए वस्त्र मात्र आपे नहि. ६.

छ लेशाना विचार कहे ठे. कृष्ण लेशावाळाने जीवहीसा करवानी ईच्छा होय. १. नील लेशावाळाने चोरीनी इच्छा होय २. कापुत लेशावाळाने मैथुननी इच्छा होय. ३. तेजु लेशावाळाने तपस्या करवानी इच्छा होय ४. पद्म लेशावाळाने दान देवानी इच्छा होय. ५. शुक्ल लेशावाळाने मोक्षनी इच्छा होय. ६. कृत्तिका, अश्लेषा ए पे नक्षत्रना छ उ तारा ठे.

७ सातमे मोले सात कारणर्था छद्मस्त जाणवो. प्राणातीपात लगाडे १. मृपावाद लगाडे. २. अदत्ता-दान लगाडे. ३. शब्द रूप गंध रस स्पर्श तेनो स्वाद ले. ४ पूजा सत्कार वाडे. ५. निर्वच परूपे पण सायध लागे. ६. जेवु परूपे तेजु करी शके नहि, ए सातवाना जेनामा होय ते छद्मस्त जाणवो. सात प्रकारे आउगु घटे ते रुहे ठे. धास्को पडयावी मरे. १. शस्त्रयी मरे. २. मत्र मुठयी मरे. ३. घणो आहार अजी-

र्णथी मरे. ४. शुलादीक वेदनाथी मरे. ५. सर्पादिक करडेथी मरे. ६. श्वासोश्वास रुंधावाथी मरे. ७. ए सात प्रकारे आउखु तुटे. ७. हवे सात नय कहे छे. निगम नय. १. संग्रह नय. २. व्यवहार नय. ३. रुजु मुत्र नय. ४. शब्द नय. ५. समीखंड नय. ६. एवंगुत नय. ७. ए सात प्रकारे नय कहां. मया नक्षत्रना सात तारा कथा छे.

८ आठमे बोले आचार्यनी आठ संपदा. आचार संपदा. १. शरीर संपदा. २. मूत्र संपदा. ३. वचन संपदा. ४. प्रयोग संपदा. ५. मति संपदा. ६. संग्रह संपदा. ७. वाचना संपदा. ८.

एकल विहारी साधु साध्वीना आठ अवगुण कथा छे तेना नाम-क्रांथी होय ते एकलो रहे १, अहंकारी होय ते एकलो रहे २. कपटी होय ते एकलो रहे. ३. लोभी होय ते एकलो रहे. ४ पाप करवामां आशक्त होय ते एकलो रहे. ५. कतोहली मझकरो होय ते एकलो रहे. ६. धुतारो होय ते एकलो रहे. ७ माठा आचारनो धणी होय ते एकलो रहे ८.

आठ गुणनो धणी पण एकलो होय तेना नाम-संजमने विगे दृढ प्रण मनो धणी गुरुनी आज्ञा लइ एकलो रहे. १ घणा सुत्रनो जाण एकलो रहे. २. जयन्य दश पूर्वनो भणेलो उत्कष्ट चउद पूर्वनो भणेलो एकलो रहे. ३. चार ज्ञाननो धणी एकलो रहे. ४. महा बलनो धणी एकलो रहे. ५. क्लेश रहीत होय ते एकलो रहे.

६. सतापी होय ते पकूय रह. ७ धैर्ययत होय ते पकूयो रहे ८

आठ ठेकाणे पुरुषने गाडछा (घेलापणु) उत्पन्न वाय ते रुहे छे-स्त्री पासे वातो करे त्यारे गाडछा. १, गालकने रमाडे त्यारे गाडछा. २, घालक साथे मित्रता करे त्यारे गाडछा ३, दारु भाग पीए त्यारे गाडछा. ४, सरपाव गरीने फर त्यारे गाडछा. ५. अरीसामा मुख जुए त्यारे गाडछा. ६. विवाहमा स्त्रीओने गाडछा. ७. होळीमा पुरुषने गाडछा. ८

आठ प्रकारे अध रुखा ते कहे छे-जमअध. १, जराअध. २, रात्रिअध. ३, दीनअध. ४, क्रोध अध. ५, मान अध. ६, माया अध ७, लोभ अध. ८

आठ महा पापी रुहे छे-आत्मघाती महा पापी. १, विश्वासघाती महा पापी. २, गुण ओळवना महा पापी ३, गुरुद्रोहि महा पापी. ४, कुडी साक्षी पुरे ते महा पापी. ५, खोटी सलाह आपे ते महा पापी. ६, पञ्चराण बारबार भागे ते महा पापी ७, हीसामय धर्म परुपे ते महा पापी ८.

९ नयमे गोलें नव प्रकारे शरीरमा रोग उपजे ते रुहे छे-घणु स्वाय तो रोग उपजे. १, अजीरणमा स्वाय तथा घणु पसी रहे तां रोग उपजे. २, घणु उघे तो रोग उपजे. ३, घणु जागे तो रोग उपजे ४, दिशा रोके तो रोग उपजे. ५, पिशाच रोके तो रोग उपजे. ६, घणु चाले तो रोग उपजे. ७, अणगमती वस्तु भोगवे

तो रोग उपजे ८, वारंवार विषय सेवे तो रोग उपजे. ९.

नव बोल समजवाना कथा ते कहे छे-रजपुतने क्रोध घणो. १. क्षत्रीयने मान घणुं. २. गुणकाने माया घणी. ३. ब्राह्मणने लोभ घणो. ४. मित्रने राग घणो. ५. श्योकने द्वेष घणो. ६. जुगारीने शोच घणो. ७. चोरनी माताने चिंता घणी. ८. कायरने भय घणो. ९.

१०. दशमे बोले नारकीना जीवने दश प्रकारनी वेदना कहे छे-अनंती भूख. १. अनंती तरस. २. अनंती टाढ. ३. अनंती गरमी. ४. अनंतो दाघ ५. अनंतो भय. ६. अनंतो ज्वर ७. अनंती खरज. ८. अनंतो परवशपणो. ९. अनंतो शोक. १०.

दश प्रकारे श्रावकने पस्ताबु पडे ते कहे छे. साधुनी जोगवाइ होय अने प्रश्नादीक पूछे नहि तो साधु विहार कर्या पछी पस्ताबु पडे. १. बखान वाणी सांभळे नहि तो पस्ताबु पडे. २. सामायिक पडिक्कमणुं करे नहि तो पस्ताबु पडे. ३. आहार पाणी असुझतो होय तो पस्ताबु पडे. ४. भणवानी जोगवाइ होय अने भणे नहि तो पस्ताबु पडे. ५. साधुमीनी खबर ले नहि तो पस्ताबु पडे. ६. धर्म जागरण जाने नहि तो पस्ताबु पडे ७. साधुनी विनय भक्ति करे नहि तो पस्ताबु पडे. ८. साधुनी सार संभाल ले नहि तो पस्ताबु पडे ९. साधु विहार करी जाय तो पस्ताबु पडे. १०.

दश प्रकारे ज्ञानमा वृद्धि करनार नक्षत्रना नाम. मृगसर १. आर्द्रा. २ पुष्य. ३. पूर्वा भाद्रपद. ४. पूर्वा पादा. ५ पूर्वाफाल्गुनी ६. मूळ. ७. अश्लेषा. ८. हस्त. ९. चित्रा. १०. ए दश नक्षत्रमा ज्ञान भणे तो वृद्धि थाय ते चित्र जाय.

११ अगीआरमे बोले महावीरना अगीआर गणधरना नाम कहे छे—इद्रभुती. १. अग्निभुति. २. वायुभुति. ३. व्यक्त. ४. सुधर्मा स्वामी ५. पंडित पुत्र. ६. मोरी पुत्र. ७. अकपीत. ८. अचळ भ्राता. ९. महेतार्थ. १०. प्रभाश. ११

अगीआर बोले ज्ञान वने ते कहे छे. उद्यम करता ज्ञान वये. १. निद्रा तजे तो ज्ञान वधे २. अणोदरी करे तो ज्ञान वये ३ थोडु बोले तो ज्ञान वये. ४. पंडितनी सोबत करे तो ज्ञान वधे. ५. विनय करे तो ज्ञान वधे. ६. कपट रहित तप करे तो ज्ञान वये ७. ससार असार जाणे तो ज्ञान वधे. ८ माहो माही चर्चा वार्ता करे तो ज्ञान वये ९ ज्ञानी पासे भणे तो ज्ञान वये १०. इंद्रीयोना विषय त्याग करे तो ज्ञान वये ११. मुळ नक्षत्रना अगीआर तारा छे

१२. गारमे बोले गार कारणे आत्मानु परम कल्याण थाय ते कहे छे—समकित निर्मळ पाळे तो आत्मानु परम कल्याण थाय—श्रेणीक राजानी पेरे १. नीयाणा रहीत करणी करे तो परम कल्याण थाय—तामली ताप-

सनी पेरे, २. मन वचन कायाना' जोग कवजे राखे तो परम कल्याण थाय-गजसुखमालनी पेरे. ३. छती शक्तिए क्षमा करे तो परम कल्याण थाय-परदेशी राजानी पेरे. ४. पांच इंद्रिने दमन करे तो परम कल्याण थाय-धर्मरुची अणगारनी पेरे. ५. साधुनो शुद्ध आचार पाळे तो परम कल्याण थाय-गौतम स्वामीनी पेरे. ६. धर्म उपर श्रद्धा प्रतित राखे तो परम कल्याण थाय-वरुण नाग नतुयाना मित्रनी पेरे. ७. माया कपट छंडे तो परम कल्याण थाय-महिनाथना छ मीत्रनी पेरे. आश्रवमां संवर निपजावे तो परम कल्याण थाय-संजति राजानी पेरे. ९. रोग आवे हाय ओय ना करे तो परम कल्याण थाय-अनाथी निग्रंथनी पेरे. १० परि-सह आव्या समभाव राखे तो परम कल्याण थाय-मेतारज मुनीनी पेरे ११. तृष्णा उत्पन्न थइ तेने पाछी वाळे तो परम कल्याण थाय-कंपील केवळीनी पेरे. १२.

'१३ तेरमे बोले तेर तणखा कहे छे-जन्मरुपी रु अने मरण रुपी तणखो. १, संजोग रुपी रु अने विजोग रुपी तणखो २, ज्ञाता रुपी रु अने अज्ञाता रुपी तणखो. ३. संपदा रुपी रु अने आपदा रुपी तणखो. ४. हरख रुपी रु अने शोक रुपी तणखो. ५. शील रुपी रु अने कुशील रुपी तणखो. ६. ज्ञान रुपी रु अने अज्ञान रुपी तणखो ७. समकित रुपी रु अने मिथ्यात्व रुपी तणखो. ८. संजम रुपी रु अने असंजम रुपी तणखो. ९. तपस्या रुपी रु अने क्रोध रुपी तणखो. १०. विवेक रुपी रु अने अभिमान रुपी तणखो. ११. स्नेह रुपी

૪ અને માયા ૪૧ તળલા ૧૨. સતોષ ૪૧ ૪ અને લોભ ૪૧ તળરો. ૧૩ એ તેર તળલા
 હવે તેર કાઠીઆ કહે છે. જુગાર. ૧. આઝસ. ૨. ગોક ૩ ભય. ૪. કુરુથા. ૫ કૌતક. ૬. ક્રોધ
 ૭. કૃપણ મુદ્દિ. ૮. અજ્ઞાન ૯. વહેમ. ૧૦. નિદ્રા ૧૧ મદ ૧૨ મોહ ૧૩. એ તેર કાઠીઆ.

૧૪ ચોદમે ગોલે વ્યાગ્યાન સામજ્ઞનારના ૧૪ ગુણ કહે છે—મક્તિવત્ત હોય. ૧ મીઠા બોલો હોય. ૨. ગર્વ રહીત
 હોય ૩ સામજ્ઞા ઉપર રુચી હોય. ૪. ચપલતા રહિત એકાગ્ર ચિત્તે સામજ્ઞનાર હોય. ૫. જેનું સામજ્ઞ તેનું પૂછનારને
 અક્ષર કહે. ૬, યાણીને પ્રકાશમા લાગનાર હોય ૭, ઘણા શાસ્ત્ર સામજ્ઞીને તેના રહસ્યનો જાણ હોય. ૮,
 ધર્મ કાર્યમા આજસ ન કરનાર હોય ૯, ધર્મ સામજ્ઞતા નિદ્રા ન કરનાર હોય. ૧૦, મુદ્ધિવત્ત હોય. ૧૧,
 દાતાર ગુણ હોય. ૧૨, જેની પાસે ધર્મ સામજ્ઞ તેના ગુણનો ફેલાવો કરનાર હોય. ૧૩, કોઈની નિંદા ન
 કરે તેમજ નેમનો વાદમિવાદ ન કરે. ૧૪.

૧૫ પદરમે ગોલે વનીત શિષ્યના પદર ગુણ કહે છે—ગુરુથી નીચા આસને બેસવાવાળો હોય. ૧, ચપલ-
 પણા રહિત હોય ૨. માયા રહિત હોય. ૩. કતોહલ રહિત હોય. ૪. રુરકસ રચન રહિત હોય. ૫. લાગો
 વચ્ચે પહોંચે તેમો ક્રોધ ન કરનાર હોય. ૬. મિત્ર સાથે મિત્રતા રાખે. ૭. મુત્ર થળી મદ ન કરે. ૮. આચા-
 ર્યાંદિકની નિંદા ન કરે. ૯. શિશ્વામણ વેનાર ઉપર ક્રોધ ન કરે. ૧૦. પુઠ પાઝલ વાલેસરીના ગુણ બોલે. ૧૧.

કલેશ મમતા રહિત હોય. ૧૨. તત્વનો જાણ હોય. ૧૩. વિનયવંત હોય. ૧૪. લજ્જાવંત હિંદ્રિનો દમનૌર હોય. ૧૫.

૧૬. સોલ્લમે વોલે સોલ પ્રકારના વચન જાણવા તે કહે છે—એક વચન ઘટ, પટ, વૃક્ષ. ૧. દ્વિવચન ઘટૌ, પટૌ, વૃક્ષૌ. ૨. વહુવચન ઘટા, પટા, વૃક્ષા. ૩. સ્ત્રી લિંગ વચન કુમારી, નગરી, નદી. ૪. પુરુષ લિંગ વચન દેવ, નર, અરિહંત, સાધુ. ૫. નપુંસક લિંગ વચન કપટ, કમલ, નેત્ર. ૬. અતીત કાલ વચન (ગયો કાલ) કરેલું, થઈલું. ૭. અનાગત કાલ વચન (આવતો કાલ) કરશે, થશે, ભાંગશે. ૮. વર્તમાનકાલ વચન કરે છે, થાય છે, મળે છે. ૯. પરોક્ષ વચન એ કાર્ય તેજે કર્યું. ૧૦. પ્રત્યક્ષ વચન એમજ છે. ૧૧. ઉપનીત વચન એ પુરુષ રૂપવંત. ૧૨. અપનીત વચન જેમ એ પુરુષ કુરૂપવંત છે. ૧૩. ઉપનીત અપનીત વચન જેમ એ રૂપવંત પળ કુશીલિઓ. ૧૪. અપનીત ઉપનીત વચન જેમ એ પુરુષ કુશીલિઓ પળ રૂપવંત છે. ૧૫. અધ્યાત્મ વચન ભગ્ન વોલે (તુટેલું વચન) સ્વાળીઆની પેરે રૂપા. ૧૬.

૧૭ સતરમે વોલે સતર પ્રકારનો સંજમ કહે છે—પૃથ્વીકાયની દયા પાલવી તે સંજમ. ૧. અપકાયની દયા પાલવી તે સંજમ. ૨. તેડકાયની. ૩. વાયુકાયની. ૪. વનસ્પતિકાયની. ૫. વે હિંદ્રીયની. ૬. તેહિંદ્રીયની. ૭. ચર્ચીદ્રીયની. ૮. પર્ચીદ્રીયની. ૯. અર્ચીકાયની. ૧૦. પેહીઆની. ૧૧. ઉપેહીઆની. ૧૨. પમ-જાણની. ૧૩. પરીથાવળીયા. ૧૪. મન. ૧૫. વચન. ૧૬. કાયા. ૧૭ એ સત્તર પ્રકારનો સંજમ.

૧૮ અઢારમે ચોલે અઢાર દ્રવ્ય ઢીઞા કહે ઢે-પૂર્વ ૧, પશ્ચિમ ૨, ઉત્તર ૩, દક્ષિણ ૪, ઇઞાન યૂળો ૫, અગ્નિયૂળો. ૬, નઠ્ઠ્ય યૂળો ૭, યાયવ્ય યૂળો ૮, વિદીશીના આઠ આતરા ં ંધા ધડને સોઢ અને ઉચી સત્તર અને નીચી અઢાર, ં અઢાર.

અઢાર ઢાવ દિઞા કહે ઢે-પૃથ્વી. ૧. અપ ૨. તેડ. ૩. વાયુ. ૪. અગ્નિઆ. ૫. મૂલવિઆ. ૬. પોર ઁઆ. ૭. સ્વધ ઘીઆ. ૮ વેદ્દીય ૯. તેડ્દીય. ૧૦ ચઝરીદ્દીય. ૧૧. પંચેદ્દીય. ૧૨. તિર્યચ. ૧૩. કર્મ-ઢૂમી. ૧૪. અકર્મઢૂમિ ૧૫. છપનઅતરદ્વીપા ૧૬. દેવતા. ૧૭ નારકી ૧૮. ં અઢાર.

૧૯ ંગળીસમે ચોલે કાઝસગના ંગળીસ ઢોપ રહે ઢે-ઢીચળ ઉપર ંક પગ રાસીને કાઝસગ કરે તો ઢોપ ૧ કાયા આઘીપાછી હલાવે તો ઢોપ ૨. ઝઢીગળ દે તો ઢોપ. ૩. માયુ નમાઘી ંઢો રહે તો ઢોપ. ૪. ઘે હાથ ંચા રાસે તો ઢોપ. ૫ મોઢે માથે ંઢે તો ઢોપ. ૬. પગ ઉપર પગ રાસે તો ઢોપ. ૭. ઞરીર ઞાઢુ રાસે તો ઢોપ. ૮. સાધુની વરાવર રહે તો ઢોપ. ૯. ગાઢાની ંધની પેરે ંઢો રહે તો ઢોપ. ૧૦ કેઢેથી વાકો ંઢો રહે તો ઢોપ. ૧૧. રઞોહળો ંચો રાસે તો ઢોપ. ૧૨. ંક આસને ન રહે તો ઢોપ. ૧૩. આસ ઢેકાળે ના રાસે તો ઢોપ ૧૪. માયુ હલાવે તો ઢોપ. ૧૫. સ્વાસારો કરે તો ઢોપ. ૧૬. ઢીલ હલાવે તો ઢોપ. ૧૭. આલસ મરડે તો ઢોપ. ૧૮. અન્ય ચિત્ત રાસે તો ઢોપ. ૧૯.

१७॥

२० वीसमे बोले वीस प्रकारे जीव तिर्थकर गोत्र बांधे ते कहे छे:—अरिहंतना गुण ग्राम करे तो कर्मनी क्रोड खपावे, उत्कृष्ट रस आवे तो तिर्थकर गोत्र बांधे १, सिद्धना गुणग्राम करे तो २, सिद्धांतना गुणग्राम करे तो ३, गुरुना गुणग्राम करे तो ४, स्थिररत्ना गुणग्राम करे तो ५, बहुसुत्रीना गुणग्राम करे ता ६, तपस्वीना गुणग्राम करे तो ७, ज्ञान उपर उपीयोग वारंवार राखे तो ८, शुद्ध समर्पित पाळे तो ९, विनय करे तो १०, ने कवत पडिक्कमणुं करे तो ११, वृत पच्चखाण चोरखा पाळे तो १२, धर्मध्यान शुद्धध्यान ध्यावे तो १३, वार भेदे तप करे तो १४, सुपात्रने दान दे तो १५, वेयावच्च करे तो १६, सर्व जीवने सुख उपजावे तो १७, अपूर्व ज्ञान भणे तो १८, सुत्रनी भक्ति करे तो १९, तिर्थकरनो मार्ग दीपावे तो २०, ए विस.

२१ एकवीसमे बोले श्रावकना एकवीस गुण कहे छे:—अद्भुत १, जशवंत २, सौम्य प्रकृति ३, लोकप्रिय ४, स्वभावमां. आकरो नहि ५, पापथी डरे ६, श्रद्धावंत ७, लद्धलक्ष ८, लज्जावंत ९, दयावंत १०, मध्यस्थ ११, गंभीर १२, सौम्य दृष्टि १३, गुणरागी १४, धर्म कथक १५, साचानो पक्ष करनार १६, शुद्ध विचारी १७, घरडानी रीते चालनार १८, विनयवंत १९, कीधेला गुणने छेले नही २०, परहितकारी २१, ए एकवीस.

२२ वावीसमे बोले वावीस जण साथे वाद न करवो ते कहे छे:—धनवंत साथे १, वळवंत साथे २, घणा परिवार साथे ३, तपस्वी साथे ४, हलका माणस साथे ५, अहंकारी साथे ६, गुरु साथे ७, स्वीवर

साथे ८, चार साथे ९, जुगारी साथे १०, रोगी साथे ११, क्रोधी साथे १२, जुठावाला साथे १३, कुसगी साथे १४, राजा साथे १५, शीतल लेशावाला साथे १६, तेजु लेशावाला साथे १७, मोठे मीठावाला साथे १८, दानेश्री साथे १९, ज्ञानी साथे २०, गुणका साथे २१, गळक साथे २२, ए बावीस.

२३ तेवीसमे बोले पाच इद्रियना तेवीस विषय कहे छे:—श्रोतेंद्रियना त्रण विषय—जीव शब्द १, अजीव शब्द २, मित्र शब्द ३, चक्षु इद्रियना पाच विषय—ते काळो १, पीळो २, लीलो ३, रातो ४, धोळो ५, घ्राणेंद्रियना वे विषय—सुर्भी गंध १, दुर्भीगंध २, कुल दश, फरस इद्रियना आठ विषय ते खरखरो ११, सुहाळो १२, हलको १३, भारे १४, गढो १५, उनो १६, लुखो १७, चीकणो १८, रसइद्रियना पाच विषय—ते तीखो १९, कडवो २०, रुपायलो २१, खाटो २२, मीठो २३.

२४ चोरीसमे बोले चोवीस टोटो कहे छे:—भणवा गणवानी आळस करे तो ज्ञाननो टोटो—बहु सुत्रीनी शाख. १, साधु सात्रीना दर्शन न करे तो समकितनो टोटो सोमल ब्राह्मणनी शाख २, बखतसर पडीवरुमणु न करे तो वृत्त पच्चखाणनो टोटो—उत्तराभ्ययन अ य० २९ नी शाख. ३, साधु सात्री माहोमाही व्यावच्च न करे तो तीर्थनो टोटो—ठाणागनी शाख ४, तपस्यानी चोरी, आचारनी चोरी करे तो देवतामा उची पदवीनो टोटो—दशवैकालिक, भगवतीनी शाख ५, रुठण कलुश भाव राखे तो शीतलतानो टोटो—समवायगनी शाख

૬, અજતનાથી ચાલે તે જીવ દયાનો દોડો--દશવૈકાલીકની શાલ ૭, રૂપનો ને જોવનનો મદ્દ કરે તો શુભ કર્મનો દોડો-પદ્મવણની શાલ ૮, મોડાનો વિનય ન કરે તો તીર્થકરની આજ્ઞાનો દોડો-વ્યવહાર સૂત્રની શાલ. ૯, માયા કપટ કરે તો જશ કીર્તિનો દોડો-આચારંગની શાલ. ૧૦, પાછલી રાતે ધર્મ જાગ્રિકા ન જાગે તો ધર્મ ધ્યાનનો દોડો--નીશીથની શાલ. ૧૧, ક્રોધ કલેશ કરે તો સ્નેહ ભાવનો દોડો--ચેડા કુર્ણીકની શાલ. ૧૨, મન ડુંચુ નીચું કરે તો અક્કલનો દોડો--શુગુ પ્રોહીતની શાલ. ૧૩, સ્ત્રીના લાલ્ચુને બ્રહ્મચર્યનો દોડો--ઉત્તરાધ્યયનની શાલ. ૧૪, સાધુ--સાધ્વી, શ્રાવક--શ્રાવિકા માંદોમાંદી હેત મેઝાપ ન રાખેતો જૈન ધર્મનો દોડો--શંખ પોંચલીજીની શાલ. ૧૫, સુપાત્રને ડલટમાવે દાન ન આપે તો પુણ્ય પ્રકૃતિનો દોડો--કપીલા દાસીની શાલ. ૧૬, સાધુ ગાય નગર વિહાર ન કરે તો ધર્મ કથાનો દોડો--શેલક રાજકૃષ્ણની શાલ. ૧૭, ભગે ગણે નહિ તો જીન શાસનનો દોડો--સમાચારીની શાલ. ૧૮, દુત પચ્ચલાણની આલોચના કરે નહિ તો મોક્ષના સુરનો દોડો--પાર્શ્વનાથની વસં છપ્પન સાધ્વીની શાલ. ૧૯, અરીહંતના, ધર્મના, ને ચાર તીર્થના અવર્ણવાદ બોલે તો સત્ધર્મનો દોડો--ઢાળાંગની શાલ. ૨૦, સાધુનું વચન માને નહિ તો ડંચી ગતિનો દોડો--બ્રહ્મદત્તની શાલ. ૨૧, સાધુ--સાધ્વી, ગુરુ--ગોરાળીની આજ્ઞા ડહુંદે તો આરાધકપણનો દોડો--સુકુમાલીકાની શાલ તથા સંધકજીની શાલ. ૨૨, ભગવાનના વચન ઉપર શ્રદ્ધા ન રાખે તો શુદ્ધ માર્ગનો દોડો--જમાલીની

शाख. २३, भणेलु वारंवार सभारे नहि तो मेळपेली विद्यानो टोंटो २४.

२५ पचीसमे बोले साडापचीस--आर्यदेश तथा तेनी नगरीना नाव कहे ठे--मगध देश--राजग्री नगरी १, अग देश--चयानगरी २, वगदेश--तामलांक नगरी ३, कर्लागदेश--रुचनपुर नगर ४, काशी देश--वणारसी नगरी ५, कोशळ देश--अयोध्या नगरी ६, कुरुदेश--गजपुर नगरी ७, कुपवर्तदेश--सोरीपुर नगरी ८, पचाळ देश--रूपीलपुर नगरी ९, जगलदेश--हृदउत्ता नगरी. १०, कच्छदेश--कोसग्री नगरी ११, साडील देश--नदीपुर नगरी १२, माळवदेश--भदिलपुर नगरी १३, वच्छदेश--वैराटनगरी १४, दशारणदेश--मृगावती नगरी १५, वरणदेश--इच्छापुर नगरी १६, विदेहदेश--शिवावती नगरी १७, सिंधदेश--वित्तभय पाटण नगरी १८, सोवीरदेश--मथुरा नगरी १९, विदेह देश--मीथील नगरी २०, सुरसेन देश--पावापुर नगरी २१, भगदेश--मासपुर नगरी २२, पाटणदेश--काडावती नगरी २३, कुणालदेश--सावर्धी नगरी २४, सोरठदेश--द्वारका नगरी २५, केकर्धदेश--सिताग्रीका नगरी २६, ए साडीपचीस आर्यदेश.

॥ इति श्री पचीस गांठनो गांठडो समाप्तः ॥

॥ अथ श्री पचीस क्रियानो थोकडो. ॥

क्रिया.

१. कायीकी क्रिया—तेना बे भेद, ते पोतानी काया पापथी निर्वतावी नथी तेनी क्रिया लागे, वीजी घणा काळथी काया वोसराव्या बिना पाछळ रहेली कायाना पुद्गल तेनी क्रिया लागे.
२. अधीकरणकी क्रिया—तेना बे भेद, ते संजोगणा अने निवत्तणा. १ संजोगणा ते हथीआर भाग्यां तुदीयां समां करावे, २ निवत्तणा ते नवा हथीआर कॅश, कोदाली वगेरे नवा लेवा तेनी क्रिया लागे.
३. पाउसीआ—तेना बे भेद, जीव पाउसीआ ते जीव उपर द्वेप करवाथी, अजीव पाउसीआ ते अजीव उपर द्वेप करवाथी क्रिया लागे.
४. परीतावणीआ—तेना बे भेद, ते पोताने तथा परजीवने परीताप उपजावे तेनी क्रिया लागे.
५. पाणाइवाय—तेना बे भेद, ते पोताना जीवनी तथा पर जीवनी हींसा करवाथी क्रिया लागे.
६. आरंभीआ—तेना बे भेद, ते जीव आरंभीआ, अने अजीव आरंभीआ. बे प्रकारे आरंभ करवाथी क्रिया लागे.
७. परीगहीआ—तेना बे भेद, ते जीव परिग्रह मेणववाथी तथा अजीव परिग्रह मेळववाथी क्रिया लागे.

૮. માયાવતિઆ—તેના જે મેદ તે પોતાને માટે તથા પરને માટે ઠગાડ કરી તે.

૯. અપચ્ચરણાવતિઆ—તેના જે મેદ તે જીવ અજીવના પચ્ચરણ કર્યા વિના તેની ક્રિયા લાગે.

૧૦. મિન્છાદસણવતિઆ—તેના જે મેદ તે જીવ વચનથી પ્રિયીત જીવઅજીવ સદહે પરુપે તે

૧૧ દિઠીઆ—તેના જે મેદ, જીવ દીઠીઆ તે વલ્લદ પ્રમુખ દેસી સુશી થાય તથા અજીવ દિઠીઆ તે વસ્ત્રાદિક દીઠે ક્રિયા લાગે.

૧૨. પુઠીઆ—તેના જે મેદ તે જીવ પુઠીઆ અને અજીવ પુઠીઆ તે જીવ અજીવ ઉપર રાગ લાવીને કાથ ફેરવે તેથી લાગે.

૧૩. પાહુચીઆ—તેના જે મેદ તે જીવ પાહુચીઆ અને અજીવ પાહુચીઆ તે દ્વેષશુદ્ધિ તેના ઉપર માઠી ચીંતવણા કરે તેથી ક્રિયા લાગે.

૧૪. શામતોવળીઆ—તેના જે મેદ જીવ શામતોવળીઆ અને અજીવ શામતોવળીઆ તે જીવ વસ્તુનો સમુદાય મેલ્લે અને અજીવ વસ્તુનો સમુદાય મેલ્લે તેથી ક્રિયા લાગે.

૧૫. નેસથીઆ—તેના જે મેદ, જીવ નેસથીઆ અને અજીવ નેસથીઆ. જીવ નેસથીઆ તે વનસ્પતીમા પાણી રેડવાથી ક્રિયા લાગે, અને અજીવ નેસથીઆ તે પાપાણ પ્રમુખ નાશવાથી ક્રિયા લાગે.

૧૬. સાહ્યીઆ—તેના બે ભેદ જીવ સાહ્યીઆ અને અજીવ સાહ્યીઆ તે જીવ અજીવને લડાવે તે.
૧૭. આળવળીઆ—તેના બે ભેદ જીવ અજીવ વસ્તુ કોઈ પાસેથી માગવાથી આપે ન આપે તેના ઉપર રાગદ્વેષ ઉપજે તેથી ક્રિયા લાગે.
૧૮. વિદારણીઆ—તેના બે ભેદ જીવ વિદારણીઆ અને અજીવ વિદારણીઆ તે જીવ અજીવને વિદારે ઇટલે કાપે તેથી ક્રિયા લાગે.
૧૯. અનામોગી—તેના બે ભેદ ઉપયોગ વીના શૂન્ય રીતે કાંઈ વસ્તુ લેવી મુકવી અથવા શૂન્ય રીતે સુવા બેસવાથી ક્રિયા લાગે.
૨૦. અળવકંચવતિઆ—તેના બે ભેદ તે આલોક પરલોક એ બે લોકથી વિરુદ્ધ કામ કરવું તે.
૨૧. પેજવતિઆ—તેના બે ભેદ તે માયાથી અને લોભથી લાગે.
૨૨. દોષવતિઆ—તેના બે ભેદ તે ક્રોધથી અને માનથી લાગે.
૨૩. અનાપલગવતિઆ—તેના ત્રણ ભેદ તે ઉપયોગ વીના લેવું, મેલવું અને ઘોલવું તેથી ક્રિયા લાગે.
૨૪. સામુદાળી—તેના ત્રણ ભેદ તે સંતર, નિરંતર અને ઘણા માણસો સાથે કર્મ વાંધે તેથી લાગે.
૨૫. ફરીયાવહીઆ—તેના બે ભેદ તે કેવલીને તથા છટમસ્તને લાગે.

३. चार प्रकारना श्रावक—साधुने माता पिता समान १, भाइवंथ समान २, भाइ समान ३, श्रयोक्त समान ४.

४. चार प्रकारना श्रावक—एक अरीसा सरीखा श्रावक ते साधु जेवुं सिद्धांत कही संभळावे तेवुं पाछुं फरी कही वतावे १, वीजा धजा सरीखा ते विचीत्र देशना सांभळी मन आधुंपाछुं थए जाय २, वीजा ठुठ थांभळा सरीखा ते लीधी वात खोटी ठरे छतां पण मुके नही ३, चोथा कांटा सरीखा शिखामण देनारने पण सामां वचन कही दुःख दे ४, ए चार.

५. चार प्रकारना करंडीया—राजनो करंडीयो ते समान तीर्थकरदेव १, व्यवहारीयानो करंडीयो ते समान गणथर देव २, वेव्यानो करंडीयो ते समान अन्य दर्शनी ३, चंडालनो करंडीयो ते समान जंतर-मंतर करनार साधु ४.

६. चार कपाय कइ कइ जग्याए लाभे ते कहे छे—नारकीभां क्रोध घणो १, मनुष्यमां मान घणुं २, तीर्थचमां माया घणी ३, देवतामां लोभ घणो ४.

७. चार जातनां अजीरण—तपस्यानुं अजीरण--क्रोध १, भण्यानुं अजीरण-अभिमान २, कामनुं अजीरण-नींदा कुथली ३, पेठनुं अजीरण-अधिक अन्न खाय ते ४.

૮. ચાર પ્રકારના શાહ પરિવાર સહીત—એક શાલીનુ શાહ અને શાલીનો પરિવાર તે આદીનાથ અને ભરત ચક્રવર્તીની પેરે ૧, એક શાલીનુ શાહ અને એરડાનો પરિવાર તે મર્ગા આચાર્યના શિષ્યની પેરે ૨, એરડાનુ શાહ અને શાલીનો પરિવાર તે ઇગાલમર્દન આચાર્યના શિષ્યની પેરે ૩, એક એરડાનુ શાહ અને એરડાનો પરિવાર તે કાલમૃત્યા રુસાદ અને તેના પરિવારની પેરે ૪.

૯ ચાર પ્રકારના મેઘ—એક મેઘ ગાજે પણ વરસે નહીં ૧, એક મેઘ વરસે પણ ગાજે નહીં ૨, એક મેઘ ગાજે ને વરસે ૩, એક ગાજે નહીં અને વરસે પણ નહીં તે ઠાલા વાદલા ૪. એ દૃષ્ટાંતે ચાર પ્રકારના પુરુષ કહ્યા તે કહે છે—એક પુરુષ અભિમાન કરે પણ દાન દે નહીં ૧, એક પુરુષ દાન આપે પણ અભિમાન કરે નહીં ૨, એક પુરુષ દાન પણ આપે અને અભિમાન પણ કરે ૩, એક પુરુષ દાન પણ આપે નહીં અને અભિમાન પણ કરે નહીં ૪.

૧૦. વળી ચાર પ્રકારના મેઘ—એક મેઘ કાલે વરસે, પણ અકાલે વરસે નહીં. ૧, એક મેઘ અકાલે વરસે, પણ કાલે વરસે નહીં. ૨, એક કાલે પણ વરસે અને અકાલે પણ વરસે. ૩, એક કાલે પણ વરસે નહીં, અને અકાલે પણ વરસે નહીં. ૪. એવી રીતે ચાર પ્રકારના પુરુષ કહ્યા તે કહે છે—એક પુરુષ માગે તેને દાન આપે પણ માગે નહીં તેને દાન આપે નહીં. ૧, એક પુરુષ જરૂરીયાત ન હોય તેને દાન દે પણ જરૂરીયાતવાળાને

दान दे नही. २, एक जरूरीयातवाळाने दान दे अने अजरूरीयातवाळाने पण दान दे. ३, एक जरूरीयातवाळाने दान दे नही अने अजरूरीयातवाळाने पण दान दे नही. ४.

११. वळी चार प्रकारना मेघ—एक मेघ क्षेत्रमां वरसे पण खारमां वरसे नही १, एक खारमां वरसे पण क्षेत्रमां वरसे नही २, एक क्षेत्रमां वरसे ने खारमां पण वरसे ३, एक क्षेत्रमां पण वरसे नही अने खारमां पण वरसे नही ४. ए रीते चार प्रकारना पुरुष जाणवा—एक पुरुष सुपात्रने दान दे पण कुपात्रने दान न दे १, एक पुरुष कुपात्रने दान दे अने सुपात्रने दान दे नही २, एक सुपात्रने दान दे अने कुपात्रने दान दे ३, एक सुपात्रने दान दे नही अने कुपात्रने पण दान दे नही ते क्रपण ४.

१२. वळी चार प्रकारना मेघ कथा—एक मेघ एक वार वरसे अने तेमां दश हजार वरस सुधी अन्न नीपजे १, एक मेघ एकवार वरसे अने हजार वरस सुधी अनाज नीपजे २, एक मेघ एकवार वरसे अने दस वरस सुधी अनाज नीपजे. ३, एक मेघ घणीवार वरसे अने एकवार धान्य नीपजे ते पांचमा आरानो मेघ. ए दृष्टांत पुरुष उपर उतारे छे—संजतीराजा, गजसुखमाले एकवार देशना सांभळी राज्य छोडी दीक्षा लीधी. १, परदेशी राजा केशी कुमारनी एकवार वाणी सांभळी वार व्रतधारी थया. २, श्रेणीकराजा एकवार वाणि सांभळी रामकीती थयो. ३, पांचमा आराना जीव घणीवार सांभळे पण दहता रहेवी घणी कठण कारण के सांभळे त्यां सुधी दहता ए चोथा मेघ समान जाणवा ४.

૧૩. ચાર પ્રકારના વઝ--એક એક જીવને તપસ્યાનુ વઝ છે, પણ આહારનુ વઝ નહીં. ૧. એક એકને આહારનુ વઝ છે પણ તપસ્યાનુ વઝ નહીં. ૨. એક એકને આહારનુ વઝ છે અને તપસ્યાનુ પણ વઝ છે. ૩. એકને આહારનુ વઝ પણ નથી, અને તપસ્યાનુ પણ વઝ નથી તે માટો. ૪.

૧૪. ચાર પ્રકારના ગોઝા--એક માલખનનો ગોઝો તે તડકે તરત ઓગલી જાય તેમ એક એક પુરુષ કોઈના માઠા વચન સામઝી તરત ધર્મ છોડી દે. ૧, એક લાલખનો ગોઝો તે તડકે ઓગલે નહીં, પણ અમી પાસે મુકીએ તો તે ઓગલી જાય તેમ એક એક પુરુષ વચન સામઝી ધર્મ છોડે નહીં પણ ગાઝ મહેળા સામઝી ધર્મ છોડી દે. ૨, એક લાલુડાનો ગોઝો તે તડકે અગ્રીની પાસે મેલ્યો ઓગલે નહીં પણ અગ્રિમા નાલ્યો વઝે તેમ વચન સામઝી ધર્મ મુકે નહીં પણ માર કુટ કરે તે વારે ધર્મ છોડે ૩, એક માટીનો ગોઝો તે તાપમા નાલે તે વારે વિશેષ પાકો થાય પણ ઓગલે નહીં. તેમ એક પુરુષને કોઈ દુઃખ દે ત્યારે ધર્મમા વધારે દૃઢતા થાય, પણ ધર્મ મુકે નહીં. કામદેવ શ્રાવકવત્. ૪

૧૫. ચાર પ્રકારના પુરુષ--એક પુરુષને ધર્મ વહાલો છે પણ દૃઢતા નહીં. આપઢા વચ્ચે નાસી જાય. ૧, એકને ધર્મ વહાલો પણ છે અને દૃઢતા પણ છે. ૨, એકને ધર્મ ઉપર દૃઢતા છે પણ ધર્મ વહાલો નથી. એટલે દરરોજ ધર્મ વની શક્તિ નથી. અવસર ધર્મનુ કામ કરે. ૩, એકને ધર્મ વહાલો પણ નથી અને દૃઢતા પણ

નહીં. પંડુસળનાં પારણાં સ્નાનાર શ્રાવકો. ૪.

૧૬. વઢી ચાર પ્રકારના પુરુષ—એક પુરુષ વહારથી ન્હાઈ ઘોડ ઉજઝા પળ માંહી કપટ મેલે કરીને સ-
હીત. ૧. એક પુરુષ વહાર મેલા પળ માંહી નિર્મઝા. ૨. એક વહાર પળ ઉજઝા અને માંહી પળ ઉજઝા. ૩,
એક વહાર પળ મેલા અને માંહી પળ મેલા. ૪.

૧૭. વઢી ચાર પ્રકારના પુરુષ—પિતા થકી અધિક તે રીંશવદેવના પુત્ર ભરતની પેરે. ૧ એક પુત્ર
પિતાથી હીળ તે—ભરતેશ્વરના પુત્રની પેરે. ૨, એક પિતા તુલ્ય પુત્ર તે—આદીત જસાના પુત્રની પેરે. ૩, એક
પિતાને કલંક રૂપ તે—પુંડરીકવત્. ૪.

૧૮. ચાર પ્રકારના રોગ—એક દેશ્વાતો દુષ્ટ પળ વેદના થોડી તે મેદનો રોગ. ૧. એક દેશ્વાતો દુષ્ટ
નહી પળ વેદના ઘળી તે કંઠમાઝનો રોગ. ૨, એક દેશ્વાતો દુષ્ટ અને વેદના પળ ઘળી તે પેટ સૂઝનો રોગ. ૩,
એક દેશ્વાતો દુષ્ટ નહી અને વેદના પળ નહી તે શૂન્ય ચિત્તનો રોગ. ૪.

૧૯. ચાર પ્રકારની દીક્ષા—એક સિંહપળે વ્રત લે અને સિંહની પેરે પાઠે તે ભરતેશ્વરની પેરે. ૧, એક
સિંહની પેરે વ્રત લે અને શિયાઝ જેવો થઈ વ્રત મુકે ને કુંડરીકની પેરે. ૨, એક શિયાઝની પેરે વ્રત લે અને
સિંહની પેરે વ્રત પાઠે તે—અંગારમર્દન આચાર્યના શિષ્યની પેરે ૩, એક શિયાઝની પેરે વ્રત લે અને શિયાઝની

પેરે પાંચે તે કાલકાચાર્યના ગ્રિપ્યની પેરે. ૪

૨૦. ચાર પ્રકારના સ્નેહ—એક સુઠના ઝણાનો તાર તે તુટ્યો સધાય નહી, તેમ સ્નેહ તુટ્યો સધાય નહી. ૧, એક વાસની છાલ તુટી કાઢક સધાય તેમ સ્નેહ તુટ્યો કાઢક સધાય. ૨, એક ઝનની દોરી ટુટી વિશેષ સધાય તેમ સ્નેહ તુટ્યો સધાય. ૩, એક ચામડાની તાતનો તાર તુટતા ઘણી વાર લાગે અને સાધો પળ લાગે. ૪

૨૧. ચાર પ્રકારના પુરુષ—એક પોતાનો અવગુણ દેખે, પારકો ન દેખે. ૧, એક પારકો અવગુણ દેખે, પોતાનો ન દેખે. ૨, એક પારકો પળ દેખે અને પોતાનો પળ દેખે. ૩, એક પોતાનો પળ ન દેખે, અને પારકો પળ ન દેખે. ૪.

૨૨. ચાર પ્રકારે દેવતાની ગતિનો આવેલો જાણીયે—ઉદાર ચિત્ત હોય. ૧, સુસ્વર—ઠઠ હોય. ૨, ધર્મનો રાગી હોય. ૩, દેવગુરુનો ભક્ત હોય. ૪.

૨૩. ચાર પ્રકારે તિર્યચ ગતિનો આવેલો જાણીયે—અનાડી હોય. ૧, અસતેષી હોય. ૨, કપટી હોય. ૩, મુર્ખની સેવા કરે તથા મુર્ખ ઘણી હોય. ૪

૨૪. ચાર પ્રકારે મનુષ્યગતિનો આવેલો જાણીયે—ઝનીત હોય. ૧, નિર્ઝોભી હોય. ૨, દયાધર્મ ઉપર

हीतभाव राखनार होय. ३, परने वहालो लागे. ४.

२५. चार प्रकारे नारकीनो आवेलो जाणीये—क्रोधी होय. १, पंडीताइ रहित होय. २, दया रहित होय. ३, कंकासीयो होय. ४.

२६. चार प्रकारे कील्वीशी देवतानुं आउखुं वांधे—तीर्थकरना अवगुण बोले. १, धर्मना अवगुण बोले. २, आचार्य उपाध्यायना अवगुण बोले. ३, चतुर्विध संघना अवगुण बोले. ४.

२७. चार प्रकारे जीव धर्म पामे नहीं—अहंकारी धर्म न पामे. १, क्रोधी धर्म न पामे. २, रोगी धर्म न पामे. ३, प्रमादी धर्म न पामे. ४.

२८. लोकमां चार चीजो सरखी कही छे—उडु नामे वैमान. १, शीमंतक नामा नरकावासो. २, मनुष्य क्षेत्र. ३, सिद्ध शिला. ४. ए चार पीस्तालीस लाख जोजनना छे.

२९. लोकमां चारवांनां एक लाख जोजननां कथां छे—अर्पिठाण नरकावासो सातमी नरके, १, पालक वैमान पहला देवलोक. २, जंबुद्वीप त्रीछालोक. ३, सर्वार्थसीद्ध वैमान ऊंचे देवलोक. ४.

३०. चार प्रकारनां फल कथां छे ते—एक फल बाहेर कठण अने मांही पोचुं ते नाळीयेर. १, एक फल बाहेर पोचुं अने मांही कठण ते वोर. २, एक मांही पोचुं, बाहेर पण पोचुं ते द्राख. ३, एक मांही पण

કઠળ અને વાહર પણ કઠળ તે સોપારી ૪.

૩૧. એ રીતે ચાર પ્રકારના પુરુષ જાણવા—એક પુરુષ ઉપરથી કઠોર વોલે પણ મનમાહી પ્રણામ ઘણા નરમ તે માતા પીતા અથવા મળાવનાર. ૧, એક ઉપર મીઠું વોલે, પણ મનમા ઘણું કઠળ તે કપટી દુશ્મન અથવા ઓરમાન મા. ૨, એક પુરુષ ઉપર મીઠું વોલે, અને મનમા પણ ઘણું હીત રાખે તે સાધુ મુનિરાજ. ૩, એક પુરુષ મોઢે કઢવાવોલો અને પેટમા પણ खोटा ચિચાર તે પાપી જીવ. ૪.

૩૨. ચાર પ્રકારે ઉપમા—છતી વસ્તુને અછતી ઉપમા તે નગરી દેવલોક સરીખી. ૧, અછતી વસ્તુને ડત્તી ઉપમા—છાશ, દુધ જેવો. ૨, અછતી વસ્તુને ડત્તી ઉપમા તે—ચાર ગાડનો કુવો વાઢથી ભરીયે, એક એક વાઢ કાઢીયે ત્યારે એક પલ થાય તે. ૩, ડત્તી વસ્તુને ડત્તી ઉપમા તે ગોઠ, સાકર જેવો. ૪.

૩૩. ચાર પ્રકારે નિર્જરા—ઘર્ણા વેદના અને થોડી નિર્જરા તે સાતમી નરકવાઝાને ૧, થોડી વેદના અને ઘર્ણા નિર્જરા તે સામાન્ય સાધુને ૨, ઘર્ણી વેદના અને ઘર્ણી નિર્જરા તે પડીમાધારી તથા જૈનકલ્પી સાધુને. ૩, થોડી વેદના અને થોડી નિર્જરા તે અનુત્તર વૈમાનના દેવતાને. ૪.

૩૪. ચાર ટેકાળે કપાયનો વાસો—ક્રોધનો વાસો કપાલમા. ૧, માનનો વાસો મરદનમાં. ૨, માયાનો વાસો હૈયામા. ૩, લોભનો વાસો સર્ગમા. ૪.

૩૫. ચાર જાતની અક્કલ—જાગે તો ચોર નાસે. ૧, ક્ષમા કરે તો વલેશ નાસે. ૨, ઉદ્યમ કરે તો દારીદ્ર નાસે. ૩, ભગવાનની વાણી સાંભળે તો પાપ નાસે. ૪.

૩૬. ચાર પ્રકારના જીવ—એક સુલ્લઘ્ન જાણે ને વેદે તે ચાર ગતિના જીવ જાણવા. ૧, એક જાણે પળ વેદે નહીં તે સિદ્ધના જીવ. ૨, એક વેદે પળ જાણે નહીં તે અસંતોષના. ૩, એક જાણે નહીં અને વેદે પળ નહીં તે વેશુદ્ધ અથવા અજીવ ૪.

૩૭. ચાર પ્રકારના પુરુષ—એક પોતાનાં કર્મનો અંત કરે અને વીજાના કર્મનો પળ અંત કરાવે તે તીર્થંકર. ૧, એક પોતાનાં કર્મનો અંત કરે પણ વીજાના કર્મનો અંત કરે નહીં તે પડીમાધારી. ૨, એક પોતાનાં કર્મનો અંત ન કરે, ને વીજાના કર્મનો અંત કરે તે ચોથા ગુણસ્થાનકવાળા સમદ્રષ્ટિ. ૩, એક પોતાનાં કર્મનો અંત ન કરે, અને વીજાના કર્મનો અંત પણ ન કરે તે પાંચમા આરાના સાધુ જાણવા. ૪.

૩૮. ચાર પ્રકારના આચાર્ય—એક માંહીલો પરીસ્સહ સહે, અને વાહીરલો પરીસ્સહ પળ સહે તે દેશથી અને સર્વથી આરાધિક ૧, એક માંહીલો પરીસ્સહ જીતે અને વાહીરલો પરીસ્સહ ન જીતે તે દેશ થકી વિરાધિક અને સર્વ થકી આરાધિક. ૨, એક વાહીરલો પરીસ્સહ જીતે, અને માંહીલો પરીસ્સહ ન જીતે, તે દેશ થકી આરાધિક અને સર્વ થકી વિરાધિક. ૩, એક માંહીલો પરીસ્સહ જીતે નહીં અને વાહીરલો પરીસ્સહ જીતે નહીં

તે દેશ વસી અને સર્વ થકી વિરાધિક. ૪

૩૯. ચાર પ્રકારના ચપલ—સ્થાનક ચપલ તે જ્યા ત્યા વેસતો ફરે. ૧ ગતી ચપલ તે ઉટની માફક ચાલતો ફરે. ૨, ભાષા ચપલ તે જેમતેમ ઘોલ ગોલ કરે. ૩, ભાવ ચપલ તે એક કામ કરતા અધુરુ મુકી બીજુ કામ ઉપાડે ૪ એ ચાર પ્રકારના ચપલ જ્ઞાન ન પામે.

૪૦. ચાર પ્રકારના થોડા પુરુષ—પર દુઃખે દુઃસ્વીયા થોડા. ૧, પર ઉપકારી થોડા. ૨, ગુણગ્રાહી થોડા ૩, ગરીબ સાથે સ્નેહ રાખે તેરા થોડા. ૪.

૪૧. ચાર દિશાઓમા ચાર પુરુષ—પૂર્વ દીશામા મોગી ઘણા. ૧, પશ્ચીમ દિશામા શોગી ઘણા. ૨, ઉત્તર દિશામા જોગી ઘણા. ૩, દક્ષીણ દીશામા સોગી ઘણા ૪.

૪૨. ચાર પ્રકારના ગરણા—મસ્તીનુ ગરણુ ફરીયામુમતી ૧, મતીનુ ગરણુ શુભ ધ્યાન ૨, વચનનુ ગરણુ નિર્વચ ધાષા ૩, પાણીનુ ગરણુ જાડુ લુગડુ ૪.

૪૩. ચાર પ્રકારના સાધુ કહ્યા—એક પોતાનુ ભરણપોષણ કરે, બીજાનુ ન કરે તે જૈનમ્લપી. ૧, એક પોતાનુ ન કરે ને પરનુ કરે તે. પર ઉપકારી સાધુ ૨, એક પોતાનુ કરે અને પરનુ કરે તે સામાન્ય સાધુ ૩, એક પોતાનુ ભરણ પોષણ ન કરે, અને બીજાનુ પણ ન કરે તે સથારો કરેલ સાધુ અગત્યા દારિદ્રી. ૪.

४४. चार पछेडी साध्वीने राखवी कही ते—एक बे हाथनी स्थानकमां ओढे. १, बीजी बे हाथ प्रमाणे ते ठंडील जाता ओढे. २, एक त्रण हाथ प्रमाणे ते गौचरी जातां ओढे. ३, एक चार हाथ प्रमाणे समोसरणमां जाती वखते ओढे. ४.

४५. चार प्रकारना पुरुष—१. एक पुरुष साधु वेप मुके पण जीन आझारुप धर्म न मुके कोइक कारण विशेष. २, एक पुरुष साधु वेप न मुके पण जीन आझारुप धर्म मुके—जमालीनी पेरे. ३, एक पुरुष साधु वेप तथा धर्म वंन्ने न मुके—भला साधुनी पेरे. ४, एक पुरुष साधु वेप मुके अने धर्म पण मुके ते कुंडरीकनी पेरे.

४६. चार प्रकारे आहार परठवो—१, द्रव्य थकी आधाकर्मादिक. २, क्षेत्र थकी बे गाउ उपरांतनी. ३, काळ थकी चोथा पोहोरनी. ४, भाव थकी अपथ्यकारी कडवा तुंवानी पेरे.

४७ चार प्रकारे आहार परठवानी बीधी कहे छे—१, परठवती वखते कोइ मनुष्य दुरधी आवे छे अने देखे छे ते अशुद्ध. २, कोइ दुरधी आवे छे पण देखतो नथी ते पण अशुद्ध. ३, कोइ आवतुं नथी पण देखे छे ते पण अशुद्ध. ४, कोइ आवतुं पण नथी अने देखतुं पण नथी ते शुद्ध भांगे परठवतुं.

४८. चार प्रकारे अंत क्रिया (छेवटनी) कही ते—भरत महाराजे अंतक्रिया करी. १, मारुदेवा

माता. २, गजसुकुमाळ. ३, सनत कुमार चक्रवर्ति. ४, ए चार अत क्रिया करी मोक्ष गया.

४९ चार प्रकारनी स्त्रीओं कही ते कहे छे.—एक स्त्री शीळ गुणे करी सहित, अने वस्त्रे करीने पण सहित,—सीतावत् १. एक शीळे करीने सहित, अने वस्त्रे करी रहित ते राजेमती गुफावत्. २, एक शीळे करीने रहित अने वस्त्रे करीने सहित ते व्यभिचारिणीवत्. ३. एक शीळे करीने रहित, अने वस्त्रे करीने पण रहित ते गुणका वस्त्र रहित छवी पडावनार. ४.

५०. चार मोक्ष पामवाना अग रुखा ते कहे छे—मनुष्यनो भव. १, सिद्धात साभळवानी प्रीति. २, धर्म ऊपर पूर्ण श्रद्धा. ३, धर्म कार्यमा बळ—वीर्यनु फोरवतु. ४.

५१. मोक्षना चार दरवाजा कथा ते कहे छे—ज्ञान. १, दर्शन. २, चारित्र. ३, अने तप. ४.

॥ इति संपूर्णम्. ॥

॥ अथ श्री साधुनी चोराशी ओपमानो थोकडो. ॥

॥ गाथा ॥ उरग गिरी जलण सागर । नभ तल तरु गण समोय जोहोर ॥

भमर माय धरणी जल रह । रवि पवण समयवो समणो ॥ १ ॥

श्रीअनुयोगद्वार सूत्रमां चार प्रकारे सामायक कही छे ते प्रथम समकित सामायक. १, बीजी सूत्र सामायक. २. बीजी देशव्रति सामायक ३, चोथी सर्वव्रति सामायक. ४, हवे ते चारनो अर्थ कहे छे:-

प्रथम समकित सामायक ते, साचा देव, गुरु, धर्म, ए व्रण तत्त्वेने रुडी रीते थारे ते. बीजी सूत्र सामायक ते तत्त्वज्ञान शीखवा रूप लक्षण. बीजी देश व्रति सामायक ते कांश्क व्रति अव्रति रूप लक्षण. चोथी सर्व व्रति सामायक ते सर्व सावद्यजोगना त्यागरूप लक्षण. ४ तेमां सर्व व्रति सामायकना धणी तो साधु महा पुरुष होय ते साधु उपर १२ ओपमा सर्पादिकने दृष्टते करी चोराशी भेद कहे छे.

प्रथम साधुने सर्पनी सात ओपमा कहे छे.

१. पहेली ओपमाए जेम सर्प अनेरानां कीधां घर भोगवे पण पोते करे नहि तेम साधु महा पुरुष पण

अनेरा माटे कीधा स्थानक वस्त्र भोगवे पण पोते करे नहि, करावे नहि, करताने भलु जाणे नहि. ते पण स्त्री पशु पडक रहित निर्दोष भोगवे.

२. जेम अगधन कुळनो सर्प काढेलु झेर फरी चुसे नहि, तेम साधु पण छाडया काम भोगने पाछा लेवा न याछे

३. जेम सर्प दरमा पेसता सी गं पेसे, तेम साधु पण मोक्षमार्गना गील (दर) माहे पेसता वचमा विषय, माया, रूपट, परनीडा रहित सरळ स्वभावे सीधो चाले

४. जेम सर्प गीलमा पेसता पोतानु शरीर गीजे अणफरसतो पेसे, तेम साधु भुर्नाराज आहार करता स्वादे करी राग दुद्धिए डाग जमणा गाले अणफरसतो सरस नरस आहार भोगवे.

५. जेम सर्प काचली मुकीने उतावळो नासी जाय, ते काचली तरफ फरी जुवे नही, तेम साधु पण ससारनो रनेह मुकीने उतावळा मोक्ष मार्गे प्रवर्ते, फरी ससार तरफ दृष्टि न करे.

६. जेम सर्प काटा, काकरादिकथी वीतो एकात दृष्टिए चाले, तेम साधु पण हींसादिक पापकर्मथी वीतो एकात दृष्टिए चाले.

७. जेम सर्पथी सर्प भय पामे तेम साधुथी गणसें पेसठ पाखडी तथा अष्ट कर्म भय पामे.

ત્રીજી પર્વતની સાત ઓપમાઓ સાધુ સાથે જોડે છે.

૧. જેમ પર્વત અનેક ઔપથીએ કરી સહીત છે તેમ સાધુ પળ લલિયરુપ ઔપથીએ કરી સહીત છે.
૨. જેમ પર્વત વાયરે કરી ડોલે નહિ, તેમ સાધુ પળ વાવીશ પરીસ્સાથી ડોલે નહિ.
૩. જેમ પર્વત અનેક જીવ પશુ પંક્ષી આદિકને શરણશ્રુત છે તેમ સાધુ મહાપુરુષ છકાયના જીવને તથા સંસારમાં બુડતાને શરણશ્રુત છે.
૪. જેમ પર્વતમાંથી પાણીનાં ફરણાં નદી નીકળે છે તેથી ધાન્ય નીપજે, તેમ સાધુ મહાપુરુષના હૃદયથી નીગમાદિક સાત નય તથા જ્ઞાનરુપ નદી નીકળે તેથી ધર્મક્ષેત્ર નીપજે.
૫. જેમ પર્વત માંહે મેરુ પર્વત મોટો છે તેમ સર્વ વેપ માંહે સાધુના વેસ તથા મુનિના ગુણ મોટા છે.
૬. જેમ પર્વત રત્નાદિકે કરી શોભે છે, તેમ સાધુ પળ જ્ઞાનાદિકે કરી શોભે છે.
૭. જેમ પર્વત સર્વ ધરતીની તથા ક્ષેત્રની મરજાદાનો કરણહાર છે તેમ સાધુ પળ ધરમની મરજાદાના કરણહાર છે.

ત્રીજી અગ્નિની ઓપમા.

૧. જેમ અગ્નિ તેજે કરીને દેદિવ્યમાન છે તેમ સાધુ મહાપુરુષ પળતપ તેજે કરીને દેદિવ્યમાન છે.

૨. જેમ અગ્નિ કાષ્ટે કરી તૃપ્ત ન થાય તેમ સાધુ પણ સૂત્રાર્થ ધણતા તૃપ્ત ન થાય.

૩. જેમ અગ્નિ કાષ્ટાદિક સર્વને બાળે તેમ સાધુ પણ તપરૂપ અગ્નિ કરીને કર્મરૂપ કાષ્ટને બાળે.

૪. જેમ અગ્નિ ઉગ્રોત કરે છે, અધિકારને ટાળે છે તેમ સાધુ પણ જીવ દયા રૂપ ઉગ્રોતના કરણહાર છે, તથા મિથ્યાત્વ અત્રત પ્રમાદ રૂપાય અશુભજોગ અને અંઘાર પાપના સ્થાનરૂપ જે અધિકાર છે તેના મટાડન-હાર છે અને સમક્ષિત જ્ઞાનરૂપ પ્રકાશના કરનાર છે.

૫. જેમ અગ્નિ સુવર્ણાદિકનો મેલ કાઢે છે તેમ સાધુ પણ મન્ય જીવનો મિથ્યાત્વ--સકલિષ્ટ ભાવ રૂપ મેલ કાઢે છે અને નીર્મલ કરે છે.

૬. જેમ અગ્નિ ધાતુ અને ધૂળ જુદી કરે છે, તેમ સાધુ પણ કર્મ રૂપ માટી ને જીવ રૂપ ધાતુને તપ રૂપ અગ્નિ કરી જુદા કરે છે.

૭. જેમ અગ્નિ કાચા ઢામને પાકા કરે છે તેમ સાધુ પણ કાચા સાધુ તથા શ્રાવકને જીનમાર્ગને વિષે પાકા કરે છે.

ચોથી સમુદ્રની ઓપમા.

૧. જેમ સમુદ્ર ગંધીર છે તેમ સાધુ પણ ગંધીર છે

૨. જેમ સમુદ્ર રત્નાદિકનો આગર છે તેમ સાધુ પળ જ્ઞાનાદિક રત્નનાં આગર છે.
૩. જેમ સમુદ્રમાં ઓગળત્રીસ લાલ વાર હજાર નદીઓ ભટે છે તો પળ પોતાની મર્યાદા અતિક્રમતો (ઇલંઘતો) નથી તેમ સાધુ પળ ઉત્પાતાદિક ચાર બુદ્ધિના જાળ તથા સર્વ અન્ય મતના શાસ્ત્રનું જાળપણું કરે છે પળ જૈન મતની—જૈન શાસ્ત્રની મર્યાદા ઇલંઘતા નથી.
૪. જેમ સમુદ્રમાં જલચરાદિક ઘણા જીવ ક્રીડા કરે છે પળ પાણી ડોલું કરતા નથી, તેમ સાધુ પળ સ્વમત તથા પરમતના શાસ્ત્રના અર્થ રૂપ પાણીમાં ક્રીડા કરે છે, પ્રપદાને રીક્ષાવે છે પળ પોતાનું ને પરનું મન મલીન કરતા નથી તથા પોતાનાં મન મલીન કરતા નથી.
૫. જેમ સમુદ્ર ક્ષાણી નદીઓ ભટે છે પળ છલકાતો નથી તેમ સાધુ રૂપ સમુદ્રમાં પળ જ્ઞાનાદિક ગુણ રૂપ ક્ષાણી નદીઓ ભટે છે પળ ઉચ્છંકપણું કરતા નથી (છલકાતાં નથી).
૬. જેમ સમુદ્રના પાણીનો તાગ આવતો નથી તેમ સાધુના જ્ઞાનનો પળ તાગ આવતો નથી.
૭. જેમ સમુદ્રનું પાણી નિર્મલું રહે છે તેમ સાધુનું હૃદય પળ નિર્મલું રહે છે.

પાંચમી આકાશની ઓપમા.

૧. જેમ આકાશનું તલુ નિર્મલ છે તેમ સાધુનું મન પળ નિર્મલ છે.

૨. જેમ આકાશ આલયન રહીત છે તેમ સાધુ પણ ગૃહસ્થાદિકની નેસરા (આલયન) રહીત છે.

૩ જેમ આકાશ ધર્માસ્તિ કાયાદિક સર્વ પદાર્થનુ ભાજન છે તેમ સાધુ પણ પચાચાર-પાચ સુમતી, ત્રણ મુક્તિ, દ્રવ્ય ગુણાદિકના ભાજન છે.

૪. જેમ આકાશ તડકાથી સુકાતુ નથી તેમ સાધુ પણ આઠ, નીંદા, દુષ્ટ વચન સામઝવાથી સુકાતા નથી.

૫ જેમ આકાશ ઘણા યરસાદે ફુલાય નહી તેમ સાધુ પણ સ્તુતિ ગુણ પામીને ફુલાય નહી.

૬. જેમ આકાશ છેદાય નહી, તેમ સાધુના જ્ઞાનાદિક છેદાય નહી.

૭. જેમ આકાશ અનંતો છે તેમ સાધુના ગુણ પણ અનંતા છે.

છટ્ટી વૃક્ષની ઓપમા.

૧. જેમ વૃક્ષ પોતે ટાઢ, તાપ સહે અને ઝીજાને છાયા કરે તેમ સાધુ પણ વાનીસ પરીસ્તા સહે અને છ-કાયની રક્ષા કરે.

૨ જેમ વૃક્ષને સેવતા થકા ફલાદિક દશ વસ્તુની પ્રાપ્તી થાય તેમ સાધુને પણ સેવ્યાથી દશ વોલની પ્રાપ્તી થાય. સાલ્વ મૂત્ર ભગવતી સમળે નાળેં ઇત્યાદિક.

२. जेम वृक्ष पक्षी आदि घणा जीवने आधारभुत छै तेम साधु पण भवी जीव लोकने उपदेशा-
दिक देवाने आधार छै.
४. जेम वृक्षने वांसले करीने छेदे तोपण क्रोध करे नही तेम साधुने पण कोइ कुवचन कहै, कोइ शस्त्रे करी
छेदे तोपण क्रोधादिक भावे करीने जदवा तदवा उतावलो बोले नहीं.
५. जेम वृक्ष उंच नीचने फल आपे पण कांइ मागे नही तेम साधु पण राजाने तथा सामान्य लोकने उप-
देश दे पण द्रव्यादिक मागे नहीं.
६. जेम वृक्षना उपर पथरादिक नांखे तोपण तेने फल आपे तेम साधुने पण कोइ उपसर्ग करे तेने पण
धर्म कथा संभळावे.
७. जेम वृक्ष वेलादिके करी सुके पण वेलाने मुके नही तेम साधु पण परीस्साथी दुःखाणा थका पण
संजम मुके नहीं.

सातमी भमरानी ओपमा.

१. जेम भमरो फुलनी सुगंध ले पण फुलने पीडा न उपजावे तेम साधु पण गृहस्थना घरे अहारने अर्थ
प्रवर्ते पण गृहस्थने बाधा पीडा न उपजावे.

२. जेम भमरा फुलनो रस लीये तेमा प्रतीवध न करे तेम साधु आहरने अर्थे जाय पण प्रतीवध न करे.

३. जेम भमरो फुल उपर फरतो गुजारव करे तेम साधु पण गामोगाम विहार करी धर्मोपदेश गुजार करे

४. जेम भमराने गस्ते कोइ बगीचो करतु नथी, तेम साधुने माटे गृहस्थ अहार नीपजावता नथी.

५. जेम भमरो घणो रस ले पण सचय न कर तेम साधुने पण घणो आहार मळे, पण सचय न करे.

६. जेम भमरो अणतेडयो आवे तेम साधु पण गृहस्थने घेर अणतेडया बहोरया जाय.

७. जेम भमरां कपळधी केतकीने घणो चहाय उ तेम साधु सरस आहारथी पण निर्दोष नीरस्स आहार उपर घणो भाव राखे.

आठमी मृगनी ओपमा.

१. जेम मृग सदाय सीढधी वीए तेम साधु पण पाप कर्मधी गीपे.

२. जेम मृगनो स्वभाव गरीब होय तेम साधु पण गरीब भावे प्रवते.

३. जेम मृग सीढधी वीतो एक ठामे न रहे तेम साधु पण स्नेहभावधी वीता एक ठामे न रहे.

४. जेम मृग रोग आवे औपध न कर तेम साधु पण रोग आने साय्य औपध न करे.

५. जेम मृग रोग आवे स्वजनादिकनुं शरण न वांछे तेम साधु पण रोग आवे स्वजनादिकनुं शरण न वांछे.
६. जेम मृग झाडना मुळ पासे बेसी रहे तेम साधु पण निर्वद्य स्थानके अंगउपांग संकाची बेसे.
७. जेम मृग रोग गये वनमांहे स्वइच्छाए विचरे तेम साधु पण निर्विघ्नपणे पृथ्वी उपर विहार करे.

नवमी धरतीनी ओपमा.

१. जेम धरतीने सर्वे लोको खणे खोदे पण बोले नही तेम साधु पण परीस्सह खमे पण बोले नही.
२. जेम धरती धन धान्यादिके भरी छे तेम साधु पण ज्ञानादि संवेग गुणे भर्या छे.
३. जेम धरती सर्वे बीजनी उत्पतिनुं कारण छे तेम साधु पण सर्व सुखनी उत्पतिना कारण छे.
४. जेम धरतीने पुजे तो राग न धरे, छेदे तो द्वेष न करे तेम साधु पण पुंजतां छेदतां राग द्वेष न करे.
५. जेम धरतीमां अनेक रंग छे तेथी धरादिक शोभावे तेम साधु पण सुत्रार्थ ढाल काव्य हेतु युक्ति प्रस्ताव जोइने पोतानी बुद्धिथी लोकने रंग राग चढावे.
६. जेम धरती कठण काढवने नसाडे तेम साधु पण समाधी तथा धैर्य गुणे करी क्लेष काढवने नसाडे.

૭. જેમ ધરતી સર્વ જીવને આધારભુત છે તેમ સાધુ પણ સ્થિર ગ્લાન તપસ્વી, ચાર તીર્થ, છકાયને આધારભુત છે.

દશમી કમલની ઓપના.

૧. જેમ કમલ કાદવમાં ઉપન્યુ જલે વૃદ્ધિ પામ્યું પણ તેનાથી ન્યારુ રહે તેમ સાધુ પણ કામ કાદવથી ઉપન્યા ભોગજલે વ'યા પણ વેદુ થકી ન્યારા રહે. મોક્ષનુ કારણ ચારીત્ર પડીવર્જે.

૨ જેમ કમલની પાસે ઝસનાર લોકને તાપ મટે શીતલ ગુણ કરે સુગંધ દેવે તેમ સાધુ પણ ઉપદેશ રૂપી શીતલતાઈ કરી ભવ્ય જીવના તાપ મટાડે. જ્ઞાન ગુણ સુવાસના દીઈ.

૩. જેમ કમલમાં સુગંધ હોય તેમ સાધુમાં પણ શીલ ઋતાદિ ગુણે કરી સુગંધ હોય.

૪. જેમ કમલની વાસનાઈ ભમરા ગુજારવ કરે તેમ સાધુની ક્રીયા રૂપ વાસનાઈ કરી ભવ્ય જીવ સાધુ પાસે મુનિના ગુણની ગુજારવ કરે

૫. જેમ કમલની અવગાહના મોટી તેમ સાધુની કરણી પણ મોટી

૬ જેમ કમલ ચંદ્ર સુર્ય દેશી વિકાસ પામે તેમ સાધુ પણ સિદ્ધાંત પ્રવચન વાંચીને તથા ગીતાર્થ નીગ્રથ દેશીને ઉત્સાહ પામે.

७. जैम कर्मळ चंद्र सुर्यने साभा रहे पण उपरांठा न रहे तेम साधु पण जीनाज्ञा आराधे पण उपरांठा न थाय.

अर्गीयारमी सुर्यनी ओपमां.

१. जेम सूर्य उगे थके कमळ वीकसे, तेम साधु धर्मोपदेश दे तेवारे भविजीवना हृदयकमळ वीकसे.
२. जेम सूर्य पोताने तेजे प्रकाश करे, तेम साधु पण जीव अजीवादिक भाव प्रकाश करे.
३. जेम सूर्यथी अनेरा ग्रहादिकनी प्रभा ढंकाय, तेम साधु देखी ३६३ पाखंड रुप ग्रह ढांकी नीरा-
करण करी देखाडे.
४. जेम सूर्य अंधकारने नसाडे, तेम साधु पण मिथ्यात्व अज्ञानने दूर करे.
५. जेम सूर्य उगे थके मार्ग कुमार्गनी खबर पडे, तेम साधु मळे सुमार्गनी खबर पडे.
६. जेम सूर्य तेजे करी जाज्वल्यमान छे, तेम साधु पण तप तेजे जाज्वल्यमान दीसे छे.
७. जेम सूर्यना सामे धूळ नांखे तो तेनेज माथे पडे पण सुर्यने कांड लागे नहि, तेम साधुने कोइ हेले,
निंदे, दुःख दिये, तो तेने वीरवां फळ लागे पण साधुने कांड लागे नहि.

बारमी वायरानी ओपमा

१. जेम पवन सर्वे जग्याए विचरे पण क्याय खळाय नहि, तेम साधु पण प्रतिबध रहित विहार करे छे.
२. जेम पवन हळवो होय, तेम साधु पण द्रव्ये अल्प उपद्धि भावयी राग द्वेष रहित होय.
३. जेम पवन फूलनो वासनाने दूर लइ जाय, तेम साधु पण चतुर्विध सघनी करणी क्रियादिकना गुणन्य पासना देशातरे विस्तारे.
४. जेम पवन कोडनो राख्यो न रहे, तेम साधु पण कोइना राख्या न रहे.
५. जेम पवनने कोड साथे स्नेह नहि, तेम साधु पण निःस्नेह थका सजमने विपे विचरे.
६. जेम पवन धूल रजने दूर करे, तेम साधु पण कर्म रजने दूर करे.
७. जेम पवन गरमी ताप दूर करे, तेम साधु पण उपशम शीतळताए करीने क्रोधादिक अग्नि तथा चिंता, शोग, सताप दूर करे. ॥ सर्वे मळी चोराशी ओपमा जाणवी.

अथ श्री बार बोलनी पुछानो थोकडो.

बोल.

श्री पन्नवणा सूत्र पद पंदरमे बार बोलनो थोकडो चाल्यो ते कहे छे.

वीर भगवानने गौतम स्वामी वंदणा नमस्कार करीने एम पुछता हवा के, हे भगवान !

१. प्रश्न—सो वर्पना जुग केटला ? संवच्छर केटला ? अयन केटला ? रुतु केटला ? मास केटला ? पक्ष केटला ? अठवाडीयां केटलां ? दीन केटला ? पहेर केटला ? मुहुत केटलां ? घडी केटली ? अने श्वासोश्वास केटला ?

उत्तर—हे गौतम ! सो वरसना वीस जुग थाय, सो वरसना सो संवच्छर थाय, वैसें अयन थाय. रुतु छसो थाय, महीना वारसें थाय, पक्ष चौबीसें थाय, अठवाडीयां अडतालीसें थाय, दीवस छत्रीस हजार थाय, पहेर ने लाख ने अठासी हजार थाय, मुहुत दश लाख ने ऐंसी हजार थाय, घडी एकवीस लाख ने साठ हजार थाय, श्वासोश्वास चारसें ने सात करोड अडतालीस लाख चालीस हजार थाय.

२. प्र०—एक दीवस शुद्ध समकित सहित रागद्वेप रहित क्षमा दया सहित पोपो करे तो शुं फळ थाय ?

॥२३॥

૩૦—સત્તાત્રીસ કરોડ પલ્લોપમ, સત્તોતેર કરોડ પલ્લોપમ, સીત્તેર લાખ પલ્લોપમ, સિત્તોતેર હજાર પલ્લોપમ, સાતસેં સીત્તેર પલ્લોપમ અને એક પલ્લોપમના નવ ભાગ કરીએ તેમાથી આઠ ભાગ જ્ઞાણેરા શુભ દેવતાનુ આજ્ઞુ વાપે.

૩. પ્ર૦—એક પહોરનો શુદ્ધ સમક્રીત સહીત સવર કર તો તેનુ શુ ફલ થાય ?

૩૦—ત્રણસેં કરોડ પલ્લોપમ, ત્રેતાલીસ કરોડ પલ્લોપમ, વાવીસ હજાર પલ્લોપમ, વસે ને વાવીસ પલ્લોપમ અને એક પલ્લોપમના આઠ ભાગ કરીએ તેમાથી સાત ભાગ જ્ઞાણેરા શુભ દેવતાનુ આજ્ઞુ વાપે.

૪. પ્ર૦—એક મુહુર્ત શુદ્ધ સમક્રીત સહીત સામાયક કર તો તેનુ શુ ફલ થાય ?

૩૦—ચાણુ કરોડ પલ્લોપમ, ઓગણ સાઠ લાખ પલ્લોપમ, પચીસ હજાર પલ્લોપમ, નવસેંને પચીસ પલ્લોપમ અને એક પલ્લોપમના સાત ભાગ કરીએ તેમાથી ત્રણ ભાગ જ્ઞાણેરા શુભ દેવતાનુ આજ્ઞુ વાપે.

૫. પ્ર૦—એક ઘડીનો સવર કરે તો શુ ફલ થાય ?

૩૦—છેતાલીસ કરોડ પલ્લોપમ, ઓગણત્રીસ લાખ પલ્લોપમ, વાર હજાર નવસેંને સડસઠ પલ્લોપમ અને એક પલ્લના છ ભાગ કરીએ તેમાથી ચાર ભાગ જ્ઞાણેરા શુભ દેવતાનુ આજ્ઞુ વાપે.

६. प्र०—एक नवकाशी तप करे तो शुं फल थाय ?

उ०—ओगणत्रीश लाख तेंसठ हजार वसैं ने

आउखुं बांधे.

७. प्र०—एक अनुपूर्वी गणे तो शुं फल थाय ?

उ०—एक उणोदरी तप करे तो ?

९. प्र०—एक उपवास करे तो ?

१०. प्र०—एक छठ करे तो ?

११. प्र०—एक अष्टम करे तो ?

१२. प्र०—चार तथा पांच उपवास करे तो ?

१३. प्र०—एक घडीना भ्वासोभ्वास केटला थाय ?

उ०—एक हजार आठसैं साडी चैतालीस थाय.

थाय. एक दीवस रातना भ्वासोभ्वास एक लाख तेर हजार एकसो ने नेबु थाय. पोरसीना भ्वासोभ्वास पंदर

वे घडीना भ्वासोभ्वास त्रण हजार सातसैं ने तोंतेर

उ०—पांचसे सागरना पाप नासे.

उ०—सो वरसना पाप नासे.

उ०—हजार वरसना नारकीना पाप नासे.

उ०—एक लाख वरसना नारकीना पाप नासे.

उ०—एक करोड वरसना नारकीना पाप नासे.

उ०—क्रोडान क्रोड वरसना नारकीना पाप नासे.

हजार ने गणु भाय पन्ना रसना आसोआस सोळ लाख सत्ताणु हजार आठसैं ने पचास थाय. एक मासना
 आसोआस त्रीम गणु पचाणु हजार सातसैं थाय नर मासना आसोआस त्रण करोड चौद लाख टस
 हजार तसैं ने पचास थाय. एक रसना आसोआस चार करोड सात लाख अडतालीस हजार चारसैं थाय.
 मां रसना आसोआस चासैं करोड सात करोड अडतालीस लाख ने चालीस हजार थाय. ह्ये आसोआस
 उपर मुख दुखनी मातो म्ह ठे. त्रयदत्त चक्रवर्तिनु आउगु सातसैं वरसनु हु. तेना आसोआस अठावीसैं
 करोड गणु करोड आठगोस लाख अँसी हजार वया. आसोआस पुरा करीने सातमी नरके अपडठाण
 नरकागरे तेगोस सागरोपमनी स्थितीए गया त्या मनुष्यना भयमा ब्रह्मदत्त चक्रवर्तिए आसोआस लीधा ते अकेरु
 आसोआस उपर नरकमा फेड्लु दुख पडे ठे ते म्ह ठे. अगीआर लाख छपन हजार नवसैं ने पचास पल्योपम
 एक पल्योपमनो त्रीगो भाग द्वागरो नरकमा दुःख भोगने ठे. ह्ये मुखआथी कहे छे. धना अणगारे नर मास
 मजम पाज्यो तेना आसोआस त्रण करोड पचास लाख एकसठ हजार ने त्रणसैं थया ते धन्ना अणगार
 पन्ना आसोआस सजम पात्री सरार्थसिद्धे मुख पाय्या ते मनुष्यना एक आसोआस उपर एकसो करोड
 पल्योपम. सात करोड पल्योपम, सत्ताणु लाख पल्योपम, त्रु हजार पल्योपम, नवसैं अठाणु पल्योपम, एक
 पन्नापमनो म्हो भाग मागरो फेड्लु मुख भोगने ठे. पुडरीक अणगारे त्रण दीवस सजम पाज्यो तेना आसो-

શ્વાસ ત્રણ લાખ, ઓગણ ચાલીસ હજાર પાંચસે ને સીત્તેર શ્વાસોશ્વાસ લીધા. એક શ્વાસોશ્વાસ ઉપર સર્વાર્થ-સિદ્ધમાં તે નવ હજાર કરોડ પલ્યોપમ સાતસે કરોડ પલ્યોપમ સત્તાવીસ કરોડ પલ્યોપમ છોત્તેર હજાર કરોડ પલ્યોપમ આઠૌં ને એકસઠ પલ્યોપમ અધીક એટલું સુખ ભોગવે છે, એમ કુંડરીક નુઃસ્વ ભોગવે છે.

॥ इति श्री चार वोलनी पुछा संपूर्ण ॥

॥ अथ श्री नय प्रमाणनो थोकडो. ॥

શ્રી અનુયોગદ્વાર મત્ર મધ્યે નય પ્રમાણનો થોકડો ચાલ્યો તેના વીસ દ્વારનાં નામ કહે છે. સાતનય ૧, ચાર નીક્ષેપા ૨, દ્રવ્ય ગુણ અને પર્યાય ૩, દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાલ અને ભાવ ૪, કારણ અને કાર્ય ૫, નિશ્ચે અને વેહેવાર ૬, ઉપાદાન અને નિમિત્ત ૭, ચાર પ્રમાણ ૮, ગુણ અને ગુણી ૯, સામાન્ય અને વિશેષ ૧૦, જ્ઞે, જ્ઞાન, અને જ્ઞાની ૧૧, ઉત્તપાત, વ્યય અને હ્રુવ ૧૨, અધ્યય અને આધાર ૧૩, અવિરભાવ અને તીવીરભાવ ૧૪, મુલ્યતા અને ગૌણતા ૧૫, ઉત્તર્ગ અને અપવાદ ૧૬, ત્રણ આત્મા ૧૭, ચાર ધ્યાન ૧૮, ચાર જોગ ૧૯, ત્રણ જાગ્રણ ૨૦.

प्रथम सात नयना नाम—१ नीगम नय, २ सग्रह नय, ३ व्यवहार नय, ४ ऋजु सुत्र नय, ५ शब्द नय, ६ समभीरुद नय, ७ एवभुत नय.

हवे साते नय विस्तार पूर्वक कह छे—निगम नयवाळो सामान्य माने, विशेष माने, निक्षेपाचार माने, त्रण काळनी बात माने, निगम नय कहेता जेनी एक गम नही अनेक गम (न एको गमो यश्य सः नैगमः) अनेक मान अनुमाने करी वस्तुने वस्तु करी माने, बीजो सग्रह नयवाळो सामान्यमाने, विशेष पण माने, निक्षेपा चारे माने, त्रण काळनी बातने माने, अनेक वस्तु अनेकपणे ग्रहण करे. उदाहरण—जेम कोइ शेटे पोतना नोकरने हुकम कयों के दातण लाव, तयारे नोकर दातण पाणी, घसवानी मसी, रुमाल, झारी बीगेरे लाव्यो. तेहने सग्रह नयवाळो एक दातण शब्दे करी सग्रहे. वली कोइए कहु के वाग तयारे अनेक जातना वृक्ष पाणीनी बाव रगेरेने सग्रह नयवाळो एक वाग शब्दे ग्रहण करे. वली कोइए कहु के जगत तयारे देवता, मनुष्य, तिर्यच, नारकी, उर्ध्व, अधो, त्रीछोलोक, पृथ्वीकाय आदिक छाया, अजीव, पुद्गल, ज्ञान, दर्शन बीगेरेने एक जगत शब्दर्थी ग्रहण करे. त्रीजां व्यवहार नयवाळो सामान्य माने, विशेष माने, विशेष सहीत सामान्य माने, निक्षेपा चार माने, त्रणे काळनी बात माने; उदाहरण—जेमके व्यवहारे गल्लो धोल्लो, निश्चेमा पाचे वर्णों. व्यवहारमा भमरो काळो, निश्चेमा पाचे वर्णों. व्यवहारमा गाय राती, निश्चेमा पाच वर्णों. हवे चौथो ऋजुसुत्र नय-

नय
॥२६॥

वालो विशेष माने, निक्षेपो भाव माने, वर्तमान काळनी वात माने. उदाहरण—जेमके कोइ कहे के आकाश कुसुमवत तो कहे के निरर्थक. वळी कोइ कहे के सो वरस पहेलां सोनैयानी दृष्टि थइ हती तो कहेबुं के निरर्थक. वळी कहे के सो वरस पछी सोनैयानी दृष्टि थशे. तो पण निरर्थक. ऋजु नाम सरळ सुत्रनाम उपयोग जेनो तेने ऋजुमुत्र नय कहीए. पांचमो शब्द नयवाळो विशेष माने, निक्षेपो भाव माने, वर्तमान काळनी वात माने, अनेक शब्दनो जुदो जुदो अर्थ ग्रहण न करतां एकपणे ग्रहे. सकेंद्र, पुरेंद्र, शचीपती, देवेंद्र, इत्यादिक शब्द एकपणे ग्रहे.

छट्टो समभीरूढ नयवाळो विशेष माने, निक्षेपो भाव माने, वर्तमान काळनी वात माने, लींग शब्दमां भेद माने. उदाहरण—जेमके सकेंद्र क्यारे कहेवाय के ज्यारे सक्र आसन पर विराजे अने देवताने आणदाण मनावे त्यारे. पुरेंद्र क्यारे कहेवाय के ज्यारे वेरीओना दळने हणे त्यारे. शचीपती क्यारे कहेवाय के ज्यारे देवीओ साथे भोग भोगवतो होय त्यारे. देवेंद्र क्यारे कहेवाय के ज्यारे न्याय आसनपर बेसी न्याय आपे त्यारे. सातमो एवंभूत नयवाळो विशेष माने, निक्षेपो भाव माने, वर्तमान काळनी वात माने, जे वखते जे वात थती होय ते वखते तेमां शुद्ध उपयोग प्रवर्ततो होय त्यारे तेने ते प्रमाणे माने. उदाहरण—जेमके सकेंद्र क्यारे कहेवाय के ज्यारे सक्र आसन उपर बेसी आणदाण मनावतां शुद्ध उपयोग परवर्ततो होय

ત્યારે તેને સર્કેન્દ્ર માને એવીજ રીતે ચારે ગોલ ઉપયોગ સહીત સમજવા. હવે તે સાતે નય સમજવા માટે એક
 દ્રષ્ટાત આપે છે. નિગમ નયવાળાં સામાન્ય નિગમ નયવાળાને પૂછયું કે ભાઈ, તું કયા રહે છે ? ત્યારે જગત
 આપ્યો કે લોકમા રહ્યું. લોક ત્રણ છે તો તું કયા લોકમા રહે છે ? તો કહે કે હું ગ્રીષ્મા લોકમા રહ્યું. ગ્રીષ્મા
 લોકમા તો અસંખ્યાતા દ્વીપ સમુદ્ર છે તેમા કયા દ્વીપમા ? તો તે કહે કે જમ્બુદ્વીપમા. જમ્બુદ્વીપમા ઘણા ક્ષેત્ર છે તો
 કયા ક્ષેત્રમા ? તો કહે કે ભરતક્ષેત્રમા. ભરતક્ષેત્ર વે છે તો કયા ભરતમા ? દક્ષિણ ભરતમા. દક્ષિણ ભરતમા ઘણા નગર છે,
 તો કયા નગરમા ? પાટલીપુરમા પાટલીપુરમા ઘણા પાડા છે, તો કયા પાડામા ? દેવદત્ત બ્રહ્મણના પાડામા.
 તે પાડામા ઘણા ઘર છે તો કયા ઘરમા ? મારા આવાસ ઘરમા રહ્યું અહીં સુધી નિગમ નય અને વ્યવહાર
 નયવાળાને સવાદ ચાલ્યો ત્યારે સગ્રહ નયવાળો કહે કે એમ કહેને મારા સાથીઆ પ્રમાણે પટલે કે હું સુઝ્યું
 પટલામા રહ્યું ત્યારે રુઝસુત્ર નયવાળો કહે કે એમ કહેને મારા આત્માએ આકાશ પ્રદેશ અગાધીઆ પટલામા
 રહ્યું વળી શબ્દાદિક ત્રણ નયવાળો કહે કે એમ કહેને મારા ઉપયોગ આત્મામા રહ્યું એ પહેલું દ્રષ્ટાત સંપૂર્ણ

ત્રીજું દ્રષ્ટાત પાલીનું કોઈ સુતાર પાલી પનાવવા માટે લાકડું કાપવા ચાલ્યો ત્યારે કોઈએ પૂછ્યું કે કયા
 જાઓછો ? તો કહે કે પાલી કાપવા. જાડ પાસે લાકડું કાપે છે ત્યારે પૂછ્યું કે શું કાપે છે ? ત્યારે કહે કે
 પાલી કાપ્યું. કાપીને ઘેર આવતા રસ્તામા પૂછ્યું કે ? શું કાપી આવ્યો તો કહે કે પાલી, ઘડતા પૂછ્યું કે

नय

॥ २७ ॥

शुं घडे छे तो कहे के पाली, घडीने तैयार थइ रही तयारे पुछयुं के शुं घडयुं तो कहे के पाली. घडी त्यां सुधी निगम नय अने व्यवहार नयवाळानो संवाद चाल्यो तयारे संग्रह नयवाळो कहे के अनाज भरो तयारे पाली कहेवाय तयारे रुजुसुत्रनयवाळो कहे के एक बे त्रण चार गणे तयारे पाली कहेवाय वळी शब्दादिक त्रण नयवाळा कहे छे के गणतां सुधी शुद्ध उपयोग रहे तोज पाली कहेवाय ए वीजुं दृष्टांत संपुर्ण.

त्रीजुं दृष्टांत. शाहुकारनी बहुनुं. ससराजी सामायक करी वेठा छे तयारे काइ माणसे आवीने पुछयुं के श्रेष्ठ क्यां गया छे ? तो कहे के गांधीनी दुकाने, त्यां तपास करी पाछो आवी पुछयुं के त्यां नथी. तयारे कहुं के मोचीवाडे पगरखां लेवां गया छे. तयारे ससराजीए सामायक पाळीने पुछयुं जे बहुदीकरा ! तमे शाथी जाण्युं ? तो कहे के तमारो उपयोग सामायकमां वन्ने जग्याए गयो हतो तेथी में मारा उपयोग आत्माथी जाण्युं. ए त्रीजुं दृष्टांत संपुर्ण.

हवे त्रीजा निक्षेपाद्वारना चार भेद कहे छे—नाम, स्थापना, द्रव्य, भाव. हवे नामना त्रण भेद—यथारथ नाम, अयथारथ नाम, अर्थमून्य नाम. हवे यथारथ नाम कहेतां जीवनुं नाम हंस, आत्मा, चैतन्य वगेरे. अयथारथ नाम कहेता जीवनुं नाम माणेकलाल, मोतीलाल, हीरालाल विगेरे. अर्थमून्य कहेता छींक, वगासु, ओटकार, उधरस, हांसी, पइधमनो अवाज, वार्जीवनो अवाज, घरंगानो अवाज वगेरे. हवे स्थापना निक्षेपाना

વે મેદ-સદ્ભાવ સ્થાપના. અસદ્ ભાવ સ્થાપના. સદ્ભાવ સ્થાપના કહેતા ચાર મુજાની મુર્તિ અને ચાર મુજાનો
 આકાર. પોઠીઆની મુર્તિ અને પોઠીઆનો આકાર. હવે અસદ્ભાવ સ્થાપના કહેતા કોઈ ગોઠપટોઠ પથર લેઈ
 તેને સિંધુર અવરલવના પાના લગાવી કહે કે આ મારા મેરુજી અથવા કોઈ પાચ પાચીકા મેલીને કહે કે આ
 મારા શીતલા માતા વિગેરે તે અસદ્ભાવ સ્થાપના. હવે સદ્ભાવ સ્થાપનાના દશ મેદ--ઠઠક મેવા, ચિત્તઠ મેવા,
 પોતક મેવા, લેપક મેવા, પુરી મેવા, વેડી મેવા, ગઠી મેવા, સઘાઈ મેવા, અથેવા, વરાડેવા એ દશ સદ્ભાવ
 સ્થાપના અને દશ અસદ્ભાવ સ્થાપના. એવ વીસ થાય. તે એક જીવ આશ્રીને અને ત્રીજી જીવ આશ્રીને, એવ
 ચાલીસ મેદ સ્થાપના નિલેપાના હવે ત્રીજો દ્રવ્ય નિલેપો તેના વે મેદ કહે છે. આગમ થકી અને નો આગમ
 થકી, હવે આગમ થકી કહેતા જેમ કોઈ શાસ્ત્ર મળે પણ અર્થ ન સમજે તથા ઉપયોગ રહિત શૂન્ય ચિત્તથી તથા
 વિગ્રહ પરિણામથી મળે તે આગમ થકી કહેવાય. નો આગમ થકી કહેતા તેના ત્રણ મેદ. જાણગ શરીર, મળ્ય
 શરીર, જાણગમળ્ય વ્યતિરક્ત શરીર. હવે જાણગ શરીર કહેતા કોઈ એક શ્રાવક કાઢ માણ થયો તેનું શરીર
 દેખી કહે કે આ શ્રાવક આવસકના જાણ હતા આવસક ગીરતા હતા. આવસક કરતા હતા. અથવા જેમ
 ઘ્રત કુમ આશ્રીત, મધુકુમ આશ્રીત. હવે મળ્ય શરીર કહેતા જેમ કોઈ એક શ્રાવકને ત્યા પુત્રનો જન્મ થયો ત્યારે
 કોઈ દેખીને કહે કે આવસકનો જાણ થશે. આવસક શીલશે. આવસક કરશે. જેમકે-ઘ્રત કુમ મળિયતિ.

મધુકુંભ ભવિષ્યતિ. હવે જાણગ મધ્ય વ્યતિરક્ત શરીર કહેતાં તેના ત્રણ ભેદ છે. લૌકિક, લોકોત્તર અને કુપરા વચન. હવે લૌકિક કહેતાં જેમ કોઈ રાયં વા, તલવંરંવા, માડંવી, કોડંવી, શેઠ, સેનાપતિ સવારમાં ઉઠી દાતણપાણી કરે, નાહ્ય થોવે, દેવ સભામાં જાય, રાજસભામાં જાય, ઇંદ્ર સભામાં જાય, અને નિત્ય અવશ્ય કામ કરવા જોગ કરે. તેને લૌકિક દ્રવ્ય આવશ્યક કહીએ. હવે લોકોત્તર દ્રવ્ય આવશ્યક કહેતાં, જેમ કોઈ શ્રમણ નિગ્રંથ ગુણ મુખ્ય જોગી હયાઈવ, ઉદામા, ગયાઈવ, નીરઅંકુશી, દાટામય, ત્રીણુટા પાહુ પીવાડીઆ છકાય જીવની અનુકંપા જાણનાએ, અજાણનાએ, ઉભય કાઠ, આવશ્યક, ઠવંતી તેને લોકોત્તર દ્રવ્ય આવશ્યક કહીએ, હવે કુપરા વચન દ્રવ્ય આવશ્યક કહેતાં કોઈ ચકચીરીઆ ચરમ ટુંડીઆ પાંડુ રંગા પાસદંતા સવારમાં ઉઠી ઇંદ્ર સભામાં જાય, ટુંદ સભામાં જાય, નાગ સભામાં જાય, જક્ષ સભામાં જાય, દેવ સભામાં જાય, તથા એમ ગંધ અલંકાર શબ્દ કરીને મોજન કરે તેને કુપ્રાપચન દ્રવ્ય આવશ્યક કહીએ, હવે ચોથો ભાવ નિષેષો તેના બે ભેદ. આગમ થકી અને નોઆગમ થકી. હવે આગમ થકી કહેતાં શુદ્ધ ઉપયોગ સહિત ભાવાર્થ પર ઉપયોગ લગાવી અંતઃકરણની રુચી સહિત શાસ્ત્ર મળે તેને આગમ થકી ભાવ નિષેષો કહીએ.

હવે નોઆગમ થકીના ત્રણ ભેદ. લૌકિક લોકોત્તર અને કુપ્રાવચન. લૌકિક કહેતાં જે કોઈ રાયં વા, તલવંરં વા, માડંવી, કુડંવી, શેઠ, સેનાપતિ, સવારમાં ઉઠી ભારત સાંખઠે અને સાંજે રામાયણ ઉપયોગ સહિત

સામળે તેને લૌકિક ભાવ આવશ્યક કહીએ. હવે લોકોત્તર ભાવ આવશ્યક કહેતા જે કોઈ સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક શ્રાવિકા તરૂં મને, તદ્દ ચિત્તે, તદ્દ અન્યવસાણ વ્યવતોવ્યવત વુમીય કહેતા વે વ્યવન આવશ્યક ઠપતી કહેતા રૂરે તેને લોકોત્તર ભાવ આવશ્યક કહીએ.

હવે કુપ્રાવચન ભાવ આવશ્યક કહેતા કોઈ ચક્રચીરીયા, ચરમ સ્વડીયા, પાડુરગા, પાસદતા, સવા-રમા ડઠી દ્વર સમામા જાય, સ્વદ સમામા જાય, નાગ સમામા જાય, દેવ સમામા જાય, તથા હોમ, ગધ અલ-કાર, શબ્દ ઉપયોગ સહીત કરીને ખોજન કરે તેને કુપ્રા વચન ભાવ આવશ્યક કહીએ. હવે ત્રીજો દ્રવ્ય, ગુણ અને પર્યાયનો દ્વાર કહે છે દ્રવ્ય કહેતા જીવ અને અજીવ. ગુણ કહેતા જ્ઞાનાદિક અને પર્યાયના રે મેદ. આત્મ ભાવી અને કર્મ ભાવી. આત્મ ભાવી કહેતા જ્ઞાન, દર્શન અને ચારીત્ર. કર્મ ભાવી કહેતા ચાર ગતી, ચોવીસ દડક અને ચોરાશી ત્વાજ જીવા જોની હવે ચોથો દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ અને ભાવનો દ્વાર કહે છે. દ્રવ્ય કહેતા સ્વદ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર રહેતા લોકાલોક, આકાશ, મંદેશ. કાલ કહેતા સમય આવલીકાદિક. ભાવના ત્રણ મેદ સ્વભાવ, ગુણ અને પર્યાય. હવે પાંચમો દ્રવ્ય અને ભાવનો દ્વાર કહે છે. દ્રવ્યથી જીવ શાશ્વતો છે અને ભાવથી જીવ અશાશ્વતો છે. ઉદાહરણ--જેમકે કોઈ મમરે કાપ્ત કોર્યુ તે કોરતા કોરતા રૂમો કોરાણો પણ તે મમરો જાણતો નથી કે મેં કમો કોર્યો છે. સ્હેજે કમો કોરાણો છે પણ કમો કરતા મમરો દ્રવ્ય છે. વીજો

કોઈ પંડીત આવી એ કકાની પર્ચાયને જાણીને કહે કે કકો કોયો છે એ પંડીતને ભાવે કકો કર્યો. હવે છઠા કારણ અને કાર્યનો દ્વાર કહે છે. જેમ કોઈ પુરુષને રત્નાગર દ્વીપે જાવું છે. મારગમાં ચાલતાં સમુદ્ર આવ્યો ત્યારે ઝાંઝ કહેતાં વહાણમાં વેસવું તે કારણ, અને રત્નાગર દ્વીપે જાવું તે કાર્ય. હવે સાતમો નિશ્ચય અને વ્યવહારનો દ્વાર કહે છે. નિશ્ચયમાં અગ્નિ વહે પળ વ્યવહારમાં પર્વત વહે છે. નિશ્ચયમાં ગામ જાવું છે, પળ વ્યવહારમાં ગામ આવ્યું. નિશ્ચયમાં તેલ વહે છે પળ વ્યવહારમાં દીવો વહે છે. નિશ્ચયમાં પાણી આવું છે, પળ વ્યવહારમાં નેત્રાં આવું છે. હવે આઠમો ઉપાદાન અને નિમિત્તદ્વાર કહે છે. તે નવમા પ્રમાણ નય પ્રમાણે જાણવો. હવે ચાર પ્રમાણ કહે છે. પ્રત્યક્ષ, અનુમાન, ઉપમા અને આગમ. હવે પ્રત્યક્ષના કે મેદ-હંદ્રી પ્રત્યક્ષ, અને નોંદ્રી પ્રત્યક્ષ. હવે હંદ્રી પ્રત્યક્ષના પાંચ મેદ-શ્રોત, ચક્ષુ, દ્રાણ, રસ, ફરસ, અને નોંદ્રી પ્રત્યક્ષ મન તેના કે મેદ-દેશ થકી, અને સર્વ થકી. દેશ થકી કહેતાં અવધી જ્ઞાન અને મનઃ પર્યવ જ્ઞાન. સર્વ થકી કહેતાં કેવલ જ્ઞાન, કેવલ દર્શન. અનુમાન પ્રમાણના ત્રણ મેદ.--પુર્વ શેશવં અને દીઢીઝ્યામ પુર્વ કહેતાં જેમ કોડ માતાનો પુત્ર નાની ઉમરમાં પરદેશ ગયો અને વળે વરસે જુવાન થઈ પાછો આવ્યો ત્યારે તેને કેવી રીતે ઓળખે. વળે કરી, તલે કરી, મસે કરી સંઠાળે કરી જાણે. શેશવંના પાંચ મેદ-કજેણ, કારણેણ, ગુણેણ, અવેણ, આસરેણ, હવે કજેણ કહેતા મોર કોઠાટ શબ્દે કરી, મોડો હળહળાટ શબ્દે કરી, હાથી ગુણગુણાટ શબ્દે કરી, રથ ઝળ-

જ્ઞાપટ શબ્દે કરી જણાય વિગેરે. કારણેણ કહેતા રોટલીનું કારણ આટો, પણ આટાનું કારણ રોટલી નહીં. કાલરનું કારણ કડવું, પણ કડવનું કારણ કાલર નહીં. ઘડાનું કારણ માટી, પણ માટીનું કારણ ઘડો નહીં, કપડાનું કારણ તતુ, પણ તતુનું કારણ વપડું નહીં. તેમજ મુક્તિનું કારણ જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર, પણ જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રનું કારણ મુક્તિ નહીં. ગુણેણના ચાર મેદ છે, તે કહે છે—મીઠામા રસનો ગુણ, ફુલમા સુગંધનો ગુણ, સોનામા રસોટીનો ગુણ, અને કપડામા ફરસનો ગુણ અવેણ કહેતા સીંગડે કરીને ખેંસ, પાલે કરીને મોર, ફલગીએ કરીને કુરુડો, અને પુઠે કરી ચમરી ગાય, ટતુશ્લે કરી હાથી, બે પગે કરી મનુષ્ય, ચાર પગે કરી પશુ, ઘણા પગે કરી કાનગ્વજુરો, ચુડીએ કરી કુવારી કન્યા, કમલે કરી પરણેલી સ્ત્રી, શસ્ત્રે કરી સુભટ, કાવ્ય અલકારે કરી પદીત, એક રૂળ સીંઝે ઘણા રૂળ સીંઝવા જણાય.

હવે વ્યવહારના પાંચ મેદ—આસરેણ કહેતા ધુમાડાના આશરાથી અગ્નિ, વાદલાને આસરે મેહ, વગલાના આશરાથી સરોવર, તેમ ઉત્તમ આચાર કરી મુશીલ જાણી શકાય. હવે ત્રીજો ટીઠી શ્યામ તેના બે મેદ—સામાન્ય અને વિશેષ સામાન્ય કહેતા એક રૂપીયો જોડ ઘણા રૂપીયા જાણી શકાય, એક મારગાડી ધોરી જોડ ઘણા ધોરી જાણી શકાય, કોઈ દેશનો મનુષ્ય જોડ ઘણા મનુષ્ય જાણી શકાય, તેમજ એક સમદ્રષ્ટી જોડ ઘણા સમદ્રષ્ટી જાણી શકાય, તેને સામાન્ય ટીઠીશ્યામ કહીયે. હવે વિશેષ કહેતા જેમ કોઈ વિચિક્ષણ મુનીએ વિહાર

करतां रस्ते घास उगेलुं जोयुं, सरोवर भरलां जोया, वगीचा लीला जोयां, ते उपरथी एम जाणै के भये काळे अति वृष्टि थइ जणाय छे. वळी गाममां जतां गाम नाहुं, श्रावकना घर थोडां, भाव भक्ति घणी, दातार गुण बहु, तेथी एम जाणे के आ लोकोनुं वर्तमान काळमां कांइ सारु थयुं संभवे छे. वळी आगळ जतां पहाड पर्वत घणा रमणीक, गाममां अने गाम वहार जग्या घणी रमणीक वळी घणी खराव हवा चाले नहीं तेमज बहु तारा तुटे नहीं, त्यारे एम समजे के आ जग्यापर भविष्यमां कांइ सारुं थयुं जोइए. ए शुभ जाणवाहुं कह्युं हवे तेथी अशुभ जाणवाहुं ते उपरथी उलट्टी रीते.

हवे उपमा कहे छे—छती वस्तुने छती उपमा अने अछती वस्तुने अछती उपमा; ए ने उपमा भापा पद प्रमाणे जाणवी. हवे अछती वस्तुने छती उपमा. उदाहरण—जेमके द्वारका देवलोक जेवी, जार मोतीना दाणा जेवी, वीगेरे. हवे अछती वस्तुने अछती उपमा पण भापा पद प्रमाणे जाणवी. हवे आगम प्रमाणना त्रण भेद—सुतागमे, अथागमे, तदुभयागमे. सुतागमे कहेतां द्वादशांगी एटले भगवाननी वाणी तथा दश पूर्वना भणेल साधुजीनी वाणी अने तेमना वनावेल ग्रंथ. अथागमे कहेतां तेनो अर्थ. तदुभयागमे पाठ अने अर्थ वने जाणवा. गुण अने गुणी. गुण कहेतां जीवने गुणी ते ज्ञानादिक अने गुणी कहेतां चैतन्य. सामान्य अने विशेष. सामान्य कहेतां वर्ण, अने विशेष कहेतां पांच वर्ण. ज्ञे, ज्ञान, अने ज्ञानी. ज्ञे कहेतां जाणवुं, ज्ञान कहेतां ज्ञानमां

જાણવણુ, જ્ઞાની કહેતા જીવ ઉત્પાત વ્યય અને પુવ. ઉત્પાત કહેતા ઉપજવું, વ્યય કહેતા નાશ થવું, 'પુવ' કહેતા નિત્યતા અધ્યય અને આધાર. અધ્યય કહેતા માહિ રહેનાર અને આધાર કહેતા રાખનાર અધ્યય વસ્તુ અને આધાર ભાજન, પાચ દ્રવ્યનો અયય આકાશ, આવીરભાવ અને તીરીઓભાવ. ઉદાહરણ--જેમ કે ઘાસમા દુધ દુર છે, પણ ગાયમા દુધ ઢૂકડુ છે. દુધમા ઘી દુર છે પણ દહીમા ઢુકડુ છે. મુખ્યતા અને ગૌણતા પ્રમાણ નયના સોલમા દ્વાર પ્રમાણે જાણવા. ઉત્સર્ગ અને અપવાદ એ વે પ્રમાણ નયના સત્તરમા દ્વાર પ્રમાણે જાણવા. આત્મા ત્રણ સ્વ આત્મા, પરઆત્મા, અને પરમાત્મા. વ્યાન ચાર-પીઠસ્થ, પદસ્થ, સ્પસ્થ, રૂપાતીત. જોગ ચાર-પ્રમાણ નયના ત્રીસમા દ્વાર પ્રમાણે જાણવા. જાગ્રણ ત્રણ-બુદ્ધ જાગ્રણ, અબુદ્ધ જાગ્રણ, સુદસ્તુ જાગ્રણ. કેવલ જ્ઞાનીની જે અવસ્થા તે બુદ્ધ જાગ્રીકા, શુદ્ધ સાધુની અવસ્થા તે અબુદ્ધ જાગ્રીકા, શુદ્ધ શ્રાવક જીવાદિકના જાણ તેની અવસ્થા તે સુદસ્તુ જાગ્રીકા વચ્ચી જાગ્રણ ત્રણ તે ધર્મ જાગ્રીકા, અધર્મ જાગ્રીકા, કુટવ જાગ્રીકા. એ ત્રણ જાગ્રીકાનો વધારે વિસ્તાર જાગ્રણના થોરુડ થી જાણવો.

॥ ર્તી શ્રી નય પ્રમાણનો થોરુડો સંપુર્ણ ॥

॥ અથ શ્રી પ્રમાણ નયનો થોકડો. ॥

નય

શ્રી અનુયોગ દ્વાર મૂલ્ય પાને પ્રમાણ નયનો થોકડો ચાલ્યો નેના ૨૫ દાગ્ગાં નામ: —

નય સાત, નિર્લેપા ચાર, દ્રવ્ય, ગુણ અને પ્રયોગ, દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, અને ખાત્ર, દ્રવ્ય અને ખાત્ર, કારણ અને કાર્ય, નિર્લેપ અને વહેવાર, ઉપાદાન અને નિર્ણય, ગુણ અને ગુણો, માપાન્ય અને નિર્ણય, જો, જ્ઞાન, અને જ્ઞાની, ઉત્પાદક વ્યય, ધ્રુવ, અધ્યય અને આચાર, આર્તોગ્ધાત્ર અને તોર્ગોગ્ધાત્ર, મુલ્યતા અને ગોળતા, ઉત્સર્ગ અને અપવાદ, આત્મા ૩ અને ધ્યાન ૪, જોગ ૫, જાગરણ ૬, યાગાદ, નમ્ર મંર્ગી, તદ્વિ ૭, યાદ ૮, સમયાય ૯, एवं પર્વીસ દ્વાર કલા. હવે નેનો વિસ્તાર કહે છે.

પ્રમાણ ૪. પ્રમાણ તે કોને કરીય. સમ્યક જ્ઞાન તે સંજય. વિપરીત અને અણાન્યસાયણ વળ કોપ મહાન હોય તેહને પ્રમાણ કરીય. સંજય કહેતાં છોય ત્રપોનિન કવર પડી છે તે નિશય કર્યો નિના કહે કે તે ચાંદી દેખાય છે અથવા છોય છે તેનો નિર્ણય ન કરે તે. વિપરીત કહેતાં પણ ચોલે કે છોય નો મમદમો હોય, બ્રહ્મ કયાંથી હોય? માટે ચાંદી છે. પણ નહો કરી વેસે તે. અણાન્યસાય કહેતાં નિર્ણય કર્યાં નિના ચોલે કે અન્ય જનથી આપણે શું કામ છે, શું મનશ્ય છે પણ વળ કોપ મહાન હોય તેને સમ્યક જ્ઞાન અથવા પ્રમાણ નય કરીય.

હવે પ્રમાણ નયના એ મેદ-પ્રત્યક્ષ અને પરોક્ષ. પ્રત્યક્ષ કહેતા પ્રતિ સામે અક્ષ કહેતા આગ્ર આત્માની સામે
 આત્મા સિવાય ત્રીજાની સહાયતા વિના વસ્તુના સ્વરૂપને જાણે તેને પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ કહીએ તેના એ મેદ-દેશ
 થકી અને સર્વ થકી દેશ થકી તે અગ્રી જ્ઞાન, મનઃપર્યવ જ્ઞાન, અને સર્વ થકી તે કેવલજ્ઞાન, કેવલ દર્શન,
 તથા દ્રીઓએ કરી વસ્તુના સ્વરૂપને જાણે, તેને વહેવારમા પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ કહીએ, તેના પાંચ મેદ શ્રોતેન્દ્રિ
 વીગેરે ૫ પરોક્ષ કહેતા ત્રીજાની સહાયતાથી વસ્તુના સ્વરૂપને જાણે તેને પરોક્ષ કહીએ તેના ત્રણ મેદ અનુમાન,
 આગમ અને ઓપમા. અનુમાન પ્રમાણ નયપ્રમાણના થોડા મુજબ જાણતુ અને આગમના એ મેદ. લૌકીક અને
 લોકોત્તર. લૌકીક આગમ કહેતા મિથ્યાત્વી, અવરતી, અજ્ઞાની, આપ આપના, સ્વછદાચારીપણાથી પરુપે તે.
 ચાર વેદ, અઢાર પુરાણ, ચોસઠ સ્ત્રીની કલા, ગોતેર પુરુષની કલા, જ્યોતિષ, નિમિત્ત, આદિ અનેક લક્ષી
 પરુપે, તેને લૌકીક આગમ કહીએ હવે લોકોત્તર આગમ કોને કહીએ કે જે ઉત્પન, નાણ, દસણ ધરા,
 અરહા જીન કેવલી કે જેને, અર્થરૂપ પરુપેલી દ્વાદશાગી વાળી તથા ગણધર મહારાજની શુધેલી પાઠરૂપ દ્વાદ-
 શાગી વાળી કે જેના ત્રણ મેદ-અત્તાગમે, અણતરાગમે, પરમપરાગમે. અત્તાગમે કહેતા તીર્થંકર મહારાજની
 અર્થરૂપ વાળી તે અને અણતરાગમે કહેતા ગણધર મહારાજ વોલે તે. પરમપરાગમે કહેતા ત્રીજા શિષ્ય વોલે
 તે. વલી અત્તાગમે કહેતા ત્રીજા શિષ્ય વોલે. પરપરાગમે કહેતા આગ્ર વોલે. હવે ઉપમા પ્રમાણના ત્રણ મેદ-

कीर्त्तित, प्राय, अन्योअन्यः कीर्त्तित ते कोने कहीए, उदाहरण—जेमके सरसयना दाणा जेवां मेरु पर्वत, द्वारका देवलोक जेवी वीगेरे. वीजुं प्रायः ते कोने कहीए. गाय रोञ्ज सरखी. वीजुं अन्योअन्य ते कोने कहीए. जो-के जीन मार्ग तो नथी मानता पण बहेवारमां उपचार रूप कहेवा माटे तीर्थकर सरखा. उपमा ते कोने कहीए उदाहरण—जेमके द्योरो समुद्र जेवो तेमां समुद्र उपचीत अने द्योरो उपमा. नय सात ते कोने कहीए के जेथी अनेक धर्मनी वस्तु छे तेमांथी एक धर्म लड़ने अविच्छिन्नपणे प्रतिपादन करवो ते. तथा प्रमाणमां अंशनां नय कहेवाय छे जेमके समुद्र ए प्रमाण छे. एमांथी एक अंजली भरी तेने समुद्र अंश कहेवाय छे. तेम नयनु प्रमाण अंश कहेवाय छे. हवे नीगमनयना त्रण भेद—गया कालनु वर्तमान कालमां आरोपण-जेम तिर्थकरा-दिक वर्णव. वर्तमान कालनु वर्तमान कालमां आरोपण-जेम एक रसोइओ रसोइनी सामग्री एकट्ठी करी रखां नथी अने कोइ पूछे के शुं करे छे त्यारे जवाब आपे के रसोइ करुंछुं. वीजुं आवता कालनु वर्तमान कालमां आरोपण-जेम मृगापुत्र युवराज कहेतां आवता कालमां मुनिराज थवाना छे हतां भगवाने युवराज दमीसर कही बोलाव्या. वळी नीगम नयना त्रण भेद—अंश, आरोपण अने विकल्प हवे अंश कहेतां नीगोदमां जीव हतां सिद्ध कहे अने चौदमा गुणठाणावालाने संसारी माने. आरोप कहेतां आरोप करीने वस्तु माने जेमके शेत्रंज (रमवानी वार्जा)मां लाकडाने कल्पे के आ हाथी, घोडो, ऊंट वगेरे. विकल्प कहेतां कल्पना करीने

માને જેમકે (પાપર પાન સ્વરતા, હસ્તી કુંપળીઆ, અમ ગીતી તમ ગીતશે, ધીરી ત્રાપુડીઆ), વળી નિગમ નયના
 વે મેદ- સામાન્ય અને વિશેષ. સામાન્ય કહેતા વસ્તુના દ્રવ્ય આશ્રી સ્થિર સ્વભાવ માને. વિશેષ કહેતા વસ્તુના
 ઉત્પાન્ન, વ્યય અને મુવ આશ્રી અસ્થિર સ્વભાવ માને વાકી તમામ નય પ્રમાણ પ્રમાણે જાણવું. હવે સગ્રહ નય-
 વાળો સામાન્ય માને, વિશેષ માને, સામાન્ય રૂપ મત્ત્ય વસ્તુને માને અર્થાત સત્તાને માને. ઉદાહરણ- જેમકે
 માટીમા ઘડો થયાની સત્તા કે તે માટીને ઘડાં માને તથા ગાગનુ અથવા ઢાતણનુ દ્રષ્ટાત આપવું, વાકી નય
 પ્રમાણ પ્રમાણે સમજવું. રહેવાર નયવાળો સામાન્ય વિશેષ સહિત માને, ઉદાહરણ-જેમકે માટીમા ઘડો થયાની
 સત્તા કે પળ ત્યારે ઘડાં થાય ત્યારે ઘડાં માને વળી ઘડ તથા ગાજરીમા રોટલી રોટલો થવાની સત્તા કે પળ
 રોટલી ગોળો તૈયાર થાય ત્યારે તેને માને, અર્થાત સત્તાને નહિ માને. હવે ચોથો ઋજુ મુત્ર નયવાળો ગયા
 કાઠની અને આવતા કાઠની ગતો છોડીને વર્તમાન કાઠમા જે વસ્તુ આપણી પર્યાયને મેજે, અથવા પોતાની
 પર્યાયમા રહ તે વસ્તુને વસ્તુ માને તેના વે મેદ-મુક્ષ્મ ઋજુ મુત્ર અને સ્થુલ ઋજુ મુત્ર. રહે સુક્ષ્મ ઋજુ મુત્ર નયવાળો
 એક સમયે જે વસ્તુ પ્રવર્ત તેની પર્યાયને વસ્તુ માને અને સ્થુલ ઋજુ મુત્ર નયવાળો એક આસજીકાથી માટી
 તેગીસ સાગર મુર્ધી આપ આપની સ્થિતિની પર્યાય મુજબ માને તથા એક લીંગ માને તથા એક રચન દ્વીચન
 અને રહુચન એ તળાસાથી એક માને. ઉદાહરણ—જેમકે ઘર, ઘડો રંગેરે, ગાકી વિસ્તાર નય પ્રમાણે જાણવું.

પ્રમાણ,
॥૩૩॥

હવે પાંચમો શબ્દ નંચવાળો વિશેષ માને વર્તમાનકાલની વાત માને નીક્ષેપો ભાવ માને.

ઉદાહરણ—જેમકે, ભાપા વર્ગનાં જે પુદ્ગલ છે તેમાં વાચ અને વાચકાને જે સંવંધ છે અથવા વાચ કરેતાં વચન અને વાચકા કરેતાં બોલવાવાળા એટલે શબ્દ જે છે તેને મુખ્યતા માને, અને અર્થ જે છે તેને ગૌણતા માને તેને શબ્દ નચ કહીએ. આ નચ ચોથા નચથી વિશુદ્ધ છે. તે વિશુદ્ધપણું દેશાડે છે. ચોથા નચવાળો લીંગ શબ્દને એક માને અથવા ત્રણ વચનને એક માને પણ શબ્દ નચવાળો વન્નેમાં ભેદ માને. કારણ કે એક શબ્દનો ઉચ્ચાર કરે તેમાં વીજો પણ ગર્ભિત છે. અથવા પુરુષ લિંગ કરેતાં વન્ને લીંગની અપેક્ષાથી અથવા એક વચન કરેતાં દ્વી વચનની અપેક્ષાથી જુદે જુદે રૂપે માને અર્થાત પર્યાયનો અર્થ એકજ માને. વલી જીન, ત્રિકાલ, સર્વજ્ઞ, વીતરાણ વીગેરેને એકજ માને તથા શક્ત્ર, પુરેન્દ્ર, સચિપતિ, દેવેન્દ્ર શબ્દને એક માને અર્થાત પર્યાય અર્થનો ભેદ માને નહીં.

હવે છઠ્ઠો સંમીરુદ નચવાળો વિશેષ માને, વર્તમાનકાલની વાત માને, નીક્ષેપો ભાવ માને. આ નચ પાંચમાંથી વિશુદ્ધ છે તે દેશાડે છે. ઉદાહરણ—જેમકે જીન આદિ ચાર શબ્દ તથા શક્ત્ર આદિ ચાર શબ્દના અર્થ જુદા જુદા કરે, વલી જીન આદિ ચાર શબ્દ અને શક્ત્ર આદિ ચાર શબ્દના જુદા જુદા અર્થ માને, કારણ કે એક માનવામાં શંક્રમણ દોષ અથવા અતીવ્યાપ્તી દોષ લાગે.

હવે સાતમો એવમ્મુત નયવાજો વિશેષ માને, વર્તમાનકાલની વાત માને, નિરોપો ભાવ માને તથા શબ્દની પર્યાયની ક્રીયાને માને. જે શબ્દની પર્યાયના સ્વામી તે પર્યાયને ભજે, તે વસ્તુને વસ્તુ માને

ઉદાહરણ—જેમકે શક્રેન્દ્ર વ્યારે કરેવાય કે જ્યારે સક્ર આસનપર વેસી પાંતાની શક્તિથી જવગ્જસ્તીથી દેવતાને આળ મનાવે, તે યસ્વતે શક્રેન્દ્ર રહેવાય, એમજ ચારે દ્રષ્ટાત સમજી લેવા. જેના ઉપર ઘડાનુ દ્રષ્ટાત, ઘડો કોને કહીએ, વેષ્ટા કરે તેને ઘડો કહીએ જેમકે કોઈ જુવાન સ્ત્રી ગ્રણગાર સજી માથા ઉપર ડહોળી મુકી તે ઉપર જલનો ભરેલ ગડો ખીના પડાથી ઢાકેલ હોય, અને કપડું ખાંજાયેલ રાસે છે અથવા લીલા કરતી ચાલી જાય છે, જે ઘડાનો શબ્દ ઘટ ઘટ નીકળે અથવા પથી પુરુષ પરદેશમા જાય, તેને શુભ શુકન આપે તે વચ્ચે ઘડો માને, નહીતર માટી માને. આ સાત નયમા પ્રથમના ચાર નય અર્થને નહીં માને, અને પાછલા ત્રણ નય અર્થને માને તથા પહેલા ત્રણ નય દ્રવ્યાસ્તિ અને ચાર પર્યાયાસ્તિ. હવે દ્રવ્યાસ્તિના બે ભેદ-શુદ્ધ અને અશુદ્ધ. હવે નીગમ અને વહવાર નય અશુદ્ધ છે તે દ્રવ્યાસ્તિ આ પ્રમાણે માને. એક પરમાણુથી લઈને અનંત પરમાણુ સુધી, એક આકાશ પ્રદેશથી અસંખ્યાતા આકાશ પ્રદેશ સુધી. એક સમયથી અસંખ્યાતા સમયની સ્થિતિ સુધી દ્રવ્ય માને. તેમજ એક ગુણ કાલાથી અનંત ગુણો કાલો. એક ગુણ તીવ્રાથી અનંત ગુણો તીવ્રો. એક ગુણ સુરભીગંધથી અનંત ગુણો સુરભીગંધ સુધી માને. એક ગુણ હલકાથી અનંત ગુણ હલકા સુધી

माने. एम जावत वर्णादिकना बीस भेदने एक गुणथी करीने अनंत गुण सुधी द्रव्य माने.

हवे संग्रह नयवालो शुद्ध द्रव्यास्ती छे. ते एक आकास प्रदेश. एक समयनी स्थीती, एक वर्ण, एक गंध, एक रस, एक फरस. सहीत वस्तुने वस्तु माने. जेना ऊपर त्रण दृष्टांत-पाणीनुं, वस्तुनुं अने परदेशनुं. पाळीने मारवाड देशमां पायली कहे, अने मगध देशमां पाथो कहे, ते ऊपर सुतारनुं दृष्टांत नय प्रमाण मुजव जाणवुं.

हवे नाम निक्षेपो कोने कहीए, जे वखते अर्थ सनमुख थाय, अथवा अर्थ जाणी शकाय, अने कारणथी नामनी उत्पत्ति थाय तेथी तेने नाम कहीए, पण नाम निक्षेपो न कहेवाय, कारण के गुण निस्पन नाम उत्पन थाय. जेमके—सुतरने कहे कपडूं, सफेदने कहे चांदी, पीळूं तो कहे सोनुं वगेरे. वीजुं जाती नाम उत्पन्न थाय. जेमके मनुष्य, देवता, नारकी, तीर्यच, गाय, घोडा, हार्थी वगेरे. वीजुं जीव द्रव्य निष्पन नाम-जुवार वाजरो, घडं, चणा, मग, मठ वीगेरे. हवे अजीव पुद्गल द्रव्य निष्पन नाम-दाळ, चोखा वीगेरे. क्रिया नीस्पन नाम कोने कहीए. जेमके सुतार, कडीआ, लुहार, सोनी वीगेरे. हवे नाम निक्षेपो कोने कहीए ते देखाडे छे--गुण, जाति, द्रव्य, क्रिया रहीत वस्तुने आपणी इच्छा पुर्वक वीजानी अपेक्षा बिना अनेक प्रवर्तिने वास्ते नाम स्थापना करे तेने नाम निक्षेपो कहीए. जेमके-माता, पिता,

ए गुण, जाति, द्रव्य अने क्रिया सहीत छे य्की इद्र, देवेंद्र, मोतीलाल, मणीलाल, लक्ष्मीपति, ए सर्वे ते नाम निक्षेपो रहीए.

हवे स्थापना निक्षेपो द्रव्यनी अने भावनी सन्मुख थाय. जेम कोइ पुरुषे पथरो इद्रनी मुर्ति बनावा माटे लीधो, हलु मुर्ति नथी बनावी पण इद्रनी पर्याय सन्मुख थयो तेथी पथरो द्रव्य इद्र रहीए. वकी कोइ पुरुष देवतानी गतिमा जवावालो छे तेने द्रव्य देव कहीए, वकी सम्यक् दशानी प्रतिसन्मुख करे तेने द्रव्य समकित द्रष्टि कहीए. तेना बे भेद-आगम थकी अने नोआगम थकी. आगम थकी रहेता शब्दादिक अर्थ विना उपयोग सहीत करे तथा जे वस्तुनो निश्चय करे, तेना कहेला जे शस्त्र छे तेना जाणनार छे पण उपयोग रहीत जाणो छे तेने द्रव्य निक्षेपो कहीए. उदाहरण—जेम कोइ एक सामायकना पाठनो जाणनार छे पण ते बखते तेनो उपयोग तेमा नथी तेने द्रव्य सामायक कहीए. हवे नो आगम थकीना त्रण भेद-जाणग शरीर, भव्य शरीर, व्यति रक्त शरीर. हवे जाणग शरीरना त्रण भेद—भूत, भविष्य अने र्तमान काल. भूतकाल कोने कहीए. उदाहरण—जेम कोइ आवक करवावालो श्रावक घरडो थयो तेने जोइने कोइ रहे के आ श्रावक आवक करतो हतो वगेरे नय त्रमाण मुजब. हवे त्रीजो भविष्य काल कोने कहीए जेम कोइ श्रावकने घेर पुत्रनो जन्म थयो तेने जोइने कोइ कहे के आ पुत्र आवककनो जाण थयो वगेरे. हवे र्तमान काल

કોને કહીએ જૈમ કોઈ આવશ્ક જાણે છે, શીલે છે, કરે છે વગેરે.

પ્રમાણ.

॥ ૩૫ ॥

હવે લૌકીક, લોકોત્તર અને કુપ્રાવચનના ભેદ નય પ્રમાણ મુજવ. વલી ભુતકાલના વ્રણ ભેદ-ચ્યુત, ચા-વીત્ર અને ત્યક્ત. હવે ચ્યુત કહેતાં પુરે આડલે મરે તે, ચાવીત્ર કહેતાં અધુરે આડલે મરે તે, ત્યક્ત કહેતાં સંયારો કરીને મરે તે. હવે ભવ્ય શરીર નય પ્રમાણ મુજવ જાણવો. જાણ મવ્ય વ્યતિરક્ત, તદ્વ્યતિરક્ત શરીરના વે ભેદ-કર્મ અને નોકર્મ. હવે કર્મ કોને કહીએ સમ્યક્ રસનો રોકવાવાલો કે જે મિશ્ર્યાત્વમોહની કર્મના ભેદ-કીધા છે તેના ઉપરાંત ક્ષયોપશમના દલીઆના કર્મને દ્રવ્ય નીક્ષેપો કહીએ વલી વીજો સમ્યક્ ચારીત્રનો રોક-વાવાલો કે જે ચારીત્ર મોહનીના જે દલીઆ છે તેના ઉપશમ, ક્ષયોપશમ થયા તે દલીઆ તથા સમ્યક્ જ્ઞાનનો રોકવાવાલો કે જે જ્ઞાનાવર્ણી કર્મના જે દલીઆ છે તેને ઉપશમ, ક્ષયોપશમ થાય તેને દ્રવ્યનીક્ષેપો કહીએ. હવે નોકર્મ કેને કહીએ સમ્યક્ દર્શનની પ્રાપ્તિ થવાનો ઉપાય તે ગ્રાહ્ય ઉપદેશ કહીએ. ચોથો ભાવનીક્ષેપો નયપ્રમાણ મુજવ કહેવો.

હવે ચોથે ચોલે દ્રવ્ય ગુણ અને પર્યાયનું ભાજન કહે છે. હવે દ્રવ્ય કોને કહીએ સદાકાલ ધ્રુવ, નિત્ય, શાશ્વતો, વ્રણ કાલ પક્કજ અવસ્થાએ રહે તે. વીજો ગુણ કહેતાં જ્ઞાનાદિક તેને દ્રવ્યથી સહચારીપણું પડેલે હમેશાં દ્રવ્યની સાથે રહે. ત્રીજો પર્યાય કહેતાં જેનો પલટણ સ્વભાવ, સડણ, પડણ, ઉત્પાત, વ્યય, લક્ષણ

તે પર્યાય તેના બે ભેદ-આત્મભાવિ અને કર્મભારી. પાંચમે ચોલે દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર કાલ, અને ભાવ કહે છે. દ્રવ્ય કહેતા સ્વદ્ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર ચક્રી લોકાલોક, આકાશ પ્રદેશ, કાલ ચક્રી અનાદિ અનત અને ભાવ ધર્મીના રૂપ ભેદ-સ્વભાવ, ગુણ, અને પર્યાય. હવે છઠ્ઠે ચોલે દ્રવ્ય અને ભાવ કહે કે દ્રવ્ય કહેતા ઉપયોગે કરી શૂન્ય તથા કાર્યને જાણે નહિ તે, ભાવ કહેતા ઉપયોગે કરી સહીત તથા કાર્યને જાણે તે વચ્ચી સાધકતા, યાધકતા જાણે તેને ભાવ કહીયે તે ઉપર ભમરાનું દ્રષ્ટાંત નવ પ્રમાણ મુજબ જાણવું સાતમે ચોલે કારણ અને કાર્ય કારણ કહેતા કાર્યને નર્જીક કરે તે કારણ આઠમે ચોલે નિચ્છે અને વ્યવહાર નવ પ્રમાણ મુજબ નવમે ચોલે ઉપાદાન અને નિમિત્ત કહે છે ગાયનું નિમિત્ત, ગોગાલ કે જેમાથી દુધ પેદા થયું તેમજ દુધનું નિમિત્ત મેઘવર્ણ કે જેમાથી ઘેટાં પેદા થયું, તેમજ ઘેટાંનું નિમિત્ત રવેયો કે જેમાથી માલખન પેદા થયું, તેમજ માલખનનું નિમિત્ત અગ્નિ કે જેમાથી ઘ્રી પેદા થયું, તેમજ ચેલાનું નિમિત્ત ગુરુ કે જેમાથી જ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું, તેમજ સ્ત્રીનું નિમિત્ત પુરુષ, કે જેમાથી સંતાન પેદા થયું જે વસ્તુમાથી વસ્તુ થાય તે ઉપાદાન અને જેવસ્તુ કાર્ય નિપજાવવામા સદાય આપે તે નિમિત્ત જાણવું. દસમે ચોલે ગુણ અને ગુણી તેનો વિસ્તાર નવ પ્રમાણ મુજબ જાણવો.

અગીઆરમે ચોલે સામાન્ય અને વિશેષ સામાન્ય કહેતા અતિ વ્યાપ્તી અને વિશેષ કહેતા વેશ. હવે વારમા દ્વારથી તે પટ્ટરમા દ્વાર સુધી નવ પ્રમાણ મુજબ સમજવું.

सोळमे बोले मुख्यता अने गौणता. मुख्यता कहेतां सेनापति अने गौणता कहेतां सैन्या. मुख्यतामां बगळो धोळो अने गौणतामां पांचे वरण तेमज कोथळ, पोपट विगेरे.

हवे सत्तरमे बोले उत्सर्ग अने अपवाद कहेतां उत्सर्गमां त्रण गुप्ति अने अपवादां पांच सुमती जाणवी. हवे अठारमो अने ओगणीशमो द्वार नय प्रमाण मुखव समजवो. वीसमे योग चार--कथानुयोग, १. करणानु योग २. चरणानुयोग ३. द्रव्यानुयोग ४. हवे कथानुयोग कहेतां संसारनु कथन अने तेनी विचित्रता तथा पुन्य पापना फळ तेमज महान पुरुषोनी प्रवर्ती वीगेरेनु कथन करीने जीवने धर्मने विषे लगावे अने मुळ वात तो जेम होय तेमज कहे पण चरीत्र सौ सौनी मरजी उपर वधु घट्टु कहे तेमज परमार्थ बीजो नहीं करे. हवे करणानु योग कहेतां जीवनु तथा कर्मनुतथा त्रणे लोकादिकनु वर्णन करनु ते. जेम भगवंते फरमानु तैम कहे. चरणानु योग कहेतां धर्मनु साधन नानाप्रकारनु वर्णन करीने धर्मने विषे जोडे. द्रव्यानु योग कहेतां तत्त्वनु वर्णन करीने धर्मने विषे जोडे. खटद्रव्य, सात नय, नव पदार्थ तथा पंचास्तिकाय आदि मुख्य निश्चय नयनु कथन करे ते. एकवोसमो जागरण द्वार ते नय प्रमाण मुखव जाणवो.

हवे बावीसमो श्याद्वाद सप्त भंगीनो द्वार कहे छे. श्याद् अस्ती १, श्यादनास्ती २, श्याद् अस्ती नास्ती ३, श्याद् अव्यक्त ४, श्याद् अव्यक्त अस्ती ५, श्याद् नास्ती अव्यक्त ६, श्याद्, अस्ती नास्ती

अव્યક્ત ૭. દ્યે શ્યાદ કહેવાનું કારણ એવું છે કે વસ્તુના અનેક ધર્મ છે અને એક ધર્મ કહેવાથી દોષની પ્રાપ્તિ
 થાય તે દોષ ઘટાડવાને વાસ્તે શ્યાદપદની યોજના કરવી પડી. એક સમયમા એક વસ્તુમા સાતે ભાગા લામે તે
 ઘડા ઉપર ઉતારવામા આવે છે. ઘડામા ઘડાની કથ ચીત નાસ્તી અથવા ઘડાનો દ્રવ્ય, ગુણ, પર્યાય, ભાજન, તે
 અવકાશ વિકાસરૂપ અવગહના, કાલ તે આદિથી અનત શુદ્ધ ભાવ તે અસ્તી (ગુણપર્યાયની અવસ્થા) ઘડામા
 બને ધર્મ સાથે રહ્યા છે. જેમકે અસ્તી નાસ્તી. વળી ઘડાનુ પદ કહતા કપડાના દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાલ ભાવની નાસ્તી.
 વળી ઘડામા વ્યક્તવ્યતા પણ છે જેમકે ઉપરના ત્રણે ધર્મ ઇમા છે તો એક સમામા વ્યક્તવ્યતા કેમ કહી શકાય.
 વળી ઘડામા શ્યાદ અસ્તી અવ્યક્તવ્યતા કથ ચીત અસ્તી અવ્યક્તવ્યતા છે, કારણ કે ઘડામા ઘડાના દ્રવ્ય
 ક્ષેત્ર કાલ ભાવની અસ્તી છે પણ ચારની વ્યક્તવ્યતા એક સમે હોય નહીં માટે અસ્તી અવ્યક્તવ્યતા, વળી
 ઘડામા શ્યાદ નાસ્તી અવ્યક્તવ્યતા કથ ચીત નાસ્તી અવ્યક્તવ્યતા છે કેમકે રૂપડામા દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાલ ભાવની
 નાસ્તી છે પણ ચારેની વ્યક્તવ્યતા છે. કેમકે સ્વ દ્રવ્યાદિકની અસ્તી છે અને પર દ્રવ્યાદિકની નાસ્તી છે પણ
 બનેની વ્યક્તવ્યતા એક સમામા હોય નહીં તેમજ કોઈ પ્રશ્ન કરે કે અને કહેવામા પણ દોષ છે કારણ કે વસ્તુ
 એકાતજ છે. ઉત્તર—અનેકાત છે તેના અનેક પ્રકાર છે. શ્યાદ એકાત અને શ્યાદ અન્ય એકાત તેના પણ બે પ્રકાર
 છે સત્ય અને મિથ્યા. સત્ય કહેતા વસ્તુ તે અપેક્ષા રહિત આગમનુ વાઘીત પ્રતિપાદન કરનાર, ત્રેવીસમે લઘિ

पांच-क्षयोपशम, विशुद्ध उपदेश, प्रयोग, अने कारण. हवे क्षयोपशम लब्धि कहेतां एकंद्रीथी पंचेद्री सुधी पुन्नाइ वधी. पण समकित विना कशी गरज सरी नहि. मनुष्य जन्म अनन्ति वखत पाय्यो, तेमज लब्धि पण मळी, परंतु समकीत विना कशी गरज सरी नहि.

विशुद्ध लब्धि कहेतां उपरनी सामग्री मळी तथा दान, शील, तप आदि अनेक प्रकारनी करणी करी पण समकित विना कशी गरज सरी नहि.

उपदेश लब्धि कहेतां खट् द्रव्य तथा नव पदार्थनी प्राप्ती थए. पोताने तथा बीजाने उपदेश करे, धर्म समजावे, पण समकित विना कशी गरज सरी नहि.

प्रयोग लब्धि कहेतां एक आयुष्य कर्म वरजीने सात कर्मनी स्थिति फक्त एक क्रोडाकोड रहे त्यारे वहेवार शुद्ध संजम पाळे पण समकित विना कशी गरज सरी नहि.

कार्मण लब्धि कहेतां तेना त्रण प्रकार-अपूर्व करण, अर्थ करण, अनीव्रति करण के जेनाथी निश्चे समकितनी प्राप्ति थाय.

‘हवे चोवीसमे बोले वाद ३-ते १. यथास्थित वाद, २. विधिनुं वाद, ३. चरितानुं वाद. यथास्थित वाद कहेतां वस्तुनुं स्वरूप जेवुं होय तेवुं कहेवुं पण ओछुं अधिकुं कहेवुं नहि ते. विधिनुं वाद कहेतां साधु

શાવક આદિની ધર્મ ક્રિયાની વિધિ કહેવી તે ચરિતાનુ વાદ કહેતા મહાન પુરુષોના ચરિત્રાદિક કહેવા તે.

પર્વાસમે ચોલે સપ્તાયના પાંચ મેન-કાલ, સ્વભાવ, નિમિત્ત, પુર્વાકાર, અને પૂર્વકર્મ એ પાંચ

હવે કાલ કહેતા સ્થિતિ પાકે ત્યારે મોક્ષ જાય. સ્વભાવ કહેતા યત્નિપણુ હોય તો મોક્ષ જાય નિમિત્ત કહેતા નિમિત્ત હોય તો સામગ્રી મળે ત્યારે મોક્ષે જાય. પુર્વાકાર કહેતા શુદ્ધ પરાક્રમ ફોરવે ત્યારે મોક્ષે જાય પૂર્વ કર્મ કહેતા પૂર્વ કર્મની સામગ્રી હોય તો મોક્ષે જાય. એ પચીસ દ્વાર.

શ્યાદવાદની વિશેષ સમજણ કહે છે-સપ્તભગીના સાત ભાગા શ્યાદ અસ્તિ કહેતા જીવ પોતાના દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, ભાવ આશ્રી અસ્તી છે. ૧. શ્યાદ નાસ્તી કહેતા જીવ વિના રીજા પાંચ દ્રવ્યની દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાલ ભાવની જીવમા નાસ્તી છે ૨. શ્યાદ અસ્તી નાસ્તી કહેતા જીવમા જીવ, દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર કાલ ભાવ અસ્તીપણે છે અને રીજા પાંચ દ્રવ્યના દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, ભાવ નાસ્તીપણે છે તે એક સમયે રહ્યા છે ૩ શ્યાદ વ્યક્ત કહેતા જીવમા પોતાના દ્રવ્યાદિક અસ્તિપણે રહ્યા છે અને પરના નાસ્તીપણે એક સમયે રહ્યા છે. તેનું વર્ણન વચન દ્વારે કહેતા અસરચાતા સમય લાગે છે માટે એક સમયે કહેવાય નહિ ૪ શ્યાદ નાસ્તી અવ્યક્ત કહેતા જીવમા પોતાના દ્રવ્ય ક્ષેત્ર, કાલ, ભાવ જે અસ્તીપણે રહ્યા છે તેનું વર્ણન એક સમયમા કરી ન શકાય. ૫. શ્યાદ અસ્તીનાસ્તી અવ્યક્ત કહેતા જીવમા પર દ્રવ્યાદિક નાસ્તીપણે રહ્યા છે, તેનું

વર્ણન એક સમયમાં કરી ન શકાય. ૬. સ્યાદ અસ્તિનાસ્તી યુગપત અવ્યક્તવ્યતા કહેતાં જીવમાં પોતાના અને પરનાં દ્રવ્યાદિક અસ્તીનાસ્તીપણે રહ્યા છે તેનું યુગ પત વર્ણવ ન કરી શકાય તે. ૭.

હવે ભાંગો-૧, આંક-૧૧૧ સ્યાદવાદ શેરીએ કરી જૈન ધર્મને જાણે નહિ, આદરે નહિ પાळे નહિ તે
एकांत मिथ्यात्व जीव.

ભાંગો વીજો આંક-૧૧૨ જાણે નહિ, આદરે નહિ, પાळे છે તે તાપસાદિક મિથ્યાત્વ.
ભાંગો ત્રીજો આંક-૧૨૧ જાણે નહિ, આદરે છે પણ પાळे નહિ તે દ્રવ્યલીંગી જતી આદિક.
ભાંગો ચોથો આંક-૧૨૨ જાણે નહિ પણ આદરે છે અને પાळे છે તે અભવ્યાદિક.
ભાંગો પાંચમો આંક-૨૧૧ જાણે છે પણ આદરે નહિ, પાळे નહિ તે સરળીકાદિક સમદૃષ્ટિ.
ભાંગો છઠો આંક-૨૧૨ જાણે છે, આદરે નહિ પણ પાळे છે તે અનુતર ત્રિમાનના દેવતા.
ભાંગો સાતમો આંક-૨૨૧ જાણે છે આદરે છે પણ પાळे નહિ તે સ્વલીંગી સાધુ જે ઘરડામાંદા રોંગી વગેરે.
ભાંગો આઠમો આંક ૨૨૨ જાણે છે, આદરે છે, અને પાळे પણ છે તે સ્વલીંગી સાધુ ચાર તીર્થ જાણવા.

॥ इति श्री प्रमाण नयनो थोकडो संपूर्ण ॥

॥ अथ श्री पांच सुमति त्रण गुप्तिनो थोकडो. ॥

श्री उत्तरायन मृतया अध्ययन २४ मे पांच सुमति, त्रण गुप्तिनो अधिकार कळो तेमा पांच सुमतिनां नाम कहे छे—इरिया सुमती १, भाषा सुमति २, एषणा सुमति ३, आयाणभडमत निखेवणा सुमति ४, उच्चारपासवणखेलजल सघाण परीठावणीया सुमति ५. त्रण गुप्तिना नाम कहे छे—मन गुप्ती १, वचन गुप्ती २, काय गुप्ती ३, ए आठ प्रवचन माताना नाम जाणवा. हवे तेना वे भेद कहे छे. प्रथम पांच सुमति तेमा पेली इरिया सुमतिना पांच भेद—ते आत्मन १, काल २, मारग ३, जयणा ४, गुण ५. तेमा आलवनना त्रण भेद—ज्ञान १, दर्शन, २, चारित्र ३. हवे काल ते चालवानो काल दिवस. १, मार्ग ते कुपथ वर्जिने चालवु २. हवे जयणाना चार भेद द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, कालथी ३, भावथी ४. तेमा द्रव्यथी दृष्टिए जोईने चालवु १ क्षेत्रथी घोसरा प्रमाणे जोईने चालवु. २, कालथी दीवसे जोईने चालवु अने रात्रीए पुजीने चालवु ३, भावथी उपयोग सहीत दश बोल वर्जिने चालवु ए दश बोल कहे छे. वायणा १, पूजणा २, परिअण्णा ३, धमकहा ४, अणुपेढा ५, शब्द ६, रूप ७, रस ८, गंध ९, फरस

१०, ए दश बोल वर्जने चालवुं. ४ गुण थकी निर्जरानो हेतु, ५ हवे भाषा सुमतिना पांच भेद ते द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, कालथी ३, भावथी ४, गुणथी ५, ए पांच भेद तेमां द्रव्यथी आठ बोल वर्जने बोलवुं ते क्रोध १, मान २, माया ३, लोभ ४, हास्य ५, भय ६, सुखरी ७, खोटी कथा ८, ए आठ बोल द्रव्य थकी कहां १, क्षेत्र थकी रस्ते चालता बोलवुं नहीं. २, कालथी पहोर रात्री गया पछी मोटे शब्दे बोलवुं नही. ३, भाव थकी राग द्वेप रहीत बोलवुं. ४. गुणथी निर्जरानो हेतु ५.

त्रीजी एपणा सुमति तेना पांच भेद ते द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, कालथी ३, भावथी ४, गुणथी ५. ए पांच भेद तेमां द्रव्य थकी वेंतालीस दोष टाळीने आहारपाणी लेवो १, क्षेत्र थकी वे गाड उपरांत आहार पाणी भोगववो नहि २, काल थकी पहला पहोरनो आहारपाणी पाळला पहोरे एटले चोथे पहोरे भोगववो नहि ३, भाव थकी पांच मांडलाना दोष टाळीने आहार करवो ते पांचना नाम कहे छे.-संजोयणा कहेतां संजोग मेळवीने न खावुं.-१, प्रमाण कहेतां मर्जादा उपरांत न खावुं. २, इंगाल कहेतां वखाणी वखाणीने न खावुं. ३, धुम कहेतां अपखोडी अपखोडीने न खावुं ४, कारण कहेतां आहारनी पूर्ण इच्छा थया विना न खावुं. ५, ए पांच दोष मांडलाना जाणवा. पांचमे बोले गुण थकी निर्जरानो हेतु ए त्रीजी एपणा सुमति.

हवे चोथी आयाण भंड मत निखेवणा सुमति तेना पांच भेद कहे छे-ते द्रव्य थकी १, क्षेत्र थकी २,

કાલ થકી ૩, ભાવ થકી ૪, ગુણ થકી ૫, એ પાંચ તેમા દ્રવ્યથી મેડ ઉપગરણ જતનાં લેવા, જતનાં મુકવા તથા મર્યાદા ઉપરાંત ઉપગરણ ન રાખવા ૧, ક્ષેત્ર થકી વીંચેરલા ન રાખવા અથવા ગૃહસ્થને ઘેર ન મુકવા. ૨, કાલ થકી ઉપયોગ સહીત પડીલેહણ કરવું ૩, ભાવ થકી રાગદ્વેષ રહીત ભોગવવા. ૪, ગુણ થકી નિર્જરાનો હેતુ. ૫. એ ચોથી સુમતી જાણવી.

હવે પાંચમી ઉચાર પાસવળ સેલ જલ સવાળ પરીઠાવળયા સુમતીના પાંચ મેદ તે દ્રવ્યથી ૧, ક્ષેત્રથી ૨, કાલથી ૩, ભાવથી ૪, ગુણથી ૫. એ પાંચ મેદ તેમા દ્રવ્યથી દશ બોલ વર્જીને પરઠવવું તે ૧૦ બોલ કહે છે. કોઈ આવે નહિ દેલે નહિ ત્યા પરઠવવું. ૧, પોતાના જીવની તથા પર જીવની ઘાત ન થાય ત્યા પરઠવવું. ૨, ઊંચી નીચી ભુમિકા ન હોય ત્યા પરઠવવું, ૩, પોત્તી ભુમિકા ન હોય ત્યા પરઠવવું. ૪, જઘન્ય ૪ આગલ ડડી અચેત્ત ભુમિકા હોય ત્યા પરઠવવું. ૫, જઘન્ય એક હાથ લાગી પહોળી અચેત્ત ભુમિકા હોય ત્યા પરઠવવું. ૬, થોડા કાલની અચેત્ત ભુમિકા ન હોય ત્યા પરઠવવું. ૭, પોતાના સ્થાનકથી વેગલું પરઠવવું ૮, ડર મમુલના ડર ન હોય ત્યા પરઠવવું. ૯, લીલોતરી તથા પીજ તથા ત્રસ જીવ ન હોય ત્યા પરઠવવું. ૧૦, એ દશ બોલ વર્જીને પરઠવવું. ૧, ક્ષેત્ર થકી ગૃહસ્થીને આગળે ન પરઠવવું. ૨, કાલ થકી દિવસે દેલી રાસેલી જગ્યાએ રાત્રીએ પરઠવવું. ૩, ભાવ થકી જાતા આવસીયાએ આવસીયાએ કહેવું અને સ્થાનકમા પેસતા નિસ્સહી

निस्सही कहेवुं. ४, गुण थकी निर्जरानो हेतु ए पांच सुमति कही.

हवे त्रण गुप्तिना भेद कहे छे—मन गुप्ति. १, वचन गुप्ति. २, काय गुप्ति. ३, ए त्रणे गुप्तिना पांच भेद छे ते कहे छे—द्रव्यथी. १, क्षेत्रथी. २, काळथी. ३, भावथी. ४, गुणथी. ५, ए पांच भेद तेमां द्रव्यथी मन, वचन, कायाना सारंभ, समारंभ अने आरंभ तेमां सारंभ कहेतां ए मरे तो ठीक एम न चींतवे, समारंभ कहेतां एने कोइ मारे तो ठीक एम न चींतवे, आरंभ कहेतां हुं एने मां एम न चींतवे ए मनना त्रण, एम वचनना त्रण, एम कायाना त्रण एवं नव भेद जाणवा. क्षेत्रथी ज्यां विचरे त्यां उपली वीना वर्जवी. काळथी जीवे त्यां सुधी, भावथी उपयोग सहीत, गुण थकी निर्जरानो हेतु.

॥ इति श्री पांच सुमति त्रण गुप्तिनी थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री त्रण जाग्रिकानो थोकडो.

श्री वीर भगवानने गौतमस्वामि पूछता ह्वा के, ह भगवान ! जाग्रिका केटला प्रकारे कही ठे ? भगवान कहे हे गौतम ! जाग्रिका त्रण प्रकारनी कही ठे ते साभळ—१. धर्म जागरण, २ अर्थम जागरण, ३. सुदखु जागरण, तेमा प्रथम धर्म जागरणना चार भेद—१. आचार धर्म, २ क्रिया धर्म, ३ दया धर्म, ४ स्वभाव धर्म

तेमा प्रथम आचार धर्मना पाच भेद—१ ज्ञानाचार, २ दर्शनाचार, ३ चारित्राचार, ४ तपाचार, ५ वीर्याचार. तेमा ज्ञानाचारना ८ भेद, दर्शनाचारना ८ भेद, चारित्राचारना ८ भेद, तपाचारना १२ भेद, वीर्याचारना ३ भेद. ए रीते ३९ थया. हवे तेनो विस्तार कहे ठे.

ज्ञानाचारना ८ भेदः—१ ज्ञान भणवाने वखते ज्ञान भणवु, २ ज्ञान लेता विनय करवो. ३ ज्ञाननु बहु मान करवु. ४ ज्ञान भणता यथाशक्ति तप करवो, ५ अर्थ तथा गुरुने गोपववा नहिं, ६ अक्षर शुद्ध, ७ अर्थ शुद्ध, ८ अक्षर अर्थ वन्ने शुद्ध भणे.

दर्शनाचारना ८ भेदः—१. जैन धर्ममां शंकारहितपणुं, २. पाखंड धर्मनी वांछा रहित, ३. करणीना फळनुं संदेहरहितपणुं, ४. पाखंडीना आडंबर देखी मूझाय नहि, ५. स्वधर्मनी प्रशंसा करे, ६. धर्मथी पडताने स्थिर करे, ७. स्वधर्मनी भक्ति करे, ८. जैनधर्मने अनेक रीते दीपावे—कृष्ण, श्रेणीकनी पेरे.

चारिन्नाचारना ८ भेदः—१. इयांसुमति, २. भापासुमति, ३. एषणासुमति, ४. आयाणभंड मत निखेवणा सुमति, ५. उचारपासवणखेल, जळ, संघाण परिठावणीआ सुमति, ६ मन गुप्ती, ७ वचन गुप्ती, ८ काय गुप्ती. तपाचारना वार भेदः—छ वाह्य, अने छ अभ्यंतर. ए वार.

छ वाह्य तपनां नाम कहेछेः—१. अणसण. २. उणोदरी, ३. वृत्ति संक्षेप, ४. रस परित्याग, ५. काय क्लेश, ६. इन्द्रिय प्रतिसंलीनता. ए छ.

अभ्यंतर तपना छ भेदः—१. प्रायश्चित, २. विनय, ३. वैश्यावच्च, ४. सज्जाय, ५. ध्यान, ६. कायोत्सर्ग एम कुल वार भेद तपाचारना जाणवां तेमां इहलोक परलोकना सुखनी वांछा रहित तप करे, अथवा आजीवीका रहित तप करे ए तपना वार आचार जाणवा.

वीर्याचारना व्रण भेदः—१. वळ, वीर्य, धर्म काममां गोपवे नहि, २. पूर्वोक्त ३६ बोलमां उद्यम करे, ३. शक्ति अनुसारे काम करे. एवं ३९ भेद आचार धर्मनां कथा.

हवे बीजो क्रिया धर्म तेना सीत्तेर भेदना नामः—चार प्रकारे पिंड विशुद्धि ४, पांच सुमति. ५, चार

प्रकारनी भावना १२, साधुनी वार पडीमा १२, पाच इद्रिनो निरोध. ५, पचीस प्रकारनी पडीलेहणा. २५, ऋण गुप्ति. ३, चार अभिग्रह. ४, एव ७०.

हवे ग्रीजो दया धर्म तेना आठ भेदना नाम रुहे छे:—१. प्रथम स्वदया ते पोताना आत्माने पापथी वचावे ते, २. पर दया ते बीजा जीवनी रक्षा करवी ते, ३. द्रव्य दया ते देखादेखी दया पाळे ते, अथवा गरमथी जीवनी रक्षा करवी ते, अथवा कुल आचारे दया पाळे ते, ४. भाव दया ते ज्ञानना जोगे करीने जीवने जीवात्मा जाणीने ते उपर अनुकपा लवी तेनो जीव उचाववो ते, ५. बहोार दया ते जेवी श्रावकने दया पाळवानी रुही छे ते साचवे ते घरना अनेक कामकाज करता जतना राखवी ते. ६. निश्चे दया ते आपणा आत्माने कर्मवधथी छोडावगो तेनो गुलासो ए छे के पुद्गल परवस्तु छे तेना उपरथी ममता उतारीने तेनो परीचय छाडीने आपणा आत्माना गुणमा रमण करवु. जीवनु कर्म रहीत शुद्ध स्वरूप प्रगट करवु ते निश्चे दया चौदमा गुणस्थानने अते सपुर्ण लाभे, ७. स्वरूप दया ते कोड जीवने मारवाने भावे पहेला छे जीवने सारी रीते खवरावे अने शरीरे मातां कर सारसभाळ ले ए दया उपरथी देखाय मात्र छे परतु पाछळथी ते जीवने मारवाना परीणाम छे ते उत्तराययन मूत्रना सातमा अभ्ययने चोरुडाना अधिकारथी समजवु ८. अनुबध दया ते जीवने त्रास पमाडे पण अतरथी तेने साता देवानो कामी छे ते. जेमके माता पुत्रने रोग मटाडवाने अर्थ कडवु औषध पाय पण अतरथी तेनु भलु चहाय छे तथा जेम पीता पुत्रने भली गीखा-

॥ अथ श्री संज्ञा पदनी थोकडो ॥

पद.

श्री पेन्नवणाजी सूत्र पद आठमे संज्ञा पदनी थोकडो चाल्यो तेमां श्री गौतम स्वामि वीर भगवानने पूछतां हवा के हे भगवान ! संज्ञा केटला प्रकारे कही छे ? भगवाने कह्युं, हे गौतम ! संज्ञा दश प्रकारे कही छे :-

आहार संज्ञा १, भय संज्ञा २, मैथुन संज्ञा ३, परिग्रह संज्ञा ४, क्रोध संज्ञा ५, मान संज्ञा ६, माया संज्ञा ७, लोभ संज्ञा ८, ओग्र संज्ञा ९, लोक संज्ञा १०, ए दश भेद. हवे आहार संज्ञा चार प्रकारे उत्पन्न थाय. ते कोठो खाली थावाथी. १, क्षुधा वेदनी प्रगट थावाथी. २, आहार नजरे जोवाथी. ३, आहारनी चितवणा करवाथी. ४, भय संज्ञा चार प्रकारे उत्पन्न थाय-मोहनीना उदयथी. १, भय नजरे जोवाथी. २, अधीरजपणाथी. ३, भयनी चितवणा करवाथी. ४, मैथुन संज्ञा चार प्रकारे उत्पन्न थाय-वेद मोहनीना उदयथी १, हाड, मांस, लोही वगैरेथी शरीर पुष्ट थावाथी. २, स्त्रीने नजरे जोवाथी. ३, स्त्रीनी चितवणा करवाथी ४.

परिग्रह संज्ञा चार प्रकारे उत्पन्न थाय-लोभ, मोहनीना उदयथी. १, असंतोषपणाथी. २, नव प्रकारनी

॥४३॥

परिग्रह जोवार्थी. ३, परिग्रहनी चितवणा करवार्थी ४. ए चार. ह्ये तेनो अल्प बहुत्व कहे छे:-

मायायी—सर्वथी थोडी मैथुन सज्ञा तेथी आहार सज्ञा सख्यात गुणी तेथी परिग्रह संज्ञा सख्यात गुणी तेथी भय सज्ञा सख्यात गुणी.

तिर्यचमा प्रेमायी—सर्वथी थोडी परिग्रह सज्ञा तेथी मैथुन सज्ञा सख्यात गुणी तेथी भय सज्ञा सख्यात गुणी तेथी आहार सज्ञा सख्यात गुणी.

मनुष्यमा भयायी—सर्वथी थोडी भय सज्ञा तेथी आहार सज्ञा सख्यात गुणी तेथी परिग्रह सज्ञा सख्यात गुणी तेथी मैथुन सज्ञा सख्यात गुणी.

देवतामा अभयी—सर्वथी थोडी आहार सज्ञा^१ तेथी भय सज्ञा सख्यातगुणी तेथी मैथुन सज्ञा सख्यात गुणी तेथी परिग्रह सज्ञा सख्यात गुणी.

॥ इतिश्री सज्ञा पदोनो थोरुडो सपूर्ण. ॥

॥ અથ શ્રી ભાષા પદનો થોકડો. ॥

શ્રી પન્નવળાજી સૂત્ર પદ ૧૧ મે ભાષા પદનો થોકડો ચાલ્યો તે કહે છે:—

શ્રી ગૌતમસ્વામી વીર પ્રથુને પૂછતા હવા કે, હે ભગવાન ! ભાષા કેટલે પ્રકારે કહી છે ?
 ભગવાન કહે છે, હે ગૌતમ ! તે ભાષા સત્તર ભેદે કહી છે તેનાં નામ—આદી. ૧, ઉત્પતિ. ૨, સંઠાણ. ૩, પરીચવ. ૪, દ્રવ્ય. ૫, ક્ષેત્ર. ૬, કાલ. ૭, ભાવ. ૮, દીશા. ૯, સ્થિતિ. ૧૦, અંતર. ૧૧, ગ્રહણ નીસર્ગ. ૧૨, લે-મુકે. ૧૩, કારણ. ૧૪, ભેદ. ૧૫, અલ્પ વહુલ્વ. ૧૬, પર્યાપ્તિ અપર્યાપ્તિ. ૧૭.

હવે તેનો વિસ્તાર કહે છે—આદી જીવથી ૧, ઉત્પતિ શરીરથી. ૨, સંઠાણ વજ્રને આકારે, ૩, પરીચવ લોકને છેદે અટકે. ૪, દ્રવ્યથી અનંત પુદ્ગલ પ્રદેશી સંઘા ગ્રહણ કરે ત્યારે ભાષા બોલાય. ૫, ક્ષેત્રથી અસં-
 ख्याता आफाश प्रदेश अवगाहीआ पुद्गल ग्रहण करे त्यारे भाषा बोलाय. ६, काल्धी जघन्य एक बे व्रण
 ख्याता १०. संख्याता असंख्याता समयनी स्थितिनां पुद्गल ग्रहण करे त्यारे भाषा बोलाय. ७, भाष्यी जय-
 न्य एक बे जावत् १० संख्याता असंख्याता अने अनंता एम तेर भया तेने वर्णादिकना सोळ बोले गुणतां

૨૦૮ થાય વાર કાઢના, એક દ્રવ્યનો, એક ક્ષેત્રનો એમ કુલ વસેવાનીસ, તથા સત્તર બીજા બોલ કહે છે-
 પુઠા ગીનતી. ૧, અતુકા ગીનતી. ૨. અનતર ઉઘાડા ગીનતી. ૩. મૂક્ષ ગીનતી. ૪, વાદર ગીનતી. ૫, આદકા
 ગીનતી. ૬, અતુકા ગીનતી. ૭, મન્યકા ગીનતી. ૮, ઉર્ધ્વદીશાકા ગીનતી. ૯, અધોદીશાકા ગીનતી. ૧૦,
 ત્રીછીદીશાકા ગીનતી. ૧૧, નીચમા છ દીસી ગીનતી. ૧૨, અનુપૂર્વીકા ગીનતી. ૧૩, સચિપયકા ગીનતી. ૧૪,
 નીરચિપયકા ગીનતી. ૧૫, ખીનાકા ગીનતી. ૧૬, અખીનાકા ગીનતી. ૧૭, એમ કુલ વસે ઓગણચાલીસ
 ભાવાર્થ ગ્રહણ કરે ત્યારે ભાષા બોલાય. દીશા કહેતા છ એ દીશાના પુદ્ગલ ગ્રહણ કરે ત્યારે ભાષા બોલાય.
 ૮, સ્થિતિ જઘન્ય એક સમયની ઉત્કૃષ્ટિ અતર મુહૂર્તનો. ૯, અતર જઘન્ય અતર મુહૂર્તનું ઉત્કૃષ્ટ અનતા કાળનું
 ૧૦, ગ્રહણ નિસર્ગ કહેતા કાયાના જોગથી ગ્રહે, ભાપાના જોગથી મૂકે.

હવે મૂકે કહેતા પહેલે સમે લે બીજે સમે લેડ મૂકે ત્રીજે સમે લેવે મૂકે જાગત્ ડેલ્લે સમે મૂકે ૧૧, કારણ
 કહેતા સત્ય અને વ્યવહાર ભાપાને જ્ઞાનાર્ણિયનો ક્ષયોપશમ. ભાપાનો જોગ અસત્ય અને મિથ્ર ભાપાને જ્ઞાનાર્-
 નિય ક્ષયોપશમ અને મોહનીયનો ઉદય ૧૨. મેદ પાચ-સ્વદા, પદતર, સુરણ, અનુતરડીઆ, ઉરડીઆ એ પાચ
 ૧૩. હવે અલ્પ વહુત્વ કહે છે. સર્વથી થોડા સત્યભાસી તેથી મીથ્ર ભાષી સંખ્યાતગુણા, તેથી અસત્ય ભાષી
 અસંખ્યાતગુણા તેથી વહેંચારભાષી અસંખ્યાતગુણા. ૧૪ પર્યાપ્તિ અપર્યાપ્તિ કહેતા સત્ય અને અસત્ય એ ભાષા

पर्याप्ति. १५, मीश्र अर्ने वहेवार ए वे भाषा अपर्याप्ति. हवे सत्य भाषांना दश बोल कहे छे-१ जणवयः सच्चे कहेतां घंणा लोको धर्मथी मोक्ष माने, २ समवाय सच्चे कहेतां वरसादथी घणां काम नीपजे, ३ नाम सच्चे कहेतां मोहनलाल नाम आखुं, ४ ठवणा सच्चे कहेतां अही भारथी मण सुधीनी स्थापना करवी ते. ५ रुप सच्चे कहेतां भेंस, वामन आदिक, ६ पांडु सच्चे कहेतां शाहुकारनी अपेक्षाए दारिद्री, ७ जोग सच्चे कहेतां लखवाथी लहीओ, ८ उपमा सच्चे कहेतां तेना चार भेद. १. छती वस्तुने छती उपमा. जेमके-पदमनाभ तीर्थकर महावीर स्वामी जेवा थशे. २. छती वस्तुने अछती उपमा. जेमके-पलनो कुवो. कोइए भर्यो नथी, भरता नथी, भरशे पण नहि. पण वात साची छे. ३. अछती वस्तुने छती उपमा जेमके-दुहा ॥ पीपळ पान खरंता, हस्ति कुंपलीआ; अम बीती तम बीतशे, धीरी वापडीआ. पान खरंतां एम कहे, सुणो तरुवर वनराय; अवके वीछुटे कव मीले, दूर पडंगे जाय. तव तरुवर उत्तर दीयो, सुनो पत्र मुज वात; अम घर एसी रीत हे, एक आवत एक जात. इत्यादिक अछती वस्तुने छती उपमा जाणवी. ४. अछती वस्तुने अछती उपमा. जेमके-घोडानां शींगडां गधेडां जेवां, गधेडानां शींगडां घोडा जेवां. ९ वहेवार सच्चे कहेतां निश्चमां तेल वळे छे, छतां वहेवारमां दीवो वळे छे. निश्चमां पाणी चूए छे, पण वहेवारमां नेवां चूए छे एम कहे छे. १०. उपमा सच्चे कहेतां वगलो धोळो. हवे असत्य भाषांना

૧૦ ચોલ કહ છે -ક્રોધ વશે ૧, માન વશે ૨, મોયા-વશે ૩, લોભ વશે ૪, રાગ વશે ૫, દ્વેષ વશે ૫, હાસ્ય વશે ૭, ભય વશે ૮, મોસા વશે ૯, વિક્રયા વશે ૧૦. એવ દશ હવે મિત્ર ભાષાના દશ ત્રોલ કહે છે. ઉત્પન્ન મિદ્યા, વિલ્લન મિદ્યા, ઉત્પન્ન વિલ્લન મિદ્યા, જીવ મિદ્યા, અજીવ મિદ્યા, જીવ અજીવ મિદ્યા, અનત મિદ્યા, પ્રત્યેક મિદ્યા, અધા મિદ્યા, અધાધમ મિદ્યા હવે વહેવાર ભાષાના વાર ચોલ કહે છે-આમ-ત્રણ, આણવળીયા, જાન્વળીઆ, પૂછળીઆ, પચ્ચસ્વાળીઆ, પરિચળા, ડચ્છામિ લોમ ભાષા, સશય કારિળી, અભિગ્રહી, અળાભીગ્રહી, અળભીગ્રહી, ચોરડો, અચોરડો એવ કુલ ૪૨ ભેદ જાણવા

॥ ઇતિશ્રી ભાષા પદનો થોકડો સપૂર્ણ. ॥

॥ પંડિત દલપતરામકૃત પ્રશ્નોત્તરનો થોકડો. ॥

તર.

પ્રશ્નો—
॥ ૪૬ ॥

૧. પ્રશ્ન—લોકાંતિક દેવતા સમકિતી છે કે મિથ્યાત્વી ?

ઉત્તર—વારે દેવલોકમાં દ્રષ્ટિ ત્રણ લાભે એમ કહું છે તો દ્રષ્ટિનો શો સંશય છે ? વહી શ્રી ભગવતી સૂત્ર મધ્યે કહું છે કે પૂર્વે લોકાંતિકપણે સર્વે જીવે ઉપન્યા કહ્યાં છે, પણ (નો ચેવણં દેવીતાણ) એ લેખે લોકાંતિકમાં ત્રણે દ્રષ્ટિ હોય તે વારે કોઈ કહે કે ભગવંતની દીક્ષા કલ્યાણિકના સૂચક છે એ મહી કરણી મિથ્યાત્વી કેમ કરે ? તેને કહેવું કે જેમ ચાર લોકપાલ મહારાજા કહ્યાં છે તેમાં કોઈને સારો, માઠો હોય છે પણ એકલા સમદ્રષ્ટિ નહિ તથા ઘણા દેવતા જીનને દિક્ષા વચ્ચે વંદનાદિક માટે આવે છે. ઇત્યાદિક મહી કરણી કરે છે પણ એકલા સમદ્રષ્ટિ કરે એવો નિયમ નથી.

૨. પ્રશ્ન—નવ ગ્રંથેક મધ્યે ગુણઠાણા કેટલા લાભે ?

ઉત્તર—શ્રી જીવામીગમ સૂત્ર મધ્યે દ્રષ્ટિ બે કહી છે. પ્રણામની સ્થિતિ વિશેષ, મોહની કર્મનો ઉદય, અલ્પ જણાય છે. ઉપશમ ભાવની વહોલતા છે, અને સમકિતનો પડવો તો ઉત્તકૃષ્ટ, મોહનીના ઉદય થાય તે તો

॥ ૪૬ ॥

નથી માટે સમકીર્તના પડવાથી શાશ્વાદાન પામે તે પણ નથી અને મિશ્ર દ્રષ્ટિને અભાવે મિશ્ર ગુણઠાણું પણ નથી
પટલે ગુણઠાણા બે લાભે—પહેલું ને ચોથું.

૩. પ્રશ્ન—અર્ગીઆરમા, વારમા દેવલોકના દેવતાને ભોગની ઇચ્છા થાય તે વારે તેની દેવી પહેલા દેવ-
લોકે રહ છે તો તે કેમ જાણે જે સ્વામીને ભોગની ઇચ્છા થઈ છે ?

ઉત્તર—દેવાગનાને જાણવા માટે ઉચ્ચ અવધીજ્ઞાન નથી, પણ આસન કપન, ચેષ્ટા, શરીરમા ચિન્હ થાય
તે વારે મતીના ઉપયોગથી જાણે જે ભોગની અભિલાષા દેવને છે, તે વારે દેવીને પણ ભોગની ઇચ્છા થાય. તે
ઉપર નાગરવેલના પાનનું દ્રષ્ટાંત કહે છે—જેમ નાગરવેલના પાન તોડીને પાચસો ગાડ સુધી લઈ જાય, પછી
તે નાગરવેલના છોડને કાંઈ ઢાહ કે હીમ પડવાથી કુમળી જાય તે વારે તેજ નાગરવેલથી તુટેલા પાન પાચસો
ગાડ ઉપર પણ તરત કુમળાઈ જાય. કેમકે તેને ઈવો સ્નેહ છે. તેમ દેવાગના પહેલે દેવલોકે, અને દેવ વારમે
દેવગોકે હોય છે પણ તેને સ્નેહ ઈવો છે તેથી જાણે.

૪. પ્રશ્ન—કીલ્વિપી દેવતા ચારે જાતિમા હોય, કે એક વૈમાનીકમા ?

ઉત્તર—કીલ્વિપી દેવ ચારે જાતિમા હોય. શ્રી ભગવતી સૂત્રમા કીલ્વિપી દેવનું ઉપજનું જગન્ય ભવન-
પતિમા, ઉત્તકૃષ્ણ, હાલ લતક દેવલોક સુધી કહ્યું છે. એ લેખે ચારે જાતિમા હોય અને ઘણી કરણીના ઘણી

તેમજ અમીનીવેશીક મિથ્યાત્વના સેવનાર તો એક વૈમાનીકમાંજ હોય.

૫. પ્રશ્ન—કીલ્વિષી દેવતા દેવલોકના પડતરમાં રહે છે કે જુદા ?

ઉત્તર—પડતર આશ્રી તો બેઝાજ છે, પણ મનુષ્યલોકની રીતે છે. જેમ મોટાનાં ઘર તે તો નગરની વચ્ચે હોય અને સામાન્ય મનુષ્યનાં ઘર તો છેઢ્યાં હોય તેવી રીતે કીલ્વિષી દેવ પણ જાણવા.

૬. પ્રશ્ન—કીલ્વિષી દેવ શી કરણીથી થયા ?

ઉત્તર—મનુષ્ય લોકમાં અરિહંતના, ચતુર્વિધ સંઘના, શુદ્ધ જ્ઞાનના દાતારના અવર્ણવાદ, નીંદા, અપજશ કરવાથી કીલ્વિષીપણું પામ્યાં છે.

૭. પ્રશ્ન—શ્રી ભગવતી સૂત્ર મધ્યે સાધુને અફાસુક, અણેષણીક, (શોધ્યા વીનાનો) આહારાદિક દેતાં થકાં ઘણી નિર્જરા કરે, અને અલ્પ પાપ વાંધે, વઢી શ્રી ઠાણાંગ સૂત્રને ત્રીજે ઠાણે એમ કહું છે કે—અફાસુક, અણેષણીક એવો આહાર સાધુને દેતો થકો અલ્પ આડહું વાંધે તેનું શું કારણ ?

ઉત્તર:—અફાસુક કહ્યો તે સચેત ન સમજવો, આહાર તો અચેત છે પણ સાધુને દેતાં થકાં દાણાદિક કચરાય તથા સંઘટ્ટો થાય તેથી અલ્પ દોષ જાણવો, અને અલ્પ આડહું વાંધે. તે આહાર સચેત અને મેઢા દોષવાળો સમજવો પણ વઢે આહાર અફાસુક સરખા સમજવા નહિ.

૮. પ્રશ્ન:—શ્રી દશરૈકાલિક તથા શ્રી આચારાગ મૂત્રમાં સાધુને પ્રાણાતિપાતનાં ત્રિવિધે ત્રિવિધે પચ્ચલ્લાણે કથા છે ત્યારે શ્રી સમવાયગ તથા દશાશ્રુતસ્કથ મૂત્રમા નદી ઉતરવી કેમ કહી ?

ઉત્તર:—સાધુને વિહાર કરતા માર્ગમા નદી આવે, ચાલવાનો કામી નહિ, પણ વિહાર કરે નહિ તો સ-
જમ પાત્રી શકાય નહિ, નદી ઉતરતા જીવહિંસા લાગે છે તે અદાન્ય છે (ટાલી ટલાય નહિ), પઢીલેહણ ક-
રતા, વિહાર કરતા વાયરાની ધાતે થાય છે, પણ જત્નાઈ કરતા પાપકર્પનો રથ નથી, એ પ્રમાણે ભગવાને
રૂહલ છે જાણીને ઉઘાડે ઘોઢે ગોલે, વગર કારણે કાચા પાર્ણમા પગ મુકે તે સજમ થતી દૂર

૯. પ્રશ્ન:—નારકી શક્તિદીણ છે તો ચારસો પાચસો જોગન ઉચા કેય ઉછલે છે ?

ઉત્તર:—ઉચા ઉછલે છે તે પોતાની શક્તિ નથી પણ દેવ તેના શરીરમા પુદ્ગલ પ્રક્ષેપે છે તેથી.

૧૦. પ્રશ્ન:—શ્રી ભગવતી મૂત્રના ચૌદમા ગતકયા રૂહલ છે કે પહેલા દેવલોકથી લેશ્યા રથી અને ત્રીજા
દેવલોક સુધી પહોંચી નથી, અને વચમા કાઢ કર તો કયા જડ ઉપજે ?

ઉત્તર:—ત્રીજા દેવલોકે જડ ઉપજે.

૧૧. પ્રશ્ન:—જ્ઞાન એ સાકાર ઉપયોગ રૂહો, અને દર્શનને નિરાકાર ઉપયોગ કહ્યો, 'અને તે બન્ને અસ્તી
છે તથા સરસ્વા છે, તો સાકાર નિરાકાર રૂહેમાનુ કારણ શુ ?

ઉત્તર—જ્ઞાનને સાકાર રૂપ કહેવાનું કારણ એ છે કે જેમ જ્ઞાન વડે મેરુ પર્વત છે તે નિશ્ચયથી જાણ્યું, અને પછી તે મેરુ પર્વત કેવો છે તે મનવડે કલ્પના કરીને તેનો આકાર મનમાં જાળે, તેને સાકાર ઉપયોગ કહીએ, અને દર્શન તો પ્રત્યક્ષ દેશે છે, તેથી નેને ચિંતવવાની જરૂર નથી તેથી નિરાકાર ઉપયોગ કહેલ છે.

૧૨. પ્રશ્ન:—સ્ત્રીના પેટમાં છોડની સ્થિતિ ચોવીસ વર્ષની કહેલ છે, અને ગર્ભની સ્થિતિ ચાર વર્ષની કહેલ છે, તો તે એક સ્ત્રી આશ્રી સમજાવું કે કે સ્ત્રી આશ્રી સમજાવું ?

ઉત્તર:—એક સ્ત્રી આશ્રી સમજાવું. કારણ કે સ્ત્રીના પેટમાં ચાર વર્ષનું છોડ છતાં ઋતુમાં આવે અને છોડનો જીવ ચવી, ફરી તેજ છોડમાં આવી ઉપજે, અને ફરી ચાર વર્ષ તેમાં જ રહે. છોડે ચોવીસ વર્ષ સમજાવું.

૧૩. પ્રશ્ન:—હિંસા ત્યાં પાપ, અને પાણી પાતાં પુન્ય. એનું કારણ શું ?

ઉત્તર:—પાણી પાવું તે તો પાપ છે, કારણ કે પાણીમાં જીવ છે પણ તરફ્યો દેખી દયા આવી, તેથી પુન્ય ઉપરાજે.

૧૪. પ્રશ્ન:—જીવ છે તે અરૂપી, અને કર્મ છે તે રૂપી છે, તો અરૂપીને શાથી વળગે છે. પુદ્ગલ તો જડ છે, એને કાંઈ જ્ઞાન નથી કે, ‘હું તેને વળગું’ તો તે કેમ ?

ઉત્તર:—પુદ્ગલ ને જીવને અનાદિ કાલથી સંજોગ છે, તેથી જીવ પુદ્ગલની ચાલના કરે છે, તેથી પુદ્ગલ—

મલ જીવને વચ્ચે તો કર્મ સહિત જીવને કર્મ લાગે પણ કર્મ રહિત જીવને (સિદ્ધના જીવને) કર્મ લાગે નહિ.

૧૫ પ્રશ્ન:—તીર્થંકર નામકર્મ જોવ ત્રીજે ભવે ઇટલે આગલે ત્રીજે ભવે વાધે છે, અને તીર્થંકર નામ-
કર્મની સ્થિતી તો અતો ક્રોડાક્રોડ સાગરોપમની કહેલ છે તેનું કારણ શુ ?

ઉત્તર:—અતો ક્રોડાક્રોડમા, જાન્યા પછી તીર્થંકર નામકર્મ વાધવા લાયક થાય.

૧૬ પ્રશ્ન:—મનુષ્ય વૈક્રેય શરીર કરે, તો પાંચસો ધનુષ્યની કાયાવાળો લાલ્લ જોજનનુ રુપ કરે, તે
પુદ્ગલ લોરુમાથી લે કે નહિ, અથવા જો કથવા જેવડા ફીળા જતુ જેવુ રુપ કરે તો તે પુદ્ગલ લોરુમા
વિસ્તેરી નારે કે કેમ ?

ઉત્તર:—પુદ્ગલ લે પણ નહિ તેમ વિસ્તેરી નારે પણ નહિ, પણ પુદ્ગલ ચકોચવાની અથવા ફેલા-
વાની લગિય છે.

૧૭ પ્રશ્ન:—ત્રણ પ્રકારના પુદ્ગલ કહ્યાં-૧. વીસા, ૨. મીસા, ૩. મોગસા. તે કેને કહીય ?

ઉત્તર:—વીસા તે પોતાની મેલે થાય અને વીંચરાય (વાદલની માફક), મીસા તે જોવ રહિત કલેવર,
મોગસા તે જે જીવ ગ્રહાને લીધા છે તે મોગસા પુદ્ગલ કહીય.

૧૮ પ્રશ્ન:—ત્રીયાવળખૂયા ઇટલે શુ ?

उत्तर:—देवाधिष्ठ हाट नहि पण कुंती शब्दे पृथ्वी, अने आवण शब्दे हाट एटले कुंतीपति राजानु हाट समजवुं.

१९ प्रश्न:—श्री शाता सूत्रमां कृष्णने वत्रीस हजार स्त्रीओ कही, अने अंतगड सूत्रमां सोळ हजार स्त्रीओ कही तेनुं कारण शुं ?

उत्तर:—सोळ हजार कही ते मोटा राजानी कन्या समजवी, अने वत्रीस हजार कही ते कुल्ल नानी मोटी सर्वे स्त्रीओ समजवी. ते बन्ने वात साची छे.

२० प्रश्न:—रयणादेवीने अधिकारे सूळीए चढावेल पुरुषे सेलकजक्षनी वात जीनरख अने जीनपाळने कही, ते सेलकजक्षनी तेने की खबर ?

उत्तर:—एम कहेवाय "छे के, सूळीए चढावेल पुरुष प्रथम श्रावक हतो, अने सिद्धांत सांभळवाथी ते जाणतो हतो.

२१ प्रश्न:—धातकीखंडे कपील वासुदेवे व्याख्यानमां कृष्णना शंखनो शब्द सांभळ्यो ते कइ वखतनो ?

उत्तर:—कृष्णे संग्राम करती वखते शंखनो शब्द कर्यो हतो. ते वखतनो शब्द कपील वासुदेवे सांभळ्यो हतो, पण समुद्र उलंघी जती वखतनो नहि.

૨૨ પ્રશ્ન:—પરિગ્રહથી નિર્જરા થાય કે નહિ ?

ઉત્તર:—પરિગ્રહ નવ પ્રકારનો કહેલ છે તેમાં અન્ન વસ્ત્રાદિ પણ પરિગ્રહ છે. તે પચ મહાવ્રતના પાલન-
હારને દેતા ઠામઠાપ નિર્જરા કહેલ છે વળી જ્ઞાતા મૃત, અચયન પાંચમે કૃષ્ણ વાસુદેવે પડહ વગડાવ્યો કે જે
થાવરના પુત્ર મેળી દીક્ષા લે તેને માથે વેડુ હોય તે આપુ અને તેના સજ્જનોને પાલુ, એ પ્રમાણે પડહ સામલતા
એક હજાર પુરુષ નીકલ્યા. એ કામ પરિગ્રહ આશ્રીજ છે.

૨૩ પ્રશ્ન:—નાભિરાજા જુગલીયાની બ્હેન કોણ ?

ઉત્તર:—સૂત્રમા છુલાસો નથી પણ ગ્રંથમા “ માર્દેયા ” કહેવાય છે.

૨૪ પ્રશ્ન:—છ કોટીએ સામાયિકના પન્ચસ્વાણ કર્યા, પણ મન વચન અને કાયાનુ ઠેકાણુ ન હોય તો
વ્રતભગનો દોષ લાગે કે નહિ ?

ઉત્તર:—સામાયિકમા જોગના ચપલ્લપનાથી મનાટિક મર્જાદા બાહિર જાય, તે વચ્ચે જ્ઞાન અકુશથી
નિસ્કળેલુ મન ઠેકાણે લાવે તો બહાર નીકળેલા મનનો અતિચાર લાગે, તે આલોચનાથી શુદ્ધ થાય, પણ વ્રત
ભાગે નહિ, અને જ્ઞાન સમજણ વિના પન્ચસ્વાણ તે દુષ્ક્રિયા કહેલ છે.

૨૫ પ્રશ્ન:—મિથ્યાત્વ ગુણઠાણો કહ્યો તે મિથ્યાત્વમાં શો ગુણ છે ?

ઉત્તર:—ગુણઠાણા શબ્દ સૂ.માં નથી, પણ શ્રી સમવાયાંગ સૂત્રમાં “ કિમવિસોહી મગ્ગનં ચડ દસ જીવ ઠાણા પળત્તા ” એમ કહ્યું છે તે માટે મિથ્યાત્વમાં કયા કર્મની વિશુદ્ધિ હોય ? મૂલ જીવના ત્રણ ભાવ છે તે ઉદય, ક્ષયોપશમ, અને પ્રણામિક, તેમાં જગતવાસી જીવો એકેદ્રિ આદિકને ક્ષયોપશમ છે, તેને કરી ઇંદ્રિ વિષયનું જ્ઞાન છે તે માટે કિમવિસોહી કહીયે.

૨૬ પ્રશ્ન—ગુણઠાણા શાશ્વતા કેટલા, અને અશાશ્વતા કેટલા ?

ઉત્તર:—૧--૪--૬--૧૩ એ પાંચ શાશ્વતા અને ૨--૩--૭--૮--૯--૧૦--૧૧--૧૨--૧૪ એ નવ અશાશ્વતા છે.

૨૭ પ્રશ્ન—રૌદ્રધ્યાન કેટલા ગુણઠાણા સુધી હોય ?

ઉત્તર:—અતિ પાંડુવા રુદ્ર પરિણામ (માઠા) તો પહેલે ગુણઠાણેજ હોય, અને કાર્ય વિશેષે ૪--૫ મે ગુણઠાણે પણ હોય તે વરુણનાગ નતુઓ, શ્રેણિક, કૃષ્ણાદિને સંગ્રામ વચ્ચે હતા.

૨૮ પ્રશ્ન:—જલધર તિર્થંચ જાતિસ્મરણથી શ્રાવક ધર્મના સામાયિક, પોપા જલમાં રહી કેવી રીતે કરી શકે ?

ઉત્તર:—પોતાના શરીરની ચપલતા રોકે અને જલમાં રહેવું તે તો જલજોની તેની છે પણ ચપલતા રોકે.

जेष कोइ माणस गाडामा वेठो चालते गाडे एकासणु करं तो थाय, पण गाडामा उठी उभो न थाय, ए चपळता रोक्के तेम जळचर जीव जग्मा कायानी चपळता रोकी पोषादिकु करे.

२९ प्रश्नः—चोये गुणठाणे पच्चखाण होय के नहि ?

उत्तरः—उतरप तप तो नथी, पण कर्म निर्जरा हेतु अभिग्रहण तप ठे. जेम महावीर स्वामीए वे वर्ष गृहस्थाश्रम मध्ये रही ब्रह्मचर्य तथा रात्री भोजननो अभिग्रहण त्याग कर्यो तथा चोथा गुणठाणावाळा धर्मनी वात्सल्यता करे ते पण निर्जरानो हेतु जाणयो.

३० प्रश्नः—चोथा गुणठाणावाळा उत्कृष्टा गारमा देयलोक सुधी जाय ते शी करणीथी ?

उत्तरः—माठा कार्य लोक विरुद्ध न करे, तेणे करी माठो उध न पडे तथा धर्म दलाली करे, जैन धर्म ठीपावे, स्वधर्मिने सहाय्य करे, इत्यादि उत्तम करणीथी जाय.

३१ प्रश्नः—मिथ्यात्विने सकाम निर्जरा होय के नहि ?

उत्तरः—सकाम निर्जरा तो ससारने घटाडे, अने अकाम निर्जरा ससारने न घटाडे, ते माटे मिथ्यात्वीनी करणी तो अकाम निर्जराज ठे, पण भक्ती लेश्याये जैन मार्गने अनुसारे करणी करे तो सकाम निर्जरा पण करे. जेम सुमुख गाथापति. मेने पूर्वभने हाथीपणे ससार परित क्रीडो, ते जीवनी अनुरुपा आश्रीत माटे अकाम निर्जरा पण लागे.

३२ प्रश्नः—समद्रष्टिने अकाम निर्जरा होय कै नहि ?

उत्तरः—समद्रष्टिने तो सकाम निर्जराज छे, पण परवशपणे कार्य विशेषे कष्ट स्वमतां मन वीनां अकाम निर्जरा पण होय, तोपण मिथ्यात्वीनी अकाम निर्जराथी अधिक फल जाणवुं.

३३ प्रश्नः—भक्त पञ्चखाण अने आहार पञ्चखाण ते शुं ?

उत्तरः—भक्त पञ्चखाण ते संयारो, अने आहार पञ्चखाण ते सदोष आहारनो त्याग.

३४ प्रश्नः—शुक्ल पक्षी अने कृष्ण पक्षी ते कोने कहिये ?

उत्तरः—अर्ध पुद्गलथी संसार झाझो होय तेने कृष्णपक्षी कहिये, अने अर्ध पुद्गलथी घटाडो होय तेने शुक्लपक्षी कहिये.

३५ प्रश्नः—संजमनो विराधिक जघन्य पहले देवलोके जाय, अने समकितनो विराधिक नव ग्रैवेके जाय ते केम ?

उत्तरः—संजम अने समकितनो विराधिक ए वने सरखा नहि, केमके संजमना विराधिकने तो जैन-मार्गनी रुची रहे, अने समकितना विराधिकने जैनमार्गनी अरुची रहे तो ग्रैवेके केवी रीते जाय ? क्रियाने बढे जाय अथवा पूर्वे संजम मध्ये आधुन्यनो बंध पडी गयेल छे, अने पछी विराधिक थाय एथी ग्रैवेके जाय.

३६ प्रश्नः—वारसी पडीमाना बहेनार साधुने त्रण गुण के त्रण अवगुण थाय, एम कहेल छे तो स्वधक, मेधकुमारें वारसी पडीमा वही छे तो तेमने त्रण गुण के त्रण अवगुण एके कथो नहि तेनु शु कारण ?

उत्तरः—पडीमा बहेता उपसर्ग थाय अने ते सहन करे तो अवधी, मनःपर्यव के केवलज्ञान उपजे, अने जो सहन न करे तो उन्माद, रोग के धर्मथी भ्रष्ट थाय तो स्वधक, मेधकुमारने कोइपण उपसर्ग थयेल नथी. पडीमा बहेता अनन्ति निजेरा थइ ऐ मोटो गुण जाणवो

३७ प्रश्न—मृगापुत्र कया तीर्थकरने बखते थया ?

उत्तर—ऋषभदेव स्वामीने बखते थयेल छे, जेमके मृगापुत्रे आज्ञा लेती बखते पाताने कथु के “सुयाणी मे पच महा वयाणी” माटे पाच महात्रत तो पहेला डेल्ला जीनने बारे होय ते मृगापुत्रनो जीव पचमहात्रत पाली देउलोके गयो अने देउलोरुथी चरी मृगापुत्र थया तोपण पहेला जीननु शासन चाले छे कारण के पहेला बीजा जीननी वच्चे आतरु पचास लाख क्रोड सागरनु छे ते माटे पहेला जीनने शासने मृगापुत्र थया.

३८ प्रश्न—नारकीथी नीकली चक्रवर्ति वासुदेव थाय एम कथु छे तो सजमनी करणीथी ते पद्मी बाधी तो पछी नरके कैम जाय ?

उत्तरः—पद्मी बाधी ते तो सजमनी आराधनाए बाधी, पछी काइक विराधना करी नरके गया, पद्-

વીનો બંધ પડ્યો તે વૃથા ન થાય. નારકીનાં દુઃખ ભોગવ્યા પછી પદ્વી ભોગવે.

૩૯ પ્રશ્ન:—પરદેશી રાજાનો ચિત્તસારથી મોટો भाई છે, તો તેને રાજ્યગાદી કેમ નહિં ?

ઉત્તર:—ચિત્તસારથીની માતા વળીક જાતિની સાંભળી છે તેથી પ્રધાન પદ્વી આપી અને રાજ્યાધિષેક તો ક્ષત્રીના વે પક્ષ પુરા હોય તો થાય—અમયકુમારની પેરે.

૪૦ પ્રશ્ન:—તપશ્ચર્યાને અધિકારે છમાસી તપ કહ્યો તો ઋષભદેવ સ્વામીને વરસી તપ કેમ કહ્યો ?

ઉત્તર:—તપ તો છ માસથી અધિક સૂત્રમાં કહ્યો નથી, અને ઋષભદેવે વરસી તપ કર્યો નથી. પણ અંત-રાયને યોગે એક વર્ષ સુધી શુધાપરિસ્સહ સહન કર્યો.

૪૧ પ્રશ્ન:—શ્રી મહાવીર ભગવાનને પાંચ હથુત્તરા નક્ષત્ર કહ્યાં, અને ઉત્તરાફાલ્ગુણી ન કહ્યું તેનું શું કારણ ?

ઉત્તર:—ઉત્તરાફાલ્ગુણી એ શબ્દ અમંગલકારી છે માટે હથુત્તરા કહ્યું.

૪૨ પ્રશ્ન:—કેવલજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયા પછી તીર્થંકર ગૌચરિ જાય કે નહિં ?

ઉત્તર:—સુલ્લે જાય. કેમકે શ્રીમહાવીર ભગવાનને કેવલજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું તે વચ્ચે કોઈ શિષ્ય નથી. ગૌતમાદિક છે, પણ તેની લાવેલી ગૌચરી કલ્પે નહિં. કારણકે હજી હેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર દીધું નથી માટે તીર્થંકર પોતેજ ગૌચરી ગયેલા છે.

૪૩ પ્રશ્ન:—શ્રી નિસીધ સૂત્રમા કહ્યું છે કે, સાધુ અણગમે સૂર્યે પરિઠવે તો પ્રાયશ્ચિત્ત તો શુ રાત્રે રાહી મુકતા હશે ?

ઉત્તર:—રાત્રે રાહી મુકે નહિ, પણ ઝગ્યાનો અર્થ એમ છે કે, ઝગ્યા સૂર્યનો તડકો જે જગ્યાએ ન પડતો હોય તે જમીનને અણગમે સૂર્યે કહીયે એટલે તે જગ્યાએ પરિઠવે તો પ્રાયશ્ચિત્ત.

૪૪ પ્રશ્ન:—પરિસદ્ધ અને તપ જુદા કહેવાનો અર્થ શો ?

ઉત્તર:—જે ઉદેરી (સ્વંચીને) કષ્ટ સહન કરે તેને તપ કહીયે, અને ઉદે આવેલ કષ્ટ સહન કરે તેને પરિસદ્ધ કહીયે.

૪૫ પ્રશ્ન:—રુચક પ્રદેશ આઠ કહેલ છે, તે તદ્દન કર્મ રહિત કહેલ છે તે સદાય ઉપાડા કહે છે તેનું શુ સમજવું ?

ઉત્તર:—સૂત્રમા આઠ રુચક પ્રદેશને કર્મ નથી લાગતા એવું કોઈ જગ્યાએ કહેલ નથી. “સવ્યેણ સત્ર વન્ધયિ” સર્વ પ્રદેશોને કર્મનો વધ છે એમા રુચક પ્રદેશની વાત નથી. સૂત્રમા તો એટલું કહેલું છે કે સર્વે પ્રદેશનો અનન્તમો ભાગ ઉપાડો છે, પણ રુચક પ્રદેશ તદ્દન ઉપાડા છે તે તદ્દન સૂત્ર વિરુદ્ધ વાત છે.

૪૬ પ્રશ્ન:—શ્રી ભગવતી સૂત્રમા ચૌદ કોલ કહ્યા, તેમા વિરાધિક સાધુ-સાધ્વી જગન્ય ભવનપતિમા અને

॥ અથ શ્રી છ લેશ્યાનો થોકડો. ॥

શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર અધ્યન ચોત્રીસમે છ લેશ્યાનો થોકડો ચાલ્યો તેમાં પ્રથમ લેશ્યાનાં અંગીયાર દ્વારનાં નામ કહે છે:- ૧. નામ, ૨. વર્ણ, ૩. રસ, ૪. ગંધ, ૫. ફરસ, ૬. પરીણામ, ૭. લક્ષણ, ૮. સ્થાનક, ૯. સ્થિતિ, ૧૦. મર્તિ, ૧૧. ચવન, ૧૨. અંગીયાર નામ કહ્યાં, હવે તેનો વિસ્તાર કહે છે.

૧. પ્રથમ નામ દ્વાર કહે છે-કૃષ્ણ લેશ્યા ૧, નીલ લેશ્યા ૨, કાપુત લેશ્યા ૩, તૈજુ લેશ્યા ૪, પદ્મ લેશ્યા ૫, અને શુક્લ લેશ્યા ૬.

૨. બીજો લેશ્યાના વર્ણનો દ્વાર કહે છે-કૃષ્ણ લેશ્યાનો વર્ણ (રંગ)-જેવો પાણી સહિત મેઘ કાંઝો, જેવાં પાડાનાં શીંગડાં કાઝાં, જેવાં અરીઠાનાં વીજ કાઝાં, જેવું ગાડાનું સ્વંજન, આંસની કીકી એ કરતાં અનન્ત ગુણો કાંઝો. ૧. નીલ લેશ્યાનો વર્ણ-જેવો અંશોક દૃક્ષ નીલો, જેવી ચાસ પંચીની પાંચ, જેવું વૈડુર્ય રત્ન એથી અનન્ત ગુણો નીલ લેશ્યાનો નીલો વર્ણ છે. ૨. કાપુત લેશ્યાનો વર્ણ-જેવાં અલ્હીના ફૂલ, જેવી કોચલની પાંચ, જેવી પારેવાની ઢોક કાંઈક રાતી, કાંઈક કાઝી એ કરતાં અનન્ત ગુણો અધિક કાપુત લેશ્યાનો વર્ણ જાણવો. ૩. તૈજુ લેશ્યાનો વર્ણ-જેવો ઝગતો સૂર્ય રાતો, જેવી સુડાની ચાંચ, જેવી દીવાની શીલા એ કરતાં

अनन्त गुणो अधिक रातो. ४. पद्म लेश्याना वर्ण-जेवी हडताळ, जेवी हळदर, जेवा शणनां फुल, ए करता अनन्त गुणो अधिक पीळो. ५. शुक्ल लेश्यानो वर्ण-जेवो शख, जेवु अक रत्न, जेवु भोगरानु फुल, जेवु गायनु दुय, जेवो रुपानो हार ए करता अनन्त गुणो अधिक सफेद ६

३. त्रीजो लेश्याना रसनो द्वार कहे ठे-कृष्ण लेश्यानो रस जेवो कडवो तुमडो, जेवो रुडवो लोमडानो रस, जेवो रोहीणी नामे वनस्पतिनो रस, एथी अनन्त गुणो अधिक कडवो रस १ नील लेश्यानो रस-जेवो सृठनो तीरवो रस, जेवो पोंपर-मरीनो रस, एथी अनन्त गुणो अधिक तीखो रस २ कापुत लेश्यानो रस-जेवो कुर्णा कर्चा केरीनो रस, जेवा काचा फोठनो रस, एथी अनन्त गुणो अधिक खाटो रस. ३. तेजु लेश्यानो रस-जेवो पाका आयानो रस, जेवो पाका कोठानो रस, एथी अनन्त गुणो अधिक खट रस. ४. पद्म लेश्यानो रस-जेवो वारुणीनो रस, जेवो आदाप (सरखा) नो रस, जेवो मधुनो रस एथी अनन्त गुणो अधिक मधुरो रस. ५. शुक्ल लेश्यानो रस-जेवो खजुरनो रस, जेवो द्राक्षनो रस, जेवो दूधनो रस, जेवो साकरनो रस एथी अनन्त गुणो अधिक मीठो रस. ६

४. चौथो लेश्याना गधनो द्वार रुढ छे-जेवो गायना मडानो, कुतराना मडानो, सर्पना मडानो, एथी अनन्त गुणो अधिक अपसस्थ, प्रथम त्रण माठी लेश्यानो गध जाणवो. १. जेवो रुपुर, केवडो, प्रमुख सुगंधी

पदार्थ वाटां (घुंटां) जेवी सुगंध नीकळे ते करतां अनन्त गुणो प्रसंस्थ त्रण सारी लेख्यानी गंध जाणवो.
५. पांचमो लेख्याना फरसनो द्वार कहे छे—जेवी करवतनी धार, जेवी गायनी जीभ, जेवुं साग तथा वांसनुं पांदंडुं, ते करतां अनन्त गुणो माठी अप्रसंस्थ लेख्यानी फरस जाणवो. १. जेवी बुर नामे वनस्पति, जेवुं माखण, जेवां सरसवनां फूल, जेवुं मखमल ए करतां अनन्त गुणो अधिक प्रसंस्थ लेख्यानी फरस सुवालो जाणवो. २.

६. छट्टो लेख्याना परिणामनो द्वार कहे छे—लेख्या त्रण प्रकारे प्रणमे—जघन्य, मध्यम, अने उत्कृष्ट. तथा नव प्रकारे प्रणमे ते उपर त्रण कही तेना अक्केकना त्रण त्रण भेद थाय. जेमके, जघन्यनो जघन्य, जघन्यनो मध्यम, जघन्यनो उत्कृष्ट ए रीते दरेकना त्रण त्रण भेद करतां नव भेद थाय. एम नवना सत्तावीस भेद थाय, एम सत्तावीसना एकाशी भेद थाय, एम एकाशीना वसे ने तेंतालीस भेद थाय, एटले भेदे लेख्या परिणमे.

७. सातमो लेख्यानां लक्षणनो द्वार तेमां प्रथम कृष्ण लेख्यानां लक्षण कहे छे—पांच आश्रवनो सेवनार, त्रण अगुसिंवंत, छकाय जीवनो हींसक, आरंभनो तिन्न परीणामी तथा द्वेपी, पाप करवामां सहासीक, नीठोर परिणामी, जीवहीसा शुग रहित करनार, अजीतंद्री एवा जोगे करी सहित होय तेने कृष्ण लेख्यानुं लक्षण

જાણવું. નીલ લેશ્યાના લક્ષણ કહે છે-સ્પર્ધાવત, અમૃત્સ્વવત, તપરહિત, માયાથી, પાપ કરતાં ભાજે નહીં, ઘૃથી, પૂતારો, પ્રમાદી, રસનો લોભી, માયાનો ગવેષ, આરભનો અત્યાગી, પાપને વિષ સહાસીક, એ નીલ લેશ્યાના લક્ષણ જાણવા. કાપુત લેશ્યાના લક્ષણ કહે છે-વાકા ચોલો, વાકા કામ કરનાર, માયા કરીને હરવાય, સરલ્પણા રહિત, મોઢે જુદો અને પુઢે જુદો, મિથ્યા રોગ વચનનો બોલનાર, ચોરી મચ્છરનો કરનાર, એ કાપુત લેશ્યાના લક્ષણ જાણવા. તેજુલેશ્યાના લક્ષણ કહે છે-મર્યાદાવત, માયા રહિત, ચપલ્પણા રહિત, કતોહલ રહિત, વિનયવત, દર્મીતેન્દ્રી, શુભ જોગવત, ઉપન્યાન તપ સહિત, દૃઢ ધર્મી, પ્રીય ધર્મી, પાપ થતી વીઢે એ તેજુલેશ્યાના લક્ષણ જાણવા. પદ્મ લેશ્યાના લક્ષણ કહે છે-ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, પાતળા કર્યા છે પ્રજ્ઞાત ચિત્ત આત્માનો દમણહાર, યોગ, ઉપન્યાન સહિત થોય, થોડાવોલો, ઉપજ્ઞાત જીતેન્દ્રિ એ પદ્મ લેશ્યાના લક્ષણ જાણવા. શુકલ લેશ્યાના લક્ષણ કહે છે-આર્તધ્યાન, રૌદ્રધ્યાન સર્વથા રહિત, ધર્મ ધ્યાન, શુકલ ધ્યાન સહિત, ઘન પ્રકારની ચિત્ત સમાધિ કરી સહિત, આત્માનો દમણહાર ઇત્યાદિક શુકલ લેશ્યાના લક્ષણ જાણવા.

૮. આઠમો લેશ્યાના સ્થાનકનો દ્વાર કહે છે-અસરયાતી ઉત્સર્પિણી અવસર્પિણીના જેટલા સમય થાય તથા અસરયાતા લોકના જેટલા આકાશ પ્રદેશ થાય, એટલા લેશ્યાના સ્થાનક જાણવા.

૯ નવમો લેશ્યાની સ્થિતિનો દ્વાર કહે છે-કૃષ્ણ લેશ્યાની સ્થિતિ જયન્ય અતર મુહૂર્તની, ઉત્કૃષ્ટી ૩૩

सागरोपम ने अंतर मुहूर्त अधिक; नील लेख्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी दश सागरोपम ने पलनो असंख्यातमो भाग अधिक; कापुत लेख्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी त्रण सागरोपम ने पलनो असंख्यातमो भाग अधिक; तेजु लेख्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी वे सागर ने पलनो असंख्यातमो भाग अधिक; पद्म लेख्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी उत्कृष्टि दश सागरोपम ने अंतर मुहूर्त अधिक; शुक्ल लेख्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी ३३ सागरोपम ने अंतर मुहूर्त अधिक. ए समुच्चय लेख्यानी स्थिति कही, हवे चार गतिनी लेख्यानी स्थिति कहे छे.

प्रथम नारकीनी लेख्यानी स्थिति कहे छे—कापुत लेख्यानी स्थिति जघन्य दश हजार वर्षनी, उत्कृष्टी त्रण सागरोपम ने पलनो असंख्यातमो भाग, नील लेख्यानी स्थिति जघन्य त्रण सागर ने पलनो असंख्यातमो भाग, उत्कृष्टी दश सागर ने पलनो असंख्यातमो भाग; कृष्ण लेख्यानी स्थिति जघन्य दशसागर ने पलनो असंख्यातमो भाग, उत्कृष्टि तेत्रीस सागर ने अंतर मुहूर्त अधिक ए नारकीनी लेख्या कही.

हवे मनुष्य तीर्थचनी लेख्यानी स्थिति कहे छे—पहेली पांच लेख्यानी स्थिति जघन्य उत्कृष्टी अंतर मुहूर्तनी, शुक्ल लेख्यानी स्थिति केवळी आश्री जघन्य अंतर मुहूर्तनी, उत्कृष्टी नव वर्ष उणी पूर्व क्रोडनी.

हवे देवतानी लेख्यानी स्थिति कहे छे—भवनपति, वाणव्यंतर ए वेमां कृष्ण लेख्यानी स्थिति जघन्य दश हजार वर्षनी, उत्कृष्टी पलना असंख्यातमा भागनी; नील लेख्यानी स्थिति जघन्य कृष्ण लेख्यानी उ-

कृष्ण स्थितिथी एक समय अधिक ने उत्कृष्ठी पलनो असख्यातमो भाग, कापुत लेश्यानी स्थिति जघन्य
 नील लेश्यानी उत्कृष्ठी स्थितिथी एक समय अधिक, उत्कृष्ठी पलना असख्यातमा भागनी, तेजुलेश्यानी
 स्थिति जघन्य दश हजार वर्षनी, भवनपति वाणव्यतरनी उत्कृष्ठी ने सागर ने पलनो असख्यातमो भाग
 अधिक, वैमानिक देवनी पद्म लेश्यानी स्थिति जघन्य तेजुलेश्यानी उत्कृष्ठी स्थितिथी एक समय अधिक,
 वैमानिकनी उत्कृष्ठी दश सागर ने अतर मुहूर्त अधिक, वैमानिकनी शुक्ल लेश्यानी स्थिति जघन्य पद्म
 लेश्यानी उत्कृष्ठी स्थितिथी एक समय अधिक, उत्कृष्ठी तैरीस सागर उपर अतर मुहूर्त अधिक.

१० त्रयोमो लेश्यानी गतिनो द्वार कहे छे—कृष्ण, नील, कापुत ए त्रण अपसस्थ अधम लेश्या तेणे करी
 जीव दुर्गति जाय तेजु, पद्म, शुक्ल ए त्रण धर्म लेश्या, तेणे करीने जीव सुगति जाय.

११ अंगीआरमो लेश्याना च्यवननो द्वार कहे छे—सघर्ष लेश्या प्रथम प्रणमती बरवते नथी कोइ जीवने
 उपजतु जयरा चरतु, तथा लेश्याना छेला समये नथी कोइ जीवने उपजतु, तथा चरतु परभवने विषे केम
 चय ते कहे छे—लेश्या परभवनी आवी थकी अतर मुहूर्त गया पर्छा शेष अतर मुहूर्त आउखा आडा रहे थके
 जीव परलोकने विषे जाय.

॥ इति श्री लेश्यानो थोरुडो सपूर्ण. ॥

॥ અથ શ્રી ચાર કપાયનો થોકડો. ॥

શ્રી પન્નવળાજી સૂત્ર પદ ચૌદમે કપાયનો થોકડો ચાલ્યો તેમાં શ્રી ગૌતમ સ્વામિ વીર ભગવાનને પૂછતાં, હવા કે, હે ભગવન્ ! કપાય કેટલા પ્રકારે કહી છે ? ભગવાન કહે, હે ગૌતમ ! કપાય ૧૬ પ્રકારે કહી છે— ૧. પોતાને માટે, ૨. પરને માટે, ૩. તદુભયા કહેતાં વન્ને માટે, ૪. સ્વેત્ત કહેતાં ઉઘાડી જમીનને માટે, ૫. વથ્થુ કહેતાં ઢાંકી જમીનને માટે, ૬. શરીર માટે, ૭. ઉપધિને માટે, ૮. નિરર્થક, ૯. જાણતાં, ૧૦. અજાણતાં, ૧૧. ઉપશાંતપણે, ૧૨. અણુપશાંતપણે,, ૧૩. અનંતાનુંબંધી ક્રોધ, ૧૪. અપ્રત્યાશ્વાની ક્રોધ, ૧૫. પ્રત્યાશ્વાની ક્રોધ, ૧૬. સંજલનો ક્રોધ, એવં ૧૬. તે ૧૬ સમુચ્ચય જીવઆશ્રી અને ચોવીશ દંડક આશ્રી એમ ૨૫ ને ૧૬ લે ગુણતાં ૪૦૦ થાય. હવે કપાયના દલીઆ કહે છે—ચળીઆ, ઉપચળીઆ, વાંધ્યા, વેધ્યા, ઉદીરીયા, નિર્જિર્યા એવં છ. તે ભૂતકાલ, વર્તમાન કાલ, અને ભવિષ્યકાલ આશ્રી એમ ૬ ને ૩ જે ગુણતાં ૧૮ થાય. તે ૧૮ એક જીવ આશ્રી અને ૧૮ વહુ જીવ આશ્રી એવં ૩૬ થાય તે સમુચ્ચય જીવઆશ્રી, અને ચોવીશ દંડક આશ્રી, એમ ૩૬ ને ૨૫ સે ગુણતાં ૯૦૦ થાય. અને ૪૦૦ ઉપર કથા તે મઝી કુલ ૧૩૦૦ ક્રોધના, ૧૩૦૦ માનના, ૧૩૦૦ માયાના અને ૧૩૦૦ લોભના એવં ૫૨૦૦ થાય. ॥ इति संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री जोनी पदनो थोकडो. ॥

श्री पन्नवणाजी मृत पद ९ मे जोनी पदनो थोकडो चाल्यो तेमा श्री गौतमस्वामि वीर भगवानने पु-
ठ्ठा हवा के, हे भगवान ! 'जोनी केडला प्रकारनी रुही ठे ? वीर भगवाने कहु के, हे गौतम ! जोनी त्रण
प्रकारनी ठे-१. शीतजोनी, २ उष्णजोनी, ३. शीतोष्णजोनी हवे तेनो विस्तार कहे ठे-पहेली नरकथी
श्रीजी नरक सुधी शीतजोनीआ, चोथी नरके शीतजोनीआ घणा, अने उष्णजोनीआ थोडा, पाचमी नरके
उष्णजोनीआ घणा अने शीतजोनीआ थोडा, छठी नरके उष्णजोनीआ, सातमी नरके महा उष्ण जोनीआ. अग्नि
त्राजोने चार यावर, त्रण विग्लेन्द्रिय, समुच्चय तिर्यच अने मनुष्यमा त्रण जोनी पामे. तेउकायमा एक उष्णजोनी
सन्नि तिर्यच अने सन्नि मनुष्य अने देवतामा जोनी एक शीतोष्णनी. हवे तेनो अल्प बहुत्व कहे ठे-सर्वथी
थोडा शीतोष्णीआ, तेथी उष्ण जोनीआ असरयात गुणा, तथा अजोनीआ सिद्ध भगवत अनन्त गुणा. तेथी
शीत जोनीआ अनन्त गुणा. वळी जोनी त्रण प्रकारे रुही ठे.-१. सचेत, २. अचेत, ३. मिश्र. नारकी अने
देवतामा जोनी एक अनेत. पाच यावर. त्रण विग्लेन्द्रिय समुच्चय तिर्यच, अने समुच्चय मनुष्यमा जोनी त्रण

પામે છે. હવે સંસ્ત્રી તિર્થિચ અને સંસ્ત્રી મનુષ્યમાં જોની એક મિશ્ર. હવે તેનું અલ્પવહુત્વ કહે છે. સર્વથી થોડા મિશ્ર જોનીઆ અનંતા ગુણા. વ્હી જોની ત્રણ પ્રકારની—૧. સંબુડા, ૨. વિયડા, ૩. સંબુડા વિયડા. સંબુડા કહેતાં ઢાંકી, વિયડા કહેતાં ઉઘાડી, સંબુડા વિયડા કહેતાં કાંઈક ઢાંકી અને કાંઈક ઉઘાડી. હવે પાંચ સ્થાવર દેવતા અને નારકીમાં જોની એક સંબુડા, ત્રણ વિગ્લેન્દ્રિય સમુચ્ચય તિર્થિચ અને સમુચ્ચય મનુષ્યમાં ત્રણ જોની પામે. સંસ્ત્રી તિર્થિચ અને સંસ્ત્રી મનુષ્યમાં જોની એક સંબુડા વિયડા. હવે તેનો અલ્પવહુત્વ કહે છે. સર્વથી થોડી સંબુડા વિયડા, તેથી વિયડા જોનીઆ અસંખ્યાતગુણા, તેથી અજોનીઆ અનન્તગુણા, તેથી સંબુડા જોનીઆ અનન્તગુણા. વ્હી જોની ત્રણ પ્રકારની છે.—૧. સંઘા કહેતાં શંઘને આકારે, ૨. કચ્છા કહેતાં કાચવાને આકારે, ૩. વંશપત્તા કહેતાં વાંસના પાંદડાને આકારે. ચક્રવર્તિની સ્ત્રીરત્નની જોની શંઘને આકારે હોય, ૫૪ સલાઘા પુરુષની માતાની જોની કાચવાને આકારે હોય, અને સર્વ મનુષ્યની માતાની જોની વાંસના પાંદડાને આકારે હોય.

॥ इति श्री जोनी पदनां थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री पांच थावरनी अवघेणानो थोकडो. ॥

श्री गौतम स्वामि पूछे ते के हे भगवान ! पृथ्वीकायनु शरीर केवलु मोडु ते ? भगवान कहे ते जेम अनन्ता जीवोए मळीने एक शरीर ग्रह्य छे, तेने निगोदनु शरीर कहीए, तेवा असख्याता सुक्ष्म निगोदना शरीर एकठा करीए त्यारे एक सूक्ष्म वायुकायनु शरीर थाय. एवा असख्याता सूक्ष्म वायुकायना शरीर एकठा करीए त्यारे एक सूक्ष्म तेउकायनु शरीर थाय. एवा असख्याता सूक्ष्म तेउकायना शरीर एकठा करीए त्यारे एक सूक्ष्म अपकायनु शरीर थाय. एवा असख्याता सूक्ष्म अपकायना शरीर भेगा करीए त्यारे एक सूक्ष्म पृथ्वीकायनु शरीर थाय. एवा असख्याता सूक्ष्म पृथ्वीकायना शरीर भेगा करीए त्यारे एक वादर वायुकायनु शरीर थाय. एवा असख्याता वादर वायुकायना शरीर भेगा करीए त्यारे एक वादर तेउकायनु शरीर थाय. एवा असख्याता तेउकायना शरीर भेगा करीए त्यारे एक वादर अपकायनु शरीर थाय, एवा असख्याता वादर अपकायना शरीर भेगा करीए त्यारे एक वादर पृथ्वीकायनु शरीर थाय. एवा असख्याता पृथ्वीकायना शरीर भेगा करीए त्यारे एक वादर निगोदनु शरीर थाय. हवे वादर पृथ्वीकायना शरीरनु उदाहरण कहे छे— जेम कोइ ३२ वर्षीयो योद्धो—जुवान पुरुष रत्ननी जाति लेइ एहरण उपर मूके, तेना उपर घणनो घा करे पण

તે વજ્રમય કાંકરો એહરણમાં હુંબી જાય, પળ ભાંગે નહિ. તેવાં રત્નને ચક્રવર્તિની ચૂરણપીશીયા દાસી ચપટી વડે ચૂરીને સાથીઓ પૂરે. એવી વલ્લવાન દાસી તે રત્નને વજ્રને નિસાંતરે પોતાના વલ પરાક્રમ સહિત એકવીશ લસરકે વાટે તોપણ તે રત્નના એક જીવને તે નિશાંતરો લાગે, એક એક જીવને ન લામે; એક એકને કિલામના થાય, એક એકને ન થાય; એક મરે, એક ન મરે; એક જીવે જાણ્યું, એક જીવે જાણ્યું પણ નથી; એવાં પૃથ્વી આદિકનાં શરીર નાનાં સૂક્ષ્મ છે. જેમ કોઈક વાર જોત્રન લાંબુ ને નવ જોત્રન પહોલું એવું નગર છે, તેમાં કોઈને ઘેર લાય લાગી તથા કોઈને ઘેર ચોરી થઈ, અથવા કોઈને મારે અથવા કોઈને લુંટે તો કોઈ મનુષ્ય જાણે, કોઈ ન જાણે; કોઈ એક દિવસ પછી જાણે, કોઈ એક માસ પછી જાણે; કોઈ એક વર્ષ પછી જાણે, કોઈ વર્ષે પણ ન જાણે. એ દૃષ્ટાંતે પૃથ્વીકાયના શરીરની અવધેણા જાણવી.

॥ इति श्री पांच स्थावरनी अवधेणानो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री श्वासोश्वासनो थोकडो. ॥

શ્રી પન્નવળાજી મુત્ર પદ સાતમે શ્વાસોશ્વાસનો થોકડો ચાલ્યો તેમાં ગૌતમ સ્વામિ વીર પ્રભુને પૂછતા હતા કે હે ભગવાન ! નારકી અને દેવતા કેવી રીતે શ્વાસોશ્વાસ લીધે છે ? વીર પ્રભુએ કહ્યું કે હે ગૌતમ ! નાર-

કીના જીવ નિગ્ધા ઇષ્ણના પરે શ્વાસોશ્વાસ ત્રીણ છે. અમુરકુમારના દેવતા જગન્ય સાત થોક, ઉત્કૃષ્ટા એક
 વા પ્રાયેરો શ્વાસોશ્વાસ ત્રીણ છે ગણ્યત્તર ને નરનીકાયના દેવતા જગન્ય સાત થોક, ઉત્કૃષ્ટા પ્રત્યેક
 મુદ્દનં ગ્યોનિર્ગા ૧૦ અને ૩૦ પ્રત્યેક મુદ્દન, પહેલે દેવલોકે જ૦ પ્રત્યેક મુદ્દત અને ૩૦ જે પક્ષે ગીજે દેવલોકે
 જ૦ પ્રત્યેક મુદ્દને પ્રાયેર, ૩૦ જે ૬૫ વાક્ષેર ગીજે દેવલોકે જ૦ જે પક્ષે, અને ૩૦ સાત પક્ષે, ચોથે દેવલોકે
 જ૦ જે ૬૫ વાક્ષેર અને ૩૦ સાત પક્ષ વાક્ષેર. પાંચમે દેવલોકે જ૦ સાત પક્ષે, ૩૦ દશ પક્ષે છઠ્ઠે દેવલોકે
 જ૦ દશ પક્ષે ૩૦ ચૌદ પક્ષે. સાતમે દેવલોકે જ૦ ચૌદ પક્ષે ૩૦ સત્તર પક્ષે, આઠમે દેવલોકે જ૦ સત્તર
 પક્ષે, ૩૦ પ્રદાર પક્ષે. નામે દેવલોકે જ૦ પ્રદાર પક્ષે ૩૦ ઓગણીસ પક્ષે. દશમે દેવલોકે જ૦ ઓગણીસ
 પક્ષે, ૩૦ ગીસ પક્ષે. ત્રિગિયામે દેવલોકે જ૦ ગીસ પક્ષે, ૩૦ પચ્ચીસ પક્ષે. ચારમે દેવલોકે જ૦ પચ્ચીસ
 પક્ષે, ૩૦ ચારીસ પક્ષે. પહેલી ત્રીસમા જ૦ ચારીસ પક્ષે, ૩૦ પચીસ પક્ષે. ગીર્જી ત્રીસમા જ૦ પચીસ પક્ષે,
 ૩૦ અઠારીસ પક્ષે. ત્રીર્જી ત્રીસમા જ૦ અઠારીસ પક્ષે, ૩૦ પચ્ચીસ પક્ષે. ચાર અનુત્તર વિમાનમા જ૦ પચ્ચીસ
 પક્ષે, ૩૦ ત્રીર્જીસ ૬૫ સર્વાર્થ સિદ્ધમા જ૦ અને ૩૦ ત્રીર્જીસ પક્ષે. એ ત્રીર્જીસ પરવાદીયે શ્વાસ ૩૦ લે
 અને ત્રીર્જીસ પરવાદીયે શ્વાસ નીર્ગો મુકે

॥ ઇતિ શ્રી શ્વાસોશ્વાસનો થોકડો સપૂર્ણ. ॥

॥ अथ श्री भविद्रव्यदेवनो थोकडो. ॥

देव.

श्री भगवतीजी सूत्र सत्तक अढारमे, उद्देसे नवमे, भविद्रव्यदेवनो थोकडो चाल्यो तेमां गौतम स्वामि वीर प्रभुने पूछता हवा के हे भगवान ! भविद्रव्यदेवमां केटली गतिना आवी उपजे ? वीर भगवाने कहं के हे गौतम ! नारकीमां भवी द्रव्य नारकी बे आवे, त्यारे गौतम स्वामिए पूछ्युं के महाराज ! केटली स्थितिना आवी उपजे ? भगवाने कहं के हे गौतम ! पहेली नरके मनुष्य आवीने उपजे तो जयन्य प्रत्येक मास, उत्कृष्टा पुर्व कोडीनी स्थितिना अने तीर्यच ज० अंतर मुहूर्तना उ० पुर्व कोडीना. हवे बीजी नरकथी सातमी नरक सुधी मनुष्य ज० प्रत्येक मासना उ० पुर्व कोडीना अने तीर्यच ज० अंतर मुहूर्त उ० पुर्व कोडीना. भवनपति, वाणव्यंतर, ज्योतिपी अने पहेलुं, बीजुं देवलोक एम सर्व मली चोसठ जातना देवतामां मनुष्य ज० प्रत्येक मास उ० त्रण पल्योपमना, अने तीर्यच ज० अंतर मुहूर्त, उ० त्रण पल्योपमना. त्रीजाथी आठमा देवलोक सुधी मनुष्य ज० प्रत्येक वरस, उ० पुर्व कोडीना अने तीर्यच ज० अंतर मुहूर्त उ० पुर्व कोडीना. नवमांथी सर्वार्थ सिद्ध विमान सुधी एक मनुष्यना चवीने आवे ते ज० प्रत्येक वरसना, उ० पुर्व कोडीना. पृथ्वी, पाणी, अने वनस्पतिमां भविद्रव्यदेव त्रण आवीने उपजे. देवता ज० दश हजार वरसना, उ० बे सागरना. मनुष्य अने तीर्यच

॥ ६० ॥

જ૦ અતર મુહૂર્ત, ૩૦ પુર્વ કોડીના ઉપજે તેડ, વાડ, ૩૧ વીગલેંદ્રિ, અસહી તીર્યંચ, અને સહી મનુષ્યમા. મનુષ્ય અને તીર્યંચમા જ૦ અતર મુહૂર્ત ૩૦ પૂર્વ કોડીના ઉપજે. સહી મનુષ્ય અને સહી તીર્યંચમા, ચાર દેવ આવીને ઉપજે મનુષ્યમા નારકી જ૦ દસ હજાર વરસ, ૩૦ વાવીસ સાગરની સ્થિતિના અને દેવતામા આવીને ઉપજે તો જ૦ દસ હજાર વરસ, ૩૦ ત્રીસ સાગરની સ્થિતિના આવીને ઉપજે. હવે તીર્યંચમા નારકી જ૦ દસ હજાર વરસ, ૩૦ ત્રીસ સાગરની સ્થિતિના અને દેવતા જ૦ દસ હજાર વરસ, ૩૦ અઠાર સાગરની સ્થિતિના આવીને ઉપજે. હવે મનુષ્ય અને તીર્યંચમા મનુષ્ય અને તીર્યંચ આવે તો જ૦ અતર મુહૂર્ત, ૩૦ પુર્વ કોડીના આગવાની સ્થિતિના આવીને ઉપજે

॥ ઇતિ શ્રી ભદ્રિવ્યદેવનો થોકડો સપૂર્ણ ॥

॥ અથ શ્રી ચૌદ સ્વપ્નનો થોકડો ॥

મોક્ષે જગના ચૌદ સ્વપ્ન કહે છે.

૧. પહેલે સ્વપ્ને હાથી, ઘોડાને પલાણ કરતો થકો જામે તો તેજ ભવે મોક્ષે જાય.
૨. ત્રીજે સ્વપ્ને ૯૩૧ સમુદ્રને દોરી નાલતો થકો જામે તો તેજ ભવે મોક્ષે જાય.

३. त्रीजै स्वप्ने पूर्व पश्चिम दोरी छेदतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
४. चोथे स्वप्ने पांचे रंगनुं सुतर उकेलतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
५. पांचमे स्वप्ने कलइ तथा सीसाना ढगला उपर चढतो थको जागे तो बीजे भवे मोक्षे जाय.
६. छेठे स्वप्ने हीरा, मोती, माणिक, झवेरातना ढगला उपर चढतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
७. सातमे स्वप्ने उकरडो उखेडतो थको जागे तो बीजे भवे मोक्षे जाय.
८. आठमे स्वप्ने घी अने मधनो घडो माथे उपाडतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
९. नवमे स्वप्ने मदीरानो घडो ढोलतो तथा फोडतो थको जागे तो बीजे भवे मोक्षे जाय.
१०. दशमे स्वप्ने पद्म सरोवर फूले करी छावाणुं तेमां प्रवेश करतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
११. अगीआरमे स्वप्ने वांसनी जड मूलथी उखाडतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
१२. बारमे स्पसे भुजाए करी लवण समुद्र तरतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
१३. तेरमे स्वप्ने भवनपतिना रत्नना भवनमां प्रवेश करतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.
१४. चौदमे स्वप्ने रत्नना विमानमां प्रवेश करतो थको जागे तो तेज भवे मोक्षे जाय.

॥ इति श्री चौद स्वप्ननो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री अवधि पदनो थोकडो ॥

श्री पद्मगणाजी सूत्र पद तेजीसम अवधि पदनो थोकडो चाल्यो तेमा प्रथम दश द्वार छे तेना नाम कहे छे:-
भेद द्वार १, विषय द्वार २, सठाण द्वार, ३, अभ्यतर अने वाढ द्वार ४, देश थकी अने सर्व थकी ५,
अणुगामी ६, हायमान अने उर्दमान ७, अवधीया ८, पङ्खाइ ९, अपङ्खाई १० हवे तेनो विस्तार कहे छे:-

१. पहिलो भेदद्वार तेमा नारकी अने देवता भव प्रत्ये देखे एटले उपजती वखते साथे अवधिज्ञान
होय छे, तिर्यच अने मनुष्य क्षयोपशम प्रमाणे देखे.

२ गीजो विषयद्वार एटले पहिली नरकना नारकी जघन्य साडा ऋण गाउ देखे, उत्कृष्टा चार गाउ देखे.
गीजो नरकना नारकी जघन्य ऋण गाउ, उत्कृष्टा चार गाउ देखे गीजो नरकना नारकी ज० अढी गाउ.
उ० ऋण गाउ देखे. चौथी नरकना नारकी ज० रे गाउ, उ० अढी गाउ देखे पाचमीना ज० दोढ गाउ, उ०
रे गाउ देखे. छठीना ज० एरु गाउ, उ० दोढ गाउ देखे. सातमीना ज० अर्ध गाउ, उ० एरु गाउ देखे.
भवनपति ज० पचीस जोजन सुधी देखे, उ० ऋण प्रकारनु देखे-उचु पहिला गीजा देवलोक सुधी, नीचु
गीजो नरकना तळा सुधी, अने गीजु पलना आयखायाळा सरयाताद्विप समुद्र देखे, अने सागरना आउखा-

વાળા અસંખ્યાતાદ્વિપ સમુદ્ર દેશે. વાળવ્યંતર અને નવનીકાયના દેવતા જ૦ પચીસ જોજન, ૩૦ ટ્રણ પ્રકારનું દેશે-૩૦ પહેલા દેવલોક સુધી, નીચું પાતાલ કલ્પા સુધી, અને ત્રીજું સંખ્યાતા દ્વિપ સમુદ્ર દેશે. જ્યોતિષી જ૦ આંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ, ૩૦ ટ્રણ પ્રકારનું દેશે. ૩૦ પોતાના વિમાનની ધજા સુધી, નીચું નરકના તળા સુધી, અને ત્રીજું પલના આડલાવાળા, સંખ્યાતા દ્વિપ સમુદ્ર દેશે. અને સાગરના આડલાવાળા અસંખ્યાતા દ્વિપ સમુદ્ર દેશે. ત્રીજા દેવલોકથી જાવત સર્વાર્થ સિદ્ધ વિમાનના દેવતા ૩૦ પોતપોતાના વિમાનની ધજા સુધી દેશે, ત્રીજું અસંખ્યાતા દ્વિપ સમુદ્ર દેશે, નીચું ત્રીજા ચોથાવાળા વીજી નરકના તળા સુધી, પાંચમા છઠ્ઠાવાળા ત્રીજી નરકના તળા સુધી, સાતમા-આઠમાવાળા ચોથી નરકના તળા સુધી, નવમાથી વારમા સુધીના પાંચમી નરકના તળા સુધી, નવ ત્રિવેકના છઠ્ઠી નરકના તળા સુધી, ચાર અનુત્તર વિમાનના સાતમી નરકના તળા સુધી, અને સર્વાર્થ સિદ્ધના દેવતા સાતમી નરકના તળા સુધી દેશે. તીર્થંચ જ૦ આંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ, ૩૦ સંખ્યાતા દ્વિપ સમુદ્ર દેશે. મનુષ્ય જ૦ આંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ, ૩૦ આડલા લોક અને અલોકમાં લોક જૈવહા અસંખ્યાતાં ટાંડવાં દેશે.

૩. ત્રીજો સંઠાળ દ્વાર કહે છે—નારકી ત્રાપાને આકારે દેશે, ભવનપતિ પાલાને આકારે દેશે, વાળવ્યંતર ક્ષાલરને આકારે દેશે, જ્યોતિષી પડહાને આકારે દેશે, વાર દેવલોકના દેવતા મુદંગને આકારે દેશે, નવ

ગ્રંથકના દેવતા ફૂલનાં ચગેરીના આકારે દેસે અનુત્તર યિમાનના દેવતા કુવારી કન્યાના કંચવાને આકારે દેસે.

૪. ચોથો અભ્યતર અને રાજ દ્વાર કહે ટે—નારકી, દેવતા અભ્યતર દેસે, તિર્યચ વાહ્ય દેસે, મનુષ્ય અભ્યતર અને રાજ દેસે, કારણ કે તીર્થંકર દેવને અવિગ્નિજ્ઞાન સાથેજ હોય ટે

૫. પાંચમો દેશ અને સર્વ થકી દ્વાર કહે છે—નારકી, તિર્યચ, અને દેવતા, દેશ થકી અને સર્વ થકી દેસે.

૬. છઠ્ઠો અણુગામી અને અણાણુગામી દ્વાર કહે ટે—નારકી દેવતાને અણુગામી કહેતા સાથે જનાર અવિગ્નિજ્ઞાન હોય, અને તિર્યચને અણુગામી અને અણાણુગામી રૂપે હોય.

૭-૮. સાતમો હાયમાન-વર્ધમાન અને આઠમો અવઠીયા દ્વાર સાથે કહે ટે—નારકીદેવતાને અવઠીયા કહેતા હોય તેવું અવિગ્નિજ્ઞાન રહે, મનુષ્ય અને તિર્યચને હાયમાન-વર્ધમાન, અને અવઠીયા એ રૂપે પ્રકારનું હોય.

૯-૧૦. નવમો અપઠીવાઈ અને દશમો અપઠીવાઈ વે દ્વાર સાથે કહે ટે—નારકી અને દેવતાને અપઠીવાઈ અવિગ્નિજ્ઞાન હોય, મનુષ્ય અને તિર્યચને અપઠીવાઈ અને અપઠીવાઈ રૂપે જાણવા.

॥ યતિ શ્રી અરધિ પદનો થોરુદો સપૂર્ણ. ॥

॥ अथ श्री आराधिक-विराधिकनो थोकडो. ॥

श्री भगवतीजी सूत्र शतक पहले, उद्देशे वीजे आराधिक विराधिकना चौद वोल चाल्या ते कहे छे:—

१. असंजती भव्य द्रव्य देव जग्न्य भवनपति, उत्कृष्टा नव ग्रैवेक सुधी जाय.
२. आराधिक साधु ज० पहेला देवलोक सुधी, उ० सर्वार्थसिद्ध विमान सुधी जाय.
३. विराधिक साधु ज० भवनपति, उ० पहेला देवलोक सुधी जाय.
४. आराधिक श्रावक ज० पहेला देवलोक सुधी, उ० वारमां देवलोक सुधी जाय.
५. विराधिक श्रावक ज० भवनपति, उ० ज्योतिषि सुधी जाय.
६. असंजति तिर्यंच ज० भवनपति, उ० वाणव्यंतर सुधी जाय.
७. तापसना मतवाला ज० भवनपति, उ० ज्योतिषि थाय.
८. कंदरपीआ साधु ज० भवनपति, उ० पहेला देवलोक सुधी जाय.
९. अंबड संन्यासीना मतवाला ज० भवनपति, उ० पांचमा देवलोक सुधी जाय.
१०. जम्मालीना मतवाला ज० भवनपति, उ० छद्मा देवलोक सुधी जाय.

૧૧. સત્તી તિર્યચ જ૦ ભવનપતિ, ૩૦ આઠમા દેવલોક સુધી જાય
 ૧૨. ગોસાઠાના મતયાજ્ઞ જ૦ ભવનપતિ, ૩૦ પારમા દેવલોક સુધી જાય
 ૧૩. દર્શન વિરાધિક સ્વર્લોગી સાધુ જ૦ ભવનપતિ, ૩૦ નવ ગ્રેવેક સુધી જાય.
 ૧૪. આજીવકામતી જ૦ ભવનપતિ, ૩૦ પારમા દેવલોક સુધી જાય.

॥ ઇતિ શ્રી આરાધિક વિરાધિકનો થોકડો સર્પૂર્ણ. ॥

॥ અથ શ્રી પાચ સમક્તિના સ્વરૂપનો થોકડો ॥

પાચ સમક્તિના નામ.—૧. શાશ્વાદાન સમ્યક્ત્વ, ૨. ઉપશમ સમ્યક્ત્વ, ૩. વેદક સમ્યક્ત્વ, ૪. ક્ષયોપશમ સમ્યક્ત્વ, ૫. ક્ષાયક સમ્યક્ત્વ

એ પાચે સમ્યક્ત્વની સ્થિતિ રહે છે—શાશ્વાદાન સમ્યક્ત્વની સ્થિતિ જગન્ય એક સમયની, ઉત્કૃષ્ટી ૬ આગ્નિકાની. ૧, ઉપશમ સમ્યક્ત્વની સ્થિતિ જગન્ય ઉત્કૃષ્ટ અતર્મુહર્તની ૨, વેદક સમ્યક્ત્વની સ્થિતિ જગન્ય ઉત્કૃષ્ટ એક સમયની ૩, ક્ષયોપશમ સમ્યક્ત્વની સ્થિતિ જગન્ય એક સમયની, ઉત્કૃષ્ટી ૬૬ સાગર

પાંચ
૥ ૬૪ ॥

ક્ષાત્રેયી ૪, ક્ષાયક સમ્યક્ત્વની સ્થિતિ નથી.
શાસ્ત્રાદાન સમ્યક્ત્વ અને ઉપશમ સમ્યક્ત્વ એક ધંવં આશ્રી જઘન્ય એકવાર આવે, ઉત્કૃષ્ટા પાંચેવાર આવે, વેદક સમ્યક્ત્વ જઘન્ય ઉત્કૃષ્ટ એકવાર આવે, ક્ષયોપશમ સમ્યક્ત્વ જઘન્ય એકવાર, ઉત્કૃષ્ટા અસંખ્યાતી-વાર આવે, ક્ષાયક સમ્યક્ત્વ આવ્યા પછી જાય નહિ.

ઉપશમ સમ્યક્ત્વના ૭ ભેદ—૧. અનંતાનુવંધી ક્રોધ, ૨. માન, ૩. માયા, ૪. લોભ, ૫. મિથ્યાત્વ મોહની, ૬. મિશ્રમોહની, ૭. સમ્યક્ત્વ મોહની. એ સાત પ્રકૃતિ ઉપશમાવે તેને ઉપશમ સમ્યક્ત્વ કહીએ તથા એ સાત પ્રકૃતિ માંહેલી કોઈ ક્ષય કરે, કોઈ ઉપશમાવે, તેને ક્ષયોપશમ સમ્યક્ત્વ કહીએ.

ક્ષયોપશમ સમ્યક્ત્વના ૪ ભેદ—૧. ચાર પ્રકૃતિ ક્ષય કરે તથા ઉપશમાવે તેને ક્ષયોપશમ સમ્યક્ત્વ કહીએ. ૨. પાંચ પ્રકૃતિ ક્ષય કરે અને બે પ્રકૃતિ ઉપશમાવે તેને ક્ષયોપશમ સમ્યક્ત્વ કહીએ. ૩. છ પ્રકૃતિ ક્ષય કરે, અને એક ઉપશમાવે તેને ક્ષયોપશમ સમ્યક્ત્વ કહીએ. ૪. ચાર પ્રકૃતિ ક્ષય કરે અને બે ઉપશમાવે, એક વેદે તેને ક્ષયોપશમ વેદક સમ્યક્ત્વ કહીએ.

ક્ષય વેદકના ૩ ભેદ—૧. ચાર પ્રકૃતિ ક્ષય કરે અને ત્રણ વેદે તેને ક્ષય વેદક સમ્યક્ત્વ કહીએ. ૨. પાંચ પ્રકૃતિ ક્ષય કરે અને બે વેદે તેને ક્ષયવેદક સમ્યક્ત્વ કહીએ. ૩. છ પ્રકૃતિ ક્ષય કરે અને એક વેદે તેને

ક્ષય વેદક સમ્યક્ત્વ કહીએ સાતે પ્રકૃતિ ક્ષય કરે તેને ક્ષાયક સમ્યક્ત્વ કહીએ.

હવે નવ પ્રકારનુ સમ્યક્ત્વ કહે છે-૧ દ્રવ્ય સમ્યક્ત્વ, ૨. ભાવ સમ્યક્ત્વ, ૩ નિશ્ચય સમ્યક્ત્વ, ૪. વહેવાર સમ્યક્ત્વ, ૫. નિઃસર્ગ સમ્યક્ત્વ, ૬ ઉપદેશ સમ્યક્ત્વ, ૭. કારક સમ્યક્ત્વ, ૮ રુચક સમ્યક્ત્વ, ૯ તીપક સમ્યક્ત્વ.

૧. દ્રવ્ય સમ્યક્ત્વ કેને કહીએ-તીર્થંકર જીન વચન સત્ય સરદહે પણ પરમાર્થ જાણે નહિ, ભેદાનુભેદ જાણે નહિ, અને ગુરુનુ ટીધુ સમ્યક્ત્વ ગ્રહી રાગે તેને

૨ ભાવ સમ્યક્ત્વ કેને કહીએ-ભાવ સમ્યક્ત્વનો ધણી પરમાર્થ જાણે, ભેદાનુ ભેદ જાણે, તે ઉપર આરિસાનુ દૃષ્ટાન્ત-જેમ, આરિસામા જેનુ સ્વરૂપ છે તેનુ દેસે તેને

૩. નિશ્ચય સમ્યક્ત્વ કેને કહીએ-જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રને વિષે શુભ ભાવે પ્રવર્તે તેને.

૪ ન્યવહાર સમ્યક્ત્વ કેને કહીએ-લક્ષણે કરી જાણે, સાધુની સમાચારીમા પ્રવર્તે તથા શ્રાવકત્રત પાળે, સામાયિક, પોષધ, પ્રતિક્રમણ કરે, ત્યાગ પચ્ચલાણ પણ કરે તેને.

૫. નિઃસર્ગ સમ્યક્ત્વ કેને કહીએ-જે ગુરુના ઉપદેશ વિના જૈન ધર્મ સત્ય સરુદ્ધ, જાતિસ્મરણ જ્ઞાને કરી જાણે-મૃગાપુત્રની પેઠે, તેને,

६. उपदेश सम्यक्त्व केने कहीए-गुरुना उपदेशथी देवगुरु धर्म ए त्रण तत्वं सत्य सरदहे तेने.
७. कारक सम्यक्त्व केने कहीए-ते शुद्ध क्रिया पाळे, शुद्ध आचार पाळे, जेम सिद्धांतमां कहुं छे तेम प्रवर्ते तेने.

८. रोचक सम्यक्त्व केने कहीए-गुरुनां वचन उपर रुचि राखे, क्रिया करणी उपर रुचि राखे, पण करी शक नहि तेने.

९. दीपक सम्यक्त्व केने कहीए-दीवाना पेरे. जेम, दीवो सामाने अजवाळुं करे, पण पोतानी नीचे अंधारुं राखे तेम अन्य लोकोने प्रतिबोध करे, पण पोते सम्यक्त्व पामे नहि तेने.

हवे विस्तारथी व्यवहार सम्यक्त्वना ६७ रोद कहे छे—सम्यक्त्वनी ४ सदहणा-जीवादिक ९ पदार्थनु ओळखाण करे १, तत्वना जाण आचार्य बहुसूत्रीनी सेवा करे २, कुगुरु, कुदेव, कुधर्मनो परिचय टाळे ३, कुगुरु, कुदेव, कुधर्म उपर प्रेम न राखे. ४. त्रणलिंग-१. स्त्रीलिंग, २. पुरुषलिंग, अने ३. नपुंसकलिंग-एवं ७.

१० प्रकारनो विनय—अरिहंतनो विनय करे १, सिद्धनो २, ज्ञानी पुरुषनो ३, मूत्र सिद्धांतनो ४, धर्मी पुरुषनो ५, साधुजीनो ६, धर्माचार्यनो ७, उपाध्यायनो ८, परवचननो ९, सम्यक्दृष्टिनो १०,--एवं १७. सम्यक्त्वनी ३ शुद्धता. १. मन शुद्धता, २. वचन शुद्धता, ३. काय शुद्धता-एवं २०.

सम्यक्त्वना पच लक्षण--१. सम, २. सवेग, ३. निर्वेग, ४. अनुकंपा, ५. आसता,--एव २५.

सम्यक्त्वनी ८ भावना--१ सूत्र सिद्धांतनो जाण होय तो जिन मार्ग दीपावे, २ धर्मकथानो कहेनार होय तो जिन मार्ग दीपावे, ३, न्यायनो जाण होय तो जिन मार्ग दीपावे, ४. अवसरनो जाण होय तो जिन मार्ग दीपावे, ५ तपस्वी होय तो जिन मार्ग दीपावे, ६. विद्वान होय तो जिनमार्ग दीपावे, ७. मिष्ट वचनी होय तो जिन मार्ग दीपावे ८ कवि होय तो जिन मार्ग दीपावे--एव ३३

सम्यक्त्वना ५ आभरण--१ धर्मने विषे चतुर होय. २. चतुर्विध सघनी सेवा करे, ३. गुणवत्तनी भक्ति करे, ४. धर्मने विषे स्थिर चित्त राखे, ५ अन्य मतिने हेतु दृष्टाते करी समजायवा समर्थ होय--एव ३८.

सम्यक्त्वना ५ लक्षण -१. सुख दुःखमा समता राखे, २. वैराग्यवान होय, ३. दिन दिन प्रत्ये आरंभथी निवर्ते, ४. अनुकंपायत होय, ५. जिन धर्म उपर विश्वासवत होय--एव ४३.

सम्यक्त्वना ६ दोष--१. परपाखडीने वदना करे नहि, २. पर पाखडी साथे बारवार बोले नहि, ३. परपाखडीनो घणो परिचय करे नहि, ४. परपाखडीने मोक्षनो कारण जाणी दान दे नहि, (अनुकंपानो आगार), ५. परपाखडीनी साथे घणो वाद करे नहि, ६. पर पाखडीए बोलाव्या विना बोले नहि--एव ४९.

सम्यक्त्वनो छ प्रकारे आगार--१. राजानो आगार, २. न्यातनो आगार, ३. जोरावरनो आगार. ४.

દેવતાનો આગાર, ૫. માતા-પીતાનો આગાર, ૬. કારણથી અન્ય મતિને દાન દેવાનો આગાર-एवं ૫૫.

સમ્યક્ત્વની છ ભાવના--૧. હે જીવ ! સમ્યક્ત્વ સદા નિર્મલ છે તે રાગદ્વેષે કરી મલીન થાય નહિ તેની સંભાળ રાખજે, ૨. જેમ નગર કોટ દરવાજાએ કરીને સહિત હેાય તે સર્વે જીવને આધારભૂત છે તેમ સમકિત નગરને વિષે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, વ્રત નિયમ ને સમ્યક્ત્વ આધારભૂત છે, ૩. સર્વે ધર્મોના ઉપાય સમ્યક્ત્વ છે, ૪. જેમ સર્વે જીવની પૃથ્વી આધારભૂત છે તેમ જીવને સમ્યક્ત્વ આધારભૂત છે, ૫. જેમ શંખમાંહે દૂધ વગડે નહિ, જ્વાહું થાય નહિ, તેમ સર્વજ્ઞ ધર્મ રૂપ દૂધનું ભાજન સમ્યક્ત્વ છે, ૬. જેમ ચક્રવર્તિને રત્નનું ભાજન નિધાન છે, તેમ સર્વવર્તી દેશવર્તી રત્નનું ભાજન સમ્યક્ત્વ છે--एवं ૬૧.

સમકિતનાં છ સ્થાનક--૧. જીવાદિક પદાર્થમાં હય, ગય, ઉપાદયનું સ્વરૂપ ચિંતવે, ૨. જીવ સદા શાશ્વત છે, ૩. શુભ અશુભનો કર્તા જીવ છે, ૪. કીર્તિ કર્મનો ભોગવનાર જીવ છે, ૫. કોઈ ઉપર રાગદ્વેષ કરે નહિ, ૬. જીવને મોહનિ આદિક આઠ કર્મ કયાં કર્યા પછે મોક્ષ છે.-एवं ૬૭.

॥ इति श्री पांच समकितना स्वरूपनो थोकडो संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री पुद्गल परावर्तननो थोकडो. ॥

श्री भगवतीजी मून, शतक चारमे, उद्देशे चोथे पुद्गल परावर्तननो थोकडो चाल्यो ते कहे छे-

गाथा—नाम १, गुण २, तीसर ३, तीठाण ४, काल ५, कालो वमच ६, काल अप्पा बहु ७, पुग्गल मझे पुग्गल ८, पुग्गल करणो अप्पा बहु ९, ए नव द्वारनी गाथा रही, हवे विस्तार कहे छे-

पहेलो नाम द्वार कहे छे—पुद्गल परावर्तनना सात नाम छे—१. उदारिक पुद्गल परावर्तन, २. वैक्रेय पुद्गल परावर्तन, ३. तेजस पुद्गल परावर्तन, ४. कर्मण पुद्गल परावर्तन, ५. मन पुद्गल परावर्तन, ६. वचन पुद्गल परावर्तन, ७. श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन ए सात

गीजो गुण द्वार कहे छे—लोकने गिणे जेटला पुद्गल छे, ते सर्वे उदारिक पुद्गलपणे लेइ लेइने मुके ते वारे एक उदारिक पुद्गल परावर्तन थाय, एम जावत् श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन लगी कहेवु

हवे पर्यायना अनुसारे विशेष विवरो कहे छे—पुद्गल परावर्तन बे प्रकारे कहा छे—ते सूक्ष्म पुद्गल परावर्तन १, अने गदर पुद्गल परावर्तन २. ते गेहु प्रत्येक प्रत्येक चार चार प्रकारे कहा छे—ते द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, कालथी ३, भावथी ४, ए चार प्रकारे कहा. हवे सुक्ष्म पुद्गल परावर्तन द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २,

काल्थी ३, भावथी ४, ए चार प्रकारे शी रीते समजवां तेमज वादर पुद्गल पण चार प्रकारे शी रीते समजवां ते कहे छे. सूक्ष्म पुद्गल परावर्तन द्रव्य थकी केने कहीये के जे जगत्मां द्रव्य छे ते सर्वे द्रव्य पुद्गल उदारिकपणे तथा वैक्रेयपणे आदि देइने जावत् श्वासोश्वासपणे अनुक्रमे पुरा करे तेने सुक्ष्म पुद्गल परावर्तन द्रव्य थकी कहीये. वादर पुद्गल परावर्तन द्रव्य थकी केने कहीये के जे सात प्रकारे पुद्गल लेइ लेइने सुकतां पुरा करे तेने वादर पुद्गल परावर्तन द्रव्य थकी कहीये. सुक्ष्म पुद्गल परावर्तन क्षेत्र थकी केने कहीये के जे अनुक्रमे आकाश प्रदेशे मरी मरीने पुरा करे, चौद राज लोक अणानुपूर्वीए मरे ते लेखांमां न गणीए अने जे प्रथम प्रदेशने अडतो मरे ते लेखांमां गणीए एम त्रण, चार, पांच, छ, सात, आठ, नव, दस आदि देइने आखो लोक पुरे तेने सुक्ष्म पुद्गल प० क्षेत्र थकी कहीये. वादर पुद्गल परावर्तन क्षेत्र थकी केने कहीये के जे आकाशने प्रथम प्रदेशे मरे ते लेखे गणीये, ते वार पछो त्रीजे, पांचमे, सातमे, नवमे, अगीयारमे, तेरमे उपजे तथा चवे एम आखो लोक समस्त पुरे, आकाश प्रदेश भरे, आगळ पाछळ करीने पुरा करे तेने वादर पुद्गल प० क्षेत्र थकी कहीये. सूक्ष्म पुद्गल परावर्तन काळ थकी केने कहीये के, जे अनुक्रमे काळ चक्रने पहिले समे मरे ते लेखे गणीए अने काळ चक्रने बीजे, त्रीजे, चोथे, पांचमे, छठे, सातमे, आठमे, तथा अनेरे काळ चक्रे मरे ते लेखे न गणीए. एम अनुक्रमे काळ चक्रने बीजे समे, एम काळ चक्रने त्रीजे समे,

एम आखो काल चक्र फरसे, समय समय लगतो लगतो मरे, तेने सुक्ष्म पुद्गल ५० काल थकी कहीये वादर
 पुद्गल परावर्तन काल थकी केने कहीये के, जे काल चक्रने पहेले समे मरे ते लेखे गणीए तेथी गीजो काल
 चक्र तेहनो गीजो समय तथा पाचमो, छठो, सातमो, आठमो, नवमो, दशमो, अगीयारमो, एम अनुक्रमे करी
 काल चक्रना जेटल समय होय तेदला समय मरण करी फरसे तथा अनर काल चक्रे मरे तेने वादर पुद्गल परा-
 र्तन काल थकी कहीये. सुक्ष्म पुद्गल परावर्तन भाय थकी केने कहीये के जे लगते लगते परिणामे मरे ते
 एकथी ते, त्रण, चार, पाच, छ, सात, आठ, नव, दस, एम असख्याता परिणामे मरे ते लेखे गणीये, अने
 अनानुपूर्वीए मरे ते लेखे न गणीए एम असख्याता परिणामे करी आखो लोरु पुगे फरसे तेने सुक्ष्म पुद्गल
 परावर्तन भाय थकी कहीये. वादर पुद्गल परावर्तन भाय थकी केने कहीये के, जे जीवना असख्याता परिणाम
 छे, ते परिणामे करी मरे, आघापात्रा थदने असख्याता पुरा करे ते केम, ग्यारे प्रथम परिणामे गीजे, पाचमे,
 सातमे, एम सघळा परिणाम पुरा करे तेने वादर पुद्गल परावर्तन भाय थकी कहीये एम सुक्ष्म पुद्गल परा-
 र्तन तथा वादर पुद्गल परावर्तन द्रव्यथी १, क्षेत्रथी २, काठथी ३, भायथी ४, ए चार प्रकारे समजवानी
 विगत कही. एम साते पुद्गल परावर्तन चार चार प्रकारे जाणवा. इति गीजो गुण द्वार

गीजो सख्या द्वार तेना त्रण भेन्- ते एक तो सर्व जीवे पुद्गल परावर्तन केटला कीधा तेनी सख्या १,

વીજો એક વચને એક જીવે ચોવીસ દંડકને વિષે જે જે પુદ્ગલ પરાવર્તન જેટલાં જેટલાં કીધાં તેની સંખ્યા ૨, ત્રીજે વધુ વચને સર્વ જીવે ચોવીસ દંડકને વિષે જે જે પુદ્ગલ પરાવર્તન કીધા તેની સંખ્યા ૩, એ ત્રણ ભેદ છે તેમાં પ્રથમ ભેદ કહે છે—સર્વ જીવે ઉદારિક પુદ્ગલ પરાવર્તન અનન્તિ વાર કીધાં એમ જાવત્ સાતે પુદ્ગલ પરાવર્તન લગી કહેવું. એ સંખ્યાનો પહેલો ભેદ કહ્યો. ૧. સંખ્યાનો વીજો ભેદ કહે છે—એક વચને નારકીના એક જીવે પૂર્વે ઉદારિક પુદ્ગલ પરાવર્તન અનન્તિ અનન્તિવાર કીધાં. આગમિય કાલે કોઈ કરશે, કોઈ નહીં કરે, જે કરશે તે જવન્ય એક, બે, ત્રણ, અને ઉત્કૃષ્ટાં અનન્તા કરશે. એમ જાવત સાતે પુદ્ગલ પરાવર્તન લગી કહેવું. એમ જેમ નારકીના દંડકનું કહું તેમ જાવત્ ચોવીસમાં વૈમાનિકના દંડકને વિષે એક વૈમાનિક દેવના જીવે નારકીવત્ સાતે પુદ્ગલ પરાવર્તન લગી કહેવું. પટલે સર્વે મલીને ચોવીસ સત્તા અડસ-ઠસો—એકસો ને અડસઠ પ્રશ્ન થાય એ સંખ્યાનો વીજો ભેદ કહ્યો. ૨. સંખ્યાનો ત્રીજો ભેદ કહે છે—વધુ વચને સર્વ નારકીના જીવે પૂર્વે ઉદારિક પુદ્ગલ પરાવર્તન અનન્તા કીધા, ઘણા નારકી આગમિય કાલે અનન્તા કરશે. તેમ સાતે પુદ્ગલ પરાવર્તન લગી કહેવું. એમ જાવત્ સર્વે વૈમાનિક દેવના જીવે નારકીવત્ પુદ્ગલ પરાવર્તન લગી કહેવું. એમ સર્વ મલીને એકસો ને અડસઠ પ્રશ્ન થાય. એ સંખ્યાનો ત્રીજો ભેદ કહ્યો. એમ સંખ્યાના ત્રણે ભેદના થઈને ત્રણસે તૈતાલીસ પ્રશ્ન થાય. ૩.

ચોથો સ્થાનક દ્વાર કહે છે-તે સ્થાનક દ્વારના ત્રણ ભેદ- ૧. એક વચને એક જીવે નારકી આદિ દેહ
 ચોવીસ દડકને વિષે જે જે સ્થાનકમા પ્રવર્તતા જે જે પુદ્ગલ પરાવર્તન કીધા નથી અથવા જે જે કીધા અને
 જે જે કરશે અથવા નહીં કરે તેની વિગત. ૨. ત્રીજે ભેદે વહુવચને સર્વ જીવે નારકી આદિ ચોવીસ દડકને
 વિષે જે જે સ્થાનકમા પ્રવર્તતા જે જે પુદ્ગલ પરાવર્તન કીધા નથી અથવા જે જે કીધા તેની વિગત. ૩. ત્રીજે
 ભેદે સર્વ જીવે જે જે દડકને વિષે પ્રવર્તતા જે જે પુદ્ગલ પરાવર્તન કીધા તેની વિગત. એ ત્રણ ભેદ છે તે માટે
 પહેલો ભેદ કહે છે-એક વચને, એક નારકીના જીવે નારકીપણે પૂર્વે ઉદારિક પુદ્ગલ પરાવર્તન કીધા નથી અને
 આગમીય કાલે પણ કરશે નહીં. એક નારકીના જીવે નારકીપણે પૂર્વે વૈકલ્ય પુદ્ગલ પરાવર્તન અનન્તા કીધા,
 અને આગમીય કાલે કોઈ કરશે, કોઈ નહીં કરે. જે કરશે તે જયન્ય એક, બે, ત્રણ, ચતુષ્કણ અનન્તા કરશે.
 એમ જાત્ત શ્વાસોશ્વાસ પુદ્ગલ પરાવર્તન ભગી કહેવું. એક વચને એક નારકીના જીવે પુર્વે અસુરકુમારપણે,
 જાત્ત થળીત્ત કુમારપણે, પૃથ્વીયાદિપણે, જાત્ત ચોવીસમા પંચાનિક દેવતાના દડકપણે, જે જે દડકને વિષે
 જે જે પુદ્ગલ પરાવર્તન હોય નહીં તેની ના કહેવી, અને જે જે દડકને વિષે જે જે પુદ્ગલ પરાવર્તન હોય તેની
 હા કહેવી. એમ નારકીનો દડક સાથે પુદ્ગલ પરાવર્તન આશ્રી ચોવીસ દડકને વિષે ઉતારતા ચોવીસ સત્તા અડ-
 સઠસો. એમ ૧૬૮ પ્રશ્ન થાય. એમ જેમ નારકીનું કહ્યું તેમ શેષ થાયતા તેવીસ દડકનું ચોવીસ દડક સાથે સાત

પુદ્ગલ પરાવર્તન આશ્રી ઉતારું. એમ ઉતારતાં સર્વ મઝીને ચાર હજાર વગ્રીસ પ્રશ્ન થાય. इति स्थानक द्वार.

સ્થાનક દ્વારનો વીજો ભેદ કહે છે—વહુ વચને સર્વે નારકીના જીવે નારકીપણે પુર્વે ઉદારિક પુદ્ગલ પરાવર્તન કીધાં નથી, અને આગમીય કાલે કરશે પણ નહિ. સર્વે નારકીના જીવે નારકીપણે પુર્વે વૈક્રય પુદ્ગલ પરાવર્તન અનન્તા કીધાં અને ઘણાં નારકી અનન્તા કરશે એમ જાવત્ શ્વાસોશ્વાસ પુદ્ગલ પરાવર્તન લગી કહેવું. એમ વહુ વચને સર્વે નારકીના જીવે પુર્વે અસુરકુમારપણે, જાવત્ થળીત કુમારપણે, પૃથવ્યાદિક-પણે, જાવત્ ચોવીસમાં વૈમાનિક દેવતાના દંડકપણે જે જે દંડકને વિષે પ્રવર્તતાં જે જે પુદ્ગલ પરાવર્તન હોય નહીં તેની ના કહેવી, અને જે જે દંડકને વિષે પ્રવર્તતાં જે જે પુદ્ગલ પરાવર્તન હોય તેની હા કહેવી. એમ એક નારકીનો દંડક સાતે પુદ્ગલ પરાવર્તન આશ્રી ચોવીસ દંડક સાથે ઉતારતાં એકસો અડસઠ પ્રશ્ન થાય, એમ જેમ નારકીનું કહું તેમ શેષ થાકતાં તેવીસ દંડકનું ચોવીસ દંડક સાથે સાત પુદ્ગલ પરાવર્તન આશ્રી ઉતારું એમ ઉતારતાં સર્વ મઝીને ચાર હજાર વગ્રીસ પ્રશ્ન થાય. એ સ્થાનક દ્વારનો વીજો ભેદ કહ્યો.

સ્થાનકદ્વારનો વીજો ભેદ કહે છે—સર્વે જીવે ઉદારિક પુદ્ગલ પરાવર્તન દશ દંડકપણે અનન્તી વાર કીધાં તે પાંચ એકદ્રિના ૫, વેદદ્રિના ૬, તેદદ્રિના ૭, ચૌદદ્રિના ૮, તૌર્યચ પંચદ્રિ ૯, મહુચ ૧૦, એ દશ દંડકને વિષે સર્વ જીવે વૈક્રય પુદ્ગલ પરાવર્તન સતર દંડકપણે અનંતીનાર કીધાં. તે નારકીનો એક, ભવનપતીના દશ,

एष अग्नीआर, राउकाय १२, सञ्जी तिर्यच पंचेंद्रि १३, सञ्जी मनुष्य १४, राणव्यतर १५, ज्योतिषि १६,
 वैमानिक १७, ए सत्तर दडकने विषे सर्व जीवे तेजस् पुद्गल परावर्तन १, कार्मण पुद्गल परावर्तन २, ए
 ने पुद्गल परावर्तन चोरीस दडकने विषे अनन्ति वार कीधा. ४, सर्व जीवे मन पुद्गल परावर्तन सोळ दडक-
 णे अनन्तिवार कीधा, ते सोळ सञ्जीना दडक पर्याप्ताण ५, सर्व जीवे वचन पुद्गल परावर्तन ओगणीस
 दडकने विषे अनन्ति वार कीधा ते पाच ऐकेंद्रिना पाच दडक वर्जिते शेष ओगणीस दडकने विषे ६, सर्व
 जीवे श्वासोश्वास पुद्गल चोवीस दडकने विषे अनन्ति वार कीधा. ७, ए स्थानक द्वारना त्रीजा भेदना एरु-
 सो ने वरीस मश्र धया ए स्थानक द्वारनो त्रीजो भेद कळो. एम स्थानक द्वारना त्रणे भेदना मळीने ८१९८
 आठ हजार एरुसो अद्याणु मश्र वाय. इति चोथो स्थानक द्वार सपूर्ण.

पाचमो कालद्वार कहे छे-अनन्ता कालचक्र मडळ जाय त्यारे एक उदारिक पुद्गल परावर्तन थाय १.
 एम जावत् अनता कालचक्र मडळ जाय त्यारे एक श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन थाय. ७ इति काल द्वार.

काज्जनी ओपमानो छहो द्वार कहे छे-अनन्ता मुक्षम परमाणुए एक वहेवार परमाणुओ थाय. १, अनता
 वहेवार परमाणुए एक उसन शनीओ वाय. उसन शनीयो ते ज्योतिषिनी उपर अने पहेला चीजा देवलोकनी
 हटे उसन शनी रज होय ते. २, अनन्ता उसन शनीए एक सन्हा सन्हीयो थाय, ते ज्योतिषिनी हेठळ रज

હોય તે. ૩, આઠ સન્હા સન્હીએ એક ઉદ્ધરેણુ થાય તે તડકામાં ઉડે તે ૪, આઠ ઉદ્ધરેણુ એક ત્રસરેણુ થાય તે મનુષ્ય તથા હોરને પગે ઉડે તે. ૫, આઠ ત્રસ રેણુ એક રથરેણુ થાય તે ગાઢા તથા રથે ઉડે તે. ૬, આઠ રથ રેણુ એક રથરેણુ અથવા ઉત્તર કુરુ ક્ષેત્રના ત્રણ પલ્લોપમના આડલાવાળા જુગલ્યા મનુષ્યનો એક ઘાળા-ગ્ર થાય. ૭, તેવા આઠ વાળાગ્રે હરીવાસ અથવા રમ્યક્ વાસ ક્ષેત્રના બે પલ્લોપમના આડલાવાળા જુગલ્યા મનુષ્યનો એક વાળાગ્ર થાય. ૮, તેવા આઠ વાળાગ્રે હેમવય તથા ઇરણ વય ક્ષેત્રના એક પલ્લોપમના આડલા-વાળા જુગલ્યા મનુષ્યનો એક વાળાગ્ર થાય. ૯, તેવા આઠ વાળાગ્રે પુર્વ તથા પશ્ચિમ મહાવિદેહ ક્ષેત્રના મનુષ્યનો એક વાળાગ્ર થાય. ૧૦ તેવા આઠ વાળાગ્રે ભરત તથા ઇરવત ક્ષેત્રના મનુષ્યનો એક વાળાગ્ર થાય. ૧૧, તેવા આઠ વાળાગ્રે એક લીંચ થાય. ૧૨, તેવી આઠ લીંચે એક જું થાય. ૧૩, તેવી આઠ જું એક જવનો મધ્ય ભાગ થાય. ૧૪, આઠ જવના મધ્ય ભાગે એક ઉત્તરેય ઓંગુલ થાય ૧૫, છ ઉત્તરેય ઓંગુલે એક પગનું પહોળપણું થાય. ૧૬, બે પગને પહોળપણે એક વેંત થાય ૧૭, બે વેંતે એક હાથ થાય. ૧૮, બે હાથે એક કુક્ષી થાય. ૧૯, બે કુક્ષીએ એક ધનુષ્ય થાય. ૨૦, બે હજાર ધનુષ્યે એક ગાડ થાય. ૨૧, ચાર ગાડ એક જો-જન થાય. ૨૨, એવો એક જોજનનો લાંબો ને પહોળો અને એક જોજનનો ડંચો એવો ડંડો એક પાલો કલ્પી-એ, તે પાલો પુર્વે જે દેવકુરુ અથવા ઉત્તરકુરુ ક્ષેત્રના ત્રણ પલ્લોપમના આડલાવાળા જુગલ્યા મનુષ્યના વાળાગ્ર

कदा ते एक, वे, त्रण दिवसना जन्मेला वाळक होय तेना वाळाग्र लीए ते एक एक वाळाग्रना असख्याता
 खड कटका करीए, करीने तेवा कटकाए ठेठ तळाथी ते उपर सुधी घाढो ठासी ठासीने भरीए ते उपर थड
 चक्रवर्ति आदिरुनु कटरु चाल्यु जाय तो पण ते वाळाग्र खड जरा थोडा पण वेसे नहि अथवा ते उपर मोटी
 गगा नदीनो प्रवाह वहे तो पण ते पालामा जळ उतरे नही, अग्रिए वाळ्यो पण वळे नहि, एवो मजगुत ठा-
 सीने भयों होय ते पालामाथी सो सो वरसे एक एक वाळाग्रनो खड काढीए हवे एक वरस केने कहीणे ते
 कह छे-असरयाता समय जाय त्यारे एक आवलीका थाय, एवी असख्याती आवलीका जाय त्यारे एक
 श्वासोश्वास थाय, सात श्वासोश्वासे एक थोव थाय, सात थोवे एक लव थाय, सीतोतेर लवे एक मुहूर्त थाय.
 एटले अदारसेने छाशी श्वासोश्वासे एक घडी थाय. त्रण हजार सातसे तोतेर श्वासोश्वासे वे घडी थाय. एटले
 एक मुहूर्त थड. त्रीस मुहूर्ते एक अहोरात्री थाय, पटर अहोरात्रीए एक पक्ष थाय, वे पक्षे एक मास थाय,
 १२ मासे एक वर्ष थाय, एवा १०० सो वपे एक एक वाळनो खड काढे, एम काढता काढता ज्याथी काढवानी
 गणत्री करवा माडी होय त्याथी ते एक पालो खाली थाय त्या सुधीमा जेटलो काळ जाय, तेने एक पल्योपम
 कहीए एवा १० क्रोडाक्रोडी पल्योपम जाय त्यारे एक सागरोपम थाय, एवा १० क्रोडाक्रोडी सागरोपम
 जाय त्यारे एक उत्सर्पिणी काळ थाय. एवा १० क्रोडाक्रोड सागरोपम जाय त्यारे एक अवसर्पिणी काळ

थाय, उत्सर्पिणी अने अवसर्पिणी काळ मळीने २० क्रोडाक्रोडी सागरोपम थाय, तेने एक काळचक्र कहीए एवा अनन्ता काळचक्र जाय त्यारे एक पुद्गल परावर्तन थाय. इति कालनी ओपमानो छठो द्वार.

काळना अल्पबहुत्वनो सातमो द्वार तेमां सात पुद्गल परावर्तनमां केनो कोनाथी काळ थोडो, कोनो काळ घणो ते कहे छे—अनन्ता काळ चक्र जाय त्यारे एक कर्मण पुद्गल परावर्तन थाय. १, अनन्ता कर्मण पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक तेजस् पुद्गल परावर्तन थाय. २, अनन्ता तेजस पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक उदारिक पुद्गल परावर्तन थाय. ३, अनन्ता उदारिक पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक श्वसोश्वास पुद्गल परावर्तन थाय. ४, अनन्ता श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक मन पुद्गल परावर्तन थाय. ५, अनन्ता मन पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक वचन पुद्गल परावर्तन थाय. ६, अनन्ता वचन पुद्गल परावर्तन जाय त्यारे एक वैक्रय पुद्गल परावर्तन थाय. ७. इति कालना अल्प बहुत्वनो सातमो द्वार.

पुद्गलनो आठमो द्वार कहे छे—एक कर्मण पुद्गल परावर्तनमांहे अनन्ता काळचक्र वही जाय १, एक तेजस पुद्गल परावर्तनमांहे अनन्ता कर्मण पुद्गल परावर्तन वही जाय २, एक उदारिक पुद्गल परावर्तन मांहे अनन्ता तेजस पुद्गल परावर्तन वही जाय. ३, एक श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तनमांहे अनन्ता उदारिक पुद्गल परावर्तन वही जाय. ४, एक मन पुद्गल परावर्तनमांहे अनन्ता श्वासोश्वास पुद्गल परावर्तन वही

जाय. ५, एक वचन पुद्गल परावर्तन माहे अनन्ता मन पुद्गल परावर्तन वही जाय ६, एक वैक्रेय पुद्गल परावर्तनमाहे अनन्ता वचन पुद्गल परावर्तन वही जाय ७. इति आठमो द्वार.

पुद्गल परावर्तन जीवे कर्मा ते कीया, अने कोनाथी थोडा अथवा घणा कीधा, ते अल्पबहुत्वनो नवमो द्वार कहे ठे सर्व जीवे सर्व थकी वैक्रेय पुद्गल परावर्तन थोडा कीया १, तेथी वचन पुद्गल परावर्तन अनन्त गुणा अधिक कीधा. २, तेथी मन पुद्गल परावर्तन अनन्त गुणा अधिक कीधा ३, तेथी श्वसोश्वास पुद्गल परावर्तन अनन्त गुणा अधिक कीधा ४, तेथी उदारिक पुद्गल परावर्तन अनन्त गुणा अधिक कीधा ५, तेथी तेजस् पुद्गल परावर्तन अनन्त गुणा अधिक कीधा. ६, तेथी कर्मण पुद्गल परावर्तन अनन्तगुणा अधिक कीधा. ७

एम ए सात पुद्गल परावर्तननो अधिकार जाणीने जे जीव समकीर्त सहित जीन आज्ञा प्रमाण करीने ज्ञान, दर्शन, चारित्र ए व्रणनी आराधना करे ते जीवने एका पुद्गल परावर्तन करपा पडे नहि, अने शाश्वता सिद्धना सुख पळे ते निश्चे जाणतु

॥ इति श्री पुद्गल परावर्तननो थोकडो सपूर्ण. ॥

॥ અથ શ્રી સંખ્યાતા, અસંખ્યાતા અને અનન્તાનો થોકડો. ॥

અનન્તા.

શ્રી અનુયોગદ્વાર સૂત્રમાં સંખ્યાતા, અસંખ્યાતા અને અનન્તા એ ત્રણેના થઈને વીસ ભેદના નામ, તથા તેની ગણત્રિની ઓપમા ફહી તે કહે છે—સંખ્યાતાના ત્રણ ભેદ ૧, અસંખ્યાતાના નવ ભેદ ૨, અને અનન્તાના આઠ ભેદ ૩. એ રીતે ત્રણેના થઈને વીસ ભેદ છે. તે વીસ ભેદ સમુચ્ચ કહ્યા. હવે એ વીસ ભેદના નામ તથા તેની ગણત્રિની ઓપમા તથા તે ભેદના કેટલા કેટલા ભેદ છે તે વિસ્તારથી કહે છે. પ્રથમ સંખ્યાતાના ત્રણ ભેદ તે જઘન્ય સંખ્યાતુ ૧, મધ્યમ સંખ્યાતુ ૨, અને ઉત્કૃષ્ટ સંખ્યાતુ ૩. એ ત્રણ નામ તે મધ્યે પહેલું જઘન્ય સંખ્યાતુ તે કેહને કહીએ ? જે એક તો ગણત્રિમાં આવે નહી તે માટે જઘન્ય થકી બેને ગણત્રિની સંખ્યા કહીએ. તે થળી બેને જઘન્ય સંખ્યાતુ કહીએ. એ જઘન્ય સંખ્યાતાનો એકજ ભેદ જણાવો. ૧, હવે વીજે ભેદે મધ્યમ સંખ્યાતુ તે કેહને કહીએ ? જે ત્રણથી માંડીને ચાર, પાંચ, છ, સાત, આઠ, નવ, દશ જાવ-તે સો હજાર, લાખ, દશ લાખ, ક્રોડ, દશક્રોડ, ક્રોડાક્રોડ તે ઉપરાંત જ્યાં લગી ઉત્કૃષ્ટ સંખ્યાતામાં એક દાળો ઓછો હોય ત્યાં સુધી એ સઘળાને મધ્યમ સંખ્યાતુ કહીએ. એ મધ્યમ સંખ્યાતાના સંખ્યાતા ભેદ છે. ૨, ત્રીજું ઉત્કૃષ્ટ સંખ્યાતુ કેહને કહીએ ? જંબુદ્વીપ જેવડો એક લાખ જોજન પ્રમાણે પાલો કલપીએ. એ સૂત્રને વિષે ઘૃત્તિ મધ્યે

एक हजार जोजनનો उડો અને પેટીકા જેવડો ઉચો એવો એક લાખ જોજન પ્રમાણનો પાલો તઢીઆ થકો તે
 ઉપર સગ સુધી સરસવના ઢાળા વડે ઢાસી ઢાસીને ભર્યો હોય પછી તેમાથી એકેકો ઢાળો એકેકે જબુદ્વીપે, સમુદ્રે
 મુકતા જાય, એમ મુકતા મુકતા પાલો ઢાલો થાય એટલે ડેલ્લો ઢાળો જેટલા દ્વીપે તથા સમુદ્રે મુકયો હોય તેટલા
 સઘજા દ્વીપ સમુદ્રનો એક મોટો પાલો કલ્પીએ. તે મોટો પાલો સરસવને ઢાળે ઢાસીને તઢાથી તે સગ સુધી
 ભર્યો હોય તેહને પ્રથમ સલાકા પાલો કહીએ તેવા મોટા પાલા કેટલાક લાખ ક્રોડ ક્રોડાક્રોડ એકસોને
 ચોરાણુ આકની ગણત્રિએ સિસ પ્રેહલીકા થાય, તેથી પણ ઘણા અસખ્યાતા પાલા તે સઘજા પાલા તઢાથી
 તે સગ સુધી ગાઢા ઢાસીને ભર્યા હોય તે સઘજા પાલાના સરસવના ઢાળા એકઠા કરીએ તેને ઉત્કૃષ્ટ સરયાતુ
 કહીએ. એ ઉત્કૃષ્ટા સખ્યાતાનો એકજ ભેદ જાણવો. તે ઉત્કૃષ્ટા સખ્યાતામાથી એક સરસવનો ઢાળો કાઢી
 લઈએ, પછી શેષ જેટલા ઢાળા રહે તે સર્વે મધ્યમ સખ્યાતુ જાણવું. એટલે ત્રણથી માંડીને એટલા સુધીને મધ્યમ
 અસખ્યાતુ કહીએ. મધ્યમ સખ્યાતાના ઘણા ક્રોડાક્રોડી મેદ છે. ૩

અસખ્યાતાના નવ ભેદ—તે જઘન્ય પરિત અસરયાતુ ૧, મધ્યમ પરિત અસખ્યાતુ ૨, અને ઉત્કૃષ્ટ પરિત
 અસખ્યાતુ ૩, જઘન્ય જુત અસરયાતુ ૪, મધ્યમ જુત અસખ્યાતુ ૫, અને ઉત્કૃષ્ટ જુત અસરયાતુ ૬,
 જઘન્ય અસખ્યાત અસરયાતુ. ૭, મધ્યમ અસખ્યાત અસરયાતુ. ૮, અને ઉત્કૃષ્ટ અસખ્યાત અસ-

હયાતુ. ૧, એ નવ.

પ્રથમ જઘન્ય પરિત અસંખ્યાતુ તે કેહને કહીએ ? પૂર્વે જે ત્રીજા ઉત્કૃષ્ટ અસંખ્યાતાતું માન કહું તે ઉપરાંત એક દાણો અધિકો ગણીએ તેને જઘન્ય પરિત અસંખ્યાતુ કહીએ. એ જઘન્ય પરિત અસંખ્યાતાનો એક જ ભેદ જાણવો. ૧.

વીજે મધ્યમ પરિત અસંખ્યાતુ તે કેહને કહીએ ? જઘન્ય પરિત અસંખ્યાતામાં એક દાણો ઉમેરીએ ત્યાંથી તે ત્રીજા ઉત્કૃષ્ટ પરિત અસંખ્યાતામાં એક દાણો ઓછો ગણીએ ત્યાં મધ્યમ પરિત અસંખ્યાતુ કહીએ. એ મધ્યમ પરિત અસંખ્યાતાના અસંખ્યાતા ભેદ જાણવા. ૨.

ત્રીજું ઉત્કૃષ્ટ પરિત અસંખ્યાતુ તે કેને કહીએ ? જે જઘન્ય પરિત અસંખ્યાતાનો અભ્યાસ કરીએ તે અભ્યાસ કરતાં જેટલા દાણા થાય તેમાંથી એક દાણો ઓછો કરીએ તેને ઉત્કૃષ્ટ પરિત અસંખ્યાતુ કહીએ. હવે તે અભ્યાસ કરવાની આપના કહે છે. પહેલે જઘન્ય પરિત અસંખ્યાતે જેટલા દાણા છે તેટલા દાણાની તેટલી અનુક્રમે હાર વાંધીએ, પછી તે માંહોમાંહિ ગુણાકાર કરી તેહનો અભ્યાસ કરીએ તે જેમ અસત્ય કલ્પનાએ પાંચનો અભ્યાસ કરીએ તે જેમ પાંચને પાંચ ગુણા કરતાં ૩૧૨૫ થાય, તે શી રીતે થાય ? જેમકે પાંચને પાંચ ગુણા કરતાં પચીસ થાય, પચીસને પાંચ ગુણા કરતાં એકસોને પચીસ થાય, એકસો પચીસને પાંચ ગુણા કરતાં

ત્રસે પચીસ થાય, છસે પચીસને પાચ ગુણા કરતા ત્રણહજાર એકસોને પચીસ થાય એ ગણત્રીની વિશેષ સમ-
જણ પાડવાને અર્થે ૫ ગુણાકાર દર્શાવ્યો છે. એ દૃષ્ટાંતે પહેલા અસંખ્યાતાનો અભ્યાસ કરીએ તે કરતા જેટલા
આઠ ઢાળા થાય તે ચોથો જઘન્ય જુત અસંખ્યાતો થાય તે માહેથી એક ઢાળો ઓછો કરીએ એટલે ત્રીજો
ઉત્કૃષ્ટ પરિત અસંખ્યાતો થાય ત્રીજા અસંખ્યાતાનો એકજ મેદ છે

ત્રીજા ઉત્કૃષ્ટ પરિત અસંખ્યાતામાથી એક ઢાળો ઓછો કરીએ તે વારે ત્રીજો મધ્યમ પરિત અસંખ્યાતો
થાય ત્રીજા મધ્યમ પરિત અસંખ્યાતાના અસંખ્યાતા મેદ છે. ૩.

ચોથો જઘન્ય જુત અસંખ્યાતો તે કેને કહીએ ? જે ઉત્કૃષ્ટ ત્રીજા પરિત અસંખ્યાતાનો માન કહેતા
અભ્યાસ કેવાળો તેને જઘન્ય જુત અસંખ્યાતુ કહીએ. તેનો એકજ મેદ છે, એ ચોથે અમર્યાતે એક આવલિ-
કાના સમય જાણ્યા. ૪.

પાચમો મધ્યમ જુત અસંખ્યાતો તે કેને કહીએ ? ચોથા જઘન્ય જુત અસંખ્યાતામાથી એક ઢાળો અધિકો
અને છઠ્ઠા અસંખ્યાતાથી એક ઢાળો ઓછો હોય ત્યાં સુધી જેટલા ઢાળા થાય તે સર્વે મધ્યમ જુત અસંખ્યાતુ
કહીએ તેના અસંખ્યાત અસંખ્યાત ગુણા મેદ જાણ્યા.

છઠ્ઠો ઉત્કૃષ્ટ જુત અસંખ્યાતો તે કેને કહીએ ? સાતમા જઘન્ય અસંખ્યાતાથી એક ઢાળો ઓછો કરીએ

ત્યારે છઠ્ઠો ઉત્કૃષ્ટ જુત અસંખ્યાતો થાય. एहनो एकज भेद છે. ૬.

સાતમો જઘન્ય અસંખ્યાત અસંખ્યાતો તે કેને કહીએ ? પુર્વે જે ચોથો જઘન્ય જુત અસંખ્યાતો કહ્યો તેનો અભ્યાસ કરતાં જેટલા દાણા થાય તેને સાતમો જઘન્ય અસંખ્યાત અસંખ્યાતો કહીએ તેહનો એકજ ભેદ છે. ૭.
આઠમો મધ્યમ અસંખ્યાત અસંખ્યાતો તે કેને કહીએ ? સાતમા અસંખ્યાતા ઉપર અને સાતમા અસંખ્યાત અસંખ્યાતાનો અભ્યાસ કરીએ તેમાંથી બે વાદ કરીએ તેને આઠમો મધ્યમ અસંખ્યાત અસંખ્યાતો કહીએ તેના અસંખ્યાતા અસંખ્યાતા ભેદ છે. ૮.

નવમો ઉત્કૃષ્ટ અસંખ્યાત અસંખ્યાતો તે કેને કહીએ ? સાતમા અસંખ્યાતાના અભ્યાસમાંથી એક વાદ કરીએ તે વારે નવમો ઉત્કૃષ્ટ અસંખ્યાત અસંખ્યાતો થાય એનો એકજ ભેદ છે. ૯.

અનન્તાના આઠ ભેદ તે જઘન્ય પરીત અનન્તુ ૧, મધ્યમ પરીત અનન્તુ ૨, ઉત્કૃષ્ટ પરીત અનન્તુ. ૩, જઘન્ય જુત અનન્તુ ૪, મધ્યમ જુત અનન્તુ ૫, ઉત્કૃષ્ટ જુત અનન્તુ. ૬, જઘન્ય અનન્ત અનન્તુ ૭, મધ્યમ અનન્ત અનન્તુ ૮, એ અનન્તાના આઠ નામ.

પ્રથમ જઘન્ય પરીત અનન્તુ તે કેને કહીએ ? જે પુર્વે સાતમા અસંખ્યાતાનો અભ્યાસ કીધો છે તે પુરો સંપૂર્ણ રાખી તેને પહેલું જઘન્ય પરીત અનન્તુ કહીએ. એ પહેલા અનન્તાનો એકજ ભેદ છે. ૧

ત્રીજુ મધ્યમ પરીત અનન્તુ તે કેને કહીએ ? પહેલા અનન્તાના અભ્યાસ કરીએ તેમાથી બે વાદ કરીએ ત્યા મુથી ત્રીજુ મધ્યમ પરીત અનન્તુ કહીએ. એના અનન્તા ભેદ છે. ૨.

ત્રીજુ ઉત્કૃષ્ટ પરીત અનન્તુ તે કેને કહીએ ? પહેલા અનન્તાના અભ્યાસમાથી એક વાદ કરીએ તેહને ઉત્કૃષ્ટ અનન્તુ રહીએ એનો એકજ ભેદ છે. ૩.

ચોથુ જયન્ય જુત અનન્તુ તે કેને કહીએ ? પહેલા અનન્તાનો પૂરો સપૂર્ણ અભ્યાસ કરીએ ત્યારે ચોથુ જયન્ય જુત અનન્તુ થાય. એનો એકજ ભેદ છે. ૪.

પાંચમુ મધ્યમ જુત અનન્તુ તે કેને કહીએ ? ચોથા અનન્તાનો અભ્યાસ કરીએ તેમાથી બે વાદ કરીએ તેને પાંચમુ મધ્યમ જુત અનન્તુ રહીએ. તેનો એકજ ભેદ છે. ૫

ઊઠુ ઉત્કૃષ્ટ જુત અનન્તુ તે કેને કહીએ ? ચોથા અનન્તાના અભ્યાસમાથી એક વાદ કરીએ તેને ઊઠુ ઉત્કૃષ્ટ જુત અનન્તુ રહીએ તેનો એકજ ભેદ છે. ૬.

સાતમુ જયન્ય અનન્ત અનન્તુ તે ચોથા અનન્તાનો સપૂર્ણ અભ્યાસ કરીએ તે સાતમુ જયન્ય અનન્ત અનન્તુ રહીએ તેનો એકજ ભેદ છે. ૭

આઠમુ મધ્યમ અનન્ત અનન્તુ તે કેને રહીએ ? સાતમા ઉપરાંત એક ટાણો અધિકો તે આઠમુ અનન્ત અન-

નુ કહીએ. એ આઠમા અનન્તાના અનન્તા અનન્ત ભેદ જાણવા, આઠમાં ઉપરાંત નવમો અનન્તો નથી. જે કેવલ-જ્ઞાન, કેવલદર્શનનો પર્યાય છે. તે તથા સર્વ આંકાશના પ્રદેશ તથા ભવ્ય જીવ તથા સિદ્ધના જીવ પ્રમુખ કેટલા-એક પદાર્થો આઠમે અનન્ત જાણવાં. સમક્ષિત રહિત જીવે અનન્તાં પુદ્ગલ પરાવર્તન આટલા દિવસ સુધી કર્યા તે સર્વ આઠમા ભેદના અનન્ત જાણવાં. ૮.

એ રીતે સંખ્યાતાના, અસંખ્યાતાના અને અનન્તાના એ ત્રણેના મઝી વીસ ભેદ વીવરીને કહ્યાં. એ રીતે સંખ્યાતા, અસંખ્યાતા અને અનન્તાનું માન જાણવું. અનાદિ કાલનો જીવ સંસારમાં પરિભ્રમણ કરી રહ્યો છે, તે આઠમા અનન્તાનો કાલ જાણવો. એમ જાણી સમક્ષિત સહિત કરણી કરશે તે જીવ સાશ્વતાં સુખ પામશે. ૯. ૥૫ ॥ ૭૫ ॥

॥ अथ श्री लुकायना बोल. ॥

१. इंद्री धावरकाय, २. मभी धावरकाय, ३. सपि धावरकाय, ४. सुमति धावरकाय, ५. पयावच्च धावरकाय, ६. जंगमकाय, ७. उ. कायना नाम कथा. हवे गात्र कहे ठे—१. पृथ्वीकाय, २. अपकाय, ३. तेजकाय, ४. वातकाय, ५. वनस्पतिकाय, ६. प्रसकाय पृथ्वीकायना ने भेद—सुक्ष्म, अने, वादर. सुक्ष्म ते आखा लोम्मा भया छे, ते आपणी नजरे न आवे. ज्ञानी जाणे देरी, हवे वादरपृथ्वीकायना नाम कहे ठे—
१. माट्टी ने मीठानी जात, २. खडी ने खारानी जात, ३. कालमिद मरडीया पाहाणा ने सिल्लोनी जात, ४. हिंगलो ने हडतालनी जात, ५. गेरु ने गोपीचदननी जात, ६. रत्न पगवालानी जात. सोल जातिना रत्न आदि लेईने तेंतालीस जातनी पृथ्वीकाय ठे, तेना एक ककडामा असख्याता जीव श्री भगवते कथा ठे. जुमार तथा पीलु जेटली पृथ्वीकाय लइये—तेमाथी एकेको जीव निकळीने पारेवा जेवडी काया करे तो एक लाख जोजननो जगुद्विष ठे तेमा समाय नही. तेना कुल वार लाख क्रोड ठे तेनु आउखु जघन्य अतर्मुहुर्त्तनु, उत्कृष्ट २२ हजार वर्पनु. तेनी दया पाळीये तो अनन्ता मोक्षना सुख पामाये. १. हवे अपकाय ते पाणी तेना

બે ભેદ-સુક્ષ્મ અને વાદર. સુક્ષ્મ તે આશ્વા લોકમાં ભર્યા છે. તે આપણી નજરે ન આવે. વાદર પાણીના નામ
 કહે છે-પહેલે વોલે વરસાદ ને કરાના પાણી, ૨. જ્ઞાકલ ને ધુમરના પાણી, ૩. કુવા નદી તલાવના પાણી,
 ૪. દરિયા ને ફરણના પાણી, ૫. ચારા, ચાટા પાણી, ૬. મીઠાં મોઝા પાણી. એ આદિ લેઈને ઘણી જાતિ-
 ના પાણી છે. તેના એક વિંદુમાં અસંખ્યાતા જીવ શ્રી ભગવંતે કહ્યાં છે. તેમાંથી એકેકો જીવ નીકળીને સરસવના
 ઢાળા જેવડી કાયા કરે તો એક લાખ જોજનના જંબુદ્વિપમાં સમાય નહી. તેના કુલ સાત લાખ ક્રોડ છે. તેનું
 આઠછું જઘન્ય અંતર્મુહુર્તનું, ઉત્ક્રુષ્ટું સાત હજાર વર્ષનું, તેની દયા પાલીયે તો અનંતા મોક્ષના સુખ પામીયે. ૨
 હવે તેડકાય તે અગ્નિ તેના ભેદ-સુક્ષ્મ ને વાદર, સુક્ષ્મ તે આશ્વા લોકમાં ભર્યા છે. તે આપણી નજરે ન આવે.
 હવે વાદર અગ્નિના નામ કહે છે-પહેલે વોલે ચૂલા ને મઢીની અગ્નિ, ૨. ધુમાડી તાપણીની અગ્નિ, ૩. ચક્રમક
 ને વીજલીની અગ્નિ, ૪. ઢીવા ને ડમાડાની અગ્નિ, ૫. લોઢા ધગધગતા ને અરણીની અગ્નિ, ૬. એ આદિ લેઈ-
 ને ઘણી જાતિની અગ્નિ છે. તેના એક તળણમાં અસંખ્યાતા જીવ શ્રી ભગવંતે કહ્યા છે, તેમાંથી એકેકો જીવ
 નીકળીને સસસવના ઢાળા જેવડી કાયા કરે તો જંબુદ્વિપમાં સમાય નહિ. તેના કુલ ત્રણ લાખ ક્રોડ છે. તેનું
 આઠછું જઘન્ય અંતર્મુહુર્તનું, ઉત્ક્રુષ્ટું ત્રણ અહોરાત્રિનું, તેની દયા પાલીયે તો અનંતા મોક્ષના સુખ પામીયે, ૩.
 હવે વાડકાયના બે ભેદ-સુક્ષ્મ ને વાદર. સુક્ષ્મ તે આશ્વા લોકમાં ભર્યા છે. તે આપણી નજરે ન આવે.

વાદર વાયરાના નામ કહે છે-પહેલે વોલે ઉગમણો ને આથમણો વા, ૨. ઉત્તર ને દક્ષીણનો વા, ૩. ઉચો નિચો ને ત્રિછો વા, ૪. વડોલિયો ને મડલીયો વા, ૫. ગુજવા ને સુધવા, ૬. એ આદિ લેઇને ઘણી જાતિનો વાયરો છે, તે ઉઘાડે મોઢે વોલ્યે, ગ્રાપટ નાસવે, સુપડે સોવે, શાટકવે, કાતવે, વિંક્લવે, તાલોટા વગાડવે, વિંક્લણે વિંક્લવે, હી-ચોલે હીંકુરવે, આદિ લેઇને ઘણી જાતિના શસ્ત્રે કરી હણાય છે. એકવાર ઉઘાડે મોઢે વોલ્યે અસંખ્યાતા જીવ હણાય છે. તેમાથી એકેકો જીવ નિરુલીને વડના વીજ જેવડી કાયા કરે તો જવુદ્વિપમા સમાય નહિ, તેના કુલ સાત લાખ ક્રોડ છે તેનુ આઝસુ જઘન્ય અતર્મુહૂર્તનુ, ઉત્કૃષ્ટુ ત્રણ हजार वर्षनु, તેની દયા પાલીયે તો અનન્તા મોક્ષના સુખ પામીયે. ૪. પાંચમે ગોલે વનસ્પતિકાય તેના વે મેદ-સુક્ષ્મ અને વાદર. સુક્ષ્મ તે આસ્વા લોકમા મર્યા છે તે આપણી નજરે ન આવે. વાદર વનસ્પતિકાયના વે મેદ પ્રત્યેક અને સાધારણ, શરીરે શરીરે એકેકો જીવ હોય તેને પ્રત્યેક હીયે, અનેક એક શરીરે અનન્તા જીવ હોય તેને સાધારણ કહીયે. હવે પ્રત્યેકના નામ કહેછે-પહેલે વોલે વૃક્ષ ને વેલાની જાત, ૨ રિંગણી તલસી ને ગુલમની જાત, ૩ પરડા, આકડા થતુરાની જાત, ૪ ટાડમ સેલડી ને કેલાની જાત, ૫ ગો, કેવડો, દામડો ને તરણાની જાત, ૬ ફૂલ, કમલ ને નાગરવેલની જાત, ૭ ગોરડી કેરડો ને રુસેલાની જાત, ૮ જુવાર, વાજરો, મઠ, મકાઈની જાત, ૯ તાજલજો, મૂવા, મોઘરી, ચાલોળફલીની જાત. એ આદિ લેઇને ઘણી જાતિની પ્રત્યેક વનસ્પતિ છે. તેમા ભગ-

વાને ત્રણ પ્રકારના જીવ કહ્યા છે-સંખ્યાતા અસંખ્યાતા અને અનન્તા.તેની દયા પાલીયે તો અનન્તા મોક્ષના સુખ પામીએ.તેનું આડગું જઘન્ય અંતમુહુર્તું,ઉત્કૃષ્ટ દશહજાર વર્ષનું.હવે સાધારણ વનસ્પતિના નામ કહે છે-પહેલે વોલે લીલફૂલને સેવાલની જાત,૨ ગાજરને મૂલાની જાત, ૩ ડુંગલીને લસણની જાત,આદુ ને ગરમરની જાત, ૫ રત્તાલુ પિંડાલુની જાત, ૬ કંટાલો થોર ચુરસાળી કુંવાર સેલરાની જાત, ૭ માંથ લુળીની જાત, ૮ ડગતા અંકુરા અને કુળી કાકડીની જાત, ૯ આદિ ઘળી જાતિની સાધારણ વનસ્પતિ છે એક કંદમુલના કકડામાં અનન્તા જીવ છે. તેનું આડગું જઘન્ય, ઉત્કૃષ્ટ અંતમુહુર્તું. વેદના કુલ ૨૮ લાખ ક્રોડ છે. તેની દયા પાલીયે તો અનન્તા મોક્ષના સુખ પામીયે. હવે ત્રસકાયના ચાર ભેદ-વેંદ્રિય, તે-ંદ્રિય, ચૌરંદ્રિય, પંચંદ્રિય. હવે વેંદ્રિયના વે ભેદ-અપ્રજાતા ને પ્રજાતા. જેને કાયા, જીભ્યા હોય તેને વેંદ્રિય કહીયે. તેના નામ-જલો, કિડા-પોરા, કરમીયા,સરમિયા,મામળમુંડા,અલસીયા,લટ,લાલ, સંલ, છીપ, કોડા આદિ લેહને ઘળી જાતિના વેંદ્રિય જીવ છે. તેના કુલ સાત લાખ ક્રોડ છે. તેનું આડગું જઘન્ય અંતમુહુર્તું, ઉત્કૃષ્ટ ચાર વર્ષનું. તેની દયા પાલીયે તો અનન્તા મોક્ષના સુખ પામીયે. તેંદ્રિયના વે ભેદ-અપ્રજાતા, ને પ્રજાતા. કાયા, મૂલ ને નાસિકાં હોય તેને તેંદ્રિય કહીયે. તેના નામ-જુ, લીચ, ચાંચડ, માંકડ, કીડી, કંથુવા, માટલા, ધનેડા, જૂવા, ઈતડી, ગાંગોડા, ઘીમેલ, ગંધયા, કાનલજુરા, મંકોડા, ૯ આદિ લેહને ઘળી

જાતિના તેજદ્રિય જીવ છે તેના કુલ આઠ લાખ ક્રોડ છે. તેનું આજીવન જઘન્ય અતર્મુહુર્તનું, ઉત્કૃષ્ટ ઓગળ-
 પચાસ દિવસનું તેની દયા પાલીયે તો અનન્તા મોક્ષના સુખ પામીયે. હવે ચૌરિંદ્રિયના બે ભેદ-અપ્રજાપ્તા ને
 પ્રજાપ્તા જેહને કાયા, મુખ, નાસિકા અને આંખ હોય તેને ચૌરિંદ્રિય જીવ કહીયે. તેના નામ-માઘી, મસલા,
 ડાસ, મન્છર, ભમરા, તીડ, પતંગ, કરોલીયા, કસારી, વીંછી, રાઘવકુડી, વગા, ધુડીયા, ફૂદા. એ આદિ
 લેહને ઘણી જાતિના ચૌરિંદ્રિય જીવ છે. તેના કુલ નવલાખ ક્રોડ છે તેનું આજીવન જઘન્ય અતર્મુહુર્તનું, ઉત્કૃષ્ટ
 છ માસનું તેની દયા પાલીયે તો અનન્તા મોક્ષના સુખ પામીયે. હવે જેને કાયા, મુખ, નાસિકા, આંખ, કાન,
 એ પ્રમાણે હોય તેને પંચેન્દ્રિય કહીયે તેના બે ભેદ-અપ્રજાપ્તા અને પ્રજાપ્તા. તેની ૪ જાતિ-નારકી, તિર્યચ, મ-
 નુષ્ય, દેવતા તેમાં ૧૪ ભેદ-નારકીના, ૪૮ ભેદ તિર્યચના, ૩૦૩ ભેદ મનુષ્યના, ૧૯૮ ભેદ દેવતાના. યજ્ઞી
 તેમાં દેવતાના ચાર ભેદ-ભવનપતિ, વાણવ્યતર, જોતિષી, વૈમાનિક મનુષ્યના ચાર ભેદ-૧૫ કર્મભૂમીના મનુ-
 પ્ય, ૩૦ અકર્મ ભૂમીના મનુષ્ય, ૫૬ અતરદ્વિપાના મનુષ્ય, ૧૪ સ્થાનકના સમૂર્ણીય મનુષ્ય હવે નારકી ને
 દેવતાની સ્થિતિ જઘન્ય દશહજાર વર્ષની, ઉત્કૃષ્ટી તેત્રીસ સાગરોપમની તિર્યચ ને મનુષ્યની સ્થિતિ જઘન્ય
 અતર્મુહુર્તની, ઉત્કૃષ્ટી ત્રણ પલ્યોપમની. તેની દયા પાલીયે તો અનન્તા મોક્ષના સુખ પામીયે.

॥ इति श्री छत्रायना बोल सम्पूर्ण. ॥

अथ श्री नवतत्व.

विवेकि सम्यक्दृष्टि जीवने नव पदार्थ जेहवा छे तेवा तथा रूप बुद्धि प्रमाणे गुरु आम्नायथी धारवा. ते नव पदार्थना नाम कहेछे-जीवतत्व १, अजीवतत्व २, पुण्यतत्व ३, पापतत्व ४, आश्रतत्व ५, संवरतत्व ६, निर्जरातत्व ७, बंधतत्व ८, मोक्षतत्व ९. हवे चैतन्यलक्षण, सदा सउपयोगी, असंख्यात प्रदेशी, सुखदुःखनो जाण, सुखदुःखनो वेदक, तेहने जीवतत्व कहीये. १, जड लक्षण, चैतन्यरहित तेहने अजीवतत्व कहीये. २, शुभ कर्माणिये करी, शुभ कर्मने उदये करी, जेहना फल आत्माने भोगवतां मीठां लागे तेहने पुण्यतत्व कहीये. ३, अशुभ कर्माणिये करी, अशुभ कर्मने उदये करी, जेहना फल आत्माने भोगवता कडुवां लागे तेहने पाप-तत्व कहीये. ४, अत्रत ने अपचखाणे करी विषय कपायने सेववे करी आत्मारूप तलावने विषे इंद्रियादिक घडनाले-छिद्रे करी कर्म पापरूप जलनो प्रवाह आवे तेहने आश्रवतत्व कहीये. ५, जीवरूप तलावने विषे कर्म-रूप जल आवतां व्रतपचखाणादिक द्वार देवे करी रोकीये तेहने संवरतत्व कहीये. ६, आत्माना प्रदेशथी चार भेदे तपश्चर्याए करी देशथकी कर्मनुं निर्जरवुं झरीने दूर थावुं तेहने निर्जरातत्व कहीये. ७, आत्माना प्रदेशने

कर्मपुद्गलना दल खीरनी परे, लोहपिंड अग्निनी परे, लोलीभूत थइ वधाय तेहने वधतत्व कहीये. ८, सकल
 आत्माना मदेशथी सकल कर्मनु छुटु, सकल वधनु मुकावु, सकल कार्यनी सिद्धि थाय, तेहने मोक्षतत्व
 कहिये. ९. ए नव पदार्थनु जाणवणु तेहने तत्व कहिये. हवे जीवनो एक भेद छे, सकल जीवोनु चेतन्य
 लक्षण एक छे माटे सग्रहनये करी, एक भेदे जीव कहिये तथा वे प्रकारे पण जीव कहिये, त्रस १,
 थावर २, तथा सिद्ध १ ने ससारी २, तथा त्रण भेदे जीव स्त्री वेद १, पुरुषवेद २, नपुसकवेद ३ तथा
 भवसिद्धिया १, अभवसिद्धिया २, नोभवसिद्धिया नोअभवसिद्धिया ३. तथा च्यार भेदे जीव नारकी १,
 तिर्यच २, मनुष्य ३, देवता ४ तथा चक्षुदर्शनी १, अचक्षुदर्शनी २, अवधि दर्शनी ३, केवलदर्शनी ४.
 तथा पाच प्रकारे जीव एवेंद्रिय १, वेद्विद्य २, तेद्विद्य ३, चउरिन्द्रिय ४, पचेंद्रिय ५ तथा सजोगी १,
 मनजोगी २, वचनजोगी ३, कायजोगी ४, अजोगी ५ तथा छ प्रकारे जीव पृथ्वीकाय १, अप्काय २,
 तेजकाय ३, वायुकाय ४, वनस्पतिकाय ५, त्रसकाय ६, तथा सकपायी १, कोह कपायी २, मान कपायी
 ३, माया कपायी ४, लोभ कपायी ५, अकपायी ६ तथा सात प्रकारे जीव नारकी १, तिर्यच २, तिर्य-
 चणी ३, मनुष्य ४, मनुष्यणी ५, देवता ६, देवी ७, तथा आठ प्रकारे जीव सलेशी १, कृष्णलेशी २,
 निललेशी ३, कापुतलेशी ४, तेजुलेशी ५, पद्मलेशी ६, शुक्ललेशी ७, अलेशी ८ तथा नव प्रकारे जीव

पृथ्वी १, अप २, तेज ३, वायु ४, वनस्पति ५, वेइंद्रिय ६, तेइंद्रिय ७, चक्षरिंद्रिय ८, पंचेंद्रिय ९, तथा दश भेदे जीव एकेंद्रिय १, वेइंद्रिय २, तेइंद्रिय ३, चक्षरिंद्रिय ४, पंचेंद्रिय ५ ए ५ ना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं १० तथा अग्यार भेदे जीव एकेंद्रिय १, वेइंद्रिय २, तेइंद्रिय ३, चक्षरिंद्रिय ४, नारकी ५, तिर्यच ६, मनुष्य ७, भवनपति ८, वाणव्यंतर ९, ज्योतिषी १०, वैमानिक ११ तथा १२ भेदे जीव पृथ्वी १, अप २, तेज ३, वायु ४, वनस्पति ५, त्रसकाय ६ ए छना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं १२ तथा तेर भेदे जीव कृष्णलेशी १, निललेशी २, कापुतलेशी ३, तेजुलेशी ४, पद्मलेशी ५, इहलेशी ६ ए छना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं १२ ने एक अलेशी १३. एवं १३ हवे जीवना १४ भेद कहे छे-सुक्ष्म एकेंद्रियनो अप्रजाप्तो १, ने प्रजाप्तो २, वादर एकेंद्रियनो अप्रजाप्तो ३, ने प्रजाप्तो ४, वेइंद्रियनो अप्रजाप्तो ५, ने प्रजाप्तो ६, तेइंद्रियनो अप्रजाप्तो ७ ने प्रजाप्तो ८, चक्षरिंद्रियनो अप्रजाप्तो ९, ने प्रजाप्तो १०, असंज्ञी पंचेंद्रियनो अप्रजाप्तो ११ ने प्रजाप्तो १२, संज्ञी पंचेंद्रियनो अप्रजाप्तो १३ ने प्रजाप्तो १४. हवे व्यवहार नये विस्तार करीने पांचसैं त्रैसठ भेद जीवना कहे छे तेहमां त्रणसैं ने त्रण भेद मनुष्यना, एकसोअठाणुं भेद देवताना, अडतालीस भेद तिर्यचन, चउद भेद नारकीना, ए ५६३ भेद जीवना. हवे तेहमां मनुष्यना ३०३ भेद कहे छे ते १५ कर्मभूमिना मनुष्य, ३० अकर्मभूमिना मनुष्य, ५६ अंतरद्विपना मनुष्य, एवं १०१,

ક્ષેત્રના ગર્ભજ મનુષ્યના અપ્રજાતા ને પ્રજાતા એવ ૨૦૨, ને એકસોને એક ક્ષેત્રના સમુર્ણિમ મનુષ્યના
 અપ્રજાતા એવ ૩૦૩ ભેદ મનુષ્યના. હવે કર્મભૂમિ તે કેહને કહિયે-અસી ૧, મસી ૨, કૃપી ૩
 એ ૩ પ્રકારના વ્યાપારે કરી જીવે તેહને કર્મભૂમિના મનુષ્ય કહિયે. તે કર્મભૂમિના ક્ષેત્ર કેટલા છે. ૫ ભરત,
 ૫ ઇરવત ને ૫ મહાવિદેહ, એવ ૧૫. તે કર્મભૂમિ કિહા છે એકલાખ જોજનનો જયુદ્ધિપ છે તેહમા ૧ ભરત, ૧
 ઇરવત, ૧ મહાવિદેહ એ ૩ ક્ષેત્ર કર્મભૂમિના જયુદ્ધિપમા છે. તેહને ફરતો વે લાખ જોજનનો લવણ સમુદ્ર છે.
 તેહને ફરતો ચાર લાખ જોજનનો ધાતકીલ્લડદ્વિપ છે. તેહમા ૨ ભરત, ૨ ઇરવત, ૨ મહાવિદેહ છે. તેહને
 ફરતો ૮ લાખ જોજનનો કાલોદધિ સમુદ્ર છે. તેહને ફરતો ૮ લાખ જોજનનો અર્ધપુષ્કર દ્વિપ છે. તેહમા ૨
 ભરત, ૨ ઇરવત, ૨ મહાવિદેહ છે. એ ૧૨ ને ૩ પન્નર કર્મભૂમિના મનુષ્ય કહ્યા. હવે ૩૦ અકર્મભૂમિના મનુષ્ય
 કહે છે. અકર્મભૂમિ તે કેહને કહિયે ૧ ૩ કર્મરહિત, દશ પ્રકારના કલ્પવૃક્ષે કરીને જીવે તેહને અકર્મભૂમિના
 મનુષ્ય કહિયે. તે કેટલા છે-૫ હેમવય, ૫ હિરણ્યવય, ૫ હરિવાસ, ૫ રમકવાસ, ૫ દેવકુરુ, ૫ ઉત્તરકુરુ, એવ
 ૩૦ હવે જયુદ્ધિપમા ૧ હેમવય, ૧ હિરણ્યવય, ૧ હરિવાસ, ૧ રમકવાસ, ૧ દેવકુરુ, ૧ ઉત્તરકુરુ, એવ ૬.
 ક્ષેત્ર જયુદ્ધિપમા છે. ધાતકીલ્લડમા વે વે જાણવા. એવ ૧૮. અર્ધપુષ્કરદ્વિપમા વે વે જાણવા. એવ ૩૦ અકર્મ-
 ભૂમિના મનુષ્ય કહ્યા. હવે છપ્પન અતરદ્વિપના મનુષ્ય કહે છે-જયુદ્ધિપના ભરતક્ષેત્રની મર્યાદાનો કરણદાર ચૂલ

હિમવંતનામા પર્વત છે. તે પીઠા સોનામય છે. તે સો જોજનનો ઉંચો છે, સો ગાડનો ઉંડો છે, એકહજાર વાવન જોજન ને વાર કલાનો પહોલો છે, ચોવિસહજાર નવસંવત્રિસ જોજનનો લાંબો છે. તેહને પૂર્વ પશ્ચિમને હેઠે બે ઢાઢા નિકલી છે. એકેકિ ઢાઢા ચોરાંશીસે ચોરાંશીસે જોજનની જ્ઞાણેરી લાંબી છે. તે એકેકિ ઢાઢા ઉપરે સાત અંતરદ્વિપા છે. તે અંતરદ્વિપા કિહાં છે? જગતિના કોટથકી ૩૦૦ જોજન લવણસમુદ્રમાં જાણ્યે તિવારે પહેલો અંતરદ્વિપો આવે તે ૩૦૦ જોજનનો લાંબો ને પહોલો છે. તિહાંથી ૪૦૦ જોજન જાણ્યે તિવારે વિજો અંતરદ્વિપો આવે તે ૪૦૦ જોજનનો લાંબો ને પહોલો છે. તિહાંથી ૫૦૦ જોજન જાણ્યે તિવારે વિજો અંતરદ્વિપો આવે તે ૫૦૦ જોજનનો લાંબો ને પહોલો છે. તિહાંથી છસે જોજન જાણ્યે તિવારે ચોથો અંતરદ્વિપો આવે તે ૬૦૦ જોજનનો લાંબો ને પહોલો છે. તિહાંથી ૭૦૦ જોજન જાણ્યે તિવારે પાંચમો અંતરદ્વિપો આવે તે ૭૦૦ જોજનનો લાંબો ને પહોલો છે. તિહાંથી ૮૦૦ જોજન જાણ્યે તિવારે છઠ્ઠો અંતરદ્વિપો આવે તે ૮૦૦ જોજનનો લાંબો ને પહોલો છે. તિહાંથી ૯૦૦ જોજન જાણ્યે તિવારે સાતમો અંતરદ્વિપો આવે તે ૯૦૦ જોજનનો લાંબો ને પહોલો છે. એવં સાત ચોકું ૨૮ અંતરદ્વિપા જાણવા. એમજ દરવતક્ષેત્રની મર્યાદાનો કરણહાર શિશ્વરીનામા પર્વત છે. તે ચુલ હિમવંત સરિંચો જાણવો. તિહાં પળ ૨૮ અંતરદ્વિપા છે. અઠાવિસ દુ ૫૬ અંતરદ્વિપાના જાણવા. અંતરદ્વિપાના મનુબ્ય તે કેહને કહિયે? હેઠે સમુદ્ર છે, અને ઉપર અથર ઢાઢામાં દ્વિપાના રહેનાર છે, માટે

અતરદ્વિપાના મનુષ્ય કહિયે. હવે ૧૦૧ ક્ષેત્રના સમુદ્ધિમ મનુષ્ય ૧૪ સ્થાનક્રમા ઉપજે છે તે કહે છે. ઉચ્ચારે-
 સુવા તે વડિનિતમા ઉપજે ૧, પાસવળેસુવા તે લઘુનિતમા ઉપજે ૨, ચેલેસુવા તે વલ્લખામા ઉપજે ૩,
 સત્રાણેસુવા તે લિંટયા ઉપજે ૫, વતેસુવા તે વમનમા ઉપજે ૫, પીતેસુવા તે નિલાપિલા પીતમા ઉપજે ૬,
 પુદ્ગલેસુવા તે પરમા ઉપજે ૭, સોણિણેસુવા તે રુદ્ધિરમા ઉપજે ૮, સુકેસુવા તે વીર્યમા ઉપજે ૯,
 સુક્રપોગલપરિસાદિણેસુવા તે વીર્યાદિકના પુદ્ગલ સુકાણા તે ફરી ખીના થાય તેહમા ઉપજે
 ૧૦, વિગયજીવ કલેવરેસુવા તે મનુષ્યના કલેવરમા ઉપજે ૧૧, રથિયપુરિસ સજોગેસુવા તે સ્ત્રીપુરુષના
 સજોગમા ઉપજે ૧૨, નગરની ધમળેસુવા તે નગરની ચાલોમા ઉપજે ૧૩, સવ્વે સુચેવ અસુદ્ધાણેસુવા તે સર્વ
 મનુષ્યસંવધિ અશુચિ સ્થાનક્રોમા ઉપજે. ૧૪. એ ૧૦૧ ક્ષેત્રના સમુદ્ધિમ મનુષ્ય અમજાતા એવ સર્વ મળી
 ૩૦૩ ભેદ મનુષ્યના કલા. હવે દેવતાના ૧૯૮ ભેદ કહેછે-તેહમા દશ ભવનપતિના નામ-અસુરકુમાર ૧,
 નાગકુમાર ૨, સુવર્ણકુમાર ૩, વિજ્ઞકુમાર ૪, અગ્નિકુમાર ૫, દ્વિપકુમાર ૬, ઉદધિકુમાર ૭, દિશાકુમાર
 ૮, પપ્પનકુમાર ૯, ધણિતકુમાર ૧૦, હવે ૧૫ પરમાધામિના નામ કહેછે-અગ્ર ૧, અવરિસ ૨, શામ ૩, સંચલ
 ૪, રુદ્ર ૫, વૈસ્ત્ર ૬, કાલ ૭, મહાકાલ ૮, અશિષ્ટ ૯, ધનુષ્ય ૧૦, કુમ ૧૧, વાલુ ૧૨, વેતરણી ૧૩,
 ચરચર ૧૪, મહાઘોષ ૧૫. સોલ વાળવ્યતરના નામ-પિશાચ ૧, યુત ૨, જક્ષ ૩, રાક્ષસ ૪, કિન્નર ૫,

किंपुरिस ६, महोरग ७, गंधर्व ८, आणपत्नी ९, पाणपत्नी १०, इसिवाइ ११, भूवाइ १२, कंदिप १३, महाकंदिप १४, कोहंड १५, पयंगदेव १६. दश जंभकाना नाम-आणजंभका १, पाणजंभका २, लयणजंभका ३, शयणजंभका ४, वथयजंभका ५, पुष्यजंभका ६, फलजंभका ७, वीय जंभका ८, विज्जुजंभका ९, अविथत जंभका १०. दश ज्योतिपीना नाम-चंद्रमा १, सूर्य २, ग्रह ३, नक्षत्र ४, तारा ५, ए पांच चल ते अहि द्विपमा छे ने ५ स्थिर ते अहि द्विप वाहिर छे. एवं १०. हवे ३ किल्पिपिना नाम-त्रण पलिया १, त्रण सागरिया २, तेर सागरिया ३. नव लोकांतिकना नाम-सारस्वत १, आदित्य २, विन्दि ३, वरुण ४, गर्दतोया ५, तोपिया ६, अव्यावाधा ७, अगिचा ८, रिठा ९. वार देवलोकना नाम-सुधर्म १, इशान २, सनत्कुमार ३, माहेद्र ४, ब्रह्मलोक ५, लंतक ६, महाशुक्र ७, सहसार ८, आणत ९, प्राणत १०, आरण ११, अच्युय १२. नव ग्रीवेकना नाम-भदे १, सुभदे २, सुजाए ३, सुमाणसे ४, प्रियदंसणे ५, सुदंसने ६, आमोहे ७, सुपडिबडे ८, जशोधरे ९. पांच अनुत्तर विमानना नाम-विजय १, विजयंत २, जयंत ३, अपराजित ४, सर्वार्थसिद्ध ५, ए ९९ जातना देवता अप्रजाप्ता ने ९९ जातना प्रजाप्ता एवं १९८ भेद देवताना कथा. हवे तिर्यचना ४८ भेद कहेछे-पृथवी १, पाणि २, तेउ ३, वाउ ४, ए ४ सुक्ष्म ने ४ वादर एवं ८ ना अप्रजाप्ता ने ८ ना प्रजाप्ता एवं १६. वनस्पतिनां ३ भेद-सुक्ष्म १, प्रत्येक २, ने साधारण ३. ए ३

ना अमजाप्ता ने ३ ना प्रजाप्ता एव ६. एव २२. एकेन्द्रियना ऋण विकलेंद्रिय-वेद्द्रिय १, तेद्द्रिय २, चव-
 रिन्द्रिय ३, ए ३ ना अमजाप्ता ने ३ ना प्रजाप्ता ए ६ एव २८. जलचर १, थलचर २, उरपर ३, भुजपर ४,
 खेचर ५, ए ५ समुद्रिम् ने ५ गर्भज एव १० ना अमजाप्ता ने १० ना प्रजाप्ता एव २०. एव ४८ भेद
 तिर्यचना कथा. हवे १४ भेद नारकिना कहेछे सात नरकना नाम-घमा १, वशा २, शिला ३, अजगा ४,
 रिठा ५, मया ६, माघवइ ७, हवे ७ ना गोत्र कहेछे-रत्नप्रभा १, शर्करप्रभा २, बालुप्रभा ३, पकप्रभा ४,
 धुमप्रभा ५, तमप्रभा ६, तमतमाप्रभा ७. ए ७ ना अमजाप्ता ने ७ ना प्रजाप्ता एव १४ भेद नारकिना कथा.
 एव सर्व मलीने ५६३ भेद जीवना जाणवा. इति जीवतत्त्व समाप्त. १.

हवे अजीवतत्त्वना १४ भेद कहेछे-धर्मास्तिकायनो स्कध १, देश २, प्रदेश ३, अधर्मास्तिकायनो
 स्कध ४, देश ५, प्रदेश ६, आकाशास्तिकायनो स्कध ७, देश ८, प्रदेश ९, अद्वासमयकाल १०. ए
 १० भेद अरुपि अजीवना कथा. हवे रूपि अजीवना ४ भेद कहेछे-पुद्गलास्तिकायनो स्कध ११, देश १२,
 प्रदेश १३, परमाणुपुद्गल १४, एव १४. हवे व्यवहार नये विस्तार करी ५६० भेद अजीवतत्त्वना कहेछे.
 तेहमा ३० भेद अरुपि अजीवना कहेछे. धर्मास्तिकाय द्रव्यथकी एक १, क्षेत्रथकी लोक प्रमाणे २, काल-
 थकी अनादि अनन्त ३, भावथकी अवर्णे, अगधे, अरसे, अफासे, अमूर्ति ४, गुणथकी चलणसहाय ५,

३७, जशोकीर्ति नाम ३८, देवतानुं आउखुं ३९, मनुष्यनुं आउखुं ४०, तिर्यचनुं आउखुं जुगलवत् ४१, तीर्थकर नामकर्म ४२, एवं ४२ भेद पुण्यना जाणवा. इति पुण्यतत्वं समाप्तं. ३.

हवे १८ प्रकारं पाप उपराजे ते कहे छे-प्राणातिपात १, मृपावाद २, अदत्तादान ३, मैथुन ४, परिग्रह ५, क्रोध ६, मान ७, माया ८, लोभ ९, राग १०, द्वेष ११, कलह १२, अभ्याख्यान १३, पैशून्य १४, परपरिवाद १५, रतिअरति १६, मायामोसो १७, मिथ्यादंसणसह १८, ए १८. हवे तेहना अशुभ फल ८२ प्रकारे भोगवे ते कहे छे-मतिज्ञानावरणिय १, श्रुत ज्ञानावरणिय २, अवधि ज्ञानावरणिय ३, मनःपर्यव ज्ञानावरणिय ४, केवल ज्ञानावरणिय ५, दानांतराय ६, लाभान्तराय ७, भोगान्तराय ८, उपभोगान्तराय ९, वीरगान्तराय १०, निद्रा ११, निद्रानिद्रा १२, प्रचला १३, प्रचलाप्रचला १४, थीणद्धिनिद्रा १५, चक्षु दर्शनावरणिय १६, अचक्षु दर्शनावरणिय १७, अवधि दर्शनावरणिय १८, केवल दर्शनावरणिय १९, निच्चगोत्र २०, अज्ञाता वेदनीय. २१, मिथ्यात्व मोहनीय २२, स्थावरपणुं २३, सुक्ष्मपणुं २४, अप्रजाप्तपणुं २५, साधारणपणुं २६, अस्थिर नाम २७, अशुभ नाम २८, दुर्भाग्य नाम २९, दुःस्वर नाम ३०, अनादेय नाम ३१, अजशोकीर्ति नाम ३२, नरकनी गति ३३, नरकनुं आउखुं ३४, नरकानुपूर्वी ३५, अनंतानुबंधि क्रोध ३६, मान ३७, माया ३८, लोभ ३९, अपचखाणावरणिय क्रोध ४०, मान ४१, माया ४२, लोभ ४३,

पञ्चत्वाणावरणिय क्रोध ४४, मान ४५, माया ४६, लोभ ४७, संजलनो क्रोध ४८, मान ४९, माया ५०, लोभ ५१, हास्य ५२, रति ५३, अरति ५४, भय ५५, शोक ५६, दुःख ५७, स्त्रीवेद ५८, पुरुषवेद ५९, नपुंसकवेद ६०, तिर्यचनी गति ६१, तिर्यचनी अनुपूर्वी ६२, एकेंद्रियपणु ६३, वेइन्द्रियपणु ६४, तेइन्द्रियपणु ६५, चउरेंद्रियपणु ६६, अशुभ चालवानी गति ६७, उपघातनामकर्म ६८, अशुभ वर्ण ६९, अशुभ गंध ७०, अशुभ रस ७१, अशुभ स्पर्श ७२, रूपभनाराच सघयण ७३, नाराचसघयण ७४, अर्द्धनाराचसघयण ७५, किलकुसघयण ७६, डेरुदुसघयण ७७, निगोहपग्मिडलसठाण ७८, सादिसठाण ७९, वामनसठाण ८०, कुब्जसठाण ८१, हुडसठाण ८२, एव ८२ भेद पापतत्त्वना जाणवा. इति पापतत्त्व समाप्त. ४

हवेआश्रवना सामान्य प्रकारे २० भेद कहे छे—मिथ्यात्व ते आश्रव १, अत्रत ते आश्रव २, यमाद ते आश्रव ३, कपाय ते आश्रव ४, अशुभजोग ते आश्रव ५, प्राणातिपात ते आश्रव ६, मृपावाद ते आश्रव ७, अदत्तादान ते आश्रव ८, मैथुन ते आश्रव ९, परिग्रह ते आश्रव १०, श्रोतेंद्रिय असवरे ते आश्रव ११, चक्षुइन्द्रियअसवरे आश्रव १२, घ्राणेंद्रिय असवरे आश्रव १३, रसेंद्रिय असवरे आश्रव १४, शब्देंद्रिय असवरे आश्रव १५, मनअसवरे आश्रव १६, वचनअसवरे आश्रव १७, कायअसवरे आश्रव १८, भड उपगारण उपधि जेम तेम लिये मुके ते आश्रव १९, शुद्धकुसग्ग करे ते आश्रव २० हवे विशेषे ४२ भेद कहे छे—५ आश्रव,

५ इंद्रिय मोकळी मुके एवं १० ने ४ कंषाय एवं १४ ने त्रण अशुभ जोग एवं १७ ने २५ क्रिया-कायिकी क्रिया १, अधिकरणकी क्रिया २, पाउसिया ३, पारितावणिया ४, पाणाइवाय ५, आरंभिया ६, परि-गहिया ७, मायावतिया ८, अपच्चखाणवतिया ९, मिछादंशणवतिया १०, दिढीया ११, पुठिया १२, पाडुचिया १३, सामतोवणिया १४, नेसथिया १५, सहथिया १६, अणवणिया १७, विदारणिया १८, अणाभोगी १९, अणवकंख वतिया २०, अनापउगी २१, सामुदाणी २२, पेजवतिया २३, दोसवतिया २४, इरियावहिया क्रिया २५, एवं २५ ने १७ वेंतालीस भेद आश्रव तत्वना जाणवा. इति आश्रवतत्वं समाप्तं. ५

हवे संवरना सामान्य प्रकारे २० भेद कहे छे-समकित ते संवर १, त्रतपच्चखाण ते संवर २, अप्रमाद ते संवर ३, अकषाय ते संवर ४, शुभजोग ते संवर ५, जीव दया पाळवी ते संवर ६, सत्य वचन वोलवुं ते संवर ७, दत्तत्रत ग्रहण ते संवर ८, शियळ पाळवुं ते संवर ९, अपरिग्रह ते संवर १०, इंद्रिय ५, जोग ३, ए ८ वुं संवरवुं ते संवर एवं १८ भंड उपगरण उपधि जतनाये लिये मुके ते संवर १९, शुद्धसग न करे ते संवर २०. हवे विशेषे ५७ भेद कहेछे-इयासुमति १, भापासुमति २, एपणासुमति ३, आयाण भंड मत्त नि-खेवणा सुमति ४, उच्चार पासवण खेल जल संघाण परिठावणीया सुमति ५, ए ५ सुमति ने ३ गुप्ति-मन गुप्ति १, वचनगुप्ति २, कायगुप्ति ३, ए ८ प्रवचनमाता आदरवा ने २२ परिसह सहेवा ते कहेछे-क्षुधानो १,

२
 २
 तृपानो परिसह २, टाढनो परिसह ३, तापनो परिसह ४, डांस-मच्छरनो परिसह ५, अचेलनो परिसह ६, अरतिनो परिसह ७, स्त्रीनो परिसह ८, चरियानो परिसह ९, बेसवानो परिसह १०, सेजानो परिसह ११, आक्रोश वचननो परिसह १२, यधनो परिसह १३, जाचवानो परिसह १४, अलाभनो परिसह १५, रोगनो परिसह १६, तृणस्पर्शनो परिसह १७, मेलनो परिसह १८, सत्कार पुरस्कारनो परिसह १९, प्रज्ञानो परिसह २०, अज्ञाननो परिसह २१, दशण परिसह २२, ए २२ ने ८ पूर्वे कथा ते एव ३०, स्वति ३१, मुक्ति ३२, अज्ञवे ३३, मदवे ३४, लाघवे ३५, सच्चे ३६, सजमे ३७, तवे ३८, चियाण ३९, वभचैरवासे ४०, ए १० प्रकारे जतिधर्म आराधवो ने १२ भावना भाववी तेहना नाम-अनित्यभावना १, अशरणभावना २, ससारभावना ३, एरुत्वभावना ४, अन्यत्वभावना ६, अशुचिभावना ६, आश्रवभावना ७, सयरभावना ८, निर्जराभावना ९, लोकभावना १०, बोधभावना ११, धर्मभावना १२, ए ४० ने १२ वावन, सामायरुचारित्र ५३, छेदोपस्थापनियचारित्र ५४, परिहारविशुद्ध ५५, सुक्ष्मसपराय ५६, जथाख्यात ५७, ए ५७ भेद सवरतत्त्वना जाणवा. इति सवरतत्त्व समाप्त. ६.

हवे निर्जराना १२ भेद कहे छे-अनशन १, उणोदरि २, वृत्तिसक्षेप ३, रसपरित्याग ४, कायक्लेश ५, पडिसलिण्या ६, ए छ भेद वाखना कथा. हवे छ भेद अभ्यतरना कहे छे. प्रायश्चित ७, विनय ८,

वैयावच्च ९ सद्भाय १० ध्यान ११, काउसग १२, एवं १२ भेद निर्जरातत्वना कथा. ७.

हवे वंथतत्वना ४ भेद कहे छे-प्रकृतिवंथ १, स्थितिवंथ २, अनुभागवंथ ३, प्रदेशवंथ ४. प्रकृतिवंथ ते कर्मनो स्वभाव तथा परिणाम १, स्थितिवंथ ते जे कर्मनी जेटली स्थिति छे तेटली २, अनुभागवंथ ते रस त्रिभु मंद रसादि कर्मनो ३, प्रदेशवंथ ते कर्म पुद्गलना दल ४, ए ४. वंथनुं स्वरूप मोदकने दृष्टति करी वतावे छे. जेम कोइ मोदक घणा प्रकारना द्रव्यने सजोगे निपनो. वायुने तथा पित्तने तथा श्लेष्मने जेणे स्वरूपे करी हणे तेने स्वभाव कहिये १. तथा तेज मोदक पक्ष, मास, वे मास, व्रण मास, चार मास सुधी ते रूपे करी रहे तेने स्थिति कहिये २, जेम वली तेज मोदक कोइ कडवो होय, कोई तीव्र होय तेने रस कहिये ३, जेम वली तेज मोदक कोइ अल्प दलने परिमाणे निपनो, कोइ वली बहु दलने परिमाणे निपनो, एमज मोदकने विषे दलनुं परिमाण तेहने प्रदेशवंथ कहिये ४, एणिपरे कर्मनो वंथ ४ प्रकारे जाणवो. इति वंथतत्वं समाप्तं ८.

हवे मोक्षतत्व ते १५ भेदे सिद्ध थाय ते कहे छे-तीर्थ सिद्धा १, अतीर्थसिद्धा २, तीर्थकरसिद्धा ३, अतीर्थकर सिद्धा ४, गृहस्थलिंग सिद्धा ५, अन्यलिंग सिद्धा ६, स्वलिंग सिद्धा ७, स्त्रीलिंग सिद्धा ८, पुरुष लिंग सिद्धा ९, नपुंसकलिंग सिद्धा १०, स्वयंबुद्ध सिद्धा ११, प्रत्येकबुद्ध सिद्धा १२, बुद्धबोहि सिद्धा १३, एक सिद्धा १४, अनेक सिद्धा १५, तथा ४ प्रकारे जीव मोक्ष जाय ते कहे छे-ज्ञाने करी १, दर्शने करी २,

ચારિત્રે કરી ૩, તપે કરી ૪, તથા ૯ દ્વાર મોક્ષના કહે છે—સત્પદ્મરૂપણા તે મોક્ષગતિ, પૂર્વ કાલે હતી, હમણા
 પળ છે, આગમિયે કાલે હશે તે છતિ અસ્તિ છે પણ આકાશના ફુલની પરે નાસ્તિ નથી ૧, દ્રવ્ય પ્રમાણે તે
 સિદ્ધ અનતા છે. અમન્ય જીવથી અનતગુણા અધિક છે વનસ્પતિ વર્જિને ૨૩ દંડકથી સિદ્ધના જીવ અનત-
 ગુણા અધિક છે. ૨, ક્ષેત્રદ્વાર તે સિદ્ધશિલા પિસ્તાલિસ લાખ જોજનની લારી પહોળી છે, અને ત્રિગુણી જ્ઞા-
 શ્વેરો પરિધિ છે, અને ઉચપણે ૩૩૩ ધનૂષ ને ૩૨ આગુલ પ્રમાણે પટલા ક્ષેત્રમા સિદ્ધ રહ્યા છે. ૩, સ્પર્શના
 દ્વાર તે સિદ્ધ ક્ષેત્રથી કાઢક અગ્નિની સિદ્ધની સ્પર્શના છે. ૪, કાલદ્વાર તે એક સિદ્ધ આથિ સાદિ અનત, સર્વ
 સિદ્ધ આથિ અનાદિ અનત ૫, અતર તે ફારિ સિદ્ધને સસારમા અવતરવું નથી અને એક સિદ્ધ તિહા અનતા
 સિદ્ધ છે અને અનતા સિદ્ધ તિહા એક સિદ્ધ છે એટલે સિદ્ધ સિદ્ધમા અતર નથી. ૬, ભાગ તે સઘળા જીવને
 સિદ્ધના જીવ અનતમે ભાગે છે—લોકને અસંખ્યાતમે ભાગે છે. ૭, ભાવ તે સિદ્ધમા ક્ષાયકભાવ, કેવલજ્ઞાન, કેવલ-
 દર્શન, ક્ષાયક સમક્રિત છે, અને પરિણામિક ભાવ તે સિદ્ધપણો જાણવો. ૮, અલ્પવહુત્તર દ્વાર તે સર્વથી
 થોડા નપુસક સિદ્ધ, તેથી સ્ત્રી સંખ્યાતગુણી સિદ્ધ, તેથી પુરુષ સંખ્યાતગુણા સિદ્ધ, એક સમયે નપુસક ૧૦
 સિદ્ધ થાય, સ્ત્રી ૨૦ સિદ્ધ થાય, પુરુષ ૧૦૮ સિદ્ધ થાય, ૯. પ્રસપ્તે ૧, વાદરપણે ૨, સન્નિપણે ૩, વજ્રરૂપભ-
 નારાચ સંધેયણપણે ૪, શુક્લ વ્યાનપણે ૫, મનુષ્યગતિ ૬, ક્ષાયક સમક્રિત ૭, જ્યાંસંખ્યાત ચારિત્ર ૮, પડિત

वीर्य ९, केवलज्ञान १०, केवलदर्शन ११, भव्य सिद्धि १२, परमशुक्लेशी १३, चरमशरीर १४, ए १४ बोलनो धनी मोक्ष जाय. जघन्य वे हाथनी अवघेणावालो, उत्कृष्टि पांचसें धनुष्यनी अवघेणावालो जघन्य नव वरसनो, उत्कृष्टुं पूर्वकोडिना आयुष्यवालो कर्मभूमिनो होय ते मोक्षमां जाय. इति मोक्षतत्त्वं समाप्तं ९.

इति नव तत्त्वना बोल संपूर्ण.

॥ अथ श्री २४ दंडकना बोल. ॥

॥गाथा॥ सरीरोगाहणसंघयण संठाणकसाय तहहुतिसन्नउ । लेसिंदियसमुघाए सन्निवेदेयपंजती. १. दिठि-
दंसणनाणअनाणे जोगुवउगेतहाकिमाहारे उक्वायठिसमुहाए चवणगरागइचेव. २. ए गाथा सुत्रपाठे कही,
हवे अर्थ कहेछे-शरीर कहेता शरीर पांच-उदारीक शरीर १, वैक्रेय शरीर २, आहारक शरीर ३, तैजस शरीर
४, कार्मण शरीर ५-१. उगाहण कहेता अवघेणा. उदारिक शरीरनी अवघेणा जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो
भाग, उत्कृष्टी एक हजार जोजननी झाझरी-कमलना डोडाने न्याये. वैक्रेय शरीरनी भवधारणि अवघेणा जघ-
न्य अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उत्कृष्टी पांचसे धनुषनी, अने उत्तर वैक्रेय शरीरनी अवघेणा जघन्य अंगु-

૩
 લનો સચ્ચાતમો ભાગ, ઉત્કૃષ્ટી લાલ જોજન શાક્ષેરી. આહારક શરીરની અવધેના જઘન્ય મુઠા હાથની, ઉત્કૃષ્ટી
 ઇક હાથની. તેજસ કાર્મણ શરીરની અવધેના જઘન્ય અગુલનો અસચ્ચાતમો ભાગ, ઉત્કૃષ્ટી ચૌદ રાજલોક
 પ્રમાણે. કેવલ સમુદ્ધાતની અપેક્ષાએ તથા પોતપોતાના શરીર પ્રમાણે જાણવી. ઇમ અવધેના જાણવી. ૨.
 સઘયણ કહેતા સઘયણ છ-વજ્રરૂપભનારાચસઘયણ ૧, ક્રૂપભનારાચસઘયણ ૨, નારાચસઘયણ ૩, અર્ધના-
 રાચસઘયણ ૪, કિલકુસઘયણ ૫, છેવડુસઘયણ ૬-૩. સઠાણ કહેતા સઠાણ છ-સમચરસ સઠાણ ૧,
 નિગોહપરિમડલ સઠાણ ૨, સાદિ સઠાણ ૩, વામન સઠાણ ૪, કુવજ સઠાણ ૫, હુડ સઠાણ ૬. કપાય
 કહેતા કપાય ચાર-ક્રોધ ૧, માન ૨, માયા ૩, લોભ ૪. તહહુતિ કહેતા તિમજ હોય, સળાડ કહેતા સજ્ઞા
 ચાર-આહારસજ્ઞા ૧, ભયસજ્ઞા ૨, મૈથુનસજ્ઞા ૩, પરિગ્રહસજ્ઞા ૪, લેસિ કહેતા લેસ્યા છ-કૃષ્ણલેસ્યા ૧,
 નીલલેસ્યા ૨, કાપોતલેસ્યા ૩, તેજુલેસ્યા ૪, પદમલેસ્યા ૫, શુકલલેસ્યા ૬-૭. ઇદિય કહેતા ઇદ્રિય પાચ-
 શ્રોતેન્દ્રિય ૧, ચક્ષુઇદ્રિય ૨, ઘ્રાણેન્દ્રિય ૩, રસેન્દ્રિય ૪, સ્પર્શેન્દ્રિય ૫-૮. સમુદ્ધાત સાત-વેદની ૧,
 કપાય ૨, મારણાતિક ૩, વૈક્રેય ૪, તૈજસ ૫, આહારક ૬, કેવલ ૭-૯. સન્ની કહેતા સજ્ઞી અસજ્ઞી. મન
 હોય તે સજ્ઞી, મન ન હોય તે અસજ્ઞી. ૧૦. વેદેય કહેતા વેદ ત્રણ-સ્રીવેદ ૧, પુરુષવેદ ૨, નપુસકવેદ ૩-૧૧
 પંજ્જતિ કહેતા પર્યા ઝ-આહારપર્યા ૧, શરીરપર્યા ૨, ઇદ્રિપર્યા ૩, શ્વાસોશ્વાસપર્યા ૪, ખાપાપર્યા ૫, મનપર્યા

६-१२. दिष्टि कहेता दृष्टि ३-समकितदृष्टि १, मिथ्यातदृष्टि २, समाभिध्यातदृष्टि ३-१३. दंसण कहेता दर्शन च्यार-चक्षुदर्शन १, अचक्षुदर्शन २, अवधिदर्शन ३, केवलदर्शन ४-१४. नाण कहेता ज्ञान ५-मति-ज्ञान १, श्रुतज्ञान २, अवधिज्ञान ३, मनःपर्यवज्ञान ४, केवलज्ञान ५-१५. अनाने कहेता अज्ञान त्रण-मति-अज्ञान १, सुतअज्ञान २, विभंगज्ञान ३-१६. जोग कहेता जोग पनर-च्यार मनना, च्यार वचनना, सात कायाना, हवे च्यार मनना कहेछे-सत्य मनजोग १, असत्य मनजोग २, मिश्र मनजोग ३, व्यवहार मनजोग ४. हवे च्यार वचनना कहेछे-सत्य वचनजोग १, असत्य वचनजोग २, मिश्रवचनयोग ३, व्यवहार वचन-जोग ४. हवे सात कायाना कहेछे-उदारिक १, उदारिकनो मिश्र २, वैक्रय ३, वैक्रयनो मिश्र ४, आहारक ५, आहारकनो मिश्र ६, कर्मण कायजोग ७ एवं पनर जोग. १७. उवयोग कहेता उपयोग वार-पांच ज्ञान, त्रण अज्ञान, च्यार दर्शन एवं वार. १८. तहाकिमाहारे कहेता तिमज अनुक्रमे आहार लीए. जघन्य त्रण दिसनो, उत्कृष्टो छ दिसनो. त्रण दिस ते उंची, नीची ने त्रीछी ए त्रण दिशनो लीए. छ दिश ते पूर्व १, पश्चिम २, उत्तर ३, दक्षिण ४, उंची ५, नीची ६, ए छ दिशनो आहार लीए. वली त्रण प्रकारनो आहार सचेत, अचेत ने मिश्र. ऊज १, रोम २, कवल ३, ए त्रण प्रकारनो आहार. १९. उववाय कहेता आवीने उपजे. चोविस दंडकनो ते आगळ कहेवाशे २९, ठिइ कहेता

સ્થિતિ જયન્ય અતર્પુર્ત્તનો, અને ઉત્તકૃષ્ટી તેત્રીસ સાગરોપમની. તે આગઝ કહેવાશે ૨૧. સમુદાણ કહેતા
 સમોહિયા મરણ ૧, અસમોહિયા મરણ ૨, સમોહિયા મરણ તે કેહને કહિયે—કીડીની લારની પેરે જીવના
 પ્રદેશ હુદા હુદા નીકઢે તેહને સમોહિયા મરણ કહિયે ૧, અસમોહિયા મરણ તે કેહને કહિયે—મુકના
 મહાકાની પેરે જીવના પ્રદેશ સામટા નીકઢે તેહને અસમોહિયા મરણ કહિયે ૧-૨૨. ચવળ કહેતા ચવિને
 જેટલા ઢઢકમા જાય તે આગઝ કહેવાશે ૨૩. ગઈ કહેતા ગતિ પાચ—નરકની ગતિ, તિયચની ગતિ, મનુ-
 પ્યની ગતિ, દેવતાની ગતિ, સિદ્ધની ગતિ. પદ્યા જે જાતુ તે ગતિ અને આગઝ કહેતા જેમાથી આવયુ તે
 આગતિ ચ્યાર—નરકનો, તિર્યચની, મનુષ્યની, દેવતાની ૪-૨૪. ચેર કહેતા નિથે એ બે ગાથાનો અર્થ કહ્યો,
 હવે પ્રાણ દશ, પાચ શ્રીના પાચ પ્રાણ, શ્રોતેંદ્રિ ૧, ચતુરેંદ્રિ ૨, ઘ્રાણેંદ્રિ ૩, રસેંદ્રિ ૪, સ્પર્શેંદ્રિ ૫, મન
 બલ ૬, વચનબલ ૭, કાયબલ ૮, આસોશ્વાસ ૯, આઝશુ એ ૧૦ એ પચરિસ દ્વાર કહ્યા. ૨૫. હવે ચોવિસ
 ઢઢકના નામ કહેછે—પહેલો નારકીનો ઢઢક, તે સાત નરકના નામ કહે છે—પહેલી ઘમા ૧, વીજી વસા ૨,
 ત્રીજી સીલા ૩, ચોથી અજળા ૪, પાચમી રિટા ૫, છઠી મધા ૬, સાતમી માધવઈ ૭; એ સાત નરકના
 નામ કહ્યા. હવે સાતના ગોત્ર કહે છે—૧. રતનપ્રમા, ૨. સકર પ્રમા, ૩. વાલુપ્રમા, ૪. પકપ્રમા, ૫. ધુમ
 પ્રમા, ૬. છઠી તમપ્રમા, ૭. તમતમા પ્રમા. એ સાત પઢીને એક ઢઢક થયો. ૧. હવે દશ ભવનપતિના દસ

દંડક તેહના નામ કહેછે-૧. અસુરકુમાર, ૨. નાગકુમાર, ૩. સોવનકુમાર, ૪. વિઝુકુમાર, ૫. અધિકુમાર, ૬. દિપકુમાર, ૭. ઉદહિકુમાર, ૮. દિસાકુમાર, ૯. પવનકુમાર, ૧૦. ધણિતકુમાર. એવં અગિયાર દંડક થયા. ૧૧. હવે પાંચ સ્થાવરના પાંચ દંડક કહેછે-ઈંદિયાવરકાય, વંમીયાવરકાય, સપીયાવરકાય, સુમતિયાવરકાય, પયાવચયાવરકાય. એ નામ કહ્યા. હવે ગોત્ર કહેછે-પૃથવીકાય, અપકાય, તેડકાય, વાડકાય, વળસડકાય. એવં સોલ દંડક થયા ૧૬. હવે ત્રણ વિગલેંદ્રિના ત્રણ દંડક કહેછે-વેંદ્રિ, તેરિંદ્રિ, ચલ્લરિંદ્રિ એવં ઊગળીસ દંડક થયા ૧૯. હવે વિસમો તિર્યંચ પચેંદ્રિનો દંડક કહેછે. તિર્યંચ પચેંદ્રિના પાંચ ભેદ-જલચર, થલચર, ઊરપર, ઘુજપર, રેવચર. હવે જલચર તે કેહને કહિયે. જે જલમાં ચાલે તેહને જલચર કહિયે. તેહના અનૈક ભેદ-મછ, કછ, ગાહા, મગર, સુસુમાર પ્રમુખ ૧. હવે થલચર તે કેહને કહિએ. જે થલ પૃથ્વીપર ચાલે તેહને થલચરં કહિયે. તેહના ચ્યાર ભેદ. એગસુરા, દુસુરા, ગંડીપયા, સળપયા. એગસુરા તે ઘોડા, સ્વર પ્રમુખ, દુસુરા તે ગાય, ખેસ પ્રમુખ, ગંડીપયા તે સુંહાલા પગ, સોનીની અહિરણને ઘાંટે પગ, તે હાથી, ગેંડા પ્રમુખ, સળપયા તે નોહોરાલા જીવ. તે સિંહ, વાઘ, ચિત્રા, કુતરા, વિલાડા, પ્રમુખ ૨, ઊરપર તે કેહને કહિયે-હડયા-ખર ચાલે તે સર્પની જાત. તેહના બે ભેદ. એક ફેળ માંડે ને એક ફેળ ન માંડે ૩. ઘુજપર સર્પ તે કેહને કહિયે ઘુજાએ તથા હડયાખર ચાલે તે ઘુજપર સર્પ. તેહના અનૈક ભેદ. નોલ કોલ, કાર્કીડા, ગોહ, ઊંદર, રસીસકોલી

પ્રમુખ ૪. સ્વેચર તે કેહને કહીયે જે આકાસો ચાલે તે પક્ષીની જાતિ, તે પક્ષીના ચ્યાર ભેદ
 ચરમપક્ષી, રોમપક્ષી, વિતતપક્ષી, સમુગપક્ષી, ચરમપક્ષી તે ચામડાની પાલ તે છાપા, વાગુલ પ્રમુખ ૧, રોમ-
 પક્ષી તે રોમરાયની પાલ. તે સુઢા ચરકલા પારેવા પ્રમુખ. ૨. એ બે પક્ષી અઢીદ્વીપમાહે અને વાહિર છે, વિતત
 પક્ષી તે પોહોઢીજ રહે પાલ જેહની તે વિતત પક્ષી કહિયે ૩, સમુગ પક્ષી તે ઢાઘડાની પેરે શીઢી રહે પાલ
 જેહની તે સમુગ પક્ષી. એ બે પક્ષી અઢી દ્વિપ વાહરેજ છે. એ પાલ તિર્યચ પચેંદ્રિ સમુછિમ ને ગર્ભજ જાણવા. એ
 વિસમો તિર્યચ પચેંદ્રિનો ઢઢક થયો ૨૦. હવે એકવિસમો મનુષ્ય પચેંદ્રિનો ઢઢક કહેછે. તે મનુષ્ય પચેંદ્રિના
 ચ્યાર ભેદ. પદર કર્મધુમિના મનુષ્ય ૧, ત્રીસ અકર્મધુમિના મનુષ્ય ૨, છપન્ન અતરદ્વીપના મનુષ્ય ૩, ચઢદ
 સ્થાનકના સમુછિમ મનુષ્ય ૪, એવ એકસો એક ક્ષેત્રના ગર્ભજ મનુષ્ય અપર્યાપ્તા, એકસો એક પર્યાપ્તા, ને એક
 સો એક સમુછિમ મનુષ્ય અપર્યાપ્તા એવ ત્રણસેં ત્રણ ભેદનો એકવિસમો મનુષ્યનો ઢઢક થયો ૨૧. હવે વાવિ-
 સમો વાણવ્યતરનો ઢઢક કહેછે. તેહની સોલ જાતિ-પિશાચ ૧, ભૂત ૨, જક્ષ ૩, રાક્ષસ ૪, કિંનર ૫, કિં-
 પૂરુષ ૬, મહોરગ ૭, ગધર્વ ૮, આણપની ૯, પાણપની ૧૦, ઇસીવાઈ ૧૧, મૃદ્વાઈ ૧૨, કદિપ ૧૩, મહા-
 કદિપ ૧૪, કોહડ ૧૫, પયગદેવ ૧૬, ઇતિ વાવિસમો ઢઢક સપૂર્ણ ૨૨. હવે ત્રેવિસમો જ્યોતીષીનો ઢઢક
 કહેછે. તેહની ઢસ જાતિ-ચંદ્રમા, ૧, સૂર્ય ૨, ગ્રહ ૩, નક્ષત્ર ૪, તારા ૫, એ પાલ ચર તે અઢિદ્વિપ માયે છે

અને પાંચ સ્થિર તે અહિંદ્રીપ વાહિર છે. એવં દસ જાત. બે ચંદ્રમા ને બે સૂર્ય જંબુદ્વિપ મધ્યે છે. ચાર ચંદ્રમા, ચાર સૂર્ય લવણ મધ્યે છે, વાર ચંદ્રમાં, વાર સૂર્ય ધાતકીચંદ્ર મધ્યે છે, વેતાલિસ ચંદ્રમા, વેતાલીસ સૂર્ય કાલોદાધિ સહુદ્ર મધ્યે છે. વહુતેર ચંદ્રમા, વહુતેર સૂર્ય પુષ્કરાર્દદ્વિપ મધ્યે છે. એવં સર્વ મળીને મનુષ્ય ક્ષેત્રમાં એકસો વત્રીસ ચંદ્રમા, એકસો વત્રીસ સૂર્ય પરિવાર સહિત ચર છે. પરિવાર તે જિહાં એક ચંદ્રમાં, એક સૂર્ય તિહાં અઠાસી ગ્રહ, અઠાવિસ નક્ષત્ર, હાસઠ હજાર નવસે પંચ્યોતેર કોડાકોડ તારા, એવં સર્વ ચંદ્રમા સૂર્યનો પરિવાર ગણવો. અસંખ્યાતા ચંદ્રમા અસંખ્યાતા સૂર્ય પરિવાર સહિત મનુષ્યક્ષેત્ર વાહેર અસંખ્યાતા દ્વિપ સમુદ્રમાંહી સ્થિર છે. એવં દસ જાતનો ત્રેવિસમો જ્યોતિષીનો દંડક થયો. ૨૩. હવે ચોવિસમો વૈમાનિકનો દંડક કહેહે, તેહના છવિસ ભેદ છે—વાર દૈવલોક, નવ ગ્રેવેયક, પાંચ અનુત્તર વિમાન, એવં છાવિસ. હવે તેહના નામ કહેહે, સુધર્મ ૧, હશાન ૨, સનંતકુમાર ૩, માહેંદ્ર ૪, બ્રહ્મલોક ૫, લંતક ૬, મહાસુક્ર ૭, સહસાર ૮, આણત ૯, પ્રાણત ૧૦, આરણ ૧૧, અનુય ૧૨, એ વાર દેવલોકના નામ કહ્યા. હવે નવ ગ્રેવેયકના નામ કહે છે, મહે ૧, સુમહે ૨, સુજાએ ૩, સુમાણસે ૪, પીયંદસણે ૫, સુદંસણે ૬, આમોહે ૭, સુપદિવદ્દે ૮, જસોધરે ૯, એ નવ ગ્રેવેયકના નામ કહ્યા. હવે પાંચ અનુત્તર વિમાનના નામ કહે છે—વિજય ૧, વિજયંત ૨, જયંત ૩, અપરાજિત ૪, સર્વાર્થ સિદ્ધ ૫, એ પાંચ અનુત્તર વિમાનના નામ કહ્યા. એ છવિસ ભેદનો વૈમાનિકનો દંડક થયો.

૨૪. હવે પનર પરમાધામીના નામ કહે છે-અર ૧ અરસ ૨, સામ ૩, સવલ ૪, રુદ્ર ૫, વૈરુદ્ર ૬, કાલ ૭, મહાકાલ ૮, અસીપત્ર ૯, ધનુષ ૧૦, કુમ્ભ ૧૧, વાલુ ૧૨, વેતરણી ૧૩, સ્વરસ્વર ૧૪, મહાગ્રોપ ૧૫, એ પન્નર પરમાધામી તે અસુરકુમારમા ભજ્યા હવે દસ જાતિના જમકા તેહના નામ કહે છે-આણજમકા ૧, પાણજમકા ૨, લયણજમકા ૩, સયણજમકા ૪, વચ્ચજમકા ૫, પુફજમકા ૬, પલ્લજમકા ૭, વીજજમકા ૮, વિજુજમકા ૯, જીવીયતજમકા ૧૦. એ દસ જાતિના જમકા દેવતા તે વાણવ્યતરમા ભજ્યા ૩, કિલ્લિ-ગીના નામ-ત્રણ પલ્યા ૧, ત્રણ સાગરિયા ૨, તેરસાગરિયા ૩ એ ત્રણ કિલ્લિવિપી દેવલોક અતરનિવાસી માટે વિમાનીકમા ભજ્યા. નવ લોકાતિકના નામ કહે છે-સારસ્વત ૧, આદિત્ય ૨, વિન્દી ૩, વરુણ ૪, ગદતોયા ૫, તોસીયા ૬, અગાવાહા ૭, અગીચા ૮, રિઠા ૯. એ નવ લોકાતિક વપલોકવાસી માટે ઉત્તમ વૈમાનિકમા ભજ્યા. ઇતિ ચોવિસ દહકના નામ કહ્યા ૨૪. હવે સાત કોડી બોહોત્તેર લાચ ભવનપતિના ભવન છે, ચોરાસી લાચ નરકાવાસા છે, અસખ્યાતા વાણવ્યતરના નગર છે, અસખ્યાતા જ્યોતિષીના વિમાન છે, અસખ્યાતી રા-જ્યધાર્ના દ્વીપા જ્યોતિષીના છે. ચોરાસી લાચ સત્તાણુ હજાર ત્રેવીસ વિમાન વૈમાનિકના છે સખ્યાતા ઘાસ મનુષ્યના છે. શેપ દહક નવના અસખ્યાતા અસરયાતા ગાસ છે. તે સર્વ વર્ણવ અન્ય સિદ્ધાંતાદિકથી જાણવો. ૨૪. હવે સિદ્ધસિલાના વાર નામ કહે છે-ઇસિતિયા ૧, ઇસિપભારાતિયા ૨, તણુતિવા ૩, તણુતણુતિવા ૪,

सिधितिवा ५, सिद्धालएतिवा ६, मुतितिवा ७, मुत्तालएतिवा ८, लोयगेतिवा ९, लोगथुभि यातिवा १०, लोगपडिवोहेतिवा ११, सवपाणभुय जीव सत्त सुहावहेतिवा १२, ए वार मोक्षना नाम कथा. ए नामद्वार किंचित् मात्र संपूर्ण १. हवे चोविस द्वार ते चोविस दंडक उपरे उतारवा ते कहेछे. पेहलो नारकीनो दंडक ते मांहे शरीर त्रण-वैक्रेय, तैजस, कार्पण. अवघेणा भवधारणि शरीरनी जघन्य अंगु० असं०, उ० पांचसे धनुपनी, अने उत्तर वैक्रेय शरीरनी, ज० अंगु० संख्या०, उ० हजार धनुपनी, पेहेली नरके ज० अंगु० असं०, उ० पोणा आठ धनुज्य ने छ अंगुलनी, अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० साडाप-
नर धनुप ने वार अंगुलनी, बीजी नरके ज० अंगु० असं०, उ० साडापनर धनुज्य ने वार अंगुलनी, अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० सवा एकत्रिस धनुपनी. बीजी नरके ज० अंगु० असं०, उ० सवाएकत्रिस धनुपनी, अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या, उ० साडीवासठ धनुपनी. चोथी नरके ज० अंगु० असं०, उ० साडीवासठ धनुपनी, अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० सवासो धनुपनी. पांचमी नरके ज० अंगु० असं०, उ० सवासो धनुपनी, अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० अढीसे धनुपनी. छठि नरके ज० अंगु० असं०, उ० अढीसे धनुपनी, अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, उ० पांचसे धनुपनी. सातमी नरके ज० अंगु० असं०, उ० पांचसे धनुपनी, अने

ઉત્તર વૈક્રેય કરે તો જ૦ અગુ૦ સહ્યા૦, ૩૦ હજાર ધનુષની. સઘયણ કહેતા નારકી અસઘેળી, સઠાણ
 નારકીને એક ઢુઢ સઠાણ. કપાય ચ્યારે-ક્રોધ, માન, માયા ને લોભ, પળ નારકીને ક્રોધ ઘણો. સજ્ઞા
 ચ્યારે-આહારસજ્ઞા, ભયસજ્ઞા, મૈથુનસજ્ઞા, પરિગ્રહસજ્ઞા પળ નારકીને ભય ઘણો. લેસ્યા નારકીને ત્રણ સમુચ્ચય.
 પેહેલી ને ત્રીજી નરકે એક કાપુત લેસ્યા, ત્રીજી નરકે બે લેસ્યા-કાપુત ઘણી અને નીલ ધોડી. ચોથી નરકે
 એક નીલલેસ્યા. પાંચમી નરકે બે લેસ્યા. નીલ ઘણી અને કુળ્ળ થોડી, છટ્ટી નરકે એકલી કુળ્ળ લેસ્યા.
 સાતમી નરકે મહાકુળ્ળ લેસ્યા. ઇંદ્રિ પાંચ-ત્રોતેંદ્રિ ૧, ચક્ષુઇંદ્રિ ૨, ઘ્રાણેંદ્રિ ૩, રસેંદ્રિ ૪, સ્પર્શેંદ્રિ ૫,
 સમુદ્યાત ચ્યાર-વેદની, કપાય, મારણાતિકરને વૈક્રેય. સનિ કહેતા પેહેલી નરકે સજ્ઞી અસજ્ઞી બે હોય. બીજીથી
 માઢી સાતમી નરક સુધી એકલા સજ્ઞી છે. વેદ નારકી ને એક તે નપુસક વેદ. નારકીને ૫ પર્યા, માપા મન
 મેળા ગાયે. નારકીને દ્રષ્ટિ ત્રણ- સમકીતદ્રષ્ટિ, મિથ્યાદ્રષ્ટિ, અને સમા મિથ્યાદ્રષ્ટિ. નારકીને ત્રણ દર્શન ચક્ષુ-
 દર્શન, અચક્ષુદર્શન, અવધિદર્શન. નારકીને ત્રણ જ્ઞાન-મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન. નારકીને અજ્ઞાન ત્રણ,
 મતિઅજ્ઞાન, શ્રુત-જ્ઞાન, વિભગ જ્ઞાન. નારકીને જોગ ઇગ્યાર ચ્યાર મનના, ચ્યાર વચનના, ત્રણ કાયાના, તે
 વૈક્રેય, વૈક્રેયનો મિશ્ર ને કાર્મણ કાય જોગ. એવ ઇગ્યાર જોગ. ઉપયોગ નવ ત્રણ જ્ઞાન, ત્રણ અજ્ઞાન, ત્રણ દર્શન,
 એવ નવ. તહા તેમજ આહાર લે તો જઘન્ય ઉત્કૃષ્ટ છ દિસનો આહાર લે, તે બે પ્રકારનો ડજ આહાર ને રોમ-

આહાર તે પળ અશુભ, તે પળ અર્ચત, ઉઘવાય તે આવીને ઉપજે. પેહલી નરકે વે દંડકના તે મનુષ્ય ગર્ભજ અને તિર્યચગર્ભજ ને સમુહિમ એ વે દંડકના આવીને ઉપજે, અને વીજીથી માંડીને સાતમી સુધી ગર્ભજતિર્યચ અને ગર્ભજ મનુષ્યના આવીને ઉપજે. સ્થિતિ પેહલી નરકે જઘન્ય દસ હજાર વર્ષની, ઉત્કૃષ્ટી એક સાગરની, વીજી નરકે જ૦ એક સાગરની, ઉ૦ ત્રણ સાગરની; ત્રીજી નરકે જ૦ ત્રણ સાગરની, ઉ૦ સાત સાગરની, ચોથી નરકે જ૦ સાત સાગરની ઉ૦ દસ સાગરની, પાંચમી નરકે જ૦ દસ સાગરની, ઉ૦ સતર સાગરની, છઠી નરકે જ૦ સત્તર સાગરની, ઉ૦ વાવીસ સાગરની, સાતમી નરકે જ૦ વાવીસ સાગરની. સમોહિયા મરણ અને અસમોહિયા મરણ વે મરણ છે. ચવ તે નારકી ચવિને પેહલીથી છઠી સુધિના વે દંડકમાં જાય. મનુષ્ય ને તિર્યચમાં જાય અને સાતમી નરકનો એક દંડક માટે તિર્યચમાં જાય. ગદ્ કહેતાં પેહલીથી માંડી છઠી સુધિના નારકી મરીને વે ગતીમાં જાય તે મનુષ્ય ને તિર્યચમાં જાય. આવે પણ વે ગતિનો મનુષ્ય ને તિર્યચનો. સાતમી નરકના નારકી વે ગતિમાંથી આવે-મનુષ્ય ને તિર્યચ ને જાય એક તિર્યચની ગતિમાં. પ્રાણ દસ લાખે. જોગ ત્રણ-મન, વિચન ને કાયાના એ ત્રણ. એ પ્રથમ દંડક નારકીનો સંપૂર્ણ થયો. ૧.

હવે દસ ભવનપતિના દસ દંડક તેમાં શરીર ત્રણ વૈક્રેય, તેજસ અને કાર્મણ. અવધેણા ભવનપતિની જઘન્ય અંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ, ઉત્કૃષ્ટી સાત હાથની અને ઉત્તર વૈક્રેય કરે તો જઘન્ય અંગુલનો સંખ્યા-

તમો ભાગ ઉત્કૃષ્ટી લાખ જોજનની. સઘેળ નથી. સઠાળ એક સમચરસ સઠાળ. કપાય ચારે પળ દેવતાને
 લોખ ઘણો સજ્ઞા ચારે પળ દેવતાને પરિગ્રહ સજ્ઞા ઘણી. લેસ્યા ચાર કૃષ્ણલેશ્યા, નીલલેશ્યા, કાપુતલેશ્યા,
 તેજુલેશ્યા. રૂદ્રી પાંચે છે. સમુદ્ધાત પાંચ-વેદની, કપાય, મરણાતિરુ, વૈક્રેય ને તેજસ સજ્ઞી, અસજ્ઞી બે જાણવા.
 વેદ વે-સ્ત્રી ને પુરુષ. પ્રજા ૫-ભાષા મન મેલા વાધે, દ્રષ્ટિ ત્રણ, દર્શણ ત્રણ. કેવલદર્શન એક નહી. જ્ઞાન
 ત્રણ-મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન. અજ્ઞાન ત્રણ-મતિ અજ્ઞાન, શ્રુતઅજ્ઞાન, વિભગજ્ઞાન જોગ રૂપાર-ચાર
 મનના, ચાર વચનના, ત્રણ કાયાના, વૈક્રેય વૈક્રેયનો મિશ્ર. કાર્મણ કાયજોગ એવ રૂપાર. ઉપયોગ નવ-ત્રણ
 જ્ઞાન, ત્રણ અજ્ઞાન, ત્રણ દર્શન. એવ નવ. તહા નેમજ આહાર લે. જઘન્ય અને ઉત્કૃષ્ટો છ દિશનો આહાર લે.
 વઢી વે પ્રકારે આહાર લે ઉજ આહાર ને રોમ આહાર તે પળ શુભ, તે પળ અચેત આહાર. ઉવવાય તે આવીને
 ઉપજે. વે દંડકનો મનુષ્ય ને તિર્યચનો આવીને ઉપજે. સ્થિતિ ભવનપતિમા દક્ષિણ દિશના. અસુરકુમારની જ.
 દશહજાર વર્ષની, ઉ. એક સાગરની. તેની દેવીની જ. દસ હજાર વર્ષની. ઉ. સાડા ત્રણ પલ્યોપમની તેના
 નવનીકાયના દેવતાની જ. દશ હજાર વર્ષની, ઉ. દોઢ પલ્યોપમની. તેની દેવીની જ. દશ હજાર વર્ષની,
 ઉ. પોળા પલ્યની. ઉત્તર દિશના અસુરકુમારની સ્થિતિ જ. દશ હજાર વર્ષની, ઉ. એક સાગર શાક્ષેરાની.
 તેની દેવીની જ. દશ હજાર વર્ષની, ઉ. સાડા ચાર પલ્યોપમની. તેના નવનિકાયના દેવતાની જ. દશ

હજાર વર્ષની, ૩૦ વે પલ્યોપમ દેશે ઊંળી. તેની દેવીની જ૦ દશ હજાર વર્ષની, ૩૦ એક પલ્યોપમ દેસે ઊંળીની. સમોહિયા મરણ અને અસમોહિયા મરણ. એ વે મરણ લાભે. ચવણ તે ચવિને પાંચ દંડકમાં જાય-પૃથ્વી, પાણી, વનસ્પતિ, મનુષ્ય ને તિર્થંચ એ પાંચમાં જાય. ગઈ કહેતા મરીને વે ગતિમાં જાય-મનુષ્ય ને તિર્થંચમાં. આગઈ તે આવે પણ વે ગતિનો. મનુષ્ય ને તિર્થંચનો. પ્રાણ દશ લાભે. જોગ ત્રણ. ઇતિ દસ ભવનપતિના દશ દંડક સંપૂર્ણ ॥ ૧૧ ॥

હવે પાંચ સ્થાવરના પાંચ દંડક કહે છે--પૃથ્વી ૧, પાણી ૨, તેડ ૩, વનસ્પતિ ૪, એ ચાર અને શરીર ત્રણ ઉદારિક, તેજસ ને કાર્મણ અને વાડને શરીર ચાર ઉદારિક, વૈક્રેય, તેજસ ને કાર્મણ. અવધેણા પૃથ્વી, પાણિ, તેડ, વાડ એ ચારેની જઘન્ય ને ઉત્કૃષ્ટી અંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ, અને વનસ્પતિની જઘન્ય અંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ ઉત્કૃષ્ટી હજાર જોજનની ક્ષાક્ષેરી કમલ પ્રસુલની. સંધેણ એક છેવડ, સંઠાણ એક હુંડ. પાંચેનાં સંઠાણ કહે છે. પૃથ્વીનું સંઠાણ મસુરની ઢાલ તથા ચંદ્રમાને આકારે ૧. પાણીનું સંઠાણ પાણીના પરપોટાને આકારે ૨. તેડનું સંઠાણ સોયના ભારાને આકારે ૩. વાયરાનું સંઠાણ ધજાપતાકાને આકારે ૪. વનસ્પતિનું સંઠાણ નાના પ્રકારનું ૫. કપાય ચારે. સંજ્ઞા ચારે. લેશ્યા પૃથ્વી, પાણી, વનસ્પતિ એ ત્રણને અપર્યાપ્તા વેળા ચાર પહેલી, અને પાંચેને લેશ્યા ત્રણ પહેલી. ઇંદ્રિ એક કાયાની. સમુદયાત પૃથ્વી,

પાણી, તેડ ને વનસ્પતિ એ ચારને ૩. વેદની કપાય મારણાતિક. અને વાયરાને સમુદ્ધાત ચાર વૈક્રેયની વધી. સજી તે પાંચે ધાવર અસજી. વેદ એક નપુસક. પર્યા પાંચે ને ચાર આહાર પર્યા, શરીરપર્યા, શ્વાસો-શ્વાસપર્યા. દષ્ટિ એક મિથ્યાત્વ. દર્શન એક અચક્ષુદર્શન, જ્ઞાન નથી. અજ્ઞાન એ મતીઅજ્ઞાન, શ્રુતઅજ્ઞાન. જોગ પૃથ્વી, પાણી, તેડ, વનસ્પતિ એ ચાર ને જોગ ત્રણ ઉદારિક ૧, ઉદારિકનો મિશ્ર ૨, કાર્મણ કાયજોગ ૩, અને વાયરાને જોગ પાંચ વૈક્રેય, વૈક્રેયનો મિશ્ર, એ એ વધ્યા. ઉપયોગ ત્રણ. એ અજ્ઞાન. એક અચક્ષુ દર્શન એ ત્રણ તદ્વા તેમજ આહાર લે જ૦ ત્રણ દિશનો, ૩૦ છ દિસનો તે વળી એ પ્રકારનો ઉજ ને રોમ આહાર કરે. ૧ ફળ વર્જિને તે પળ ૩ પ્રકારનો સચેત, અચેત ને મિશ્ર. જીવવાય તે આવીને ઉપજે. પૃથ્વી, પાણી ને વનસ્પતિમા ત્રેવિસ દડકના એક નારકી વર્જિને અને તેડ વાડમા દશ દડકના આવીને ઉપજે. પાંચ ધાવર ત્રણ વિગલેંદ્રિ મનુષ્ય ને તિર્યચ એવ દર્શની સ્થિતિ પૃથ્વીની જ૦ અતર્મુહુર્તની ૩૦ ચાવિસ હજાર વર્ષની. ૧, પાણીની જ૦ અતર્મુહુર્તની ૩૦ સાત હજાર વર્ષની ૨, તેડની જ૦ અતર્મુહુર્તની ૩૦ ત્રણ અહોરાત્રિની ૩, વાયરાની જ૦ અતર્મુહુર્તની ૩૦ ત્રણ હજાર વર્ષની ૪ વનસ્પતિની જ૦ અતર્મુહુર્તની, ૩૦ દસ હજાર વર્ષની. સમોહિયા મરણ અને અસમોહિયા મરણ એ એ મરણ છે. ચવન તે ચવિને પૃથ્વી પાણી ને વનસ્પતિ દસ દડકમા જાય. પાંચ ધાવર, ત્રણ વિગલેંદ્રિ, મનુષ્ય ને તિર્યચમા જાય. અને તેડ, વાડ, નવ દડકમા જાય. પાંચ ધાવર

त्रण विगलेंद्रि ने तिर्यंच ए नव गइ कहेता ते मरीने पृथवी, पाणी ने वनस्पति वे गतिमां जाय. मनुष्य ने तिर्यंचमां, अने तेउ वाउ एक गतिमां जाय ते तिर्यंचमां. आगइ ते आवे पृथवी, पाणी ने वनस्पतिमां त्रण गतिनो आवे-देवता, मनुष्य ने तिर्यंचनो, अने तेउ वाउमां वे गतिनो आवे-मनुष्य ने तिर्यंचनो. प्राण पांचे ने चार एक इंद्रियणुं १, कायवल २, श्वासोश्वास ३, आउखुं ४. जोग एक कायजोग. इति पांच थावरना पांच दंडक संपूर्ण १६.

हवे त्रण विगलेंद्रियना ३ दंडक कहे छे. वेइंद्रि, तेइंद्रि, चौरिंद्रिमां शरीर त्रण-उदारिक, तेजस, कर्मण अवघेणा वे इंद्रिमी ज० अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उ० वार जोजननी. तेइंद्रिनी ज० अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उ० त्रण गाउनी. चउरिंद्रिनी ज० अंगुलनो असंख्यातमो भाग, उ० च्यार गाउनी. संघेण एक छेवहु. संघाण एक हुंड, कपाय चारे, संज्ञा चारे, लेइया त्रण पेहेली. इंद्रि वेइंद्रिने वे-काया १, जिभ २. तेइंद्रिने इंद्रि त्रण-नासिका वधी. चउरिंद्रिने इंद्रि चार-आंख वधि. समुद्घात त्रण-वेदनी, कपाय ने मारणांतिक ए त्रण. संज्ञीके ते असंज्ञी. वेद एक नपुंसक. पर्या पांच-मन नही. द्रष्टि वे-समकित द्रष्टि ने मिथ्यातद्रष्टि. दर्शन वेइंद्रि तेइंद्रिने एक अचक्षुदर्शन. चउरिंद्रिने वे दर्शन-चक्षुदर्शन ने अचक्षुदर्शन. ज्ञान वे-मतिज्ञान ने श्रुत-ज्ञान. अज्ञान वे-मति ने श्रुत. जोग चार-उदारिक १, उदारिकनो मिश्र २, कर्मण कायजोग ३, व्यवहार

વચન ૪. ઉપયોગ વેદ્રિ તેદ્રિને પાચ. વે જ્ઞાન, વે અજ્ઞાન, એક અચક્ષુર્દર્શન એ પાચ. ચરિંદ્રિને ઉપયોગ છ.
 વે જ્ઞાન, વે અજ્ઞાન, વે દર્શન એ છ. તદ્વા રહેતા તેમજ આહાર લે. જઘન્ય અને ઉત્કૃષ્ટો છ દિસનો આહાર લે.
 તથા ત્રણ પ્રકારનો આહાર લે. ડજ ૧, રોમ ૨, ને ફેવલ ૩. ડવવાય તે આવીને ડપજે-દશ દઢકના, પાચ
 સ્થાપર, ત્રણ વિગલેંદ્રિ, મનુષ્ય ને તિર્યચ એ દસ સ્થિતિ વેદ્રિની જઘન્ય અતર્મુહૂર્તની, ઉત્કૃષ્ટિ વાર વર્પની,
 તેદ્રિની જઘન્ય અતર્મુહૂર્તની, ઉત્કૃષ્ટી ડગણપચાસ દિવસની. ચરિંદ્રિનીજ૦ અતર્મુહૂર્તની ઉત્કૃષ્ટી છ મહિનાની.
 સમોહિયા મરણ અને અસમોહિયા મરણ વે છે. ચવણ તે ચવિને જાય દસ દઢકમા-પાચ સ્થાપર, ત્રણ વિગ-
 લેંદ્રિ મનુષ્ય ને તિર્યચમા જાય. ગડ તે મરીને વે ગતિમા જાય.-મનુષ્ય ને તિર્યચમા. આગડ તે આવે ણ વે ગતિ-
 નો-મનુષ્ય ને તિર્યચનો. વેદ્રિને છ પ્રાણ-વે દ્રિના વે પ્રાણ, કાયવલ, શ્વાસોશ્વાસ, આડચુ, વચન એ છ.
 તેરિંદ્રિને સાત પ્રાણ-તે નાસિકા વધી. ચરિંદ્રિને આઠ પ્રાણ તે આલ્ વધી. જોગ વે-વચનજોગ ને કાયા-
 જોગ. ઇતિ ત્રણ વિગલેંદ્રિના ત્રણ દઢક સપૂર્ણ ૧૯.

હવે વીસમો તિર્યચ પચેંદ્રિનો દઢક કહે છે. પાંચે સમુર્છિમને શરીર ત્રણ-ઉદારિક, તેજસ ને કાર્મણ. અને
 ગર્ભજને ચાર શરીર તેમા વૈક્રેય રમ્યુ. અવધેના પાચની રહેછે-હવે જલચર સમુર્છિમ ને ગર્ભજની જ૦ અગુ૦
 અસ૦, ડ૦ હજાર જોજનની. સ્થલચર સમુર્છિમની જ૦ અગુ૦ અસ૦, ડ૦ પ્રત્યેક ગાડની. ગર્ભજની જ૦

अंगु० असं०, उ० छ गाउनी. उरपर सर्प समुच्छिमनी ज० अंगु० असं०, उ० प्रत्येक जीवननी, अने गर्भ-
जनी ज० अंगु० असं०, उ० हजार जीवननी. सुजर सर्प समुच्छिमनी ज० अंगु० असं० उ० प्रत्येक धनुषनी.
गर्भजनी ज० अंगु० असं०, उ० प्रत्येक गाउनी. सेचर समुच्छिमने गर्भजनी ज० अंगु० असं०, उ० प्रत्येक धनुषनी.
जने छ संघेण. संठाण समुच्छिमने एक हुंड. गर्भजने छ संठाण. कपाय चारे पण तिर्यचने माया घणी. संज्ञा
चारे पण तिर्यचने आहार संज्ञा घणी. लेइया समुच्छिमने एक हुंड. गर्भजने छ संठाण. कपाय चारे पण तिर्यचने माया घणी. संज्ञा
घात समुच्छिमने त्रण. वेदनी, कपाय ने मारणांतिक, अने गर्भजने समुद्धात पांच-वेदनी, कपाय, मारणांतिक, वैक्रेय
ने तेजस. समुच्छिम असंज्ञी, गर्भज संज्ञी. वेद एक नपुंसक समुच्छिमने, गर्भजने त्रण वेद. पर्या समुच्छिमने पांच,
मन नही अने गर्भजने पर्या छ. द्रष्टि समुच्छिमने बे समकित ने मिथ्यात. गर्भजने त्रण द्रष्टि. दर्शन समुच्छिमने
बे-चक्षुदर्शन ने अचक्षुदर्शन. गर्भजने त्रण दर्शन. ज्ञान समुच्छिमने बे-मतिज्ञान, श्रुतज्ञान. गर्भजने त्रण ज्ञान.
अज्ञान समुच्छिमने बे-मति अज्ञान ने श्रुतअज्ञान. गर्भजने त्रण अज्ञान. जोग समुच्छिमने चार उदारिकना बे.
कार्मण, व्यवहार वचन. गर्भजने तेर जोग आहारकना बे नही. उपयोग समुच्छिमने छ. बे ज्ञान, बे अज्ञान, बे
दर्शन. गर्भजने नव उपयोग-त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शन, तेमज जघन्य उत्कृष्टो छ दिसनो आहार ले.

તથા ઉજ રોમ ને કવલ એ ત્રણ પ્રકારે આહાર લે પણ સચેત અચેત ને મિથ. સ્વવાય તે આવીને ઉપજે, સમુ-
 ઈમમા દસ દડકના, પાંચ સ્થાવર, ત્રણ વિગલેદ્રિ મનુષ્ય ને તિર્યચ. ગર્ભજમા ચોવિસે દડકના આવીને ઉપજે.
 સ્થિતિ જલચર સમુઈમને ગર્ભજની જ૦ અત૦, ૩૦ પૂર્વ ક્રોડની, થલચર સમુઈમની જ૦ અત૦ ૩૦ ચઢરા-
 સી હજાર વર્ષની અને ગર્ભજની જ૦ અત૦ ૩૦ ત્રણ પલ્યોપમની. ઊપર સર્પ સમુઈમની જ૦ અત૦ ૩૦ ત્રેપન
 હજાર વર્ષની, અને ગર્ભજની જ૦ અત૦, ૩૦ પૂર્વ ક્રોડની. ધ્રુવપર સર્પ સમુઈમની જ૦ અત૦, ૩૦ વેંતાલિસ
 હજાર વર્ષની અને ગર્ભજની જ૦ અત૦ ૩૦ પૂર્વ ક્રોડની. સ્વેચર સમુઈમની જ૦ અત૦, ૩૦ વોહોતેર હજાર વર્ષની.
 અને ગર્ભજની જ૦ અત૦, ૩૦ પલ્યોપમનો અસખ્યાતમો ભાગ. સમોહિયા મરણ ને અસમોહિયા મરણ એ બે
 મરણ છે. ચત્રણ તે ચવીને. સમુઈમ જાય તો વાવિસ દડકમા. જ્યોતિષિ ને ત્રિમાનીકમા જાય નહી, અને ગર્ભજ
 ચઢરિસે દડકમા જાય મહા તે સમુઈમ મરીને ચ્યાર ગતિમા જાય, અને ગર્ભજ પણ ચાર ગતિમા જાય. આગદ
 તે આવે સમુઈમમા બે ગતિનો મનુષ્ય ને તિર્યચનો, અને ગર્ભજમા ચાર ગતિનો આવે. પ્રાણ સમુઈમને નવ, મન
 નહી. અને ગર્ભજને પ્રાણ દશે લાભે જોગ સમુઈમને બે-કાયાજોગ ને વચનજોગ, અને ગર્ભજને ત્રણ જોગ-મન
 વચન ને કાયજોગ, इति विसमो दडक सपूर्ण. २०.

હવે એકવિસમો મનુષ્યનો દડક કહેછે, તેમા સમુઈમ મનુષ્યમા શરીર ત્રણ-ઉદારિક, તેજસ ને કાર્મણ.

જુગલીયામાં શરીર ત્રણ તેહજ. પનર કર્મભૂમિના મનુષ્ય ગર્ભજમાં શરીર પાંચ લાભે. અવગ્રેણા સમુલ્લિમની જાન્ય ને ઉત્કૃષ્ઠી અંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ, અને ગર્ભજ મનુષ્યની ભરતર્ફિરવતમાં આરાને મેલે જાળવી. પેહેલે આરે વેસતા ત્રણ ગાડની, ઉતરતા વે ગાડની, વીજે આરે વેસતા વે ગાડની, ઉતરતા એક ગાડની, ત્રીજે આરે વેસતા એક ગાડની, ઉતરતા પાંચસે ધનુપની, ચોથે આરે વેસતા પાંચસે ધનુપની, ઉતરતા સાત હાથની. પાંચમે આરે વેસતા સાત હાથની, ઉતરતા એક હાથની. છઠ્ઠે આરે વેસતા એક હાથની, ઉતરતા મુઢા હાથની. પહેલે ચડતાં અવલા સવલી જાળવી. ૫ મહાવિદેહમાં પાંચસે ધનુપની ઉત્તર વૈક્રેય કરે તો જ ૦ અંગુ ૦ સંખ્યા ૦, ૭૦ લાલ જોજનની જાણેરી. હેમવય ઇરણવયમાં જ ૦ અંગુ ૦ અસં ૦, ૭૦ એક ગાડની, હરિવાસ રમ્યકયાસમાં જ ૦ અંગુ ૦ અસં ૦, ૭૦ વે ગાડની, દેવકુરુ ઉત્તરકુરુમાં જ ૦ અંગુ ૦ અસં ૦, ૭૦ ત્રણ ગાડની. હવે છપન અંતરદિપામાં જ ૦ અંગુ ૦ અસં ૦, ૭૦ આઠસે ધનુપની. સંઘયણ સમુલ્લિમ ને એક છેવડુ. જુગલિયાને એક વજ્રકુપખનારાચસંઘયણ. પનર કર્મભૂમિના ગર્ભજ મનુષ્યને છ સંઘયણ. સંઠાણ સમુલ્લિમને એક હુંડ. જુગલિયાને એક સમચ-ઉરસ. કર્મભૂમિના ગર્ભજ મનુષ્યને છ સંઠાણ. કપાય ચ્યારે પળ મનુષ્યને માન ઘણું. સંજ્ઞા ચ્યારે પળ મનુષ્યને મૈથુન સંજ્ઞા ઘણી. લેસ્યા સમુલ્લિમને ત્રણ પેહેલી. જુગલીયાને લેસ્યા ચ્યાર પેહેલી. ગર્ભજને છ લેસ્યા. ઇંદ્રિ પાંચે. સમુદ-ઘાત સમુલ્લિમને ત્રણ વેદની, કપાય ને મારણાંતિક, જુગલિયાને સમુદઘાત ત્રણ તેહજ કર્મભૂમિના ગર્ભજ મનુષ્યને

सात समुद्र्यात. समुर्छिम असत्री, गर्भज सत्री वेद समुर्छिमने एक नपुसक. जुगलियामा बे वेद स्त्री ने पुरुष. कर्मभूमिना गर्भज मनुष्यमा त्रण वेद स्त्री, पुरुष ने नपुसक. पर्यां समुर्छिमने च्यार भाषा ने मन नही. गर्भज-ने छ पर्यां. दृष्टि समुर्छिमने एक मिथ्यात. दस अकर्म भूमिमा ते दृष्टि समकित ने मिथ्यात. वीस अकर्मभूमि ने छपन्न अतरद्विपामा एक मिथ्यात दृष्टि कर्मभूमिना मनुष्यमा त्रणे दृष्टि दर्शन समुर्छिमने, अने जूगलीयाने बे. चक्षुदर्शन ने अचक्षुदर्शन गर्भजने दर्शन च्यारे लाभे ज्ञान दस अकर्मभूमिमा बे अने वीस अकर्मभूमि अने छपन्न अतरद्विपामा अने समुर्छिमने ज्ञान नथी. गर्भजने पाचे ज्ञान अज्ञान समुर्छिमने बे—मति अज्ञान ने श्रुत अज्ञान. गर्भजने त्रण. जोग समुर्छिमने त्रण उदारिकना बे ने १ कर्मण कायजोग ए त्रण. जूगलीयाने जोग ११. मनना ४, वचनना ४, उदारिकना २, कर्मण १, एव जोग ११. गर्भजने पन्नर जोग. उपयोग दश अकर्मभूमि ते पाच देवकुरु, पाच उत्तरकुरु. ए दशमा ६ ते २ ज्ञान, २ अज्ञान, २ दर्शन, ए ६ अने वीस अकर्मभूमि ५६ अतरद्विपामा ने समुर्छिमने च्यार. बे अज्ञान, बे दर्शन. गर्भजने वार उपयोग, तिमज आहार ले तो जघन्य ने उत्कृष्टो छ दिसनो. तथा त्रण प्रकारे आहार ले उज रोम ने कवल ते पण सचेत अचेत ने मिश्र. उवराय ते आवीने उपजे. समुर्छिममा आठ दडकना पृथ्वी, पाणी, वनस्पति, त्रण विगलेंद्रि मनुष्य ने तिर्यच ए आदनो जुगलीयामा २ दडकनो ते मनुष्य ने तिर्यचनो गर्भज मनुष्यमा वाविस दडकना उपजे. तेउ

वाङ्मना नही. स्थिति समुच्छिपनी जघन्य नै उत्कृष्टि अंतरमुहूर्तनी, गर्भजनी आराने मैले जाणवी. पैहेले आरे बेसता त्रण पल्योपमनी, उतरता बे पल्योपमनी, वीजे आरे बेसता बे पल्योपमनी, उतरता एक पल्योपमनी. त्रीजे आरे बेसता एक पल्योपमनी, उतरता पूर्व क्रोडनी. चोथे आरे बेसता पूर्वक्रोडनी, उतरता सवासो वरसनी. पांचमे आरे बेसता सवासो वरसनी, उतरते आरे वीस वरसनी. छठे आरे बेसता वीस वरसनी, उतरते आरे सोल वरसनी. एम चडता उतरता अवला सवली जाणवी. हिमवय, इरणवयमां एक पल्योपमनी. हरिवास, रम्यकवासमां बे पल्योपमनी, देवकुरु, उतरकुरुमां त्रण पल्योपमनी, छपन्न अंतरद्विपामां पल्योपमनो असंख्या-तमो भाग, ५ महाविदेहमां पूर्वक्रोडनी. समोहिया मरण ने असमोहिया मरण ए बे मरण छे. चवण ते चवीने समुच्छिप दस दंडकमां जाय. पांच स्थावर ने त्रण विगलेंद्रि मनुष्य ने तिर्यंचमां जाय. जुगलीया एक देवगतिमां जाय. गर्भज चोविसे दंडकमां जाय. गइ ते मरीने समुच्छिप बे गतिमां जाय. मनुष्य ने तिर्यंचमां जाय. गर्भज मनुष्य पांच गतिमां जाय. आगइ ते समुच्छिप ने जुगलीयामां आवे तो बे गतिनो मनुष्य ने तिर्यंचनो, गर्भजमां च्यार गतिनो आवे. प्राण समुच्छिपने आठ. भाषा ने मन नही. गर्भजने दस प्राण. जोग समुच्छिपने एक का-यानो. गर्भजने त्रण जोग. इति एकविसमो मनुष्यनो दंडक संपूर्ण. २१.

हवे वाविसमो वाणव्यंतरनो दंडक तेमां शरीर त्रण-वैक्रेय, तेजस, ने कर्मण. अवघेणा ज० अंगु०

अस०, ३० सात हाथनी. अने उत्तर वैक्रेय करे तो ज० अंगु० संख्या०, ३० लाख जोजननी. सघयण नयी
 सठाण एक समचउरस. कपाय च्यारे पण देवताने लोभ घणो. सज्ञा च्यारे पण देवताने परिग्रह सज्ञा घणी.
 लेस्या च्यार पेहेली. इंद्री पाचे. समुद्धात पाच आहारक ने केवल नही. सज्ञी असज्ञी बे. वेद बे स्त्री ने पुरुष.
 पर्या ५ भाषा मन भेला वाधे. दृष्टि त्रण, दर्शन त्रण, ज्ञान त्रण, अज्ञान त्रण, जोग अगीयार, च्यार मनना,
 च्यार वचनना, त्रण कायाना ते वैक्रेय, वैक्रेयनो मिश्र, कर्मण कायजोग एव अगीयार. उपयोग नव त्रण
 ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शन एव नव. तेमज आहार ले तो जघन्य ने उत्कृष्टो छ दिसनो तथा बे प्रकारे
 ओज ने रोम ते पण शुभ ते पण अचेत आहार. उववाय ते आवीने उपजे. बे दडकना मनुष्य ने तिर्यचना.
 स्थिति वाणव्यतरनी ज० दस हजार वरसनी, ३० एक पल्योपमनी तेहनी देवीनी ज० दस हजार वर्षनी.
 ३० अर्ध पल्योपमनी. समोहिया मरण ने असमोहिया मरण ए बे मरण छे. चवण ते चविने ज्ञाय पाच दंड-
 कमा पृथगी, पाणी ने वनस्पति, मनुष्य ने तिर्यच ए पाच. गइ ते मरीने बे गतिमा जाय मनुष्य ने तिर्यचमा.
 आगइ ते आवे पण बे गतिना-मनुष्य ने तिर्यचना. प्राण दस, जोग त्रण-मन, वचन ने कायानो. इति
 त्रैविसमो दंडक सपूर्ण. २२.

हवे त्रैविसमो ज्योतिषीनो दंडक तेहमा शरीर त्रण-वैक्रेय, तेजस ने कर्मण. अवघेणा ज० अंगु० असं०,

૩૦ સાત હાથની અને ઉત્તર વૈક્રેય કરે તો જ ૦ અંગુ ૦ સંખ્યા ૦, ૩૦, લાખ જોજનની, સંઘયણ નથી, સંઘાણ એક સમચડસં. કપાય ચ્યારે. સંજ્ઞા ચ્યારે. લેસ્યા એક તેજુ. ઇંદ્રિ પાંચે. સમુદ્ધાત પાંચ. આહારકને કેવલ નહી સંજ્ઞી છે, વેદ વે, પર્યા ૫, માપા મન મેલા વાંધે. દૃષ્ટિ ત્રણ, દર્શણ ત્રણ, જ્ઞાન ત્રણ, અજ્ઞાન ત્રણ, જોગ અગી-યાર, ચ્યાર મનના, ચ્યાર વચનના, ત્રણ કાયાના તે વૈક્રેય, વૈક્રેયનો મિશ્ર ને કાર્મણ કાયજોગ એવં અગિયાર. ઉપયોગ નવ-ત્રણ જ્ઞાન, ત્રણ અજ્ઞાન, ત્રણ દર્શન એવં નવ તિમજ આહાર લે તો જઘન્ય ને ઉત્કૃષ્ટો છ દિસનો તથા વે પ્રકારે ઓજ ને રોમ તે પળ શુભ ને અચેત આહાર. ઉવવાય તે આત્મીને ઉપજે. વે દંડકના-મનુષ્ય ને તિર્યંચના. સ્થિતિ ચંદ્રમાના દેવતાની જ ૦ પા પલ્યની, ૩૦ એક પંલ ને લાખ વરસની. તેહની દેવીની જ ૦ પા પલ્યની, ૩૦ અર્થ પલ્ય ને પચાસ હજાર વરસની. સૂર્યના દેવતાની જ ૦ પા પલ્યની ૩૦ એક પલ્ય ને હજાર વરસની. તેહની દેવીની જ ૦ પા પલ્યની, ૩૦ અર્ધપલ્ય ને પાંચસે વરસની. ગ્રહના દેવતાની જ ૦ પા પલ્યની, ૩૦ એક પલ્યની. તેહની દેવીની જ ૦ પા પલ્યની, ૩૦ અર્ધ પલ્યની. નક્ષત્રના દેવ-તાની જ ૦ પા પલ્યની ૩૦ અર્ધ પલ્યની. તેહની દેવીની જ ૦ પલ્યની, ૩૦ પા પલ્યનો આઠમો ભાગ. તારાના દેવતાની જ ૦ પલ્યનો આઠમો ભાગ, ૩૦ પા પલ્યની. તેહની દેવીની જ ૦ પલ્યનો આઠમો ભાગ, ૩૦ પલ્યનો આઠમો ભાગ જાહેરી. સમોહિયા મરણ ને અસમોહિયા મરણ એ વે મરણ છે. ચવળ તે ચવિને જાય પાંચ

દડકમા-પૃથ્વી, પાણી, વનસ્પતિ, મનુષ્ય ને તિર્યચમા. ગડ તે મરીને વે ગતિમા જાય. મનુષ્ય ને તિર્યચમા. આગડ તે મનુષ્ય ને તિર્યચનો આવે. પ્રાણ દસ. જોગ ત્રણ. इति त्रैविसमो दडक सपूर्ण. २३.

હવે ચોવિસમો વૈમાનિકનો દડક તેહમા શરીર ત્રણ વૈક્રેય, તેજસ ને કાર્મણ. અવધેના સુધર્મ, ઇશાણ એ વે દેવલોકે જ. અગુ. અસ. ૩. સાત હાથની. ત્રીજે ચોથે દેવલોકે છ હાથની, પાંચમે છઠ્ઠે દેવલોકે પાંચ હાથની. સાતમે આઠમે દેવલોકે ચાર હાથની નવમે, દશમે ઇચ્છારમે બારમે દેવલોકે ત્રણ હાથની. નવ ગ્રંથેયકે વે હાથની, ચાર અનુત્તર વિમાનમા એક હાથની, સર્વાર્થસિદ્ધમા મુઠ્ઠા હાથની અને ઉત્તર વૈક્રેય કરે તો બાર દેવલોક સુધી જ. અગુ. સહ્યા. ૦, ઉત્કૃષ્ટિ લાખ જોજનની. સઘયણ નથી. સઠાણ એક સમચક્રરસ. કપાય ચારે પણ લોભ ઘણો. સજ્ઞા ચારે પણ પરિગ્રહ સજ્ઞા ઘણી. લેસ્યા પેહેલે વીજે દેવલોકે એક તેજુલેસ્યા. ત્રીજે, ચોથે, પાંચમે એક પદમ લેસ્યા. છઠ્ઠાથી માઢી નવ ગ્રંથેયકમા એક શુકલલેસ્યા, અને પાંચ અનુત્તર વિમાનમા ૧ પરમ શુકલલેસ્યા. ઇદ્રિ પાંચે. સમુદ્ધાત તાર દેવલોક સુધી. પાંચ આહારકને કેવલ નહીં. નવ ગ્રંથેયક ને પાંચ અનુત્તર વિમાનમા ત્રણ-વેદની કપાય ને મારણાતિક સજ્ઞી એકલા છે. વેદ પેહેલે વીજે દેવલોકે વે વેદ સ્ત્રીવેદ, પુરુષ વેદ, ત્રીજાથી તે સર્વાર્થસિદ્ધલને એક પુરુષ વેદ. પર્યા ૫ ભાષા મન મેલા વાધે. દષ્ટિ ત્રણ-દેવલોકમા ત્રણ દષ્ટિ, નવ ગ્રંથેયકમા વે દષ્ટિ, સમક્ષિત ને મિલ્યાત, પાંચ અનુત્તર વિમાનમા એક દષ્ટિ સમક્ષિત, દર્શન ત્રણ, જ્ઞાન ત્રણ, અજ્ઞાન ત્રણ તે

बार देवलोक ने नव ग्रैवेयक्रमां. पांच अनुत्तर विमानमां अज्ञान नथी. जोग अगीयार, चार मनना, चार वच-
नना, त्रण कायाना. वैक्रय, वैक्रयनो मिश्र ने कार्मण कायजोग एवं अगीयार. उपयोग बार देवलोक ने नव
ग्रैवेयक्रमां नव, त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शन एवं नव. पांच अनुत्तर विमानमां छ उपयोग, त्रण ज्ञान,
त्रण दर्शन ए छ. तेमज आहार ले तो जग्रन्य ने उत्कृष्टो छ दिसनो तथा वे प्रकारे ऊज ने रोम ते पण
अर्चेत, ते पण शुभ आहार. उववाय ते आवीने उपजे. पेहेला देवलोकथी मांडीने आठमा देवलोक सुधी वे
दंडकना मनुष्य ने तिर्यचना, अने नवमेथी ते सर्वार्थसिद्ध लगे एक मनुष्यनो आवे. स्थिति पेहेले देवलोक
जग्रन्य एक पल्यनी, उत्कृष्टी वे सागरनी. तेहनी परिग्रहीत देवीनी ज० एक पल्यनी, उ० सात पल्यनी,
अने अपरिग्रहीत देवीनी ज० एक पल्यनी, उ० पचास पल्यनी. बीजे देवलोक ज० एक पल्यनी झाझरी, उ०
वे सागर झाझरी. तेहनी परिग्रहीत देवीनी ज० एक पल्यनी झाझरी, उ० नव पल्यनी, अने अपरिग्रहीत
देवीनी ज० एक पल्यनी झाझरी, उ० पंचावन पल्यनी. बीजे देवलोक ज० वे सागरनी, उ० सात सागरनी
तिहां देवी नथी पण तेडावी जाय. चोथे देवलोक ज० वे सागर झाझरी, उ० सात सागर झाझरी. पांचमे
देवलोक ज० सात सागर, उ० दस सागर, छहे देवलोक ज० दस सागर उ० चउद सागर, सातमे देवलोक
ज० चउद सागर उ० सत्तर सागर, आठमे देवलोक ज० सत्तर सागर उ० अठार सागर, नवमे देवलोक ज०

મહાર સાગર, ૩૦ ઓગણીસ સાગર, દસમે દેવલોક જ૦ ઓગણીસ સાગર ૩૦ વીસ સાગર. અગ્યારમે દેવ-
 લોકે જ૦ વીસ સાગર ૩૦ એકવિસ સાગર. વારમે દેવલોકે જ૦ એકવિસ સાગર ૩૦ વાવિસ સાગર. મથમ
 ગ્રેવેયકે જ૦ વાવિસ સાગર ૩૦ ત્રેવિસ સાગર, ઘીર્જા ગ્રેવેયકે જ૦ ત્રેવિસ સાગર ૩૦ ચોવિસ સાગર, શ્રીજી
 ગ્રેવેયકે જ૦ ચોવિસ સાગર ૩૦ પચવિસ સાગર, ચોથી ગ્રેવેયકે જ૦ પચવિસ સાગર, ૩૦ છવિસ સાગર.
 પાંચમી ગ્રેવેયકે જ૦ છવિસ સાગર, ૩૦ સત્યાવિસ સાગર. છઠ્ઠી ગ્રેવેયકે જ૦ સત્તાવિસ સાગર, ૩૦ અઢાવિસ
 સાગર. સાતમી ગ્રેવેયકે જ૦ અઢાવિસ સાગર, ૩૦ ઓગણત્રિસ સાગર. આઠમી ગ્રેવેયકે જ૦ ઓગણત્રિસ ૩૦ ત્રીસ
 સાગર, નવમી ગ્રેવેયકે જ૦ ત્રીસ સાગરની ૩૦ એકત્રિસ સાગર, ચ્યાર અનુત્તર વિમાનમા જ૦ એકત્રીસ સાગર,
 ૩૦ તૈત્રિસ સાગર. સર્વાર્થસિદ્ધમા જ૦ ને ૩૦ તૈત્રીસ સાગર. સમોહિયા મરણ ને અસમોહિયા મરણ એ બે
 મરણ લામે. ચરણ તે ચવિને પેહેલા વીજા દેવલોકના દેવતા જાય તો પાંચ દંડકર્મા જાય. પૃથ્વી, પાણી,
 વનસ્પતિ, મનુષ્ય ને તિર્યચ એ પાંચ. ત્રીજાથી તે આઠમા દેવલોકના દેવતા જાય તો બે દંડકર્મા મનુષ્ય ને ત્રિ-
 જચમા, નવમેથી માઢીને સર્વાર્થસિદ્ધ લગેના દેવતા એક દંડકર્મા મનુષ્યમા જાય, ગડ તે મરીને પેહેલાથી
 માઢીને આઠમા દેવલોકના દેવતા બે ગતિમા જાય, અને નવમાથી માઢીને સર્વાર્થસિદ્ધ સુધીના એક મનુષ્યની
 ગતિમા જાય. આગડ તે પેહેલાથી માઢીને આઠમા દેવલોકલગે બે ગતિનો આવે. મનુષ્ય ને ત્રિજચનો આવે, અને

નવમાથી માંડીને સર્વાર્થસિદ્ધિએ એક મનુષ્યનો આવે. પ્રાણ દસ, જોગ ત્રણ. इति श्री चोत्रिसमो दंडक संपूर्ण. ૨૪.

હવે સિદ્ધનો દ્વાર કહેછે. સિદ્ધને શરીર નથી. અવગ્રેણા સિદ્ધની અરુપિ જીવના પ્રદેશના યનની જ૦ એક હાથ ને આઠ અંગુલની, મધ્યમ ચાર હાથ ને સોલ અંગુલની, અને ઉત્કૃષ્ટિ ત્રણસં તેત્રીસ ધનુષ ને વત્રીસ અંગુલની. સિદ્ધને સંઘયણ નથી. સિદ્ધને સંતાળ નથી. સિદ્ધ સંજ્ઞી અસંજ્ઞી નથી. સિદ્ધને સંજ્ઞા નથી. સિદ્ધને લેસ્યા નથી. સિદ્ધને ઇન્દ્રિય નથી. સિદ્ધને સમુદ્ઘાત નથી. સિદ્ધ સંજ્ઞી અસંજ્ઞી નથી. સિદ્ધને વેદ નથી. સિદ્ધને પ્રજા નથી. સિદ્ધ સમક્ષિત દ્રષ્ટિ છે. સિદ્ધને એક કેવલ દર્શન છે. સિદ્ધને એક કેવલજ્ઞાન છે. સિદ્ધને અજ્ઞાન નથી. સિદ્ધને જોગ નથી. સિદ્ધને ઉપયોગ વે છે. કેવલ જ્ઞાન, કેવલ દર્શન. સિદ્ધને આહાર નથી. ઉચવાય તે ગઈ તે મરીને સિદ્ધને કોઈ ગતિમાં જાવું નથી. આગઈ તે સિદ્ધમાં એક મનુષ્યનો આવે. સિદ્ધને ચંચલું નથી. ભાવ પ્રાણ વે છે-કેવલજ્ઞાન ને કેવલ દર્શન. સિદ્ધને જોગ નથી. इति सिद्धनो द्वार संपूर्ण.

इति श्री लघुदंडकना बोल संपूर्ण. ॥

॥ अथ श्री गतागतना बोल. ॥

पहेली नरके आगत २५ भेदनी ते १५ कर्मभूमि, ५ सझी तिर्यच ने ५ असझी तिर्यच ए २५ ना प्रजा-
प्तानी गत ४० भेदनी ते १५ कर्मभूमि ने ५ सझी तिर्यच ए २० ना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्तानी १. विजी नरके
आगत २० भेदनी ते ५ असझी तिर्यचना प्रजाप्ता वज्या गत ४० नी पूर्ववत् २. त्रिजी नरके १९ भेदनी आ-
गत ते पूर्वे २० कथा तेमाथी १ भूजपर वज्यो. गत ४० नी पूर्ववत् ३. चउथी नरके आगत १८ भेदनी ते
पूर्वे १९ कथा तेमाथी १ खेचर वज्यो. गत ४० नी पूर्ववत् ४. पाचमी नरके आगत १७ भेदनी ते पूर्वे १८
कथा. तेमाथी १ थलचर वज्यो. गत ४० नी पूर्ववत् ५. छठ्ठी नरके आगत १६ भेदनी ते १७ पूवे कथा
तेमाथी १ उरपर वज्यो, गत ४० नी पूर्ववत् ६. सातमी नरके आगत १६ भेदनी ते १५ कर्मभूमि ने १ मछ
जलचर ए १६ ना प्रजाप्तानी स्त्री वर्जी गत १० भेदनी ते ५ सझी तिर्यचना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्तानी, ७. दश
भवनपति, १५ पर्याधामी, १६ वाणव्यतर, १० जभका ए ५१ जातिना देवतामा आगत १११ भेदनी ते
१०१ क्षेत्रना सझी मनुष्य, ५ सझी तिर्यच, ५ असझी तिर्यच ए १११ ना प्रजाप्तानी गत ४६ नी ते १५

कर्मभूमि, ५ संज्ञीतिर्यच ए २० ने ३ पृथ्वी १, पाणि २, वनस्पति, ३, ए २३ ना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्तानी
८. ज्योषी ने पहिला देवलोकमां आगत ५० भेदनी ते १५ कर्मभूमी, ५ संज्ञी तिर्थच ने ३० अंकर्मभूमि ए ५०
ना प्रजाप्तानी गत ४६ नी पूर्ववत् ९. विजा देवलोकमां आगत ४० भेदनी ते पूर्वे ५० भेद कहां तेषांथी ५
हेमवय ने ५ एरणवय ए १० ना प्रजाप्ता वर्ज्या, गत ४६ नी पूर्ववत् १०. पहिला किल्बिषीमां आगत ३०
भेदनी ते पूर्वे ४० कहां तेषांथी ५ हरिवास, ५ रमकवास ए १० प्रजाप्ता वर्ज्या, गत ४६ नी पूर्ववत् ११. त्रिजा
देवलोकथी आठमा देवलोक सुधी ६ देवलोक, ९ लोकांतिक, २ किल्बिषी ए १७ जातिना देवतामां आगत
२० भेदनी ते १५ कर्मभूमि ५ संज्ञीतिर्यच ए २० ना प्रजाप्तानी, गत ४० नी ते आगतनीपरें १२. नवमा
देवलोकथी ते सर्वार्थसिद्धलगे ४ देवलोक, ९ ग्रैवेयक, ५ अनुत्तर विमान ए १८ मां आगत, १५ कर्मभूमिना
प्रजाप्तानी गत १५ नी ते आगतनीपरें १३. पृथिवी १, पाणि २, वनस्पति ३, ए ३ मां आगत २४३ भेदनी
ते १०१ समुल्लिख्य मनुष्यना अप्रजाप्ता, १५ कर्मभूमिना अप्रजाप्ता ने प्रजाप्ता एवं १३१ ते ४८ भेद तिर्थचना
एवं १७९ नी लट् ने ६४ भेद देवताना ते १० भवनपति, १५ परमाधामी, १६ वाणव्यंतर, १० जंभका, १०
ज्योत्षी एवं ६१ ने २ देवलोक, एक किल्बिषी एवं ६४ ना प्रजाप्तानी एवं २४३ नी गत १७९ नी लट्नी
१४. तैत्ति १, वाड २, ए २ मां आगत १७९ नी लट्नी गत ४८ भेद तिर्थचनी १५. त्रिण विगलेंद्रियनी

આગત ૧૭૯ મેદની ગત પળ ૧૭૯ મેદની, ૧૬. અસહી તિર્યચમા આગત ૧૭૯ ની લટની ગત ૩૯૫ મેદની તે
 ૫૬ અતરદ્વિપા ને ૫૧ જાતિના દેવતા તે ૧૦ ભવનપતિ, ૧૫ પરમાધામી. ૧૬ વાળવ્યતર, ૧૦ જમકા, ૫૫૧
 જાતિના દેવતા એવ સર્વ મઠી ૧૦૭ મેદ થયા અને ૧ પહિલી નર્ક એ ૧૦૮ ના અપ્રજાપ્તા ને પ્રજાપ્તા એવ
 ૨૧૬ અને ૧૭૯ ની લટ સર્વ મઠી ૩૯૫ મેદની ૧૭. સહી તિર્યચમા આગત ૨૬૭ મેદની તે ૮૧ મેદ દેવ-
 તાના તે ૯૯ માહિથી ૪ દેવલોક, ૯ ગ્રંથેયક, ૫ અનુત્તરગિમાન એ ૧૮ વર્ગ્યા ને ૧૭૯ ની લટ એવ સર્વ મઠી
 ૨૬૦ ને ૭ નરકના પ્રજાપ્તા એવ ૨૬૭ ની ગત પાચેની જુદી જુદી કહેઁ. જલચરની ૫૨૭ ની તે ૫૬૩ માહિ-
 થી, નવમા દેવલોકથી સર્વાર્થસિદ્ધ મુથી ૧૮ ના અપ્રજાપ્તા ને પ્રજાપ્તા એવ ૩૬ વર્ગ્યા શેષ ૫૨૭ રહ્યા. ઝર-
 પરની ગત ૫૨૩ ની તે ૫૨૭ માહિથી છઠી ૧, સાતમી એ ૨ નરકના અપ્રજાપ્તા ને પ્રજાપ્તા એ ૪ વર્ગ્યા. યલ-
 ચરની ગત ૫૨૧ ની તે ૫૨૭ માથી પાચમી ૧, છઠી ૨, સાતમી ૩, એ ૩ નરકના અપ્રજાપ્તા પ્રજાપ્તા એ
 ૬ વર્ગ્યા. ગેચરની ગત ૫૧૯ ની તે પૂર્વે ૫૨૧ કદા તેમાથી ચોથી નરકના અપ્રજાપ્તા પ્રજાપ્તા એ ૨ મેદ
 વર્ગ્યા. મુજપરની ગત ૫૧૭ ની તે પૂર્વે ૫૧૯ કદા. તેમાથી ત્રિજી નરકના અપ્રજાપ્તા પ્રજાપ્તા એ વે મેદ વર્ગ્યા
 ૧૮. સમુર્ઠિમ મનુષ્યમા આગત ૧૭૧ મેદની તે ૧૭૯ ની લટમાથી ૮ તેડ, વાઝના વર્ગ્યા. શેષ ૧૭૧ ની
 ગત ૧૭૯ ની લટની ૧૯. સહી મનુષ્યની આગત ૨૭૬ મેદની ૧૭૯ ની લટમાહિથી તેડ વાઝના ૮ વર્ગ્યા.

કના અમજાસા ને પ્રજાસાની ૨૪. વલ્લદેવમા આગત ૮૩ મેદની તે ૮૨ પૂર્વે કહ્યા તે ને ૧ વીજી નરક વધિ એવં
 ૮૩ ની ગત ૭૦ મેદની તે ૧૨ દેવલોક, ૧ લોકાતિક, ૧ ગ્રૈવેયક, ૫ અનુત્તરવિમાન એવ ૩૫ ના અમજા-
 સાને પ્રજાસાની ૨૫. વાસુદેવમા આગત ૩૨ મેદની તે ૧૨ દેવલોક, ૧ લોકાતિક, ૧ ગ્રૈવેયક એ ૩૦ ને પહેલી ૨ નરક એવ
 ૩૨ ની ગત ૧૪ મેદની, ૭ નરકના અમજાસા પ્રજાસાની ૨૬. કેવલીમા આગત ૧૦૮ મેદની તે ૯૯ મેદ દે-
 વતા માહેથી, ૧૫ પરમાધામી ને ૩ કિલ્વિપી એ ૧૮ વર્જ્યા શેષ ૮૧ રહ્યા ને ૧૫ કર્મભૂમિ, ૫ સજ્જીતિર્યચ એવ
 ૧૦૧ ને ૪ નરક પહેલી ને પૃથિવી ૧, પાણી ૨, વનસ્પતિ ૩, એવ ૧૦૮ ની ગત મોક્ષની ૨૭. સાધુમા આ-
 ગત ૨૭૫ મેદની તે ૧૭૯ ની લટમાથી તેડ વાઝના ૮ વર્જ્યા શેષ ૧૭૧ રહ્યા ને ૯૯ જાતિના દેવતા અને
 ૫ નરક એવ ૨૭૫ ની ગત ૭૦ મેદની તે ૧૨ દેવલોક, ૧ લોકાતિક, ૧ ગ્રૈવેયક, ૫ અનુત્તરવિમાન એવ
 ૩૫ ના અમજાસા પ્રજાસા એવ ૭૦ ની ૨૮. શ્રાવકમા આગત ૨૭૬ મેદની તે પૂર્વે ૨૭૫ કહ્યા તે અને ૧ છઠ્ઠી
 નરક વધિ એ ૨૭૬ ની ગત ૪૨ મેદની તે ૧૨ દેવલોક ને ૧ લોકાતિક એ ૨૧ ના અમજાસા પ્રજાસાની ૨૯.
 સમદૃષ્ટિમા આગત ૩૬૩ મેદની તે ૯૯ જાતિના દેવતા પ્રજાસા ૧૦૧ સમુર્ઝિય મનુષ્ય અમજાસા ૧૦૧ સજ્જી
 મનુષ્ય પ્રજાસા, ૧૫ કર્મભૂમિના અમજાસા, ૭ નરકના પ્રજાસા અને ૪૮ તિર્યચમાહિથી તેડ વાઝના ૮ વર્જ્યા
 શેષ ૪૦ રહ્યા તે એવ સર્વ મળીને ૩૬૩ ની ગત ૨૨૨ ની તે ૮૧ જાતિના દેવતા તે ૯૯ માથી ૧૫ પર-

માધામી ને ૩ કિલિવપી એ ૧૮ ભેદ વર્જ્યા. ૧૫ કર્મયમિ, ૫ સંજી તિર્યંચ ને ૬ નરક એવં ૧૦૭ ના અપ્રજાતા પ્રજાતા વસે ચડદ અને ૩ વિગલેદ્રિના અપ્રજાતા અને ૫ અસંજી તિર્યંચના અપ્રજાતા એવં ૨૨૨ ની ૩૦. મિથ્યા-તિમાં આગત ૩૭૧ ભેદની તે પૂર્વે ૩૬૩ કલાં તેહમાં તેહ વાડના ૮ વર્જ્યા. ગત ૫૫૩ ભેદની તે ૫૬૩ ભેદમાં-થી ૫ અનુત્તર વિમાનના અપ્રજાતા ને પ્રજાતા એ ૧૦ વર્જ્યા. કોપ ૫૫૩ ની ૩૧. સ્ત્રીવેદ ૧, પુરુષવેદ ૨ એ ૨ માં ૩૭૧ ભેદની આગત તે મિથ્યાતિનીપરે ગત પુરુષની ૫૬૩ ની સ્ત્રીવેદની ૫૬૧ ની તે સાતમી નરકના ૨ ભેદ વર્જ્યા, ૩૨. નપુંસકવેદમાં આગત ૨૮૫ ભેદની તે ૯૯ જાતિના દેવતા પ્રજાતા ૧૭૯ ની લટ ૭ નારકી એ ૨૮૫ ની ગત ૫૬૩ ભેદની ૩૩. નારકી દેવતા જે ગતિમાં જાય તિહાં પ્રજાતા થઈનેજ મરે છે. અપર્યાપ્તા મરે નહિ માટે નારકદેવતાની ગતમાં અપર્યાપ્તાના ભેદ ગણવા નહિ કેટલીક પ્રતમાં ગણ્યા નથી માટે.

॥ ઇતિ ગતાગતના બોલ સંપૂર્ણ. ॥

॥ अथ श्री गुणस्थानद्वार. ॥

गाथा. ॥ नाम १, लक्षण, गुण २, ठिइ ३, किरिया ४, सत्ता ५, चव ६, वेदेय ७, उदेय ८, उदिरणा ९, चव
निम्नरा १०, भाव ११, कारणा १२ ॥ १ ॥. परिस्सह १३, मग १४, आयाय १५, जीवाय भेदे १६,
जोग १७, उविजग १८, लेस्सा १९, चरण २०, सम्पत्त २१ अप्पावहुच्च २२, गुणठाणेहि ॥ २ ॥. ए द्वार
२२ नी गाथा २ कहि. । हवे पहेलो नामद्वार कहे छे. पहेलु मिथ्यात्व गुणठाणु १, विजु सास्वादान गुण०
२, त्रिजु समामिछत गुण० ३, चोथु अविरति सम्यक्त्वदृष्टि गुण० ४, पाचमु देशविरति गुण० ५, छहु प्र-
मत्त सजति गुण० ६, सातमु अप्रमत्त सजति गुण० ७, आठमु नियद्विवादर गुण० ८, नवमु अनियद्विवाद
गुण० ९, दशमु सुक्ष्मसपराय गुण० १०, अग्यारमु उपशातमोह गुण० ११, बारमु क्षिणमोह गुण० १२,
तेरमु सजोगि केवली गुण० १३, चउदमु अजोगि केवली गुणठाणु १४, ए नामद्वार समाप्त

हवे लक्षण गुणद्वार कहे छे. पहेला मिथ्यात्व गुणठाणाना लक्षण कहे छे. श्री वीतरागनी वाणिथी ओछु,

ગુણ
સ્થાન-
॥૧૦૩॥

અધિક, વિપરીત સર્વદે, પરુપે, ફરસે તેને મિથ્યાત્વ કહિયે. ઓછી પરુપણા તે જેમ કોઈ કહે જે જીવ અંગુઠા માત્ર છે, તેંદુલ માત્ર છે, શામા માત્ર છે, દીપક માત્ર છે, તેહને ઓછી પરુપણા કહિયે. ૧. અધિકી પરુપણા તે કેહને કહિયે-એક જીવ સર્વ લોક વ્રહ્માંડ માત્રમાં વ્યાપિ રહ્યો છે તેહને અધિકી પરુપણા કહિયે. ૨. વિપરીત પરુપણા તે કેહને કહિયે-કોઈ કહે જે પંચભૂત થકિ આત્મા ઉપનો છે, અને પહેને વિનાશે જીવ પળ વિળસે છે, તે જડ છે, તે થકિ ચૈતન્ય ઉપજે, વિળશે, એમ કહે તેને વિપરીત પરુપણા કહિયે ૩, એ મિથ્યાત્વ એમ નવ પદાર્થનું વિપરીતપણું સરવે, પરુપે, ફરસે તેને મિથ્યાત્વ કહિયે. અને જૈનમાર્ગે આત્મા અકૃત્રિમ, અસ્વંડ, અવિનાશી, નિત્ય છે. શરીર માત્ર વ્યાપક છે. તેવારે ગૌતમ સ્વામિ હાથ જોડી, માન મોડી વંદના નમસ્કાર કરીને શ્રી ભગવંતને પૂછતા હવા, સ્વામિનાથ ! તે જીવને શું ગુણ નિપનો ? તેવારે શ્રી ભગવંતે કહ્યું, જીવરુપ દડીને કર્મરુપ નેડીએ કરી ૪ ગતિ, ૨૪ વંડક, ૮૪ લાલ જીવા જોનિમાંહિ વારંવાર પરિભ્રમણ કરે પણ સંસારનો પાર પામે નહિ ૧. હવે બીજા ગુણઠાણાના લક્ષણ કહે છે. જેમ કોઈ પુરુષ સ્ત્રિસ્વાંડનું ભોજન જમ્યો, તેવાર પછી વમન કર્યું તેવારે કોઈક પુરુષે પૂછ્યું, ભાઈ ! કાંઈ સ્વાદ રહ્યો ? તેવારે કહે, જે થોડો સ્વાદ રહ્યો. તે સમાન સમકિત, અને વમ્યો તે સમાન મિથ્યાત્વ. ૧. વિજો દુષ્ટાંત કહે છે, જેવો ઘંટાનો નાદ પહેલો ગંધીર, પછી રણકો રહી ગયો તે ગંધીર સમાન સમકિત ને રણકો રહિ ગયો તે સમાન

મિથ્યાત્વ ૨. હવે ત્રિજો દૃષ્ટાંત આપાનો. જીવરૂપ આવો, પરણામરૂપ ડાલ, ને સમક્તિરૂપ ફલ, તે મોહરૂપ વાયરે કરી પરણામરૂપ ડાલથી સમક્તિરૂપ ફલ ત્રુટયુ ને મિથ્યાત્વરૂપ ધરતીયે આવી પડયુ નથી પણ વચ્ચમા છે, ત્યાસુધી સાસ્વાદન કહિયે, અને જ્યારે ધરતીયે આવી પડયુ, ત્યારે મિથ્યાત્વ. ૩. તેવારે ગૌતમસ્વામિ હાથ જોડી માન મોડી શ્રીભગવતને પૂછતા હવા, સ્વામિનાથ ! તે જીવને શુ ગુણ નિપનો ? તેવારે શ્રી ભગવત કહે છે કૃષ્ણપક્ષી હતો તે શુક્રપક્ષી થયો, અર્ધ પુદ્ગલ સસાર ભોગવતો રહ્યો, જેમ કોઈ પુરુષને માથે લાખ ક્રોડનુ દેણ હતુ તે પરદેશ જડને કમાઈ આવ્યો. દેણ દેતા એક અંગેલિનુ દેણ રહ્યુ તેહનુ વ્યાજ થયુ. અર્ધ પુદ્ગલ સસાર ભોગવતો રહ્યો. સાસ્વાદન સમક્તિ પાચાર આરે ૨.

હવે ત્રિજા ગુણઠાણાના લક્ષણ કહે છે, ત્રિજુ મિશ્ર ગુણઠાણુ તે વે વસ્તુ મળીને મિશ્ર શ્રીલ્લહનો દૃષ્ટાંત. શ્રીલ્લહ જેમ લાટો ને મિઠો તેમ મિઠાણુ સમાન સમક્તિ ને લલ્લાશ સમાન મિથ્યાત્વ. તે જિનમાર્ગ પણ રુડો જાણે તથા અન્ય માર્ગ પણ રુડો જાણે. જેમ કોઈનુ નગર બાહિર સાધુ મહાપુરુષ પધાર્યા છે, તેને શ્રાવક બાદવા જાય છે, તેવામા મિશ્ર દૃષ્ટિવાલો મિશ્ર મળ્યો. તેણે પુછયુ કયા જાયઝો તેવારે શ્રાવક કહે જે, સાધુ મહા પુરુષને બાદવા જડયે છીયે. તેવારે મિશ્રદૃષ્ટિવાલો રહે, એહને બાદે શુ થાય ? તેવારે શ્રાવક રહે જે મહા લાભ થાય. તેવારે કહે જે હુ પણ આવુ. એમ કહીને મિશ્ર ગુણઠાણાવાળે બાદવાને પણ ઉપાડયો તેવામા ત્રિજો મહા

मिथ्यात्वी मित्र मळ्यो. तेणे पूछ्युं के, श्याभणि जावळो ? तेवारे मित्र गुणठाणावाळो कहे जे, साधु महा पुरूपने वांदवा जइए छीए. तेवारे महा मिथ्यात्वी कहे जे, एहने वांदे शुं थाय ? ए तो मेला घेला छे एम कहीने भोळवी नांख्यो. पाळो वेठो तेवारे ज्ञानि साधुने श्रावके वांदिने पूछ्युं जे, स्वामि ! वांदवा पण उपाड्यो तेहने शुं गुण निपन्यो ? तेवारे ज्ञानि गुरु कहेछे जे काला अडद सरिखो जे, ते छडिदाल सरिखो थयो. कृष्णपक्षी टळीने शुरुपक्षी थयो. अनादि कालनो उलटो हतो ते सुलटो थयो. समकित सन्मुख थयो, पण पण भरवा समर्थ नहि. तेवारे गौतम स्वामि हाथ जोडी, मान मोडी, वंदणा नमस्कार करीने श्री भगवंतने पूछता हवा, स्वामिनाथ ! ते जीवने शुं गुण निपन्यो ? तेवारे श्री भगवंत कहेछे, ते जीव ४ गति २४ दंडकमां भमिने पण देशे उणु अर्द्ध पुद्गल परावर्त्तनां उत्कृष्टो संसारनो पार पापशे ३.

चोशुं अविरति सम्यक्त्व दृष्टि गुणठाणुं तेना लक्षण ७ जे प्रकृतिने क्षयोपशमावे, अनंतानुबंधि क्रोध १, मान २, माया ३, लोभ ४, सम्यक्त्व मोहनीय ५, मिथ्यात्व मोहनीय ६, मित्र मोहनीय ७, ए ७ प्रकृतिने कांइक उदय आवे, तेहने क्षय करे, अने सत्तामां दल छे तेने उपशमावे, तेने क्षयोपशम सम्यक्त्व कहिये. ते सम्यक्त्व असंख्याति वार आवे अने ७ प्रकृतिना दलने सर्वथा उपशमावे, हांके तेहने उपशम सम्यक्त्व कहिये. ते समकित पांचवार आवे, अने ७ प्रकृतिना दलने सर्वथा क्षय करे, तेवारे क्षायक समकित कहिये, ते सम्यक्त्व १ वार

આવે. ચોથે ગુણઠાળે આવ્યો થકો જીનાદિક પદાર્થ દ્રવ્યથકિ ૧, સ્ત્રેયથકિ ૨, કાલથકિ ૩, ભાવથકિ ૪, નોકા-
 રસી આદિ છમાસી તપ જાળે, સરદહે, પરૂપે પળ ફરસિ શકે નહિ તેવારે ગૌતમસ્વામિ હાથ જોડિ, માન મોઢી શ્રી
 ભગવતને પૂછતા હ્વા, સ્વામિનાથ ! તે જીવને ડ્યુ ગુણ નિપનો ? તેવારે શ્રી ભગવત કહે, ગૌતમ ! તે જીવ સમકિત
 વ્યવહારપણે શુદ્ધ પ્રવર્તતો, તે જીવ જઘન્ય ગ્રીજે ભવે મોક્ષ જાય, ઉત્કૃષ્ઠો પઢર ભવે મોક્ષ જાય. વેદક
 સમકિત એકવાર આવે. એક સમયની સ્થિતિ ડે. પૂર્વે જો આયુષ્યનો વધ પડયો ન હોય તો ૭ બોલમા વધ
 પડે નહિ નરકતુ આયુષ્ય ૧, મનપતિતુ આયુષ્ય ૨, તિર્યચનુ આયુષ્ય ૩, વાળવ્યતરનુ આયુષ્ય ૪, જ્યો-
 તિપીનુ આયુષ્ય ૫, સ્ત્રીવેદ ૬, નપુસકવેદ ૭ એ ૭ બોલમા આયુષ્યનો વધ પડે નહિ. તે જીવ ૮ આચાર સમ-
 કિતના આરાધિ, ચતુર્વિધ સઘની વાતસલ્યતા પરમ હર્ષ મક્તિમરથકો જઘન્ય પહેલે દેવલોકે ઉપજે, ઉત્કૃષ્ઠક
 યારમે દેવલોકે ઉપજે. વરૂવળાની સાલે. પૂર્વ કર્મને ઉદયે કરીને વ્રત પદ્ધતિ કરી ન શકે, પણ અનેક વર-
 સની શ્રમણોપાગકની પ્રવર્જ્યાનો પાલક કહીયે. દશાશ્રુત સ્કધે શ્રાવક કહ્યા છે તે માટે દર્શન શ્રાવકને, અવિરય
 સમદિઠી કહિયે ૪, પાંચમુ દેશવિરતિ ગુણઠાળુ તેહના શુ લક્ષણ, ઇગ્યાર પ્રકૃતિને ક્ષયોપશમાવે તે ૭ પુર્વે કહિ
 તે અને અપ્રત્યાર્યાની ક્રોધ ૧, માન ૨, માયા ૩, લોભ ૪, એવ ૧૧ પ્રકૃતિને ક્ષય કરે તો ક્ષાયક સમકિત
 કહિયે અને ૧૧ પ્રકૃતિ ઢાકે ઉપશમાવે તો ઉપશમ સમકિત કહીયે અને ૧૧ પ્રકૃતિને કાઈક ઢાકે, કાઈક ક્ષય

करे तेहने क्षयोपशम समकित कहिये. पांचमे गुणठाणे आब्यो थको जीवादिक पदार्थ द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी भावथी नोकारसी आदि देखिने छमासी तप जाणे, सरदहे, परूपे, शक्ति प्रमाणे फरसे. एक पंचखाणथी मांडीने १२ व्रत, ११ श्रावकनी पडिमां आदरे. जावत् संलेखणा सुधि अनशन करी आराधे तेवारे गौतमस्वामि मांडीने जोडि, मान मोडि श्रीभगवंतने पूछता हवा, ते जीवने शुं गुण निपनो ? तेवारे श्रीभगवंते कह्युं जगन्य त्रिजे भवे मोक्ष जाय, उत्कृष्टो १५ भवे मोक्ष जाय. जगन्य पहले देवलोकें उपजे, उत्कृष्टो १२ मे देवलोकें उपजे. ते साधुना व्रतनी अपेक्षायें देशविरति कहिये. पण परिणामथी अव्रतनी क्रिया उत्तरी गइ छे. अल्प इच्छा, अल्प आरंभ, अल्प परिग्रही, सुशिल, सुव्रति, धर्मिष्ठ, धर्मव्रति, कल्प उग्रविहारी. महासंवेगविहारी, उदासी, वैराग्यवंत, एकांतआर्य, सम्यग्मार्गी, सुसाधु, सुपात्र, उत्तम, क्रियावादि, आस्तिक्य, आराधक, जैनमार्ग-प्रभावक, अरिहंतना शिष्य वर्णव्या छे. गीतार्थ जाणे छे, सिद्धातनी साख छे, श्रावकपणुं एक भवमां प्रत्येक हजारवार आवे. ५. छहुं प्रमत्त रंजति गुणठाणुं तेहनुं शुं लक्षण ? १५ प्रकृतिने क्षयोपशमावे ते ११ प्रकृति पूर्व कहि ते, अने पंचखाणावरणीय क्रोध १, मान २, माया ३, लोभ ४, एवं १५ प्रकृतिने क्षय करे तो क्षायिक समकित कहिये अने १५ प्रकृतिने ढांके तो उपशम समकित कहिये, अने कांइ ढांके ने कांइ क्षय करे तो क्षयोपशम समकित कहिये. तेवारे गौतमस्वामि हाथ जोडी, मान मोडि श्रीभगवंतने पूछता हवा ते जीवने शुं

गुण निपनो ? तेवारे श्रीभगवते कळु जे ते जीव द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी, भावथी जीवादिक नव पदार्थने तथा
 नोकारमी आदि छमासि तप जाणे, सरदहे, परूपे, फरसे. साधुपणु एक भवमा नवसंवार आवे ते जीव जघन्य
 त्रिजे भवे मोक्ष जाय उत्क्रष्टो १५ भवे मोक्ष जाय. आराधक जीव जघन्य पहले देवलोके उपजे उत्क्रष्टो अनु-
 त्तर विमाने उपजे १७ भेदे सज्जम निर्मळ पाळे. १२ भेदे तपश्चर्या करे पण जोग चपल, कपाय चपल, वचन
 चपल, इष्टि चपलताना अश ठे तेणे करीने यद्यपि उत्तम अप्रमादि थका रहे ठे. तोपण प्रमाद रहेछे माटे प्रमाद
 पणे करी तथा कृष्णादिक लेशा, अशुभ जोग कोइक काले प्रणति प्रणमे ठे माटे कपाय प्रकृष्टमत्त थड जाय छे,
 तेहने प्रमत्त सजति गुणठाणु कहिये. ६. सातसु अप्रमत्त सजति गुणठाणु तेहनु शु लक्षण ? पाच प्रमाद छाडे,
 तेवारे सातमे गुणठाणे आवे ते ५ प्रमादना नाम ॥ गाथा ॥ मद विषय कपाय, निदा विगहा पचमा भणिया ॥ ए
 ए पच पमाया, जीवा पढति ससारं १. ए ५ प्रमाद छाडे अने १६ प्रकृतिने उपशमावे. १५ पूर्वे कहि ते अने
 सजलनो क्रोध एव १६ प्रकृतिने क्षयोपशमावे तेहने शु गुण निपनो ते जीव जीवादि पदार्थ द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी
 भावथी तथा नोकारसि आदि दर्दने छमासी तप ध्यान जुगतपणे जाणे, सरदहे, परूपे, फरसे ते जीव जघन्य
 तेज भवे मोक्ष जाय, उत्क्रष्टो त्रिजे भवे मोक्ष जाय. गति तो प्रायेः कल्यातीतनी थाय. ध्यानने विषे, अनुष्ठा-
 नने विषे, अप्रमत्त उद्यत थका रहेछे तथा शुभ लेश्यापणेज करीने नथी प्रमत्त कपाय जेहने तेहने अप्रमत्त स-

જાતિ ગુણઠાણું કહિયે. ૭. આઠમું નિયદ્વિ વાદર ગુણઠાણું તેહનું શું લક્ષણ ? ૧૭ પ્રકૃતિને ક્ષયોપશમાવે, ૧૬ પૂર્વે કહિ તે અને સંજલનો માન એ ૧૭ પ્રકૃતિને ક્ષયોપશમાવે, તે વારે ગૌતમસ્વામી હાથ જોડિ, માન મોડિ શ્રીભયંતને પૂછતા હવા સ્વામિનાથ ! તે જીવને શું ગુણ નિપનો ? તેવારે શ્રીભગવંતે કહું પરિણામધારા. અપૂર્વ કરણ જે કોઈ કાલે જીવને કોઈ દિને આવ્યું નથી તે શ્રેણિ જુગત જીવાદિક પદાર્થ દ્રવ્યથી, ક્ષેત્રથી, કાલથી, ભાવથી, નોકારસી આદિ દર્શ હમાસી તપ જાણે, સરદહે, પરુપે, ફરસે તે જીવ જઘન્ય તેજ ભવે મોક્ષ જાય, ઉત્ક્રોષો ત્રિજે ભવે મોક્ષ જાય. ઇહાંધિ શ્રેણિ ૨ કરે-ઉપશમશ્રેણિ ૧, ને ક્ષપકશ્રેણિ ૨. ઉપશમ શ્રેણિવાલો જીવ તે મોહનીય કર્મની પ્રકૃતિના દલને ઉપશમાવતો ડગ્યારમા ગુણઠાણા સુધિ જાય, પડિવાઈ પળ થાય, હાય માન પરિણામ પળ પરિણમે, અને ક્ષપક શ્રેણિવાલો જીવ તે મોહનીય કર્મની પ્રકૃતિના દલને રાખાવતો, શુદ્ધ મૂલમાંથી નિર્જરા કરતો, નવમે, દશમે ગુણઠાણે થઈને ચારમે ગુણઠાણે જાય, અપડિવાઈજ હોય, વર્દમાન પરિણામ પરિણમે. હવે નિયદ્વિવાદરનો અર્થ તે નિવત્યો છે વાદર કપાયથી વાદર સંપરાંય ક્રિયાથી શ્રેણિ કરવે, અભ્યંતર પરિણામે અધ્યવસાય સ્થિર થતે વાદર ચપલતાથી નિવત્યો માટે નિયદ્વિવાદર ગુણઠાણું કહિયે તથા વિજું નામ અપૂર્વ, કરણગુણઠાણું પણ કહિયે. ડગ્યામાટે જે કોઈ કાલે જીવે પૂર્વે શ્રેણિ કરિ નહોતિ અને એ ગુણઠાણે પહિલુંજ કરણ તે પંડિત વીર્યનું આચરણ ક્ષયકરણરૂપ કરણપરિણામધારા વર્દનરૂપ શ્રેણિ કરે તેહને અપૂર્વકરણ ગુણઠાણું કહિયે

૮. હવે નવમુ અનિયદ્વિવાદરગુણઠાણુ તેહનુ શુ લક્ષણ ? એકવિંશ પ્રકૃતિને ક્ષયોપશમાવે તે ૧૭ પ્રકૃતિ પૂર્વે કહિ તે અને સજલની માયા ૧, સ્ત્રીવેદ ૨, પુરુષવેદ ૩, નપુસકવેદ ૪ એવ ૨૧ પ્રકૃતિને ક્ષયોપશમાવે તેવારે ગૌતમસ્વામિ હાથ જોડી, માન મોડી શ્રી ભગવતને પૂછતા હજા સ્વામિનાથ ! તે જીવને શુ ગુણ નિપને ? તેવારે ભગવતે કહ્યુ તે જીવ જીવાદિક પદાર્થ તથા નોકારસી આદિ દેડને છમાસી તપ દ્રવ્યથી, ક્ષેત્રથી, કાલથી, ભાવથી, નિર્વિ-
કાર અમાયી વિષય નિરવછાપને જાણે, સરદહે, પરુપે, ફરસે તે જીવ જઘન્ય તેજ ભવે મોક્ષ જાય ઉત્કૃષ્ટો ત્રીજે ભવે મોક્ષ જાય. હવે અનિયદ્વિવાદર તે સર્વથા પ્રકારે નિવત્યોં નથી અજમાત્ર હજી યાદર સપરાય ક્રિયા રહિ છે માટે અનિયદ્વિવાદર ગુણઠાણુ કહિયે. તથા આઠમા નવમા ગુણઠાણાના શબ્દાર્થ ઘણા ગભિર છે, તે અન્ય પચ સગ્રહાદિક ગ્રાથ તથા સિદ્ધાંતથી સમજવા. ૯ દશમુ સૂક્ષ્મસપરાય ગુણઠાણુ તેહનુ લક્ષણ ૨૭ પ્રકૃતિને ક્ષયોપશમાવે, ૨૧ પ્રકૃતિ પૂર્વે કહિ તે અને હાસ્ય ૧, રતિ, ૨, અરતિ ૩, મય ૪, શોક ૫, દુઃખ ૬, એવ ૨૭ પ્રકૃતિને ક્ષયોપશમાવે તેવારે ગૌતમસ્વામિ હાથ જોડી માન મોડી શ્રી ભગવતને પૂછતા હજા, સ્વામિનાથ ! તે જીવને શુ ગુણ નિપને ? તિવારે ભગવતે કહ્યુ તે જીવ દ્રવ્યથી, ક્ષેત્રથી, કાલથી, ભાવથી જીવાદિક પદાર્થ તથા નોકારસી આદિ દેડને છમાસી તપ નિરભિ-
લાપ નિર્વલક નિર્વેદકતાપને નીરાશી, અવ્યાપોહ, અવિભ્રમપને જાણે, સરદહે, પરુપે, ફરસે તે જીવ જઘન્ય તેજ ભવે મોક્ષ જાય, ઉત્કૃષ્ટો ત્રીજે ભવે મોક્ષ જાય. સૂક્ષ્મ થોડીક લગારેક પાતલી શી સપરાય ક્રિયા રહે છે

तेहने सुक्ष्म संपराय गुणठाणुं कहिये. १०. इग्यारसुं उपशांतमोह गुणठाणुं तेहनुं लक्षण २८ प्रकृतिने उपशा-
मावे ते २७ प्रकृति पुर्वे कहि ते अने संजलनो लोभ १, एवं २८ मोहनीय कर्मनी प्रकृतिने उपशमावे, सर्वथा
ढांके, भस्म भरि मछन्न अशिवत् तिवारे गौतमस्वामि हाथ जोडि मान मोडि श्री भगवंतने पूछता हवा, स्वामि-
नाथ ! ते जीवने शुं गुण निपनो ? तिवारे श्री भगवंते कछुं ते जीव जीवादिक पदार्थ द्रव्यथी, क्षेत्रथी, कालथी,
भावथी नोकारसी आदि देइने छमासी तप दीतराग भावे जथाख्यात चारित्रपणे जाणे, सरदहे, परूपे, फरसे
एहवामां जो काल करे तो अनुत्तर विमानमां जाय, पछी मनुष्य थइ मोक्ष जाय अने जो मूक्षम लोभनो उदय
थाय तो कपाय अग्नि प्रकटे पछी पडे. दशमांथी सर्वथा पडे. तो पहले गुणठाणे जाय पण इग्यारमेथी चहवुं तो
नथी. उपशांत ते उपशम्यो छे मोह सर्वथा जले करी अग्निउलव्यानिपरे डाल्यो नहि, ढांवयो छे. माटे उपशांत
मोह गुणठाणुं कहिये ११. वारसुं क्षीणमोह गुणठाणुं तेहनुं शुं लक्षण जे २८ प्रकृतिने सर्वथा स्वपावे, क्षपक
श्रेणि, क्षायक भाव, क्षायक समकित, जथाख्यात चारित्र, करणसत्य, जोगसत्य, भावसत्य, अमायी, अकपायी
चीतरामी, भावनिग्रथ, संपूर्ण संनुडा, संपूर्ण भावितात्मा, महातपरवी, महा सुशिल, अमोही, अधिकारी, महा-
ज्ञानी, महाध्यानि, वर्द्धमानपरिणामी, अपडिवाइ थइ अंतर्मुहुर्च रहे ए गुणठाणे काल करवो नथी, पुनर्भव छे
नहि. छेहले समये पांच ज्ञानावरणिय, नव दर्शनावरणिय, पंचविधअंतराय क्षय करणोद्यम करी तेरमा गुणठा-

णाने पहेले समये क्षय करी, केवल ज्योति प्रकटे माटे क्षीण ते क्षय कर्हो छे मोह सर्वथा जे गुणठाणे तेहने
 क्षीण मोह गुणठाणु कहिये १२. तेरमु सजोगी केवलि गुणठाणु तेहनु शु लक्षण ? दश बोल सहित तेरमे
 गुणठाणे विचरे. सजोगी १, सशरिरी २, सलेशी ३, शुक्लेशी ४, जथाख्यात चारित्र ५, क्षायकसमकित ६,
 पडितवीर्य ७, शुक्लध्यान ८, केवलज्ञान ९, केवलदर्शन १०, ए १० बोल सहित जग्न्य अतर्मूर्धुर्त्त उत्कृष्टा
 देशेउणी पूर्व कोड सुधि विचरे. घणा जीवने तारि प्रतिबोधि निहाल कनीने विजा, त्रिजा शुक्लध्यानना पाया-
 ने ध्याइने चउदमे जाय, सजोगी ते शुभ मन, वचन, कायाना जोगसहित छे, बाहाउयचलोपकरण छे, गमना-
 गमनादिक चेष्टा शुभ सहित छे, केवल ज्ञान, केवलदर्शन उपयोग समयातर अविच्छिन्नपणे शुद्ध प्रणमे माटे
 सजोगी केवलिगुणठाणु कहिये १३ हवे चउदमु अजोगी केवली गुणठाणु तेहनु शु लक्षण ? शुक्लध्याननो
 चोथो पायो समुच्छिन्नक्रिय अनतरअप्रतिपाती, अनिष्टति याता, मनजोग रुधि, वचनजोग रुधि, काय जोग रुधि,
 आन प्राण निरोध करि, रूपातीत परमशुक्लध्यान ध्याता ७ बोलसहित विचरे तेरमे १० बोल कथा तेहमाथी
 सजोगी १, सलेशी २, शुक्ल लेशी ३, ए ३ वर्जने शेष ७ बोल सहित सकल गिरीनो राजा मेरु तेहनी परे
 अडोल, अचल, स्थिर, अग्रस्थाने पामे, शैलेशीपणे रहि, पचलघु अक्षर उच्चार प्रमाण काल रहि, शेष वेद-
 नीय १, आयुष्य २, नाम ३, गोत्र ४, ए कर्म क्षीण करिने मुक्तिपद पामे. शरिर उदारिक, तेजस, कार्मण

७ कर्मनी सत्ता १ मोहनियकर्म वर्जिने. तेरमे चउदमे गुणठाणे ४ कर्मनी सत्ता. वेदनीय १, आयुष्य २, नाम ३, गोत्र ४. इति पांचमो सत्ताद्वार समाप्त. ५.

हवे छठो बंधद्वार कहेछे. पहेला गुणठाणाथी ते सातसा गुणठाणा सुधी त्रिजुं गुणठाणुं वर्जिने ८ कर्म बांधे, अने जो ७ बांधे तो आयुष्य वर्जिने त्रिजे, आठमे, नवमे गुणठाणे ७ कर्म बांधे. आयुष वर्जिने. दशमे गुणठाणे ६ कर्म बांधे. आयुष्य १, ने मोहनीय ए २ वर्जिने. इग्यारमे वारमे तेरमे गुणठाणे १ साता वेदनीय बांधे. चउदमे गुणठाणे अबंध ० ॥ इति ६ ठो बंधद्वार समाप्त. ६.

हवे ७ मो वेद ने ८ मो उदयद्वार भेला कहेछे. पहेला गुणठाणाथी ते दशसा गुणठाणा सुधी ८ कर्म वेदे ने ८ नो उदय इग्यारमे, वारमे ७ कर्म वेदे ने ७ नो उदय मोहनीय वर्जिने. तेरमे चउदमे ४ कर्म वेदे ने ४ नो उदय वेदनीय १, आयुष २, नाम ३, गोत्र ४. इति ७ मो वेद ने ८ मो उदयद्वार समाप्त. ७-८.

हवे नवमो उदीरणाद्वार-पहिला गुणठाणाथी मांडिने ७ मा गुणठाणा सुधी ८ कर्मनी उदीरणा तथा ७ नी करेतो आयुष वर्जिने. आठमे नवमे गुणठाणे ७ कर्मनी उदीरणा ते आयुष वर्जिने तथा ६ नी करे तो आयुष १, मोहनीय २, ए २ वर्जिने. दशमे ६ नी उदीरणा करे. आयुष १, मोहनीय २, ए २ वर्जिने अने ५ नी करे तो आयुष १, मोहनीय २, वेदनीय ३ ए ३ वर्जिने. इग्यारमे वारमे ५ नी उदीरणा आयुष १,

મોહનીય ૨, વેદનીય ૫ ૩ વર્જિને તથા ૨ ની કરે તો નામ ૧, ગોત્ર ૨, ૫ ૨ ની તેરમે ગુણઠાણે ૨ કર્મની
 ઉદીરણા નામ ૧, ગોત્ર ૨, ૫ ૨ ની કરે. ચંદ્રમે ગુણઠાણે ઉદીરણા કરે નહિ. ઇતિ ૯ મો ઉદીરણાદ્વાર
 સમાપ્ત. ૯. ચેવક૦ નિશ્ચયે.

હવે ૧૦ મો નિર્જરાદ્વાર કહેછે. પહેલાથી તે ૧૧ મા ગુણઠાણા સુધી ૮ કર્મની નિર્જરા, બારમે ૭ કર્મની
 નિર્જરા મોહનીય વર્જિને, તેરમે ચંદ્રમે ૪ કર્મની નિર્જરા વેદનીય ૧, આયુષ ૨, નામ ૩, ગોત્ર ૪, ૫ ૪ ની.
 ઇતિ ૧૦ મો નિર્જરાદ્વાર સમાપ્ત. ૧૦.

હવે ઇગ્યારમો ભાવદ્વાર કહેછે ઉદયભાવ ૧, ઉપશમભાવ ૨, ક્ષાયકભાવ ૩, ક્ષયોપશમભાવ ૪, પારિણા-
 મિકભાવ ૫, સનિવાહભાવ ૬, પહેલે ને ત્રિજે ગુણઠાણે ૩ ભાવ ઉદય ૧, ક્ષયોપશમ ૨, પારિણામિક ૩, વિજે
 ચોથે પાંચમે છઠ્ઠે સાતમે અને આઠમેથી તે ઇગ્યારમા ગુણઠાણા સુધિ ઉપશમ શ્રેણિવાલાને ૪ ભાવ-ઉદય ૧,
 ઉપશમ ૨, ક્ષયોપશમ ૩, પારિણામિક ૪, તથા કોડક ઉપશમને ઠેકાણે ક્ષાયક પણ કહેછે. અને ૮ માથી
 માડિને બારમા સુધિ ક્ષયકશ્રેણિ-વાલાને ૪ ભાવ-ઉદય ૧, ક્ષયોપશમ ૨, ક્ષાયક ૩, પારિણામિક ૪, તેરમે
 ચંદ્રમે ગુણઠાણે ૩ ભાવ-ઉદય ૧, ક્ષાયક ૨, પારિણામિક ૩, સિદ્ધમા ૨ ભાવ-ક્ષાયક ૧, પારિણામિક ૨.
 ઇતિ ૧૧ મો ભાવદ્વાર સમાપ્ત. ૧૧.

हवे पन्नरमो आत्माद्वार कहेछे. आत्मा ८-द्रव्यआत्मा १, कपायआत्मा २, योगआत्मा ३, उपयोग आत्मा ४, ज्ञानआत्मा ५, दर्शनआत्मा ६, चारित्रआत्मा ७, वीर्यआत्मा ८, पहिले त्रिजे गुणठाणे ६ आत्मा. ज्ञान १ ने चारित्र २ ए २ वर्जिने. विजे, चोथे गुणठाणे ७ आत्मा चारित्र वर्जिने. पांचमे गुणठाणे पण ७ आत्मा देशथी चारित्र छे. छठथी दशमा गुणठाणा सुधि ८ आत्मा. इग्यारमे, वारमे, तेरमे ७ आत्मा. कषाय वर्जिने. चउदमे ६ आत्मा-कपाय ने जोग वर्जिने. सिद्धमां ४ आत्मा. ज्ञानआत्मा १, दर्शनआत्मा २, द्रव्य आत्मा ३, उपयोग आत्मा ४. इति १५ मो आत्माद्वार समाप्तं. १५.

हवे १६ मो जीवभेदद्वार कहेछे. पहिले गुणठाणे १४ भेद लाभे. विजे गुणठाणे ६ भेद लाभे. वेइंद्रिय १, तेइंद्रिय २, चउरिंद्रिय ३, असंज्ञि तिर्यंच पंचंद्रिय ४ ए ४ ना अपर्जासा ने संज्ञी पंचंद्रियनो अपर्जासो ने पर्जासो ए ६. त्रिजे गुणठाणे १ संज्ञी पंचंद्रियनो पर्जासो लाभे. चोथे गुणठाणे २ भेद लाभे. संज्ञी पंचंद्रियनो अपर्जासो ने पर्जासो ए २. पांचमांथी ते १४ मा गुणठाणा सुधी १ संज्ञी पंचंद्रियनो पर्जासो लाभे. इति १६ मो जीवभेदद्वार समाप्तं. १६.

हवे १७ मो जोगद्वार कहेछे. पहिले, विजे, ने चोथे गुणठाणे जोग १३ लाभे. वे आहारकना वर्जिने. त्रिजे गुणठाणे १० जोग लाभे. ४ मनना, ४ वचनना, १ उदारिकनो, १ वैक्रयनो, ए १० लाभे. पांचमे

गुणठाणे १२ जोग आहारकना २ ने एरु कार्मणनो ए ३ वर्जिने १२ लाभे छहे गुणठाणे १४ जोग लाभे १ कार्मणनो वर्जिने, सातमे गुणठाणे ११ जोग-४ मनना, ४ वचनना, १ उदारिकनो, १ वैक्रेयनो, १ आहारकनो, एव ११ आठमाथी माडीने १२ मा गुणठाणा सुधि जोग ९ लाभे. ४ मनना, ४ वचनना, ने १ उदारिकनो ए ९. तेरमे गुणठाणे जोग ७ लाभे वे मनना, वे वचनना ए ४ ने उदारिकनो १, उदारिकनो मिश्र २, कार्मणकायजोग ३, एव ७. चउदमे गुणठाणे जोग नथी इति १७ मो जोगद्वार समाप्त. १७.

हवे १८ मो उपयोगद्वार कहेछे पहेले ने त्रिजे गुणठाणे ६ उपयोग लाभे. ३ अज्ञान ने ३ दर्शन. एव ६. विजे, चोथे, पाचमे गुणठाणे ६ उपयोग लाभे. ३ ज्ञान, ३ दर्शन, एव ६ छठाथी ते वारमा गुणठाणा सुधि उपयोग ७ लाभे. ४ ज्ञान ने ३ दर्शन एव ७. तेरमे, चउदमे गुणठाणे तथा सिद्धमा २ उपयोग केवल ज्ञान १, ने केवलदर्शन २. इति १८ मो उपयोग द्वार समाप्त. १८.

हवे १९ मो लेश्याद्वार कहेछे. पहेलाथी ते छठा गुणठाणा सुधी ६ लेश्या लाभे. सातमे गुणठाणे उपलि ३ लेश्या लाभे. आठमेथी माडीने वारमा गुणठाणा सुधि १ शुक्ललेश्या लाभे तेरमे गुणठाणे १ परमशुक्ल-लेश्या लाभे. चउदमे गुणठाणे लेश्या नथी. इति १९ मो लेश्याद्वार समाप्त. १९.

हवे २० मो चारित्रद्वार कहेछे. पहेलाथी ते चोथा गुणठाणा सुधी कोइ चारित्र नथी. पाचमे गुणठाणे

દેશથી સામાયિક ચારિત્ર છે. હજી, સાતમે ગુણઠાને ૩ ચારિત્ર લાભે. સામાયિક ચારિત્ર ૧, હેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર ૨, પરિહાર વિશુદ્ધચારિત્ર ૩ એ ૩ લાભે. આઠમે, નવમે ગુણઠાને ૨ ચારિત્ર લાભે-સામાયિક ૧ હેદોપસ્થાપનીય ૨, દશમે ગુણઠાને ૧ સૂક્ષ્મ મંપરાયંચારિત્ર લાભે. ઇગ્યારમેથી તે ચઢદમા ગુણઠાના સુધિ ૧ જથાલ્યાતચારિત્ર લાભે. ઇતિ ૨૦ મો ચારિત્રદ્વાર સમાપ્ત. ૨૦.

હવે ૨૧ મો સમકિતદ્વાર કહેછે. પહેલે ને ત્રિજે ગુણઠાને સમકિત નથી. ત્રિજે ગુણઠાને ૧ સાસ્વાદાન સમકિત લાભે. ચોથેથી તે સાતમા ગુણઠાના સુધિ ૪ સમકિત લાભે. ઉપશમ ૧, ક્ષયોપશમ ૨, વેદક ૩, ક્ષાયક સમકિત ૪. આઠમે, નવમે ગુણઠાને ૩ સમકિત લાભે. ઉપશમ ૧, ક્ષયોપશમ ૨, ક્ષાયક ૩. દશમે, ઇગ્યારમે ગુણઠાને ૨ સમકિત લાભે-ઉપશમ ૧, ક્ષાયક ૨. વારમે, તેરમે, ચઢદમે ગુણઠાને તથા સિદ્ધમાં ૧ ક્ષાયકસમકિત લાભે. ઇતિ ૨૧ મો સમકિતદ્વાર સમાપ્ત. ૨૧.

હવે ૨૨ મો અલ્પવહુત્વદ્વાર કહે છે. સર્વથી થોડા ઇગ્યારમા ગુણઠાનાવાલા એક સમયે ઉપશમશ્રેણિ-વાલા ૫૪ જીવ લાભે માટે ૧. તેથી વારમા ગુણઠાનાવાલા સંલેજગુણા એક સમયે ક્ષયકશ્રેણિવાલા એકસો ને આઠ જીવ લાભે માટે ૨. તેથી આઠમા, નવમા, દશમા, ગુણઠાનાવાલા સંલેજગુણા જઘન્ય વસે, ઉત્કૃષ્ટા નવસં લાભે માટે ૩. તેથી તેરમાં ગુણઠાનાવાલા સંલેજગુણા જઘન્ય બે ક્રોડિ, ઉત્કૃષ્ટા નવ ક્રોડિ લાભે માટે ૪.

તેથી માત્રમા ગુણઠાણાવાળા સસેજગુણા જથ્થા વસે ક્રોડિ, ઉત્કૃષ્ટા નવસે ક્રોડિ લાભે માટે ૫ તેથી છઠ્ઠા
 ગુણઠાણાવાળા સસેજગુણા જથ્થા વે હજાર ક્રોડિ, ઉત્કૃષ્ટા નવ હજાર ક્રોડિ લાભે માટે ૬. તેથી પાંચમા
 ગુણઠાણાવાળા અસસેજગુણા તિર્યચ શ્રાવક મળ્યા માટે ૭. તેથી ત્રિજા ગુણઠાણાવાળા અસસેજગુણા ૪
 ગતિમા લાભે માટે ૮. તેથી ત્રિજા ગુણઠાણાવાળા અસસેજગુણા ૪ ગતિમા વિશેષ છે માટે ૯. તેથી ચોથા
 ગુણઠાણાવાળા અસસેજગુણા ઘણિ સ્થિતિ છે માટે ૧૦. તેથી ચડદયા ગુણઠાણાવાળા ને સિદ્ધભગવતજિ અનત-
 ગુણા ૧૧. તેથી પહેલા ગુણઠાણાવાળા અનતગુણા. એકંદ્રિય પ્રમુલ્લ સર્વ મિથ્યાદષ્ટિ છે માટે ૧૨. इति ૨૨
 મો અલ્પબદ્ધત્વદાર સમાપ્ત. ૨૨. इति ગુણઠાણાના ૨૨ દ્વાર સમાપ્ત. હવે ૬ ભાવ કહેછે—ઉદયભાવ ૧, ઉપશમ
 ભાવ ૨, ક્ષાયકભાવ ૩, ક્ષયોપશમભાવ ૪, પારિણામિકભાવ ૫, સન્નિવાદભાવ ૬, હવે ઉદયભાવના ૨ ભેદ
 જીવઉદયનિષ્પન્ન ૧ ને અજીવઉદયનિષ્પન્ન ૨ જીવઉદયનિષ્પન્નના ૩૩ ચોલ પામે. ૪ ગતિ, ૬ કાય,
 ૬ લેશ્યા, ૪ રૂપાય, ૩ વેદ, એવ ૨૩ ને મિથ્યાત્વ ૧, અજ્ઞાન ૨, અવિરતિ ૩, અસંપ્રિપ્ત ૪, આહારકપણ
 ૫, ક્ષયસ્થપણ ૬, સંજોગિપણ ૭, સંસાર પરિવટણા ૮, અસિદ્ધ ૯, અકેવલિ ૧૦, એવ ૩૩. હવે અજીવ
 ઉદયનિષ્પન્નના ૩૦ ચોલ પામે. ૫ ઝર્ણ, ૨ ગથ, ૫ રસ, ૮ સ્પર્શ, ૫ ગરિર, ૫ ગરિરના વ્યાપાર, એવ ૩૦
 એવ ઉભય મત્રીને ૩૩ ને ૩૦ ત્રેસઠ ભેદ ઉભયભાવના કથા. ૧. હવે ઉપશમભાવે ૧૧ ચોલ છે. ન્યાર કપા-

યનો ઉપશમ ૪, રાગનો ઉપશમ ૫, દ્વેષનો ઉપશમ ૬, દર્શન મોહનીયનો ઉપશમ ૭, ચારિત્ર મોહનિયનો ઉપશમ ૮ એવં ૮ મોહનિયની પ્રકૃતિ અને ઉવસમિયા દંશણ લલિતે તે સમકિત ૯, ઉવસમિયાચરિત્તલલિ ૧૦, ઉવસમિયા અક્રપાય છઠમથ્ય વીતરાગલલિ ૧૧, એવં ૧૨.

દ્વાર.

હવે ક્ષાયક ભાવે ૩૭ વોલ છે. ૫ જ્ઞાનાવરણિય, ૯ દર્શનાવરણિય, ૨ વેદનીયની, ૧ રાગની, ૧ દ્વેષની, ૪ કપાયની, ૧ દર્શનમોહનીયની, ૧ ચારિત્રમોહનીયની, ૪ આયુષની, ૨ નામની, ૨ ગોત્રની, ૫ અંતરાયની, એવં ૩૭ પ્રકૃતિને ક્ષય કરે તેહને ક્ષાયકભાવ કહિયે. તે ૯ વોલ પામે, ક્ષાયકસમકિત ૧, ક્ષાયક જથાભ્યાત ચારિત્ર ૨, કેવલજ્ઞાન ૩, કેવલદર્શન ૪, અને ક્ષાયક દાનાદિલલિ ૫ એવં ૯ વોલ. ૩.

હવે ક્ષયોપશમભાવે ૩૦ વોલ છે. ૪ જ્ઞાન પ્રથમ, ૩ અજ્ઞાન, ૩ દર્શન, ૩ દષ્ટિ, ૪ ચારિત્ર, પ્રથમ ૧ ચરિત્તાચરિત્ત તે શ્રાવકપણું પામે, ૧ આચાર્યગણિની પદવી, ૧ ચણદ પુર્વ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ, ૫ ઇન્દ્રિયની લલિ, ૫ દાનાદિલલિ, એવં સર્વ મલી ૩૦ વોલ. ૪.

હવે પારિણામિકભાવના ૨ ભેદ. સ. દિપારિણામિક ૧, અનાદિપારિણામિક ૨. સાદિ વિણશે, અનાદિ વિણશે નહિ. સાદિપારિણામિકના અનેક ભેદ છે. જુની મુરા મદિરા, જુનો ગોલ, તાંદુલ એ આદિ ૭૩ વોલ ભગવતીની શાલે છે. અનાદિ પારિણામિક ભાવનાના ૧૦ વોલ. ધર્માસ્તિકાય ૧, અધર્માસ્તિકાય ૨, ॥૧૧૩॥

आकाशास्तिकाय ३, पुद्गलास्तिकाय ४, जीवास्तिकाय ५, काल ६, लोक ७, अलोक ८, भव्य ९, अभव्य
 १०. एव १०. ५ इहे मन्निवाह भावनाना २६ भागा. १० द्विकसजोगीना, १० त्रिकसजोगीना, ५ चउर-
 सजोगीना, १ पचसजोगिनो एव २६ भागा एहनो विचार श्री अनुयोगद्वार सिद्धातर्था जाणवो ६. इहे १४
 गुणठाणा उपर १० शेषरुद्धार उतार छे तेहमा प्रथम हेतुद्वार कह छे. २५ रूपाय, १५ जोग, एव ४० ने ६
 काय, ५ इन्द्रिय, १ मन, ए १२ अत्रत एव ५२ ने ५ मिथ्यात्व एव ५७ हेतु. पहिले गुणठाणे ५५ हेतु ते
 आहारकना २ वर्जिने १. त्रिजे गुणठाणे ५० हेतु ते ५५ माथी ५ मिथ्यात्व टट्या. २ त्रिजे गुणठाणे ४३ हेतु
 ते ५७ माथी अनतानुवधि ४, उदारिकनो मिश्र १, वैक्रेयनो मिश्र २, आहारकना २, मिथ्यात्व ५, एव १४
 वर्ज्या शेष ४३-३. चोथे गुणठाणे ४६ हेतु ते पुर्वे कथा ४३ ते अने उदारिकनो मिश्र १, वैक्रेयनो मिश्र २, कर्मण
 कायजोग ३. ए ३ वर्ज्या सर्व मळीने ४६-४. पाचमे गुणठाणे ४० हेतु ते पुर्वे ४६ कथा तेहमाथी अपत्या-
 रयानीनी चोरुडि ४, त्रिज कायनो अत्रत १, कर्मणकायजोग १, एव ६ घट्या, शेष ४० हेतु. ५. छठे गुण-
 ठाणे २७ हेतु पुर्वे ४० कथा तेहमाथी प्रत्याख्यानोवरणियनी चोरुडि ४, पाच स्थावरनो अत्रत ५, इन्द्रिय ५
 नो अत्रत ५ ने एक मननो अत्रत १ एव १५ वर्ज्या शेष २५ रखा ने आहारकना २ वर्ज्या एव सर्व मळी
 २७ हेतु ६. सातमे गुणठाणे २४ हेतु ते पुर्वे २७ कथा तेहमाथी उदारिकमिश्र १, वैक्रेयमिश्र २, आहारक-

मिश्र ए ३ वर्ज्या शेष २४ हेतु ७. आठमे गुणठाणे २२ हेतु ते पूर्वे २४ कथा तेहमाथी वर्ज्यनो १, आहार-
कनो २, ए २ वर्ज्या. शेष २२ हेतु ८. नवमे गुणठाणे १६ हेतु ते पूर्वे २२ कथा तेहमाथी हाश्य १, रति
२, अरति ३, भय ४, शोक ५, दुगंछा ६, ए छ वर्ज्या. शेष १६ हेतु. ९. दशमे गुणठाणे १० हेतु ते ९
जोग ने १ संजलनो लोभ एवं १० हेतु. १०. इयारमे वारमे गुणठाणे ९ हेतु ते ९ जोग जाणवा ११-
१२. तेरमे गुणठाणे ७ हेतु ते ७ जोग जाणवा. १३. चउदमे गुणठाणे हेतु नथी. १४. इति पहिलो हेतु-
द्वार समाप्त. १.

हवे बीजो दंडक द्वार कहेछे. पहिले गुणठाणे २४ दंडक, बिजे गुणठाणे १९ दंडक ते ५ स्थावरना व-
र्ज्या. बिजे चोथे गुणठाणे १६ दंडक ते ३ विकलेंद्रिय वर्ज्या. पांचमे गुणठाणे २ दंडक संक्षिप्तुष्य १, संक्षि-
तिथेच २, ए २. छद्वाथी ते चउदमा गुणठाणा सुधि १ मनुष्यनो दंडक. इति बीजो दंडकद्वार समाप्त. २.

हवे त्रिजो जीवाजोनिद्वार कहे छे. पहिले गुणठाणे ८४ लाख जीवाजोनि, बिजे गुणठाणे ३२ लाख ते
एकंद्रियनी वर्जि. त्रिजे चोथे गुणठाणे २६ लाख जीवाजोनि. पांचमे गुणठाणे १८ लाख जीवाजोनि. छ-
द्वाथी ते १४ मा गुणठाणा सुधि १४ लाख जीवाजोनि. इति त्रिजो जोनिद्वार समाप्त. ३.

हवे चोथो अंतरद्वार कहे छे. पहिले गुणठाणे जयन्य अंतर्मुहूर्त, उत्कृष्टो ६६ सागर साबेरानुं अथवा

१३२ सागर झाझेरानु ते ६६ सागर चोथे गुणठाणे रहे, अतर्मुहूर्त्त त्रीजे गुणठाणे रहि पाछो चोथे गुणठाणे ६६ सागर रहि मिऱ्यात्वे आने. विजाथी माडिने इग्यारमा गुणठाणा सुधि जघन्य अतर्मुहूर्त्त अथवा पल्यनो असरयातमो भाग ते एदला काल विना उपसम श्रेणी करीने पडे नही. उत्कृष्टो अर्द्धपुद्गल देशे उणु, बारमे, तेरमे ने चउदमे गुणठाणे आतरु नथी. ए एक जीवआश्रि. इति चोथो अतरद्वार समाप्त ४

हवे ५ मो ध्यानद्वार कहे छे. पहेले त्रिजे त्रिजे गुणठाणे २ ध्यान पहेले, चोथे, पाचमे गुणठाणे ३ ध्यान. पहेले, छठे गुणठाणे २ ध्यान-आर्त्त १ ने धर्म २. सातमे गुणठाणे १ धर्मध्यान. आठमेथी माडिने चउदमा गुणठाणा सुधी १ शुद्धध्यान. इति पाचमो ध्यानद्वार समाप्त. ५

हवे छठो फरसनाद्वार कहे छे. पहेलु गुणठाणु १४ राजलोक स्पर्श विजु गुणठाणु हेतु पडगवनथी ते छठी नरक लगे फरसे, तथा उचु अधोगाम विजयथी ते ९ त्रैवेयक सुधि फरसे. २. त्रिजु गुणठाणु लोकनो असरयातमो भाग फरसे ३. चोवु गुणठाणु अधोगाम विजयथी १२ मा देवलोक सुधि फरसे अथवा पडगवन-थी छठी नरक सुधी फरसे. ४. पाचमु गुणठाणु एण एमज अधोगामविजयथी १२ मा देवलोक सुधि फरसे ५. छठाथी ते इग्यारमा गुणठाणावाळा अधोगाम विजयथी ५ अनुत्तरविमान सुधि फरसे. बारमु गुणठाणु लोकनो असरयातमो भाग फरसे. तेरमु गुणठाणु सर्व लोक फरसे चउदमु गुणठाणु लोकनो असरयातमो भाग फरसे. ॥ इति ६ ठो फरसना द्वार समाप्त. ॥ ६ ॥

॥ अथ श्री छ आराना बोल. ॥

दस कोडाकोडि सागरोपमना छ आरा जाणवा. तेमां पहेंलो सुसमसुसम नामा आरो ४ कोडाकोडि सागरोपमना जाणवो. तेमां एकलु सुखमां सुख जाणवुं. ए आराने विणे ३ गाउनुं देहमान, अने ३ पल्योपमं उखुं. उत्तरते आरे २ गाउनुं देहमान, अने २ पल्योपमं आउखुं जाणवुं. ए आरे वसे छपन पांसली, अने उत्तरते आरे एकसो अठ्ठाविस पांसली जाणवी. ए आराने विणे १ वज्रकपनाराच संवयण ने १ समचउरंस संठाण जाणवुं. स्त्रि-पुरुषना रूप सौभाग्य घणा दिपे. ए आराने विणे अठमभक्ते आहारनी इच्छा उपजे. ते वारे शरीर प्रमाणे आहार करे. धरतिनी सरसाइ साकर सरखी जाणवी. उत्तरते आरे खांड सरखी जाणवी. ए आराने विणे १० दश प्रकारना कल्पवृक्ष मनवच्छित मुख पहांचाडे. ते कल्पवृक्षनां नाम कहेछे. ॥ गाथा ॥ मतं गायधिगा तुडियंगा । दिव जोइ चित्तागा ॥ चिचरसा मणवेगा । गिहगारा अणियगणाउ ॥१॥ मतंगाय'कहेता मिठा मधुरा रसना कल्पवृक्ष थई आवे १, धिगा कहेता रत्नजडाव भाजनना कल्पवृक्ष थई आवे २, तुडियंगा कहेता उगणपचास जातिनां वाजिन्ना कल्पवृक्ष थई आवे ३, दिवकहेता रत्नजडाव दीवी ओना कल्पवृक्ष थई आवे ४, जोइ कहेता सूर्यनी ज्योतिना कल्पवृक्ष थई आवे ५, चित्तागा कहेता चित्राण

સહિત ફૂલની માઝાના કલ્પવૃક્ષ થઈ આવે, ૬, ચિતરસા કહેતા ચિત્તને ગમે તેવા રસવતિ ભોજનના કલ્પવૃક્ષ થઈ આવે ૭, મળેગા કહેતા રત્નજડાવ આભરણના કલ્પવૃક્ષ થઈ આવે ૮, ગિહગારા કહેતા ચેંતાલીસ ભોમિયા આવાસના કલ્પવૃક્ષ થઈ આવે ૯, અનિયમળાડ કહેતા રત્નજડાવ નાકને યાયરે ડડે એહવા વસ્ત્રના કલ્પવૃક્ષ થઈ આવે. ૧૦. એ ૧૦ પ્રકારના કલ્પવૃક્ષ મનચિન્તિત સુખ આપે. એ આરાને વિષે છેક થાકતા જુગલના આડા આડા ૬ માસ રહે તેવારે જુગલ પરભવનુ આડસુ વાવે. તેવારે જુગલીની એક જોડલુ પ્રસવે તે ઠાકની પ્રતિપાલના ૪૯ દિન કરે. જુગલજુગલીનીને ક્ષણ માત્રનો ત્રિજોગ ન પડે. એકને છાંક ને એકને વગાસુ આવે. મરીને દેવતા થાય. એહના શરીરનો નિહરણ દેવતા કરે ગતિ તો ૧ દેવની જાણવી. એ આરાને ત્રિપે જુગલીયાને યસ-પ્રિરોધ, ઇર્ષા, ક્રોધ નહીં. ઇતિ પહેલો આરો સપૂર્ણ. ॥ ૧ ॥

હવે પહેલો આરો ઉત્તરીને વીજો આરો વેઠો તેવારે અનન્તા વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શના પર્યાય અનન્તા અનન્તા હીના થયા. એ મૂસમ નામે આરો ત્રણ કોડાકોડ સાગરોપમનો જાણવો. તેમા એકલુ સુખ. એ આરાને વિષે વે ગાડનુ દેહમાન અને વે પલ્યોપમનુ આડસુ. ઉતરતે આરે એક ગાડનુ દેહમાન ને એક પલ્યોપમનુ આડસુ. એ આરાને ત્રિપે વજ્રકૃપભનારાચ સઘયણ, સમચરસ સઠાણ. એ આરે એકસો અઢાવીસ પાસલી, ઉતરતે આરે ચોસઠ પાસલી જાણવી. એ આરે છઠ્ઠ ભક્તો આહારની ઈચ્છા ઉપજે. તેવારે શરીર પ્રમાણે આહાર

छ
गु ॥११६॥

करे. धरतिनी सरसाई खांड सरखी. उतरते आरे गोल सरखी जाणवी. ए आरे १० प्रकारना कल्प वृक्ष मनवंच्छित सूख पहांचाडे. हेक थाकतां जूगलना. आउखा आडा छ मास रहे तेवारे जुगल परभवधुं आउखुं बांधे. तेवारे जूगलाणी एक जोडलुं प्रसवे. छोरुनी प्रतिपालणा ६४ दिन करे. जुगल जुगलीणीने क्षण मात्रनो विजोग न पडे. एकने छींक ने एकने वगासुं आवे. मरिने देवता थाय. एना शरीरनुं निहरण देवता करे. गति १ देवतानी जाणवि. इति विजो आरे संपूर्ण. ॥ २ ॥

हवे बीजो आरो उतरीने त्रिजो आरो बेठो तेवारे अनंता वर्ण, गंध, रस, स्पर्शना पर्याय अनंता हीणा थया. ए सूसमदुसम नामा आरो बे कोडाकोड सागरोपमनो जाणवो. तेमां सुख घणुं ने दुख थोडुं. ए आराने विषे एक गाउनुं देहमान ने एक पल्योपमनुं आउखुं जाणवुं. उतरते आरे ५०० पांचसैं धनुष्यनुं देहमान ने क्रोड पूर्वनुं आउखुं जाणवुं. ए आराने विषे वज्र ऋषभ नाराच संघयण ने समचउरंस संठाण जाणवुं. ए आराने विषे चोसठ पांसली जाणवी. उतरते आरे वत्रिस पांसली जाणवी. ए आराने विषे चउथ भक्ते आहारनी इच्छा उपजे. ते वारे शरीर प्रमाणे आहार करे. धरतिनी सरसाइ गोल सरखी जाणवी. उतरते आरे थोडेरी जाणवी. ए आरे दस प्रकारना कल्पवृक्ष मनवंच्छित सूख पहांचाडे. हेक थाकतां जुगलना आउखा आडा छ मास रहे ते वारे जुगल परभवनुं आउखुं बांधे. ते वारे जुगलिणी एक जोडलुं प्रसवे. ते छोरुनी प्रतिपालणा ७९

दिन करे. जुगल-जुगलाणीने क्षणमात्रनो विजोग न पडे एकने छीक ने एरुने बगासु आवै तेवारे मरीने देव-
 ता थाय. एना शरीरनो निहरण देवता करे. ए ३ आरा जुगलना जाणवा. एकलो जुगल धर्म जाणवो ए
 आराने विषे जरा, रोग, कुरूप नहि प्रतिपूर्ण अग-उपाग विषयसुख भोगवे. ते दान पुण्यना फळ जाणवा.
 ए आराने विषे छेक थाकता चोराशी लाख पूर्व, त्रण वर्ष ने साडा आठ महीना बाकी रखा तेवारे सर्वार्थसिद्ध
 महाबिमान थकी तेरीस सागरोपमनु आउरु भोगवी, चविने विनिता नगरी, नाभी कुलगर राजा पिता, मरु-
 देवी मातानी हुरे ऋषभदेव स्वामि उपन्या. सवानव मासे जन्म्या. प्रथम ऋषभनु स्वप्न देखि ऋषभदेव नाम
 दिधु. ऋषभदेव स्वामिए जुगलधर्म निवारीने असि, मसि, कसि आदि देईने बोतेर कला शीखवी. अनुकपा
 निमित्ते मिस लाख पुर्वलगे तो कुमरपणे रखा, अने त्रेसठ लाख पुर्वलगे राज्य भोगव्यु पछी भरतने राज्य आ-
 पीने चार हजार पुरुष सघाते सजम लिधो. एक लाख पुर्व लगे सजम पाळ्यो. केवल पामीने अष्टापद पर्वत
 उपरे पद्मासने बेसीने, दम एजार साधु सघाते स्वामि निर्माण पयार्था. ते स्वामिना ६ कल्याणिक थया
 पेहेले कल्याणीके उत्तरापाढा नक्षत्रमा सर्वार्थसिद्ध विमानथकी चविने मातानी हूखे उपन्या. १. विजे कल्या-
 णीके उत्तरापाढा नक्षत्रमा जन्म्या २. त्रीजे कल्याणीके उत्तरापाढा नक्षत्रमा राज्य वेठा. ३. चोथे कल्याणीके
 उत्तरापाढा नक्षत्रमा सजम लिगे ४. पाचमे कल्याणीके उत्तरापाढा नक्षत्रमा कैवल्य ज्ञान उपन्यु ५. ए ५ ने

६ ठुं कल्याणीक अभीच नक्षत्रमां मोक्ष पथार्या. ए आराने विषे गति पांच जाणवि. इति त्रीजो आरो सं० ३.

हवे त्रीजो आरो उत्तरीने चोथो आरो वेढो. तेवारे अनन्ता वर्ण, गंध, रस, स्पर्शना पर्याय हीणा थया. ए आरो १ कोडाकोड सागरोपमां वेंतालीस हजार वर्ष उणो जाणवो. ए आरो दुसम सूसम नामे जाणवो. तेमां दुःख घणुं ने सुख थोडुं जाणवुं. ए आराने विषे ५०० पांचसे धनुष्यनुं देहमान ने क्रोड पूर्वनुं आउखुं. उतरते आरे सात हाथनुं देहमान ने सवासो वर्षनुं आउखुं. ए आराने विषे छ संघयण ने छ संठाण जाणवा. ए आराने विषे वत्रिस पांसळी ने उतरते आरे सोल पांसळी जाणवी. ए आराने विषे दिन २ प्रते आहारनी इच्छा उपजे. तेवारे ३२ कवलनो आहार करे. धरतिनी सरसाइ सारी. उतरते आरे थोडी जाणवी. ए आरो छेक थाकतां पंच्योतेर वर्ष ने साढाआठ महिना वाकी रहा तेवारे दशमा देवलोकथी वीस सागरोपमनुं आउखुं भोगवी, चविने माहणकुंड गाम-नगरने विषे ऋषभदत्त ब्राह्मणने घेर देवानंदाजीनी कूखे महावीर स्वामि उपन्या. तिहां स्वामि साडीव्यासी रात्रि रहा. त्रासिमी रात्रे शक्रेंद्रनो आसन चलयो. तेवारे शक्रेंद्रे उपयोग मूकीने जोयुं. प्रभुने भीखाग कुले उपन्या दीठा. अचंते काले अच्छेरुं थयुं. तेवारे हरणगंमेपी देवताने कंहुं जे जाओ, जइने महावीर स्वामिनो गर्भ साहरो. साहरीने खत्रीकुंड गाम नगरने विषे, सिद्धार्थ राजाने घेर त्रिसलादेवी क्षत्रियाणीनी कूखे मुको अने त्रिसलादेवी राणीनी कूखे पुत्रिपणे गर्भ छे ते देवानंदाजीनी कूखे

મુકો. તેવારે હરણગમેષી દેવતા તેહત્ પ્રમાણ કરી તેજ વેળા આવ્યો, આવીને મગવતને વદના નમસ્કાર કરીને ઋદુ, જે સ્વામિ ! હુ તમારો ગર્ભ સાહરુદુ તે રુદુ જાણજો. તેવારે માતા દેવાનદાજીને અવસ્થાપિની નિદ્રા મૂકીને, નાભિથી ગર્ભ સાહરીને ત્રિસલાદેવીજીની કૂરડે મુખ્યા. તિહા સ્વામિ સયે થઈને સવાનવ માસે જન્મ્યા. ત્રિસ વર્ષ ઘરમા રહ્યા. એકાકીપણે સજમ લિધો. સજમ લેઈને સાડાબાર વર્ષ ને એક પલવાડિયા સુધિ આકરા તપ-જપ, યાન-જ્ઞાન કરીને સ્વામિ કૈવલ્યજ્ઞાન કૈવલ્યદર્શન, પામ્યા, અને રહોતેર વર્ષનુ આઝરુ મોગવીને ચોથા આરાના ૩ વર્ષ ને સાડા આઠ મહિના ગાકી રહ્યા તે વારે મહાવીરસ્વામિ નિર્વાણ પધાર્યા. તે સ્વામિના ૭ કલ્યાણિક ધયા તેમા ૫ કલ્યાણિક તો ઉત્તરાફાલ્ગુણી નક્ષત્રમા ધયા. તે ચવન કલ્યાણીક ૧, ગર્ભ સાહરણ કલ્યાણીક ૨, જન્મ કલ્યાણીક ૩, દિક્ષા કલ્યાણીક ૪, કૈવલ્યજ્ઞાન કલ્યાણીક ૫, એ પાંચ ને સ્વાતિ નક્ષત્રમા નિર્વાણ પધાર્યા. ૬. એ આરાને વિને ગતિ ૫ જાણવી મહાવીર સ્વામિ નિર્વાણ પધાર્યા તેજ વચ્ચે ગૌતમસ્વામિને કૈવલ્યજ્ઞાન ઉપન્યુ તેઓ ચાર વર્ષ કૈવલ્ય પ્રવજ્યા પાલીને નિર્વાણ પધાર્યા. તેજ વેળાએ સુધર્માસ્વામિને કૈવલ્ય જ્ઞાન ઉપન્યુ, તે આઠ વર્ષ સુધિ કૈવલ્ય પ્રવજ્યા પાલીને નિર્વાણ પધાર્યા. તેજ વેળાએ જબુસ્વામિને કૈવલ્યજ્ઞાન ઉપન્યુ, તે ચુમાલિસ વર્ષસુધિ કૈવલ્ય પ્રવજ્યા પાલીને નિર્વાણ પધાર્યા. મહાવીરસ્વામિ પછી મરતક્ષેત્રમા ચોસઠ વર્ષસુધિ કૈવલ્યજ્ઞાન રહ્યું. ચોથા આરાનો જન્મેલો હોય તે પાંચમા આરામા મોક્ષ જાય.

पांचमा आरानो जन्मेलो पांचमा आरामां मोक्ष जाय नही. जंतुस्वामि मोक्ष पळोच्या पछी दश बोल विच्छेद गया ते परमअवधिज्ञान १, मनःपर्यवज्ञान २, कैवल्यज्ञान ३, परिहारविशुद्धचारित्र ४, मूक्षमसंपरायचारित्र ५, जथाख्यातचारित्र ६, पूलाकलब्धि ७, क्षायकसमकीत ८, आहरकशरि ९, जिनकल्पीसाधु १०. ए १० बोल, इति चोथो आरो संपूर्ण. ४

हवे चोथो आरो उतरीने पांचमो आरो वेढो. तेवारे अनन्ता वर्ण, गंध, रस, स्पर्शना पर्याय हीणा थया. ए आरो दुसमनामा एकलुं दुःख जाणवुं. ए आरो २१ हजार वर्षनो जाणवो. ए आराने विषे ७ हाथनुं देहमान ने १२५ वर्षनुं आउवुं. उतरते आरे १ हाथनुं देहमान ने २० वर्षनुं आउवुं. ए आराने विषे छ संघयण ने छ संठाण जाणवा. उतरते आरे १ छेवटुं संघयण ने १ हुंड संठाण जाणवुं. ए आराने विषे सोल पांसळी, उतरते आरे आठ पांसळी जाणवी. ए आराने विषे दिन २ मते आहारनी ईच्छा उपजे. तेवारे शरीर प्रमाणे आहार करे. धरतिनी सरसाइ कांडक सारी जाणवी. उतरते आरे कुंभारना निभाडानी छार सरखी जाणवी. हवे पांचमा आरानां लक्षण कहे छे. मोटा नगर ते गामडा सरिखा थशे १, गाम ते मसाण सरिखा थशे २, भला कुळनां छोरु ते दासदासीपणा करशे ३, प्रधान ते लालचि थशे ४, राजा ते जमदंड सरिखा थशे. ५, भला कुळनी स्त्री ते लज्जारहित थशे ६, रुडा कुळनी स्त्री वेण्या सरिखि थशे. ७, पोताना

पुत्र पोताने छादे चान्द्रશે ૮, શિષ્ય, ગુરુના અપવાદ' વોલશે ૯, દુર્જન લોક સુખી થશે. ૧૦, સજ્જન લોક
 દુઃખિ થશે ૧૧, દુર્ભક્ષ, દુઃકાળ ઘણા પડશે ૧૨, ઉદર, સર્પાદિકની દાદ ઘણી થશે ૧૩, બ્રાહ્મણ અર્થના
 લોભી થશે ૧૪, હિસાધર્મના પરુપકુ ઘણા થશે ૧૫, એક ધર્મના ઘણા ભેદ થશે ૧૬, મિથ્યાત્વી દેવતા ઘણા
 પૂજાશે ૧૭, મિથ્યાત્વી લોક ઘણા થશે ૧૮, માણસને દેવદર્શન દુર્લભ થશે ૧૯, વિગ્રાધરની વિગ્રાના
 પ્રભાવ થોડા થશે ૨૦, ગોરસ, દુધ-દહિમા સરસાદ થોડી થશે ૨૧, વલ્લદ પ્રમુખના ઝલ, આઝલા થોડા
 થશે ૨૨, સાધુ-સાધિને માસરૂલ્પ તથા ચોમાસા કાર્યા જેવા ક્ષેત્ર થોડા રહેશે ૨૩, શ્રાવકની ૧૧ પડિમા,
 સાધુની ૧૨ પડિમા વિચ્છેદ જાશે ૨૪, ગુરુ, શિષ્યને મળાવશે નહિ ૨૫, શિષ્ય અવિનિત, કલહકારી થશે
 ૨૬, અધર્મકારી, શ્લગડાકારી, કલહકારી કુમાણસ ઘણા થશે અને સુમાણસ થોડા થશે ૨૭, આચાર્ય આપ
 આપના ગચ્છની પરપરા સામાચારિ જુદી જુદી પ્રવર્તાવશે તથા મૂઢ, મૂર્ખ જનને મોહિને મિથ્યાત્વ પાસમા પાડશે,
 ઉત્ત સુત્ર ભાસશે, આપ આપની પ્રસશામા રાવશે, નદક કુયુદ્ધિ હોશે. ૨૮, સરલ, મદ્રિક, ન્યાઈ, પ્રમાણિક
 માણસ થોડા થશે ૨૫, મ્લેચ્છના રાજ ઘણા થશે ૩૦, હિંદુ રાજા અલ્પરુધિયા ને થોડા થશે ૩૧, મોટા
 કૂઠના રાજા હશે તે નિચ કામ કરશે અન્યાય, અધર્મ, કુવ્યસનમા ઘણા રાવશે ૩૨, એ ૩૨ લક્ષણ જાણવા.
 એ આરાને વિષે ધાતુ સર્વે વિચ્છેદ જાશે. લોઢાની ધાતુ રહેશે. ચામડાની મોહરો ચાલશે. તે ધનવત કહેવાશે.

ए आराने विषे एक उपवास करशे ते मासखमण सरिखो थामे. ए आराने विषे ज्ञान तथा सूत्र सर्वे विच्छेद जाशे. तेमां दसवैकालीकना अध्ययन ४ पहेला रहेशे. ते उपरे ४ जीव एकावतारि थामे. तेनां नाम-दुपसह नामा साधु १, फल्युणि नामा साध्वि २, नागील श्रावक ३, नागशि श्राविका ४. ते आपाह सुद १५ पूनमने दिने शक्रेद्रुं आसन चलशे तेवारे शक्रेद्र उपयोग मुक्ती जोशे जे आज पांचमो आरो उतरीने काले छटो आरो बेसशे तेवारे शक्रेद्र आवशे ते ४ जीवने कहेशे जे काले छटो आरो बेसशे मोटे आंलोवो, पंडिकमो, निससल्य थामो. ते ४ जीव सर्व जीवने खमावीने संथारो करशे तयारे संवर्तक वायरो थामे तेगे करीने पहाड, पर्वत, गढ, कोठा, वाव, कूवा, सरोवर सर्वे वीसराल थामे. वैताह पर्वत १, गंगा २, सिंधु ३, ऋषभ कुट ४, लवणनी खाडी ए ५ वर्जिने शेष सर्व स्थानक नुटी पडशे. ते ४ जीव समाधि प्रणामे काल करीने देवलोकमां जाशे तेवारे ४ बोल विच्छेद जाशे. पेहले पोहरे जैनधर्म विच्छेद जाशे १, बीजे पोहरे ३६३ पाखंडि मिथ्यात्वीनो धर्म विच्छेद जाशे २, बीजे पोहरे राजनीति विच्छेद जाशे ३, चौथे पोहरे वादर अग्नि विच्छेद जाशे ४. ए आरे बेसता गति ५ जाणवी. उतरता ४ गति ते मोक्ष अटकी. इति पांचमो आरो संपूर्ण.

हवे पांचमो आरो उतरीने छटो आरो वेठो तेवारे अनन्ता वर्ण, गंध, रस, स्पर्शना पर्याय हीणा थया. ए आरो २१ एकवीस हजार वर्णनो जाणवो. ए आगे दुसमदुसमनामा एकलुं दुःखमां दुःख जाणवुं,

ए आरे एक हाथेनु देहमान ने २० वर्षेनु आउरु उतरते आरे मूढाहाथनी काया ने सोळ वर्षेनु आउरु
 ए आराने विणे १ ठेगडु सययण ने द्वाद सठाण जाणतु उतरते आरे पण एमज जाणतु ए आगने विणे
 आठ पासळी, उतरते आरे चार पासळी जाणती ए आरान विणे उ र्येनी स्त्री गर्भ धरशे. ते माला, कुद-
 र्शनी, रोगी ने रिसाल, नख ने मोमाला यणा एवा ठोकरा घणा जणशे ते कुतरीनी पेरे परीवार भेलो फेर-
 वशे. ए आराने विणे गगा सिंधु नदि रहेशे तेमा ७२ वील ठे, तेमा त्रण त्रण माळ ठे, तेमा मनुष्य, तिर्यच,
 परकी, बीज मात्र रहशे. गगा सिंधुनो साडीयासठ जोजननो पोहोठ ठे तेमा रथना चिला प्रमाणे पडोळ
 ने गाडानी धुरि डूडे एटलु उड पाणि रहशे तेहमा मच्छ कच्छ घणा थशे. ते ७२ वीलना मनुष्य साझे ने
 प्रभाते मच्छ, कच्छ काढीने वेळुमा भारशे. मूर्य घणो तपशे, टाढ घणी पडशे, तेणे करी सीझवाइ रहशे.
 तेहनो आहार करशे. तेना हाडका चामडा तिर्यच चाटीने रहशे, मानरीना माथानी तुयलीमा पाणी लायिने पिशे.
 एणिपेरे २१ एकविस हजार वर्षे पूरा करशे. ए आराने विणे नयकाररहित, समकितरहित, त्रत पचखाण
 रहित हशे ते एहमा छद्वा आराने विणे आरीने अवतरशे ते माटे एहवु जाणिने जे जीव जैनधर्म करशे ते
 जीव मुखि थशे. ॥ इति उ आराना चोल सपूर्ण ॥ ६ ॥

॥ અથ શ્રી કર્મ પ્રકૃતિના બોલ. ॥

પહિલું જ્ઞાનાવરણીય કર્મ તે આંખના પાટાસમાન ૧, ત્રિજું દર્શનાવરણીય કર્મ તે રાજાના પોલિયા સમાન ૨, ત્રિજું વેદનીય કર્મ તે મધ તથા અફિળે खरड्या खडग સમાન ૩, ચોથું મોહનીય કર્મ તે મદિરા-પાન સમાન ૪, પાંચમું આયુષ્ય કર્મ તે હેડ સમાન ૫, છઠું નામ કર્મ તે ચિતારા સમાન ૬, સાતમું ગોત્ર કર્મ તે કુંભારના ચાકડા સમાન ૭, આઠમું અંતરાય કર્મ તે રાજાના મંડારી સમાન ૮, જ્ઞાનાવરણીય કર્મ અનંત જ્ઞાનગુણ ઢાંક્યો છે. ૧, દર્શનાવરણીય કર્મ અનંત દર્શનગુણ ઢાંક્યો છે ૨, વેદનીય કર્મ અનંત અવ્યાવાધ આત્મિક સુખ રોક્યું છે ૩, મોહનીય કર્મ ક્ષાયક સમક્રિત ગુણ રોક્યો છે ૪, આયુષ્ય કર્મ અક્ષય સ્થિતિ ગુણ રોક્યો છે ૫, નામ કર્મ અમૂર્તિગુણ રોક્યો છે ૬, ગોત્ર કર્મ અગુરુ લઘુ ગુણ રોક્યો છે ૭, અંતરાય કર્મ અનંત આત્મિક શક્તિ ગુણ રોક્યો છે ૮. જ્ઞાનાવરણીય કર્મ તે ૬ પ્રકારે વાંધે. પહેલે બોલે નાળપડિણીયાળ તે જ્ઞાનીના શુંડા બોલે ૧, વિજે બોલે નાળનિન્દવળયાળ તે જ્ઞાનીનો ઉપકાર ઓલ્લવે ૨, વિજે બોલે નાળઆસાયણાળ તે જ્ઞાનીની આશાતના કરે ૩, ચોથે બોલે નાળ અંતરાણં તે જ્ઞાની અંતરાય પાડે ૪, પાંચમે બોલે નાળપલસેળ તે જ્ઞાનિ ઉપર દેવ કરે ૫, છઠ્ઠે બોલે નાળવિસંવાયણાજોગેળ તે જ્ઞાનિ સાથે खोटા बखबाद કરે ૬,

ए छ प्रकारे बाधे ते पाच तथा दश प्रकारे भोगवे ते पाच कया ते कहे छे—प्रति ज्ञानावरणीय १, श्रुत
 ज्ञानावरणीय २, अवधि ज्ञानावरणीय ३, मनःपर्यव ज्ञानावरणीय ४, केवल ज्ञानावरणीय ५, ए ५, ज्ञान
 प्रगट थावा छे नहि तथा १० प्रकारे भोगवे ते कहे छे—सोयावरणे १, सोयविन्नाणावरणे २, नेत्तावरणे ३,
 नेत्तविन्नाणावरणे ४, घाणावरणे ५, घाणविन्नाणावरणे ६, रसावरणे ७, रसविन्नाणावरणे ८, फासावरणे ९,
 फासविन्नाणावरणे १०. ए १० प्रकारे भोगवे. हवे ज्ञानावरणीय कर्मनी स्थिति जघ० अतर्मुहूर्त्तनी उत्०
 त्रिंश कोडाकोडि सागरोपमनी अने अवाधा काल करे तो त्रण हजार वर्षनी स्थिति १. हवे दर्शनावरणीय
 कर्म ६ प्रकारे बाधे ते कहेछे—पहेले बोले दशणपडिणीयाए १, दसणनिएहवणयाए २, दशण आसायणाए
 ३, दशण अतराएण ४, दशणपउसेण ५, दशण विसवायणाजोगेण ६. ए ६ प्रकारे बाधे ते ९ प्रकारे भोगवे
 ते कहेछे चक्षुदर्शनावरणीय १, अचक्षुदर्शनावरणीय २, अवधि दर्शनावरणीय ३, कैवल्यदर्शनावरणीय ४,
 निद्रा ५, निद्रानिद्रा ६, प्रचला ७, प्रचलाप्रचला ८, थिणद्धिनिद्रा ९ ए ९ प्रकारे भोगवे, दर्शनावरणीय
 कर्मनी स्थिति जघन्य अतर्मुहूर्त्तनी उत्० ३० कोडाकोडि सागरोपमनी. अने अवाधा काल करे तो त्रण हजार
 वर्षनी स्थिति २. त्रिंशु वेदनीय कर्म तेहना २ भेद—शातावेदनीय १, अशाता वेदनीय २, तेमा शातावेदनीय
 दश प्रकारे बाधे ते कहेछे—पाणाणुकपयाए १, भुयाणुरूपयाए २, जीवाणुकपयाए ३, सत्ताणुकपयाए ४,

बहुणं पाणानं भुयाणं सत्ताणं अदुखणयाए ५, असोयणयाए ६, अजुरणयाए ७, अतिप्पणयाए ८, अपिट्ठणयाए ९, अपरियावणयाए १०. ए १० प्रकारे वांधे ते ८ प्रकारे भोगवे. मणुणासद्दा १, मणुणारुवा २, मणुणांगंधा ३, मणुणारसा ४, मणुणाफासा ५, मणुसुहया ६, वयसुहया ७, कायसुहया ८, ए ८ प्रकारे भोगवे. हवे एहनी स्थिति जघ० २ समयनी उत्त० १५ कोडाकोड सागरोपमनी. अवाधा काल करे तो जघ० अंतमुहूर्तनी उत्त० दोढ हजार वर्षनी स्थिति. हवे असातावेदनीय १२ प्रकारे वांधे ते कहे छे-परदुखणयाए १, परसोयणयाए २, परजुरणयाए ३, परटीप्पणयाए ४, परपिट्ठणयाए ५, परपरियावणयाए ६, बहुणं पाणानं भुयाणं सत्ताणं दुःखणयाए ७, सोयणयाए ८, जुरणयाए ९, टीप्पणयाए १०, पिट्ठणयाए ११, परियावणयाए १२ प्रकारे वांधे ते ८ प्रकारे भोगवे. ते अमणुणासद्दा १, अमणुणारुवा २, अमणुणांगंधा ३, अमणुणारसा ४, अमणुणाफासा ५, मणुसुहया ६, वयसुहया ७, कायसुहया ८, ए ८ प्रकारे भोगवे. हवे एहनी स्थिति जघ० १ सागरना ७ भाग करीये एवा ३ भाग एक पल्प ने असंख्यातमा भाग उणानी उत्त० त्रिस कोडाकोडि सागरोपमनी. एनो आवाधाकाल ३ हजार वर्षनो ३. हवे चोंधु मोहनीय कर्म ते छ प्रकारे वांधे तिब्बकोहे १, तिब्बमाणे २, तिब्बमायाए ३, तिब्बलोहे ४, तिब्बदंसणमोहणिझे ५, तिब्बचरित्तमोहणिझे ६.

ए ६ प्रकारे वाये ते २८ प्रकारे भोगये. अनतानुग्रहि क्रोध ते पर्वतनी राइ समान १, अनतानुग्रहि मान ते पथ्यरना
 स्तभ समान २, अनतानुग्रहि माया ते वासनी गाठ समान ३, अनतानुग्रहि लोभ ते किरमजना रग समान
 ४. ए चारे गति करे नरकनी, स्थिति करे जावजीवनी, घात करे समकितनी ४, अप्रत्याख्यानी क्रोध ते
 तलावना खोट समान १, अप्रत्याख्यानी मान ते हाडकाना स्तभ समान २, अप्रत्याख्यानी माया ते घेटाना
 शृंग समान ३, अप्रत्याख्यानी लोभ ते नगरनी खालना कर्हम समान ४, ए चारे गति करे तिर्यचनी, स्थिति
 करे वर्ष एकनी, घात करे देश व्रतनी ८, पंचखाणावरणीय क्रोध ते वेळुनी लिंढि समान १, पंचखाणावरणीय
 मान ते लाकडाना स्तभ समान २, पंचखाणावरणीय माया ते गोमुत्रिका समान ३, पंचखाणावरणीय लोभ
 ते गाडाना खजन समान ४, ए चारे गति करे मनुष्यनी, स्थिति करे चार मासनी, घात करे सर्व व्रतनी
 १२. सज्जलनो क्रोध ते पाणिनी लिंढि समान १, सज्जलनो मान ते नेत्रना स्तभ समान २, सज्जलनी माया
 ते वासनी छोइ समान ३, सज्जलनो लोभ ते पतंग तथा हलिद्रना रग समान ४, ए चारे गति करे देवतानी,
 स्थिति करे पन्नर दिननी, घात करे केयलज्ञाननी १६. ए १६ कपाय, हवे ९ नोकपाय कहे छे. हाइय १७,
 रति १८, अरति १९, भय २०, शोक २१, दुगछा २२, स्त्रीवेद २३, पुरुषवेद २४, नपुसकवेद २५, ए
 चारित्र मोहनीयनी २५ प्रकृति. हवे दसण मोहनीयनी ३ प्रकृति कहे छे—समकित मोहनीय १, मिथ्यात्व मोह-

नीयं २, समामिथ्यात्व मोहनीय ३. ए ३ दर्शन मोहनीयनी, एवं सर्व मली २८ प्रकृति. हवे एनी स्थिति जघ०
 अंतर्मुहूर्तनी, उत्० ७० कोडाकोडि सागरोपमनी. अवाधा काल करे तो जय० अंतर्मुहूर्तनी, उत्० ७ हजार
 वर्षनी छे. ४. हवे पांचसुं आयुष्य कर्म सोल प्रकारे बांधे. तेहमाहि नारकिनुं आयुष्य ४ प्रकारे बांधे ते महा-
 रंभयाए १, महापरिगाहियाए २, कुणिमाहारेणं ३, पांचिदिय वहेणं ४, तिर्यचनुं आयुष्य ४ प्रकारे बांधे
 माइलयाए १, नियडिलयाए २, अलियवयणेणं ३, कुडतोले-कुडमाणे ४. मनुष्यनुं आयुष्य ४ प्रकारे बांधे
 पगइभइयाए १, पगइविणीयाए २, साणुकोसयाए ३, अमछरियाए ४, देवतानुं आयुष्य ४ प्रकारे बांधे
 संजमेणं १, संजमासंजमेणं २, वालतवोक्कमेणं ३, अकामनिजराए ४. ए १६ प्रकारे बांधे. सराग-
 गवे-नारकि १, देवतानुं आयुष्य जघ० १० हजार वर्षने अंतर्मुहूर्त अधिकनुं, उत्० ३३ सागर ने पूर्वकोडिनो
 त्रिजो भाग अधिक. मनुष्य १, तिर्यच २, ए २ नुं आयुष्य जघ० अंतर्मुहूर्त, उत्० ३, पल्य ने पूर्वकोडिनो
 प्रकारे बांधे-कायुजुयाए १, भासुजुयाए २, भासुजुयाए ३, अविंसायणाजोगेणं ४ ते १४ प्रकारे भोगवे,
 इवासद्धा १, इवाल्वा २, इवांगंधा ३, इवारसा ४, इवाफासा ५, इवागइ ६, इवाठिइ ७, इठेलावणे ८, इठा-
 जसोकिन्ती ९, इठेउटाणकम्मवलवीरियगुरिसाकारपरकमे १०, इवसरया ११, कंतसरया १२, पियसरया १३,

मणुणसरया १४ ए १४ प्रकारे भोगवे. अशुभनाम कर्म ४ प्रकारे वाधे-क्रायअणूज्याए १, भासाणूज्याए, भावाणूज्याए ३, विसयायणाजोगेण ४ ते १४ प्रकारे भोगवे-अणिठासदा १, अणिठारुवा २, अणिठागधा ३, अणिठारसा ४, अणिठाफासा ५, अणिठागइ ६, अणिठाठिइ ७, अणिठेलावणे ८, अणिठाजसोकित्ति ९, अणिठेउठाणकम्मउल्लारियपुरिसाकारपरक्कमे १०, हिणसरया ११, ठिणसरया १२, अणिठसरया १३, अकतसरया १४ ए १४ प्रकारे भोगवे.

हवे नाम कर्मनी ९३ प्रकृति कहे छे-नरकगति १, तिर्यचगति २, मनुष्यगति ३, देवगति ४, एकेंद्रिय जाति ५, वेइन्द्रियजाति ६, तेइन्द्रिय जाति ७, चउरिन्द्रिय जाति ८, पचेंद्रियजाति ९, उदारिकशरिर १०, वैक्रेयशरिर ११, आहारकशरिर १२, तेजसशरिर १३, कर्मणशरिर १४, उदारिकअगोपाग १५, वैक्रेयअगोपाग १६, आहारकअगोपाग १७, उदारिकउधन १८, वैक्रेयउधन १९, आहारकवधन २०, तेजसवधन २१, कर्मणउधन २२, उदारिकसघातन २३, वैक्रेयसघातन २४, आहारकसघातन २५, तेजससघातन २६, कर्मणसघातन २७, वज्जकूपभनाराचसघयण २८, कूपभनाराचसघयण २९, नाराचसघयण ३०, अर्द्धनाराचसघयण ३१, किलकुसघयण ३२, ठेवडुसघयण ३३, समचउरससठाण ३४, निगोहपरिमडलसठाण ३५, सादिसठाण ३६, वामनसठाण ३७, कुब्जसठाण ३८, हुडसठाण ३९, कालोवर्ण ४०, निलोवर्ण ४१, रातो

વર્ણ ૪૨, પિલોવર્ણ ૪૩, ધોલોવર્ણ ૪૪, સુરભિંગ્ય ૪૫, દુરભિંગ્ય ૪૬, તિલો રસ ૪૭, કડવો રસ ૪૮, કસાયલો રસ ૪૯, લાટો રસ ૫૦, મિટો રસ ૫૧, સ્વરસ્યો સ્પર્શ ૫૨, સુંહાલો ફરસ ૫૩, મારિ ફરસ ૫૪, હલુવો ફરસ ૫૫, ટાઢો ફરસ ૫૬, ઝન્હો ફરસ ૫૭, ચોપડો ફરસ ૫૮, લુલો ફરસ ૫૯, નરકાનુપૂર્વી ૬૦, તિર્ચિચાનુપૂર્વી ૬૧, મનુષ્યાનુપૂર્વી ૬૨, દેવતાનુપૂર્વી ૬૩, શુભવિહાયગતિ ૬૪, અશુભવિહાયગતિ ૬૫, એ ૬૫ પિંડપ્રકૃતિ થઈ. પરાઘાતનામ ૬૬, ઉસ્વાસનામ ૬૭, અગુલ્લઘુનામ ૬૮, આતાપનામ ૬૯, ઉદ્યોતનામ ૭૦, ઉપઘાતનામ ૭૧, તીર્થંકરનામ ૭૨, નિર્માણનામ ૭૩, વ્રજનામ ૭૪, વાદરનામ ૭૫, પ્રત્યેક નામ ૭૬, પર્યાપ્ત નામ ૭૭, સ્થિર નામ ૭૮, શુભ નામ ૭૯, સૌભાગ્ય નામ ૮૦, સુસ્વર નામ ૮૧, આદેય નામ ૮૨, જશોકિર્તિ નામ ૮૩, સ્થાવર નામ ૮૪, સુક્ષ્મ નામ ૮૫, સાધારણ નામ ૮૬, અમ્રજાસ નામ ૮૭, અસ્થિર નામ ૮૮, અશુભ નામ ૮૯, દૌર્ભાગ્ય નામ ૯૦, દુસ્વર નામ ૯૧, અનાદેય નામ ૯૨, અજશોકિર્તિ નામ ૯૩. એ ૯૩ પ્રકૃતિ થઈ તેમાં ૧૦ વંચનની અધિક ભેલતા ૧૦૩ પ્રકૃતિ ગ્રંથવાલા પળ કહે છે. અથવા નામકર્મની ૪૨ પળ સ્થિર. ગતિ ૧, જાતિ ૨, શરિર ૩, અંગોપાંગ ૪, વંચન ૫, સંઘાતન ૬, વર્ણ ૭, ગંધ ૮, રસ ૯, ફરસ ૧૦, સંઘયણ ૧૧, રાંઠાળ ૧૨, આનુપૂર્વી ૧૩, વિહાયગતિ ૧૪ એ ૧૪ અને પ્રત્યેક પ્રકૃતિ ૮, વ્રસનો દશકો ૧૦, સ્થાવરનો દશકો ૧૦, એવં ૪૨ થઈ તથા વિસ્તારે ચડતી ૬૫.

तथा प्रत्येक प्रकृति ८, त्रशानो दशको १०, स्थावरानो दशको १०, एव विस्तारे ९३ प्रकृति थइ. नामकर्मनी
 स्थिति जघन्य आठ मुहूर्त्तनी, उत्त० प्रिस कोडाकोडि सागरोपमनी अवाधा काल बे हजार वर्षनो ६ हवे
 गोत्रकर्मना २ भेद-उचगोत्र १, निचगोत्र २ तेहमा उचगोत्र ८ प्रकारे बाधे जाइअमदेण १, कुलअमदेण
 २, बलअमदेण ३, रुखअमदेण ४, तवअमदेण ५, सुयअमदेण ६, लाभअमदेण ७, इस्सरियअमदेण ८, ए
 आठ मढ अणकरवे करि उचगोत्र बाधे ते ८ प्रकारे भोगवे-जाइविसिठिया १, कुलविसिठिया २, बलविसिठिया
 ३, रुखविसिठिया ४, तवविसिठिया ५, सुयविसिठिया ६, लाभविसिठिया ७, इस्सरियविसिठिया ८, ए
 ८ प्रकारे भोगवे १. हवे निचगोत्र ८ प्रकारे बाधे ते जाइमएण १, कुलमएण २, जावइस्सरियमएण ए ८ मढ करवे
 करी नीच गोत्र बाधे ते ८ प्रकारे भोगवे जाइविहिणया जावइस्सरियविहिणया २, गोत्रकर्मनी स्थिति जघन्य ८ मुहूर्त्तनी,
 उत्त० प्रिस कोडाकोडि सागरोपमनी. अवाधा काल बे हजार वर्षनो. ७. हवे ८ मु अतरायकर्म पाच प्रकारे बाधे
 दानातराय १, लाभातराय २, भोगातराय ३, उवभोगातराय ४, वीर्यातराय ५. ए ५ अतराय पाडवे करी
 अतरायकर्म बाधे. ते पाच प्रकारे भोगवे-दानातराय १, लाभातराय २, भोगातराय ३, उवभोगातराय ४,
 वीर्यातराय ५ ए ५ पागे नहि. ए अतरायकर्मनी स्थिति जघन्य अतर्मुहूर्त्तनी, उत्त० प्रिस कोडाकोडि
 सागरोपमनी. अवाधा काल ३ हजार वर्षनो. ८. ग्रन्थानी ८५ प्रकृति-ज्ञानावरणीयनी ६, दर्शनावरणीयनी

૬, વેદનીયની ૨૨, મોહનીયની ૬, આયુષની ૧૬, નામની ૮, ગોત્રની ૧૬, અંતરાયની ૫. એવં સર્વ મઢી ૮૫ પ્રકૃતિ વાંચ્યાની જાણવી. ભોગવ્યાની ૯૩ પ્રકૃતિ તે જ્ઞાનાવરણીયની ૧૦, દર્શનાવરણીયની ૯, વેદનીયની ૧૬, મોહનીયની ૫, તે સમ્મત્તવેયણિજ્ઞે ૧, મિહત્તવેયણિજ્ઞે ૨, સમ્મામિહત્તવેયણિજ્ઞે ૩, કસાયવેયણિજ્ઞે ૪, નોકસાયવેયણિજ્ઞે ૫, એ ૫. આયુષની ૪, નામની ૨૮, ગોત્રની ૧૬, અંતરાયની ૫, એ સર્વ મઢી ૯૩ પ્રકૃતિ ભોગવ્યાની જાણવી. અથવા ૧૪૮ પ્રકારે પળ ભોગવે તે પાંચ જ્ઞાનાવરણીયની ૫, દર્શનાવરણીયની ૯, વેદનીયની ૨, મોહનીયની ૨૮, આયુષની ૪, નામકર્મની ૯૩, ગોત્રકર્મની ૨, અંતરાયની ૫, એવં સર્વ મઢીને ૧૪૮ પ્રકૃતિ જાણવી. તથા વંધન નામકર્મની ૧૦ પ્રકૃતિ ગ્રંથાંતરે કહી છે. તે મેહવ્રતાં ૧૫૮ પ્રકૃતિ પળ થાયં. અથવા મુહ પ્રકૃતિ ૮, તેની ઉત્તર પ્રકૃતિ ૩૧, જ્ઞાનાવરણીયની ૫, દર્શનાવરણીયની ૯, વેદનીયની ૨, મોહનીયની ૨, આયુષની ૪, નામની ૨, ગોત્રની ૨, અંતરાયની ૫, એવં ૩૧ પ્રકૃતિ થાય. તેનો વિસ્તાર ૧૪૮ કર્મ પ્રકૃતિ જાણવી. એ બોલ સિદ્ધાંત પ્રમાણે છે.

॥ ઇતિ કર્મ પ્રકૃતિના બોલ સમાપ્તમ્. ॥

॥ अथ श्री २३ पद्मिनो थोकडो. ॥

प्रथम ७ ऐकेंद्रिय रत्न, ७ पंचेंद्रिय रत्न, ९ मोटी पद्मि. तेमा चक्ररत्न १, छत्ररत्न २, चर्मरत्न ३, दंडरत्न ४, असीरत्न ५, मणिरत्न ६, कागणिरत्न ७. ए ७ ऐकेंद्रियरत्नना नाम, सेनापती १, गाथापति २, वार्द्धिक ३, पुरोहित ४, स्त्री ५, अश्व ६, गज ७, ए ७ पंचेंद्रिय रत्नना नाम, अरिहतनी १, चक्रवर्तिनी २, बलदेवनी ३, वासुदेवनी ४, केवलीनी ५, साधुनी ६, श्रावकनी ७, सम्यक्द्रष्टिनी ८, मंडळीक राजानी ९. ए ९ मोटी पद्मि एव सर्व मळी २३ पद्मि.

हवे १४ रत्न शु शु काम करे ने कहे छे-चक्र रत्न पट् खड साधता मार्ग बतावे १, छत्र रत्न ४८ कोश प्रमाणे छाया करे २, चर्मरत्न नदी आर्दे पार उतारे ३, दंडरत्न तप्तस गुफाना वार उघाडे ४, असीरत्न शत्रूने हणे ५, मणिरत्न उद्योत करे ६, कागणिरत्न ४९ माडला आळखे तथा तोल माप वधारे ७, सेनापति देश साधे ८, गाथापति धान्य, रसवती निपजावे ९, वार्द्धिक आवास घर निपजावे १०, पुरोहित या साजा

કરે તથા શાંતિ કર્મ કરે, વિઘ્ન ટાળે ૧૧, સ્ત્રી રત્ન ભોગ સાધનના કામમાં આવે ૧૨, અશ્વ અને ગજ એ વન્ને
 ચઢવાને કામ આવે ૧૪.

તે ૧૪ રત્ન કયાં કયાં ઉપજે તે કહે છે-ચક્ર, છત્ર, અસી, દંડ એ ચાર રત્ન આયુધ શાલામાં ઉપજે; ચર્મ,
 મણિ અને કાગણિ એ ૩ રત્ન લક્ષ્મીના મંડારમાં ઉપજે; સેનાપતી, ગાથાપતી, વાર્ધિક, પુરોહિત એ ૪ રત્ન
 પોતાના નગરમાં ઉપજે; સ્ત્રી રત્ન વિદ્યાધરની શ્રેણિમાં ઉપજે; અશ્વ અને ગજ એ ૨ રત્ન વૈતાહને મૂળે ઉપજે.

હવે ૧૪ રત્નની કાયાનું પરમાણ કહે છે-ચક્ર, છત્ર અને દંડ એ ૩ રત્ન વામ (૪ હાથ) પ્રમાણે; ચર્મરત્ન
 બે હાથ પ્રમાણે. સ્વર્ગ રત્ન ૫૦ આંગળનું લાંબુ, ૧૬ આંગળનું પહોળું અને અર્ધ આંગળનું જાડું; મણિરત્ન ૪
 આંગળનું લાંબુ અને બે આંગળનું પહોળું; કાગણિ રત્નને છ તલાં, આઠ સૂણા, વાર હાંશો, સોનીની અહિરણને
 સંઘાળે એક આંગળનું લાંબુ, પહોળું અને ડુંચું છે. સેનાપતી, ગાથાપતી, વાર્ધિક, પુરોહિત એ ૪ રત્નની અવગાહના
 ચક્રવર્તિ પ્રમાણે ડુંચી, સ્ત્રી રત્ન ચક્રવર્તિથી ૪ આંગળ નીચી, અશ્વરત્ન ૧૦૮ આંગળનો લાંબો કાનના મૂળથી
 તે પુંછના મૂળ લગે અને ૮૦ આંગળનો ડુંચો અને ગજરત્ન ચક્રવર્તિથી વમણો ડુંચો હોય. એ ૨૩.

હવે જે ગતિમાંથી નીકળ્યો તે કેટલી પદવી પામે તે કહે છે-પહેલી નરકના નીકળ્યા ૧૬ પદવી પામે. તે
 ૨૩ માંથી ૭ એકંદ્રિય રત્ન વર્જ્યા ૧; વીજી નરકના નીકળ્યા ૧૫ પદવી પામે. પુરે ૧૬ કહી તેમાંથી ૧

ચક્રવર્તિની વર્જિ ૨, ત્રીજી નરકના નીકલ્યા ૧૩ પદવી પામે તે ૧૫ માથો વલ્લદેવ અને વાસુદેવ વર્જ્યા ૩;
 ચોથી નરકના નીકલ્યા ૧૨ પદવી પામે તે ૧૩ માથી ૧ તીર્થંકર વર્જ્યા ૪, પાંચમી નરકના નીકલ્યા અ-
 ગ્યાર પદવી પામે તે ૧૨ માથી એક કેવલી વર્જ્યા ૫, છઠ્ઠી નરકના નીકલ્યા દશ પદવી પામે તે સાધુજી
 વર્જ્યા ૬, સાતમી નરકના નીકલ્યા અશ્વ ૧, ગજ ૨, સમ્યક્ત્વદ્રષ્ટિની ૩, ૬ ૩ પદવી પામે ૭, ભવનપતિ,
 ઘાણવ્યતર અને જ્યોતિષી ૬ ૩ ના નીકલ્યા એકત્રિસ પદવી પામે તે વાસુદેવ અને તીર્થંકર ૬ બે વર્જ્યા, પૃથ્વી,
 પાણી, વનસ્પતિ, ગર્ભજ મનુષ્ય અને ગર્ભજ તિર્યંચ ઇટલાના નીકલ્યા ૧૯ પદવી પામે તે ૨૩ માથી તીર્થંકર,
 ચક્રવર્તિ, વલ્લદેવ, વાસુદેવ ૬ ૪ વર્જ્યા. વૈદ્રિય, દ્રિય, ચરૈદ્રિય, સમુર્ધિમતિર્યંચ અને સમુર્ધિમ મનુષ્ય ૬ ૫
 ના નીકલ્યા ૧૮ પદવી પામે તે ૧૯ માથી એક કેવલી વર્જ્યા તેડ, વાઝના નીકલ્યા નવ પદવી પામે તે ૭ એકે-
 દ્રિય રત્ન અને હાથી, ઘોડો ૬ ૯ પદવી પામે. પન્નર પરમાધામિ અને પહેલા કિલ્લિપીના નીકલ્યા ૧૮ પદવી
 પામે તે ૨૩ માથી ચાર ઉત્તમ પુરુષ અને એક કેવલિ વર્જ્યા. ઉપલા બે કિલ્લિપીના નીકલ્યા અગ્યાર પદવી
 પામે તે ૧૮ માથી સાત એકેદ્રિય વર્જ્યા. શેષ ૧૧ પામે. સુધર્મ ૧, ઈજ્ઞાન ૨, ૬ બે દેવલોકના નીકલ્યા ૨૩
 પદવી પામે. ત્રિજાથી તે આઠમા દેવલોક સુધીના તથા નવ લોકાતિકના નીકલ્યા ૧૬ પદવી પામે તે ૨૩
 માથી સાત એકેદ્રિય રત્ન વર્જ્યા, શેષ ૧૬ પામે. નવમાથી નવ ગ્રંથેયક સુધીના નીકલ્યા ચૌદ પદવી પામે.

તે ૧૬ માંથી અશ્વ ૧ અને ગજ ૨, એ બે વર્ગ્યા, શેષ ૧૪ પામે. પાંચ અનુત્તર વિમાનના નીકળ્યા આઠ પદવી પામે તે ૨૩ માંથી ૧૪ રત્ન અને એક વાસુદેવા વર્ગ્યા શેષ ૮ પામે. સંક્ષિપ્તમાં ૧૫ પદવી લાભે તે ૨૩ માંથી સાત એકેન્દ્રિય અને એક કેવલીની એ ૮ વર્ગિ, શેષ ૧૫ લાભે. અસંક્ષિપ્તમાં આઠ પદવી લાભે તે સાત એકેન્દ્રિય અને એક સમકીર્તની. તીર્થંકર તથા ચક્રવર્તિમાં છ પદવો લાભે તે તીર્થંકરની ૧, ચક્રવર્તિની ૨, મંડલિકની ૩, સમકીર્તની ૪, સાધુની ૫ અને કેવલિકની ૬. વાસુદેવમાં ત્રણ પદવી લાભે-વાસુદેવની ૧, સમકીર્તની ૨, અને મંડલિકની ૩. વલ્લભેવમાં પાંચ પદવી લાભે-વલ્લભેવની ૧, મંડલિકની ૨, સાધુની ૩, કેવલીની ૪, અને સમકીર્ત દ્રષ્ટિની ૫. મનુષ્યમાં તેર પદવી લાભે તે નવ મહોદી પદવી અને સેનાપતિ ૧, ગાથાપતિ ૨, વાર્દિક ૩, પુરોહિત ૪, एवं सर्व मळी ૧૩ પદવી લાભે. મનુષ્યનીમાં પાંચ પદવી લાભે-સમકીર્તની ૧, શ્રાવિકાની ૨, સાધ્વિકની ૩, કેવલીની ૪, અને સ્ત્રીરત્નની ૫. ॥ઈતિ ૨૩ પદવીનો થોકડો સમાપ્તસ્મ્.॥

આપને કોઈ પુસ્તક છપાવવું હોય અને તેના પ્રુફ સુધરાવવાનું સારું અને સસ્તું કામ કરાવવું હોય તો લખો:-

સંઘવી વાડીલાલ કાકુભાઈ,

સારંગપુર-તલ્લીયાની પોલ-અમદાવાદ.

॥ अथ श्री सीद्धाना द्वारनो थोकडो. ॥

१. पहली नरकना नीकल्या एक समये १० सीझे, २. बीजी नरकना नीकल्या एक समये १० सीझे.
३. त्रिजी नरकना नीकल्या एक समये १० सीझे, ४. चौथी नरकना नीकल्या एक समये ४ सीझे, ५
भवनपतिना नीकल्या एक समये १० सीझे, ६ भवनपतिनी देवीना नीकल्या एक समये ५ सीझे, ७. पृथ्वीना
नीकल्या एक समयमा ४ सीझे, ८. पाणीना नीकल्या एक समयमा ४ सीझे, ९. वनस्पतिना नीकल्या एक
समयमा ६ सीझे, १०. पंचेन्द्रियतिर्यच गर्भजना नीकल्या एक समयमा १० सीझे, ११. तिर्यचणीना नीक-
ल्या एक समयमा १० सीझे, १२. मनुष्यना नीकल्या एक समयमा १० सीझे, १३. मनुष्यणीना नीकल्या
एक समयमा २० सीझे, १४. वाणव्यतरना नीकल्या एक समयमा १० सीझे, १५. वाणव्यतरनी देवीना
नीकल्या एक समयमा ५ सीझे, १६. ज्योतिषीना नीकल्या एक समयमा १० सीझे, १७. ज्योतिषीनी
देवीना नीकल्या एक समयमा २० सीझे, १८. वैमानिकना नीकल्या एक समयमा १०८ सीझे, १९. वैमा-
नीकनी देवीना नीकल्या एक समयमा २० सीझे, २०. स्वर्लिगी सीझे तो १०८ सीझे, २१. अन्यलिगी
सीझे तो १० सीझे, २२. गृहस्थलिगे सीझे तो ४ सीझे, २३. स्त्री लिगे २० सीझे, २४. पुरुषलिगे १०८
सीझे, २५. नपुंसकलिगे १० सीझे, २६. ऊर्ध्वलोके ४ सीझे, २७. अधोलोके २० सीझे, २८. त्रिछालोके
१०८ सीझे, २९. उत्पृष्टि अवगाहनावाळा एक समयमा २ सीझे, ३०. जघन्य अवगाहनावाळा एक समयमा

४ सीझे, ३१. मध्यम अवगाहनावाळा एक समयमां १०८ सीझे, ३२. समुद्रमां बे सीझे, ३३. नदी प्रमुख शेष जलमां ३ सीझे, ३४. तीर्थमां १०८ सीझे, ३५. अतीर्थमां १० सीझे, ३६. तीर्थकर २० सीझे, ३७. अतीर्थकर १०८ सीझे, ३८. स्वयंबुद्ध ४ सीझे, ३९. प्रत्येक बुद्ध १० सीझे, ४०. बुद्धबोहि १०८ सीझे, ४१. एक सिद्धा ते एक समयमां १ सीझे, ४२. अनेकसिद्धा ते एक समयमां उत्कृष्टा १०८ सीझे, ४३. विजय विजय प्रत्ये एक समयमां विस विस सीझे, ४६. भद्रशालवन १, नंदनवन २, सोमनसवन ३, ए त्रणमां चार चार सीझे, ४७. पंडगवनमां बे सीझे, ४८. अकर्मभूमिमां १० सीझे, ४९. कर्मभूमिमां १०८ सीझे, ५३. पहिले १, बीजे २, पांचमे ३, छठे ४. ए ४ आरे १० दश सीझे, ५५. त्रिजे १, चौथे २, ए बे आरे १०८ एकसो आठ सीझे, ५७. अवसर्पिणी १, उत्सर्पिणी २. ए वेमां १०८ एकसो आठ सीझे, ५८. नोऊत्सर्पिणी, नोअवसर्पिणीमां १०८ सीझे, ५९. एकथी मांडीने ३२ लगे सीझे तो आठ समय लागे, ६०. तेथीसथी मांडीने ४८ सुधी सीझे तो सात समय लागे, ६१. ओगणपचासथी मांडीने ६० सुधी सीझे तो छ समय लागे, ६२. एकसहथी मांडीने ७२ सुधी सीझे तो ५ समय लागे, ६३. तेतेरथी मांडीने ८४ सुधी सीझे तो ४ समय लागे, ६४. पंच्यासीथी मांडीने ९६ सुधी सीझे तो ३ समय लागे, ६५. सत्ताणुथी मांडीने १०२ सुधी सीझे तो बे समय लागे, ६६. एकसोत्रणथी मांडीने १०८ सुधी सीझे तो १ समय लागे.

॥ इति श्री सीझणा द्वार समाप्तम्. ॥

॥ अथ श्री विरहद्वारनो थोकडो. ॥

समुच्चय चार गतिनो विरहकाळ जघन्य एक समयनो, ऊत्कृष्टो चार मुहूर्त्तनो. पहली नरके जघन्य एक समयनो, ऊत्कृष्टो २४ मुहूर्त्तनो १. बीजी नरके ज० १ समयनो, ऊ० ७ दिवसनो २. त्रीजी नरके ज० १ समयनो, ऊ० १५ दिवसनो ३. चौथी नरके ज० १ समयनो, ऊ० १ मासनो ४. पाचमी नरके ज० १ समयनो, ऊ० २ मासनो ५. छठी नरके ज० १ समयनो, ऊ० ४ मासनो ६. सातमी नरके ज० १ समयनो, ऊ० ६ मासनो ७. ए प्रमाणे नारकीने उपजवानो तथा चववानो विरह पडे ते कथो.

दश भवनपतिने ज० १ समयनो, ऊ० २४ मुहूर्त्तनो. पाच एकेंद्रिय अविरहिया सख्याताने ठामे सख्याता उपजे, असख्याताने ठामे असख्याता उपजे, अनन्ताने ठामे अनन्ता उपजे, समय समय उपजे, समय समय चवे. त्रण त्रिगलेंद्रियनो ज० १ समयनो, ऊ० अतर्मुहूर्त्तनो. समूर्छिम, तिर्यच, पचेंद्रियनो ज० १ समयनो ऊ० अतर्मुहूर्त्तनो. गर्भज तिर्यच पचेंद्रियनो ज० १ समयनो, ऊ० १२ मुहूर्त्तनो. समूर्छिम मनुष्यनो ज० १ समयनो, ऊ० २४ मुहूर्त्तनो. गर्भज मनुष्यनो ज० १ समयनो, ऊ० १२ मुहूर्त्तनो. वाणव्यतर, ज्योतिषी अने वैमानिकमा पहला, बीजा देवलोक सुधीनो ज० १ समयनो, ऊ० २४ मुहूर्त्तनो. त्रीजे देवलोक ज० १ समयनो, ऊ० ९ दिन अने बीस मुहूर्त्तनो. चौथे देवलोक ज० १ समयनो, ऊ० १२ दिवस अने १० मुहूर्त्तनो.

पांचमे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० साडी बावीस दिवसनो. छठे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० ४५ दिवसनो. सातमे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० ८० दिवसनो विरहकाल. आठमे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० १०० दिवसनो. नवमे, दशमे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० संख्याता मासनों ज्यांलगे वरस न होय. अग्यारमे, बारमे देवलोके ज० १ समयनो, ऊ० संख्याता वरसनों ज्यांलगे सो वरस न होय. पहेली त्रीके ज० १ समयनो, ऊ० संख्याता वरसनों ज्यांलगे हजार वर्ष न होय. बीजी त्रीके ज० १ समयनो, ऊ० संख्याता वर्षना सैंकडा ज्यांलगे हजार वर्ष न होय. त्रीजी त्रीके ज० १ समयनो, ऊ० संख्याता वर्षना हजार ज्यांलगे लाख वर्ष न होय. वीजी त्रीके ज० १ समयनो, ऊ० संख्याता वर्षना करोड वर्ष न होय. चार अनुत्तर विमानमां ज० १ समयनो, ऊ० पल्यना असंख्यातमा भागनो, सर्वार्थसिद्धमां ज० १ समयनो, ऊ० पल्यना संख्यातमा भागनो. सिद्धनो ज० १ समयनो, ऊ० छ मासनों. चार गतिमां पंचेद्रिय आश्री ज० १ समयनो ऊ० १२ मुहूर्तनों. सर्व इंद्र स्थानकनो विरह काल ज० १ समयनो, ऊ० छ मासनों.

॥ इति श्री विरह द्वारनो थोकडो समाप्तम्. ॥

॥ अथ श्री पांच देवनो थोकडो. ॥

पहेलु नामदार १, बीजु गुणदार २, त्रिजु ऊवचाय दार ३, चोबु स्थितिदार ४, पाचमु ऋद्धि तथा विक्रवणा दार ५, छहु चवणदार ६, सातमु सचिठणादार ७, आठमु अतरदार ८, नवमु अल्पबहुत्वदार ९, ए ९ दार पाच देव उपर उत्तारे छे. भवियद्रव्यदेव १, नरदेव २, धर्मदेव ३, देवाधिदेव ४, भावदेव ५, ए पहेलु नामदार कछु १.

पनुण्य तथा तिर्यच, पंचेंद्रिय जेने देवतामा उपजनु छे तेने भवियद्रव्य देव कहीये १, चउद रत्न, नव भिमान जेने होय तेने नरदेव कहीये २, साधुना सत्यावीस गुणे करी सहित होय तेने धर्म देव कहीये. ३, अठार दोष रहित अने बार गुणे करी सहित होय तेने देवाधिदेव कहिये. अठार दोष ते-अज्ञान १, क्रोध २, मद ३, मान ४, माया ५, लोभ ६, रति ७, अरति ८, निद्रा ९, शोक १०, असत्य ११, चोरी १२, मत्सर १३, भय १४, प्राणिव्र १५, मेघ १६, क्रिडाप्रसंग १७, हास्य १८. ए १८ दोष रहित अने बार गुणे करी सहित ते १२ गुण कहे छे-ज्या ज्या भगवत उभा रहे, बेसे, समोसरे त्या त्या दश गोल सहित ते भगवतयो बार गुणो ऊचो तत्काळ अशोक वृक्ष थइ आये ने स्वामिने छायाडो करे १, भगवत ज्या ज्या समोसरे त्या त्या पाच रणा अचेत-फुलनी वृष्टि थाय ने ठिंयण प्रमाणे ढाला थाय २, भगवतनी जोजन

પ્રમાણે વાળી વિસ્તરે ને સહુના મનનો સંશય હરે ૩, ભગવંતને ચોત્રીસ જોડ ચામર વિદ્યાય ૪, સ્ફટિક રત્ન-મય પાદ પીઠ સહિત સિંહાસન સ્વામિની આગલ થાય ૫, ભામંડલ અંબોડાને ઠેકાણે તેજ મંડલ ચિરાજે, દિશો-દિશના અંધકાર ટાલે ૬, આકાશે સાડા વાર ક્રોડ ગેવિ વાજાં વાગે ૭, ભગવંતની ઉપર ત્રણ છત્ર ઉપરા ઉપરી ચિરાજે ૮, અનંત જ્ઞાન અતિશય ૯, અનંત અર્ચા અતિશય, પરમ પૂજ્યપણું ૧૦, અનંત વચન અતિશય ૧૧, અનંત અપાયાપગમ અતિશય તે સર્વ દોષ રહિતપણું ૧૨. એ વાર ગુણે કરી સહિત તથા ચોત્રીસ અતિશય પાંત્રીસ વચનાતિશય આદિ દેહને અનંત ગુણે કરી સહિત હોય તેને દેવાધિ દેવ કહીયે ૪, ભાવદેવ તે-ભવનપતિ ૧, વાણવ્યંતર ૨, હ્યોતિષી ૩, વૈમાનિક ૪, એ ૪ જાતિના દેવતાને ભાવે પ્રવર્તે છે તેને ભાવ દેવ કહીયે ૫, એ વીજું ગુણદ્વાર કહું ૨.

ભવિય દ્રવ્ય દેવમાં મનુષ્ય, તિર્થંચ ૧, જુગલીયાં ૨, અને સર્વાર્થસિદ્ધ ૩, એ ૩ ઠામ વર્જિને વાકિ સર્વ ઠામના આવી ઉપજે ૧, નરદેવમાં ૪ જાતિના દેવતા અને પહેલી નરક એ ૫ ઠામના આવી ઉપજે ૨. ધર્મદેવમાં છઠ્ઠી સાતમી નરક તેડ, વાડ, મનુષ્ય, તિર્થંચ જુગલીયાં એ ૬ ઠામ વર્જિને શેષે સર્વ ઠામના આવી ઉપજે ૩, દેવાધિદેવમાં પહેલી, વીજી, ત્રીજી નરક અને કિલિવપી વર્જિને વૈમાનિકદેવના આવી ઉપજે ૪. ભાવદેવમાં તિર્થંચ, પંચેદ્રિય અને સંજ્ઞિમનુષ્ય એ બે ઠામના આવી ઉપજે ૫. એ ત્રિજું ઉવવાય દ્વાર કહું. ૩.

भयिय द्रव्य देवनी स्थिति जघन्य अतर्मुहूर्तनी, उत्० ३ पल्यनी १, नर देवनी जघ० सातस वर्षनी, उत्० चोराशी लाख पूर्वनी २, धर्मदेवनी जघ० अतर्मुहूर्तनी, उत्० देशे ऊणी पूर्व क्रोडिनी ३, देवाधि देवनी जघ० ७२ वर्षनी, उत्० ८४ लाख पुर्वनी ४, भाव देवनी जघ० दश हजार वर्षनी, उत्० ३३ सागरनी ५. ए चोयु स्थितिद्वार कथु. ४.

भयिय द्रव्य देवमा जेने उक्रेय लधि ऊपनी होय तेने, नरदेवने तो होयज, धर्मदेवमा जेने होय तेने, अने भावदेवने तो होयज. ए ४ वैक्रेय रुप करे तो ज० १, २, ३. उत्० सख्याता रुप करे. शक्ति तो असख्याता रुप करवानी छे पण करे नहि. देवाधिदेवनी शक्ति घणी छे पण करे नहि, ए पाचमु ऋद्धि तथा त्रिकुवणा द्वार कथु. ५.

भयियद्रव्य देव चवी देवता धाय १, नरदेव चवी नरके जाय २. धर्मदेव चवी वैमानिक तथा मोक्षमा जाय ३, देवाधिदेव तो मुक्ति जाय ४, भावदेव चवीने पृथ्वी, पाणी, वनस्पति वादरमा अने गर्भज मनुष्य, तिर्यचमा जाय. ५. ए छवु चरणद्वार कथु. ६.

सचिठणा ते शु ? देवनो देवपणे रहे तो केटलो काळ रहे ते कहे छे. भयियद्रव्यदेवनी सचिठणा ज० अतर्मुहूर्तनी उत्० ३ पल्योपमनी १, नरदेवनी ज० सातस वर्षनी उत्० ८४ लाख पूर्वनी २. धर्मदेवनी ज०

एक समयनी, उत० देशी ऊणी पूर्वक्रांदिनी ३, देवाधिदेवनी ज० ७३ वर्षनी, उत० ८४ लाखपूर्वनी ४,
भावदेवनी ज० दशहजार वर्षनी, उत० ३३ सागरोपमनी ५. ए सातसुं संचिठणा द्वार कहुं. ७.

भवीय द्रव्यदेवनुं आंतरं पडे तो ज० दशहजार वर्ष अने अंतर्मुहूर्त अधिक, उत० अनन्ताकाळनुं आंतरं
पडे १. नरदेवनुं ज० १ सागर झाझेरं. उत० अर्द्धपुद्गल परावर्त्तन देशे ऊणुं २, धर्मदेवनुं ज० वे पल्य झाझेरं
उत० अर्द्धपुद्गल परावर्त्तन देशे ऊणुं ३, देवाधिदेवनुं आंतरं नथी ४, भावदेवनुं ज० अंतर्मुहूर्त्तनुं, उत०
अनन्ताकाळनुं ५, ए आठसुं अंतरद्वार कहुं. ८.

सर्वथी थोडा नरदेव १, तेथी देवाधिदेव संख्यातगुणा २, तेथी धर्मदेव संख्यातगुणा ३, तेथी भविय-
द्रव्यदेव असंख्यातगुणा ४, तेथी भावदेव असंख्यातगुणा ५, ए नवसुं अल्पबहुत्वद्वार कहुं. ९.

॥ इति पांच देवनो थोकडो समाप्तम्. ॥

समाप्त.

अगाउथी थयेल ग्राहकोनां नाम.

खंभात—५ शा. चुनीलालभाई डायभाई, ५ जैनशाळा खातेहा. छोटालाल मोतीचंद, ५ शा. अनुपचंद
माणेकचंद, ५ पा. गीरधरलाल भाईलाल, ४ शा. छोटालाल जोइताभाई, २ शा. नेमचंद सरूपचंद, २ पा.
छगनलाल प्राणजीवन, २ पा. छोटालाल दामोदर, २ शा. लालचंद मलुकचंद, २ शा. दत्तसुख फतेचंद, २
शा. छोटालाल मोतीचंद, २ शा. दोलतचंद भाणाभाई, १ शा. मोसनलाल दोलतचंद, १ शा. भाईचंद
गुलाबचंद, १ शा. नाथालाल छगनलाल, १ शा. मोहनलाल मोतीचंद, १ शा. जोइताभाई वजेचंद, १ पा.
भगवानदास ललुभाई, १ शा. मोतीचंद लखमीचंद, १ शा. सुखलाल दोलतचंद, १ शा. डाव्याभाई हीराचंद,
१ शा. मणीलाल उजमशी, १ पा. छोटालाल भोगीलाल, १ पा. चुनीलाल भुराभाई, १. पा. भोगीलाल
दयाल, १ शा. सुंदरलाल उजमशी, १ पा. अमरतलाल हीरालाल, १ पा. नाथालाल मोहनलाल, १ पा.
हरीलाल छोटालाल, १ शा. ठाकोरलाल जोइता, १ शा. मोहनलाल इच्छालाल १ शा. रुपचंद कस्तुरचंद,
१ पा. हीरालाल नानालाल, १ शा. माणेकचंद काळीदास, १ पा. मोतीलाल वहेचर, १ पा. अबालाल
चापुभाई, १ पा. भोगीलाल भुराभाई, १ वाई उजम ललु पटेल, १ वाई मुळी पा. मोतीलाल गवडनी वहु,
१ वेन समु सुंदरलाल, १ वेन परसन गटोर.

अमदावाद—२० शा. जगजीवनदास महासुखराम, २ शेठ जेसगभाई उजमशी, २ डॉ. जीवराजभाई
तेलाभाई, २ सधवी चकुभाई नानजी, २ जैन गृहस्थ, १ परी. खेमचंद क्षयरचंद, १ शा. कस्तुर परशोत्तम,

१ शा. मोहनलाल जमनादास, १ वैद दलसुखराम गुलावचंद, १ शा. कचराभाइ लहैराभाइ, १ परी. आत्माराम माणेकलाल, १ शा. मफतलाल चुनीलाल, १ शा. सोमचंद करमचंद, १ शा. मोतीलाल केशवलाल, १ शा. भगवानदास श्रीभोवनदारा, १ शा. चुनीलाल फतेचंद, १. परी. माणेकलाल मफतलाल, १ शा. सोमचंद हरीलाल, १ शा. देवचंद काळीदास, १ शेट पोपटलाल जादवजी, १ शा. पोपटलाल चुनीलाल, १ शा. मंगळदास ब्रजलाल, १ शा. नरोत्तमदास परशोत्तम, १ शा. ताराचंद दलपतराम, १ शा. प्रेमचंद गोपाळदास, १ शा. खेमचंद खुशालचंद, १ शा. प्रेमचंद ताराचंद, १ शा. माणेकलाल सुखलाल, १ शा. श्रीभोवनदास रुगनाथदास, १ संघवी वाडीलाल काकुभाइ, १ शा. खीमचंद बहेचरदास, १ शा. गीरधरलाल ब्रजलाल, १ परी. महासुखराम गुलावचंद.

सुरत—१५ शा. छगनलाल ताराचंद, ५ शा. मोतीचंद उत्तमचंद, ५ शा. ताराचंद उत्तमचंद, ५ बाइ जसकोर ते रूपचंद नानचंदनी वीधवा हा. वेन मंगु, ४ वकील भगुभाइ डाह्याभाइ, ४. शा. हंसराजभाइ चांदमलभाइ, ४ शा. प्राणजीवनदास उत्तमचंद. २ शेट चुनीभाइ डाह्याभाइ वखारवाळा, २ वकील मगनभाइ प्रेमचंद, २ शा. प्रेमचंद बमळचंद, १ भावसार वीठ्ठलभाइ जेठाभाइ, १ लाकडावाळा छोटुभाइ इच्छुभाइ, १ छुहार रतीलाल प्राणजीवन, १ बहोरा नागरदास लघुभाइ. भयो—२ शेट शीवलाल मोहनलालनी कुपनी.

खेडा—२० कीसवरदारा मोतीचंदभाइ, २ नाथलाल नरसीदास, २ नरोत्तम सोमचंद, १ चुनीलाल कीसवरदास, १ छगनलाल भगवानदास, १ भोगीलाल वरजीवनदास, १ आत्माराम शामळदास, १ दलसुखकस्तुरचंद.

साणंद—५ शा. राजपाळ राघवजी, ५ जैनशाळा खाते हा. राजपाळभाई, ३ शा. जगजीवन राघवजी, २ शा. भाटचंद राघवजी, १ सयवी खीमचंद दोरगी, १ शा. नागरदास सुंदरजी, १ रुंदोई झीणाभाई तलसी, १ पा. रणजोड नारणभाई, १ शा. परमोत्तम राजपाळ, १ शा. शीवलाल धरमशी, १. शा. कानजी रायचंद, १ पा. खोडाभाई त्रीरुमभाई तथा पा. हरीभाई गोपाळभाई. १ शा. भाईचंद वीरचंद, १ शा. भावजी नगीनदास.

वटामण—५ श्री स्थानक खाते हा. गुलाबचंद, १ शा. गुलाबचंद जीवाभाई, १ भावसार अलुभाई नथुभाई, १ भावसार फूलचंद नारणदास १ भावसार ठाकरशी नथुभाई, भावसार सयजी दामजी.

मुगाड—१ प्राणलाल इंदरजी, १ शा. हरीदास प्रेमजी, १ शा. सोमचंद हरीदास, १ शा. कपूरचंद रामचंद, १ शा. गोकुळदास पानाचंद, १ शा. अमालाल मगनलाल, १ शा. अवालाल छोटालाल, १ शा. जालचंद रुशालचंद, १ शा. ऊजमशी हेमचंद, १ शा. अमालाल दोलतचंद.

जैतपुर—१० श्री जैनस्थानक्यासी बोधाभाई लायवेरी हा. कामदार रेवाशकर मगळजी, २ कामदार शामलजी खोडाभाई रुठोर—१० शेठ वमलचंद देवचंद, १ रामचंद्र नाथाभाई, १ नेमचंद नारणदास.

मैदरठा—१ शा. हरजीभाई मायजी, १ शा. धारशीभाई प्रेमचंद, १ वटाणी देवजी बाबा, १ शा. बलवजी रतनजी, १ शा. प्रेमचंद आया, १ शा. डोसाभाई हेमचंद.

पीसावाडा—५१ पछा. श्रावक ऊत्तमचंद तथा भावसार नाथाभाई पीतावरदास तथा केशवलाल पीतावरदास.

वडोदरा—१. शैठ धरमचंद चुनीलाल, १. मास्तर गौरधनदास छौडालाल,
 मांडला—१०. शैठ फत्तेचंद नारणदास, २. शैठ परशुभाइ मोहनलाल.
 पोरवंदर—१. श्री जैनगालाना मास्तर दासजी फुलचंद. पादरा—१. डॉ. कैशवलाल जेठालाल.
 कलकत्ता—४. झवेरी छगनलाल हरगोवनदास, २. पा. चुनीलाल नागलाल.
 मोडासर—१. भावसार पानाचंद हरजीवन. जुवारज—१. मास्तर पोपटलाल जेसंगभाइ.
 बेरावलवंदर—२. शैठ सौभाग्यचंद करसनजी.

धोलैरावंचंद—७. भावसार खीमचंद खोडीदास, १. श्री जैन स्थानकवासि लायवैरी दा. खीमचंदभाइ.
 नार—१. शा. गफुरभाइ फत्तेचंद, १. पा. जेठाभाइ गरवडभाइ, १. पा. रणछोडभाइ जेसंगभाइ,
 १. पा. चावाजी मथुरभाइ, १. पा. मरवाभाइ लडुभाइ, १. पा. लडुभाइ पीठाभाइ, १. श्रीवाभाइ भुलाभाइ.

जाहेर खबर.

तमाम जातनां जैन धर्मीनां, तेमज वातांओ, नाचेंओ, कायदाओ, नाट्यो विंगेर पुस्तकां अपारं त्यांओ
 मळशे. सविस्तर लीस्ट जुदुं छपायेळ छे, निचेना जार्नामे पत्र लग्गवा नसदी लेयी:—

श्रीभोवनदास लग्नाथदास शाह, आत्मशेठना कुवानी पोल—अमदावाद.